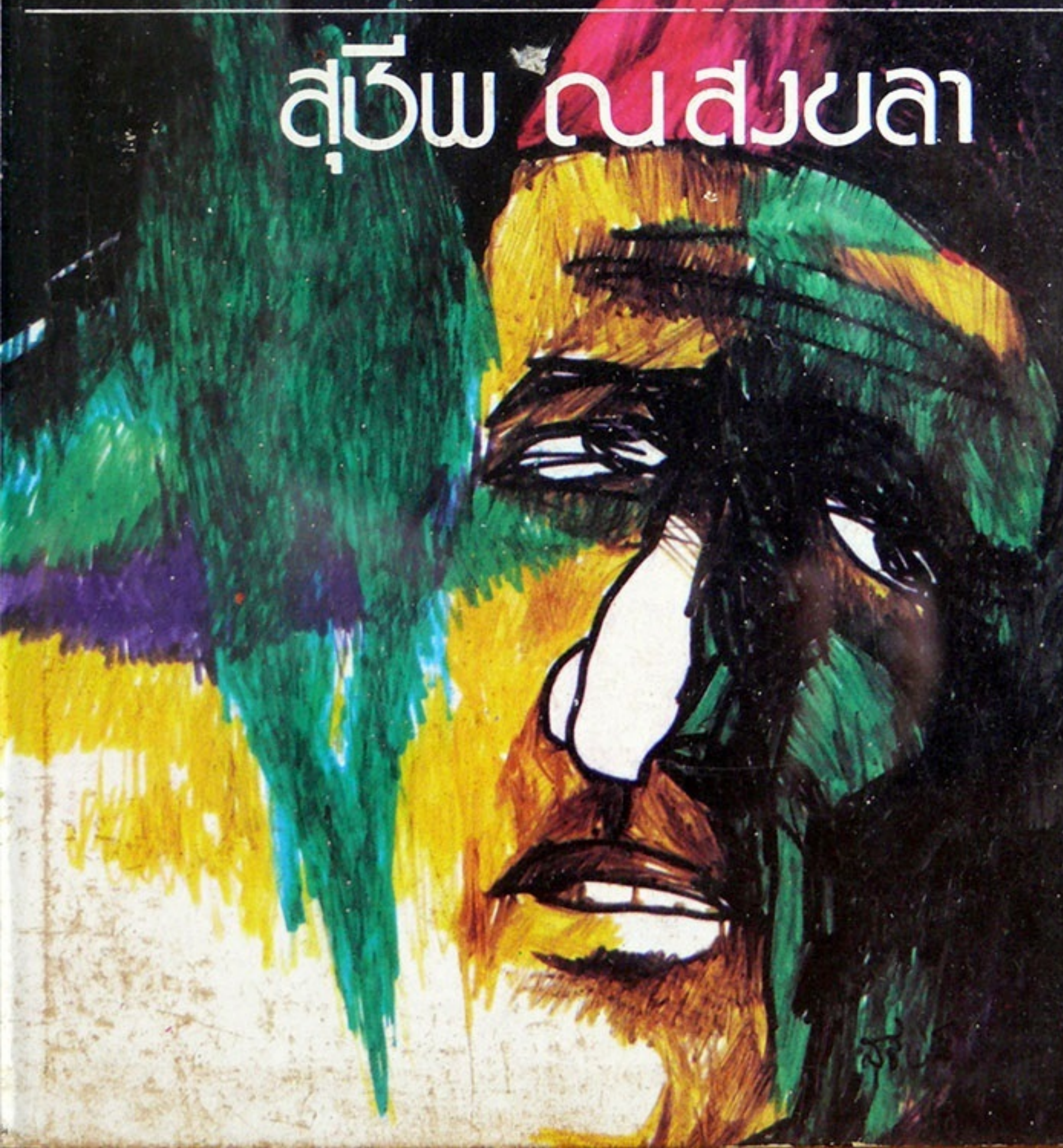
เรื่องสมมติกลางเสียงปืนในสามจังหวัดภาคใต้
จากแฟ้มข่าวสะเทือนขวัญของหนังสือพิมพ์ ประชาธิปไตย
"กระสุนนัดละบาท"
หรือเรียกกันในหมู่คนไทยมุสลิมว่า

ซือโต๊ะ แซคอ

สุชีพ ณ สงขลา

ซือโก๊ะ แซกอ

สุชีพ ณ สงขลา

ซีอโก๊ะ แซกอ

สุชีพ ณ สงขลา

งานวรรณกรรม อันดับที่ ๒ ของกลุ่มกลางหลัก

๑๒๘ สุขุมวิท ๖๓ โทร. ๓๙๒๒๙๔๘

ราคา ๒๐ บาท

โครงการหนังสือลำดับที่ ๑๔

จัดพิมพ์	สำนักพิมพ์พาสิโก
	บริษัท แพนสยามคอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด
	อาคารพันธ์ศักดิ์ ชั้น ๔ ถ. เพชรบุรี ก.ท. ๔
	โทร. ๒๘๒๘๑๖๖–๗๕ ต่อ ๔๑๐
ผู้จัดการ	นายจุรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์
บรรณาธิการ	นางสาวเอกอร อนุกูล
	นายจรัญ หอมเทียนทอง
ปก	นายสุชีพ ณ สงขลา
ที่ปรึกษากฎหมาย	บริษัท ธรรมนิติ จำกัด
	โทร. ๒๘๒๘๑๖๖–๗๕ ต่อ ๒๑๕
จัดจำหน่าย	ศึกษิตสยาม แผนกขายส่ง โทร. ๒๓๔๖๔๓๕

พิมพ์ที่มิตรนราการพิมพ์ อาคารพิบูลเวศม์ สุขุมวิท 71 พระโขนง กรุงเทพฯ
โทร. 3920146

คำนำสำนักพิมพ์

"ซือโก๊ะ แซกอ" เป็นนวนิยายขนาดสั้นอีกเรื่องหนึ่งที่สำนักพิมพ์พาสิโกภูมิใจนำเสนอต่อท่านผู้อ่าน นวนิยายเรื่องนี้เป็นเรื่องที่สองของ สุชีพ ณ สงขลา หลังจากได้รับความสำเร็จพอสมควรจาก "แสงเสรี" ซึ่งตีพิมพ์ออกมาเมื่อต้นปีนี้

อาจกล่าวได้ว่า ผู้เขียนได้สร้างเค้าโครงเรื่องขึ้นโดยอาศัยสภาพการณ์จริง ๆ เมื่อหลายปีก่อน ในสามจังหวัดภาคใต้ และถ้าเรายอมรับว่า งานวรรณกรรมคือภาพสะท้อนของสังคม "ซือโก๊ะ แซกอ" ก็คือสภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดภาคใต้อย่างแจ่มชัด ตลอดจนลักษณะที่คนไทย–มุสลิมถูกกระทำโดยอำนาจรัฐ ไม่ว่าจะเป็นการจงใจหรือไม่ก็ตาม และในตอนท้าย ผู้เขียนก็ได้เสนอให้เห็นถึงบทสรุปของปัญหาต่าง ๆ ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงอย่างน่าสนใจ

แม้ว่า "ซือโก๊ะ แซกอ" จะออกมาในรูปของนวนิยาย แต่สำหรับผู้สนใจติดตามการเคลื่อนไหวเรียกร้องของคนไทย–มุสลิมในสามจังหวัดภาคใต้ หรือศึกษาปัญหาต่าง ๆ ของพี่น้องของเราในภาคใต้ หนังสือเล่มนี้จะให้คำตอบแก่ท่านได้อย่างดี

สำนักพิมพ์พาสิโก

สิ่งบันดาลใจให้เขียนเรื่องนี้

- เพื่อนผู้ไปสัมผัสความจริงมาก่อนตั้งแต่สมัยทำหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย

  สิทธิเดช จันทร์ศิริ ผู้สื่อข่าวที่ทำให้กระผมได้มีโอกาสคุยกับเปาะสู วาแมคือซา และอีกหลายคน

  ปรีชา แสงอุทัย ผู้ได้สมญาปรีชา ยาโก๊ะ ผู้สื่อข่าวที่สามารถที่สุด สมัยเหตุการณ์ประท้วงที่จังหวัดปัตตานี และเป็นเจ้าของข่าว ซือโก๊ะ แซก๋อ

- หนังสือปัญหาความขัดแย้งในสี่จังหวัดภาคใต้ ของ ดร. อารง สุทธาศาสน์ ซึ่งกระผมได้ใช้บางส่วนในหนังสือเล่มนี้มาประกอบ เพื่อให้สมจริง แต่ทุกอย่างด้วยความบริสุทธิ์ใจทั้งสิ้น จึงขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

- ข่าวหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตยเดือนธันวาคม ๒๕๑๙ และมกราคม ๒๕๒๐ ขณะส่งผู้สื่อข่าวสัมผัสสิ่งที่เกิดขึ้นกับประชาชนที่นั่น

- จากหลาย ๆ อย่างที่กระผมไปพบเห็นมาเอง และจากผู้มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวเหล่านี้ที่นั่น และที่กรุงเทพ ฯ หลายท่านที่ได้ให้ความกรุณากับผมอย่างดียิ่งจนสามารถชี้ให้เห็นซึ่งปัญหาและจุดบกพร่องที่ควรกำจัดให้หมดไปจากผืนแผ่นดินไทย โดยเฉพาะต้นเหตุ...ข้าราชการเลว

*สรุปย่อคำให้การของ สือแม บราเซะ ต่อ พล ต.ต. แสวง หงษ์นคร ณ ห้องประชุมกรมตำรวจ

ในตอนเช้าของวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๘ ได้มีชาวไทยพุทธจากนราธิวาสขับรถจักรยานยนต์เข้าไปในตำบลอูแตบราแง อันเป็นที่อยู่ของข้าฯ พอเวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น. ชาวไทยพุทธคนนี้ก็ได้ว่าจ้างนายอารง บราเซะ ผู้เป็นพี่ชายของข้าฯ ขับรถไปส่งที่จังหวัดนราธิวาส นายอารงก็เลยชวนเพื่อน ๆ ไปด้วย เพราะขากลับมาคงเป็นเวลากลางคืน ไม่กล้ากลับมาคนเดียว บุคคลที่โดยสารไปเป็นเพื่อนมีนายสะมะแอ ปาแย นายสะมะแอ อีซอ นายอูเซ็ง กากะ นายบือราเฮง บราเซะ และตัวข้าฯ (คือ ด.ช. สือแม บราเซะ)

ตอนขาไปจังหวัดนราธิวาส รถจะผ่านวัดเชิงเขาเป็นหมู่บ้านซึ่งมีคนไทยพุทธอยู่เป็นจำนวนมาก ในบริเวณวัดนี้เป็นที่ตั้งของกองทหารนาวิกโยธิน ซึ่งถูกส่งมาประจำประมาณ ๔ เดือนเศษมาแล้ว และวัดเชิงเขานี้อยู่ห่างจากอูแตบราแงประมาณ ๘

---

*หนังสือปัญหาความขัดแย้งในสี่จังหวัดภาคใต้ ของ ดร. อารง สุทธาศาสน์

กิโลเมตร

พอรถคันนี้ได้ไปส่งคนไทยพุทธในตัวเมืองนราธิวาสแล้วก็ขับกลับมาทางเดิม พอขับมาถึงที่ตั้งของกองทหารนาวิกโยธินก็ประมาณ ๒๓ น. เศษ ทันใดนั้นก็มีบุคคลสามคน แต่งตัวชุดเขียวคล้ายทหารได้ดักให้รถหยุด คนหนึ่งถือปืนสั้น อีกสองคนถือปืนยาว เมื่อชายทั้งสามคนนี้ได้ทำการตรวจบัตรประชาชนเรียบร้อยแล้ว ก็ได้นำนายสะมะแอ อีซอ และนายสะมะแอ ปาแย เข้าไปในบริเวณวัด โดยข้าฯ ก็ไม่รู้สาเหตุว่านำไปทำไม ภายหลังจากนั้นประมาณครึ่งชั่วโมง ก็มีรถสิบล้อ จี.เอ็ม.ซี. สีเขียวสองคันออกมาจากบริเวณวัด แต่ละคันขับโดยบุคคลซึ่งแต่งตัวชุดเขียวเช่นเดียวกับบุคคลสามคนแรก ต่อจากนั้นทั้งสองสะมะแอก็ถูกคุมตัวออกมา

บุคคลทั้งห้าและตัวข้าฯ ถูกบังคับให้ขึ้นรถ จี.เอ็ม.ซี. ทั้งสองคัน โดยแบ่งคันละสามคน คันที่หนึ่งซึ่งขับนำหน้ามีตัวข้าฯ นายสะมะแอ ปาแย และ นายอารง บราเซะ คันที่สองซึ่งขับตามมามีนายสะมะแอ อีซอ นายอูเซ็ง และนายบือราเฮง

ในรถซึ่งข้าฯ และพรรคพวกนั่งอยู่เกิดเหตุการณ์ดังนี้ ข้าฯ และพรรคพวกถูกบังคับให้หันไปทางข้างหน้ารถ ส่วนข้างหลังก็มีทหารคุมอยู่ประมาณ ๑๐ คน ในขณะที่รถวิ่งไปนั้นก็มีรถที่พรรค

พวกอีกสามคนนั่งอยู่ขับตามมาด้วย พอรถวิ่งมาพักหนึ่ง ตัวข้าฯ ก็ถูกแทงจากข้างหลังด้วยมีดยาวประมาณ ๑ ฟุต พอถูกแทงแล้ว ข้าฯ ก็ถูกตีบนศีรษะด้วยของแข็งอีกสองสามที ข้าฯ ล้มไปข้างหน้า และแกล้งทำเป็นตาย ต่อจากนั้นอีกสองคนก็ถูกแทงถูกตีจนตาย รถคันนี้มุ่งหน้ามาทางสะพานกอตอ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส ในระหว่างทางนั้นข้าฯ ได้ยินเสียงถามจากข้างหลัง ถามไปข้างหน้าว่า "จะเผาหรือจะทิ้งน้ำ" คนข้างหน้าก็ตอบว่า "ทิ้งน้ำ"

พอรถไปถึงสะพานกอตอก็จอดนิ่งกลางสะพาน ข้าฯ ก็ถูกเหวี่ยงลงไปในน้ำเป็นคนแรก คนที่สอง ที่สามก็ถูกโยนตามมา ข้าฯ รู้สึกว่าจมดิ่งลงไปสู่ก้นแม่น้ำ พอโผล่ขึ้นมาก็ตะเกียกตะกายพยายามว่ายขึ้นบก ข้าฯ ก็กระเสือกกระสนไปหาชาวบ้านเพื่อจะขอความช่วยเหลือ เวลานั้นคงเลยเที่ยงคืนไปแล้ว ในที่สุดข้าฯ ก็มาถึงบ้านหนึ่ง ทั้งข้างนอกและข้างในมืดสนิท ข้าฯ ก็ตะโกนให้เจ้าของบ้านจุดตะเกียง แต่ข้าฯ ได้ยินเสียงผู้หญิงสั่งไม่ให้จุดกลัวอันตราย ข้าฯ ก็ตะโกนตอบไปว่า ถ้าไม่จุดข้าฯ ก็จะนั่งบนชานเชิงบันไดนี้จนกว่าจะสว่าง พอข้าฯ กำลังจะนั่งลง ประตูบ้านก็เปิดพร้อมมีขวานเหวี่ยงมายังข้าฯ จะด้วยบุญข้าฯ ยังดีอยู่หรืออย่างไรก็ไม่ทราบ ขวานที่เหวี่ยงมานั้นโดนคานไม้เสียก่อน จึงเฉียดมายังปลายจมูกข้าฯ จมูกก็แหว่งไปนิดหน่อย ข้าฯ ตกใจมาก จึงวิ่ง

สุดชีวิต ในที่สุดก็มาถึงอีกบ้านหนึ่ง โชคดีที่บ้านนี้ต้อนรับด้วยดี ยอมให้พักพิงจนสว่าง

พอรุ่งเช้า ข้าฯ ก็เดินเพื่อจะกลับไปบ้าน แต่ชาวบ้านไม่ยอมให้กลับกลัวจะได้รับอันตราย จึงซ่อนตัวข้าฯ ไว้ และชาวบ้านก็ไปตามพ่อแม่ของข้าฯ พร้อมกับเพื่อนบ้านที่อยู่ในละแวกเดียวกัน ต่อจากนั้นข้าฯ ก็ถูกนำตัวไปรักษาที่โรงพยาบาลคริสเตียนที่อำเภอสายบุรี แล้วจึงพากันไปที่สถานีตำรวจภูธรสายบุรีเพื่อให้ปากคำต่อเจ้าหน้าที่

ให้ปากคำ ณ กรมตำรวจ กรุงเทพฯ

วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๑๙ เวลา ๑๗.๐๐—๒๑.๐๐ น.

พล.ต.ต. แสวง หงษ์นคร สอบปากคำ

ด.ช. สือแม บราเซะ ให้ปากคำ

ดร. อารง สุทธาศาสน์ ล่าม

นายพิทักษ์ ปารามัล พยาน

นายสะอุดี ละโมยดีมัน พยาน

การสันนิษฐานว่าทหารนาวิกโยธินเป็นผู้สังหาร

ในขณะที่ทางการพยายามปิดป้องปฏิเสธว่า การตายของห้าศพไม่ได้เกิดจากฝีมือของนาวิกโยธิน และอ้างว่าอาจจะเป็นมือที่สามที่ต้องการสร้างสถานการณ์นั้น ประชาชนส่วนมากเชื่อว่า

ผู้สังหารคือทหารนาวิกโยธินอย่างไม่ต้องสงสัย ทั้งนี้มีผู้ให้ข้อสังเกตและพยานหลักฐานต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. คนสังหารจะเป็นคนอื่นไม่ได้ เพราะการจับตัวนั้นเกิดขึ้นหน้าประตูกองทหารนาวิกโยธิน ซึ่งมีทหารเดินพลุกพล่านอยู่ตลอดเวลา

๒. การสังหารจะสร้างขึ้น เพื่อสร้างสถานการณ์ไม่ได้ เพราะจากรูปการณ์แล้ว ผู้สังหารตั้งใจจะเก็บเงียบให้บุคคลทั้งหกหายไปกับความมืด ไม่มีร่องรอยอะไรให้เหลือ แต่โชคร้ายที่ ด.ช. สือแมรอดชีวิตดังปาฏิหาริย์ แม้แต่รถที่บุคคลทั้งหกขับกลับมาจากนราธิวาสก็ถูกนำไปทิ้งที่อื่นห่างไกลจากหน่วยนาวิกโยธินมาก

๓. นายสะมะแอ ปาแย และนายสะมะแอ อีซอ ถูกหน่วยนาวิกโยธินจับตัวส่งให้ตำรวจสายบุรีมาก่อน โดยตั้งข้อหาว่าเป็นสายของโจร แต่ตำรวจไม่มีหลักฐานเพียงพอ จึงปล่อยตัวไป การปล่อยตัวเช่นนี้ ทำให้ทหารนาวิกโยธินไม่พอใจเป็นอย่างมาก

๔. มีผู้เห็นเหตุการณ์ (ขอสงวนนาม) คือเห็นรถ จี.เอ็ม.ซี. สองคัน และรถเล็กหนึ่งคัน วิ่งมุ่งหน้าไปทางสะพานกอตอ ในขณะเดียวกันก็ได้ยินเสียงครวญครางขอความช่วยเหลือ ด้วยความเจ็บปวด พยานผู้นี้เห็นเหตุการณ์โดยการมองลอดออกมาจากช่องหน้าต่างที่ชั้นสอง พอรุ่งเช้าพยานคนนี้ได้ไปที่สะพานกอตอและ

พบเศษชิ้นของหัวกระโหลกบนสะพานกอตอ ชิ้นหัวกระโหลกนี้ก็ยังเก็บไว้อยู่เพื่อเป็นหลักฐานบางอย่าง

๕. มีคนหาปลาเห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น บนสะพานกอตออย่างใกล้ชิด

๖. มีรอยยางรถยนต์ครูดตามพื้นทางเดินบนสะพานกอตอโดยเฉพาะตอนกลางของสะพาน

๗. คนไทยพุทธคนนั้น แท้ที่จริงเป็นคนนำเงินไปให้สายของโจร ที่ตำบลอูแตบราแงเพื่อเป็นค่าคุ้มครองบาร์แห่งหนึ่งในนราธิวาส

๘. ศพของคนทั้งห้าลอยน้ำขึ้นมาในแม่น้ำ แถวใกล้ ๆ สะพานกอตอ ในวันรุ่งขึ้นและวันต่อมา

๙. รถสิบล้อ จี.เอ็ม.ซี. แถวนั้นมีใช้เฉพาะแต่กองทหารเท่านั้น

๑๐. ในวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๑๘ ได้มีการทำสัญญาระหว่างญาติของผู้ตายซึ่งมีนายนิเดร์ วาบา และ นายไวย์โรจน์ พิพิธภักดี เป็นตัวแทน และ พ.ต.ท. ประกอบ เด่นอุดม เป็นตัวแทนฝ่าย พล.ท. สันต์ จิตต์ปฏิมา (ผู้มีอำนาจสูงสุดในการรักษาความสงบสี่จังหวัดภาคใต้) ในหนังสือสัญญาระบุว่าทางราชการยอมชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ญาติผู้ตายและผู้บาดเจ็บดังนี้

ด.ช. สือแม บราเซะ ๕๐,๐๐๐ บาท

ญาติของนายบือราเฮง บราเซะ นางอูเซ็ง กากะ และนายอารง บราเซะ คนละ ๕๐,๐๐๐ บาท

ส่วนญาติของนายสะมะแอ ปาแย และนายสะมะแอ อีซอ จ่ายคนละ ๑๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ เนื่องจากมีหลักฐานว่าบุคคลทั้งสองเป็นสายของโจร (มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่า การยินยอมชดใช้ค่าเสียหายเป็นการยอมรับอยู่ในตัวว่าทหารนาวิกโยธินเป็นผู้สังหาร)

นราธิวาส/ตันหยง

สีเขียว 'ขี้เมา' อาละวาดกลางเมือง

ในค่ำคืนของวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๒๑ เวลาประมาณ ๕ ทุ่มกว่า ขณะที่ชาวบ้านร้านตลาดของอำเภอเมืองนราธิวาส และแขกเหรื่อจากต่างถิ่นกำลังพักผ่อนนอนหลับอยู่ใน โรงแรมตันหยง ซึ่งเป็นโรงแรมชั้นหนึ่งของจังหวัดอยู่นั้น รถ จี.เอ็ม.ซี. ๑ คันใหญ่ บรรทุกชายไทยกลุ่มหนึ่งวิ่งผ่าความมืด และอากาศที่เย็นเฉียบของยามค่ำคืน ผ่านไปตามถนนสายต่าง ๆ และหยุดกึกอยู่หน้าโรงแรม ชายไทยกลุ่มนั้นอยู่ในชุดสีเขียวประมาณ ๑๔ คน ร่างกายบึกบึน สายตาแข็งกร้าวพร้อมที่จะเอาเรื่องทุกเมื่อ กระโดดลงจากรถพร้อมกับลูกระเบิดมือและอาวุธเอ็ม. ๑๖ ครบมือ อยู่ในท่าเตรียมยิง เข้ารายล้อมโรงแรมไว้ คนหนึ่งในกลุ่มตะโกนสั่งการพรรคพวกให้ปฏิบัติการตามแผนที่วางกันไว้เรียบร้อยว่า "ล้อมเอาไว้ทุกด้าน อย่าให้ใครออกมา ใครออกมายิงแม่มันเลย"

พอสิ้นเสียงตะโกน ชาวบ้านร้านถิ่นที่อยู่บริเวณใกล้เคียง และแขกที่เข้าพักอยู่ในโรงแรมต่างก็งงงวย และตกใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าโดยไม่คาดคิดมาก่อน หลายคนนึกว่าเป็นกลุ่ม

โจรจะเข้าปล้นโรงแรม หรือไม่ก็คงจะมี ผกค. เข้ามาหลบซ่อนอยู่ในโรงแรม แล้วชายไทยชุดเขียวกลุ่มนี้คงจะตามมาปราบ แต่บางคนก็คิดว่า......

"ผมตกใจตื่นขึ้นมา ทีแรกนึกว่าเกิดปฏิวัติขึ้นเสียแล้วซี รีบมาเปิดวิทยุกระเป๋าหิ้วฟังก็ไม่มีอะไรจะบ่งว่ามีเหตุการณ์ผิดปกติขึ้นมา" แขกของโรงแรมคนหนึ่งเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างหวาดกลัว

หลังจากได้รับคำสั่งจาก "หัวหน้า" แล้ว ลูกน้องก็อยู่ในระเบียบวินัยและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด โดยเข้าล้อมและยึดโรงแรมทันที ห้ามบุคคลอื่นนอกจากพวกเขาเข้าออกเด็ดขาด ยึดห้องอาหาร ตัดการติดต่อทางโทรศัพท์กับภายนอก ยึดลิฟท์และบันไดทุกชั้น ทุกคนสะพายกระบอกปืนไปมาพร้อมจะยิงได้ทันทีถ้ามีใครส่อพิรุธหรือขัดขืน

"เขามายึดโรงแรม ยึดลิฟท์ยึดโทรศัพท์ไว้หมดแหละค่ะ แต่ก็มีคนของเราคนหนึ่งสามารถเล็ดลอดออกไปแจ้งตำรวจได้" เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์สาวคนหนึ่งของโรงแรมกล่าวกับ "ไทยนิกร" ด้วยน้ำเสียงสั่น ๆ เธอยังหวาดผวาต่อปฏิบัติการอันรวดเร็วที่คนกลุ่มนั้นจงใจสร้างขึ้น และขอภาวนาอย่าให้มันเกิดขึ้นเหมือนกับการวางระเบิดสถานีรถไฟหาดใหญ่เลย

เธอเล่าถึงเหตุการณ์ก่อนจะถึงนาทีระทึกใจว่า ในคืนวันนั้น สโมสรไลอ้อนส์ของจังหวัดนราธิวาสได้จัดงานการกุศลขึ้นที่โรงแรม มีงานทานเลี้ยงและจับฉลากประมูลของ เพื่อเอาเงินและสิ่งของไปช่วยเหลือชาวบ้านที่ประสบเคราะห์กรรมน้ำท่วมตามภาคต่าง ๆ ของประเทศ ซึ่งปรากฏว่าได้รับความสนใจจากข้าราชการพ่อค้าและประชาชนของจังหวัดมาก และงานนี้ได้ขายบัตรล่วงหน้าเท่าจำนวนเก้าอี้ที่มีอยู่ประมาณ ๒๐๐ ที่นั่งและขายหมดแล้ว

เวลาประมาณ ๔ ทุ่มกว่า ขณะงานกำลังดำเนินไปด้วยดี แขกกำลังรับประทานอาหารสลับไปกับการจับสลากอยู่นั้น ก็ปรากฏว่ามีทหาร ๔ คนเดินขาบั๊ดขาเป๋อยู่ในอาการมึนเมา นัยน์ตาของเขาแดงก่ำเดินเข้ามาขอเข้าไปในงาน เมื่อเจ้าหน้าที่ขอบัตรก็ไม่มีให้ จึงไม่อนุญาตและชี้แจงแก่คนเมาเหล่านั้นว่าบัตรขายหมดแล้ว และเก้าอี้ทุกตัวก็มีเจ้าของแล้ว ซึ่งยังความไม่พอใจและความโกรธแค้นแก่คนกลุ่มนั้นมาก

"เขาขอซื้อบัตรเพียงหนึ่งใบ แต่จะเข้าไปทั้งหมดถึง ๔ คน พวกเราก็ไม่ยอมซิคะ และบัตรก็หมดแล้วด้วย ไม่มีอะไรรุนแรงหรอกค่ะ สักพักหนึ่งพวกเขาก็กลับไป" เธอกล่าวและเล่าต่อด้วยน้ำเสียงตื่นเต้นว่า สักครู่หนึ่งเธอก็ได้ยินเสียงรถวิ่งเข้ามาจอดหน้าโรงแรม เห็นชายแต่งกายด้วยชุดสีเขียวไม่ระบุสังกัดประมาณ ๑๔

คน กระโดดลงจากรถ จี.เอ็ม.ซี. ทุกคนมีลูกระเบิดและอาวุธเอ็ม. ๑๖ เข้ารายล้อมโรงแรมไว้ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง

"เขามาบังคับให้เราเลิกงานค่ะ แต่เราก็ไม่เลิกเพราะตอนนั้น ๕ ทุ่มกว่าแล้ว พวกเรามาเลิกเอาตอน ๖ ทุ่มกว่าเกือบจะตีหนึ่งแล้ว" เธอกล่าวและเสริมต่อไปว่า ได้มีข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ซึ่งเป็นทหารนาวิกโยธินคนหนึ่งเข้าไปเจรจากับทหารเหล่านั้น แต่ไม่เป็นผล นอกจากนี้ยังมีทั้งผู้หญิงและผู้ชายเข้าไปเกลี้ยกล่อม ปรากฏว่าพวกเขายอมกลับ แต่ก่อนที่จะกลับยังได้ทิ้งคำด่าอาฆาตมาดร้ายไว้ให้อีกด้วย รวมเวลาที่พวกเขาปฏิบัติการอันสุนทรอยู่นั้นประมาณ ๑ ชั่วโมง

แม้ว่าเหตุการณ์มันจะล่วงเลยมาเกือบครึ่งเดือนแล้วก็ตาม แต่มันก็ยังอยู่ในความทรงจำและเป็นที่โจษขานของชาวนราธิวาสอยู่อย่างอื้ออึง เพราะการ "ยกทัพ" ออกมานอกสนามรบเข้ามาในตัวเมืองเช่นนี้ชาวบ้านขวัญเสียมาก และ "ไทยนิกร" ได้รับการยืนยันจากเจ้าหน้าที่ตำรวจของสถานีตำรวจภูธรจังหวัดนราธิวาสนายหนึ่งว่า ชายชุดสีเขียวที่เข้าไปอาละวาดนั้นเป็นทหาร "ยานเกราะ" ทำหน้าที่รักษาการณ์พระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ ซึ่งเป็น "คู่อริ" กับทหารนาวิกโยธิน

"วันนั้นถ้าสองฝ่ายเจอกัน คงซัดกันแหลกไปข้างหนึ่งละครับ" เขากล่าวและเสริมว่าหลังจากได้รับแจ้งจากโรงแรมแล้ว พ.ต.อ. ธีรพล อินทรวิชะ ผู้กำกับ ฯ ได้นำกำลังตำรวจไประงับเหตุการณ์ ๗–๘ นาย ซึ่งปรากฏว่ามีชาวบ้านยืนมุงดูอยู่ห่าง ๆ ประมาณ ๕๐ คน

"ผมว่าอย่างนี้มันแย่นะ ข้าราชการกลับมาทำตัวอย่างนี้เสียภาพพจน์หมด แล้วจะให้ชาวบ้านเชื่อถือได้อย่างไร" เขากล่าวในที่สุด

(หนังสือข่าวไทยนิกร ปีที่ ๓ ฉบับที่ (๓๐)+๕๕ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๑)

จากผู้เขียน

สุไหงโก-ลก โรงแรมชาวอย

สี่โมงเช้าวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๒๑ ขณะที่ผมกำลังจะจบบทที่ ๑๘ ในเล่มนี้พอดี ก็มีเสียงเคาะประตูค่อนข้างแรง

"ใคร" ใจผมนั้นคิดไปว่าคงเป็นพนักงานโรงแรมมาเคาะเพื่อทำความสะอาดห้องหรืออะไรสักอย่างหนึ่ง แต่พอเปิด

ตำรวจ

นอกเครื่องแบบเพราะผมเห็นรองเท้า และท่าทาง

สองสามสี่ห้าหก และคนที่เจ็ด ตามเข้ามาช้ากว่าคนอื่นหน่อยหนึ่งและอีกคนคงเป็นร้อยตำรวจเอกโดยประมาณ เพราะมองไม่ชัด และไม่ยอมเข้าประตูห้องผม คงเตร่อยู่นอกห้อง

"มาจากไหน" คนหนึ่งถาม ขณะที่คนอื่นเริ่มค้น แหวกม่าน มุดใต้เตียง รื้อที่นอน ก๊องแก๊งอยู่ที่โถส้วม

"จากกรุงเทพฯ" ผมตอบอย่างงง ๆ กับสายตาที่สำรวจที่ตัวผม ดีที่ผมนุ่งผ้าเช็ดตัวอยู่จึงเพียงแต่ยืนให้สายตาสัมผัสอย่างค้นหา

"มาทำไม"

"ผมมาเขียนหนังสือ" ผมเอาต้นฉบับยื่นให้ดู

การค้นหายังคงดำเนินต่อไปร่วมครึ่งชั่วโมง และยังไม่มีทีท่าว่าจะจบลง จนมีตำรวจอีกคนหนึ่งก้าวตามเข้ามาหลังสุดในชุดนอกเครื่องแบบเช่นกัน

"มาจากไหน" ซ้ำอีกที แต่เพราะหูกว่าเสียงค่อนข้างตะคอกกว่าตอนแรกล้านเท่า

"จากกรุงเทพ ฯ ครับ" ผมพยายามให้เพราะเหมือนกัน

"ผมขอดูบัตรประจำตัว"

"ผมลืมไว้ที่ปัตตานี" เป็นความจริง

"ทำอะไร"

"หนังสือพิมพ์ แต่ตอนนี้ปิดแล้ว"

"หนังสืออะไร"

"โลกใหม่ มาตุภูมิ"

"กับคุณปรีชา สามัคคีธรรมน่ะเรอะ"

"ครับ"

"ชื่ออะไร"

"สุชีพครับ"

"สุชีพ ณ สงขลาหรือเปล่า"

"ใช่ครับ"

"วาดการ์ตูนให้ดู"

ผมจึงได้จับปากกาลากไอ้หัวหยิกของผมให้ดู

ครู่ต่อมา ห้องนั้นก็มีผมกับตำรวจคนนั้นสองคน

"ผมร้อยตำรวจเอก ธานี ทวิชศรี กองกำกับการตำรวจภูธรเขต ๔"

ผมจึงมีเรื่องคุยต่อกันมานานร่วมชั่วโมงกับนายตำรวจคนนั้น

ร้อยตำรวจเอกธานีจากไปด้วยความประทับใจของผม เพราะเรื่องที่เราคุยกันคือปัญหาของชาติ บ้านเมือง เข้าใจ และอยากเห็นสังคมนี้เป็นธรรมและร่มเย็น

ส่วนตำรวจชุดที่เข้าและออกไปก่อนนั้น ผมเจอบางคนอีกที่สถานีรถไฟเมื่อวันผมอำลากลับ

"วันนี้ขอจับแล้วพรุ่งนี้จะยกให้หนึ่งวัน" เสียงนั้นผมจำได้เพราะผมได้ยินอยู่เมื่อวาน

และผมก็ได้เห็นการจับของหนีภาษีของแม่ค้าชายแดน ค้นกันอย่างเกลี้ยงกริบ และก็เอาไปขายกับพ่อค้าอีกคนที่รอซื้ออยู่อย่างหน้าตาเฉย

"เมื่อคืนมันเสียหนัก" คนที่นั่งมองภาพเหล่านั้นทางหน้าต่างเดียวกับผม พูดขึ้นเหมือนรู้จักดี "...ทุกคนที่เมืองนี้ ทั้ง

อส. ตำรวจ เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ จนแทบจะแม้แต่ภารโรงก็มีสิทธิ์ทำอย่างนี้ได้ทั้งนั้น เว้นแต่" เขามองหน้าผมนิดหนึ่ง "...ข้าวสารที่ออกไปมาเลเซียบางคืนเป็นหมื่นกระสอบ"

ผมเขียนหนังสือเรื่องนี้บทต่อ ๆ มาจนจบที่กรุงเทพ ฯ หลังจากตระเวนในเขตสามจังหวัดภาคใต้อยู่ต่ำกว่าสองเดือนท่ามกลางเสียงสวดและเสียงปืน เพื่อแกะรอย ซือโก๊ะ แซกอ มาสมมติเป็นเรื่องเป็นราวให้ท่านผู้อ่านที่เคารพได้อ่าน

ผมไม่มั่นใจว่าเรื่องจะสมบูรณ์ด้วยอรรถรสและกระบวนศิลปการประพันธ์ เพราะผมยังอ่อนหัดเหลือเกิน จึงยังหวังในการติชมจากทุกท่านเพื่องานขั้นต่อ ๆ ไปที่ผมจะทำเพื่อผู้อ่านอย่างตั้งใจที่สุด

ด้วยจิตคารวะ

สุชีพ ณ สงขลา

๒๐/๓/๒๕๒๒

๑

กราม เด็กหนุ่มไทยคนเดียวในดงมุสลิมเล็ก ๆ ยาหลังผู้ชายคนเดียว ที่มิได้ผ่านพิธีขลิบปลายองคชาติมาโซะยาวีเยี่ยงชายมุสลิมโดยทั่วไป แต่จะว่าเขาเป็นพุทธเหมือนอย่างพ่อแม่ที่ตายไปตั้งแต่เขายังเด็กก็ไม่เชิงนัก เมื่อแตกฉานอัลกูระอานกว่าเด็กมุสลิมทั้งหมู่บ้าน แต่แทบจะไม่รู้เรื่องที่พุทธศาสนิกชนพึงจะรู้และท่องมิได้แม้แต่บทสวดมนต์

เรือมาดของเขาเคลื่อนมาช้า ๆ ในคลองน้ำเย็นนิ่งใสเห็นก้นคลอง สองฟากคลองแคบ ๆ คือดงสาคู ต้นไม้ลักษณะเหมือนมะพร้าวชอบที่แฉะชื้น ต้นไม่สูงนัก ลมพัดมาทีก็ปรายเม็ดน้ำจากฝนห่าใหญ่ เพิ่งหายเมื่อครู่ที่เกาะอยู่ตามเรียวใบให้กราวดังไปตลอดแนว แม้ลมไอเย็นฉ่ำมันจะกินลึกหนาวผ่านไปในเนื้อเจ้าหนุ่มไทยคนนั้นแต่เขาก็ยังวาดพายเฉย เสื้อยืดค่อนข้างเก่าลายขวางสีน้ำเงิน

ซีดสลับขาวแก่ แม้จะหลวมแต่ก็เห็นชัดว่าห่อความแกร่งไว้ข้างใน ยีนส์อายุพอ ๆ กับเสื้อทรงมียี่ห้อบอกความเป็นเด็กหนุ่มทันสมัยตัดกันอย่างเห็นได้ชัดกับหนุ่มมุสลิมพื้นบ้าน ที่สวมโสร่งเสื้อกุรงแขนยาวและหมวกยาวอ ทรงกะลามะพร้าวขาวสนิท

บ้านเรือนในชนบทมักจะอยู่ห่าง ๆ กันโดยทั่วไป จากบ้านหนึ่งก็อาจจะมองผ่านยอดไม้ไปเห็นหลังคาบ้านหนึ่งหรืออาจจะไม่เห็นเลย เด็กหนุ่มเอื้อมมือดึงฝรั่งที่ห้อยพวงจากกิ่งที่ยื่นออกมาเคี้ยวเข้าปาก มือก็คงวาดพายไปตามสบาย บางครั้งก็ปล่อยให้เรือเอื่อยไปตามแรง เมื่อมันจวนจะหยุดก็วาดพายไปอีกอย่างใจเย็นตามบรรยากาศยามใกล้สนธยามิได้รีบร้อน จนเลยดงมะพร้าวสูงลูกดกก็เห็นควันไฟธรรมดาๆ ที่เห็นได้โดยทั่วไปในหมู่บ้าน แต่เขาก็มองพวยควันนั้นอย่างมีความหมาย จนเรือเข้าดงทึบทั้งสองฝั่งมองด้วยตาไม่ทะลุจึงหันกลับ สักครู่ก็ถึงคลองซอยเล็กทางซ้ายมือกว้างสักสองวา มือที่จับพายก็ราพายไปในน้ำ พร้อมกับคัดท้ายเบนหัวเรือเข้าไปในคลองซอยนั้น พอดีกับเรืออีกลำหนึ่งกำลังสวนทางออกมา

"ไปไหนมา หะยีอาแว" เขาร้องทักออกไปแต่ยังไม่ทันได้ยินคำตอบ เสียงใสแจ๋วสนิทหูจากตลิ่งด้านหลังร้องเรียกชื่อเขาด้วยเสียงดังทำให้เขารีบหันกลับไปเสียก่อน

"กราม"

๒

หลังจากผูกเรือเรียบร้อย กรามก็โยนมะพร้าวแห้งไม่กี่ใบขึ้นฝั่ง แล้วก้าวขึ้นจากเรือพร้อมกับพายและห่อกระดาษสี่เหลี่ยมจากเจ้าของเสียงเรียกเมื่อสักครู่ ห่อค่อนข้างใหญ่ที่ห่ออย่างเรียบร้อยในหนีบแขน การห่อนั้นค่อนข้างประณีตผิดมือต่างไปจากชาวบ้านที่มักจะห่ออย่างลวก ๆ พอมิให้กะปิเกลือรั่วหล่นเท่านั้น

กรามโยนพายไว้บนกองไม้ ใต้เพิงหลังคาจากสาคูที่ปลูกคลุมแดดฝนห่างจากตัวบ้าน ลักษณะเป็นบ้านชาวประมงขนาดกระทัดรัดปลูกมานาน สังเกตจากเสาที่กระพี้กร่อนหลุดเหลือแต่แก่นสีดำ ฝากั้นด้วยแผงไม้ไผ่ขัดมอซอ หลังคามุงจากสาคูเพิ่งเปลี่ยนได้ไม่นานเพราะดูยังไม่หมองแต่จะเป็นครั้งที่เท่าไหร่นั้นคงไม่ได้จดจำ ตัวบ้านตั้งอยู่ในบริเวณที่โล่งเตียน พื้นบ้านยกสูงแค่เอว ตีฟากด้วยไม้ไผ่มีนอกชานไม่กว้างนัก ตรงบันไดปูด้วยกระดานแก่นไม้ตำเสา

ครัวนั้นแยกอยู่ต่างหาก ใต้หลังคาใหญ่กั้นห้องหับไว้สำหรับนอนห้องหนึ่ง บริเวณบ้านถัดชายคาออกไปจนถึงรั้วรอบทำด้วยไม้ไผ่ทั้งลำฝีมือตั้งใจทำ ถัดจากเพิงที่เก็บไม้ก็เป็นกองฟืนกองใหญ่ ที่ผ่าไว้ซ้อนกันเป็นระเบียบพอใช้ไปได้นานเป็นเดือน ๆ กับต้นฝรั่งเท่าขาเด็ก แต่ลูกดก หลังบ้านมีมะพร้าวอีกสองต้น จากชายรั้วออกไปเป็นป่าละเมาะ ถัดออกไปโน้น ก็เป็นป่าสาคูคละกับสนป่าพืชชายเลนน้ำกร่อยที่น้ำทะเลหนุนขึ้นทางแม่น้ำที่ไหลผ่านที่ราบฝากภูเขาที่อยู่ไกลลิบ ๆ

เขาถึงบ้านเอาใกล้จะมืดเต็มที ไก่ไม่กี่ตัวก็ขึ้นคอนตามปลายไม้ที่ยื่นเกินออกมาจากฝาบ้าน และในเพิงบางตัวก็กระเถิบอยู่บนกิ่งฝรั่ง ที่หน้าบ้านและบนนอกชานมีสัตว์ต้องห้ามทางศาสนาของชาวมุสลิมอีกสองตัว เป็นหมาไทยขนเกรียนเรียบสะอาดสีดำเมื่อมขึ้นมัน ลักษณะแข็งแรงปราดเปรียวเหมือนหมาล่าสัตว์ นัยน์ตาฉายแววดุและเอาจริง ตัวหนึ่งชื่อไอ้นิลเป็นพี่ และอีกตัวน้องชื่อไอ้ปลอด

สัตว์ทั้งคู่ กรามมิได้เอามาเลี้ยงเอง และไม่เคยคิดจะเลี้ยงแม้ว่าตัวเองมิได้เป็นมุสลิม แต่ยูโซะเพื่อนรักชาวมุสลิมที่สนิทสนมเล่นหัวกันมาแต่เล็ก ๆ ไม่เคยผิดพ้องหมองใจกันกลับเป็นคนแหกคอกเพราะบังเอิญไปเจอสัตว์สองตัวนี้เมื่อสองปีที่แล้ว

"นปพ. ที่ตั้งค่ายในหมู่บ้านไทยใกล้ตลาดยิงแม่ของมันตาย"

ยูโซะหมายถึงหมู่บ้านไทยพุทธ “แล้วเอาไปกินเพราะเป็นหมาดำ” เพื่อนชาวมุสลิมคนนั้นเล่าให้เขาฟัง เมื่อวันที่แบกกระสอบทอด้วยปอจูด และเมื่อแก้มัดปากกระสอบที่มัดไว้ด้วยใยกล้วยออก เจ้าสัตว์เล็ก ๆ สองตัวกำพร้าแม่ ก็คลานต้วมเตี้ยมพาร่างอ้วนท้วนสีดำเหมือนตุ๊กตาออกมา

“ฉันเลยนึกสงสาร ปล่อยไว้ก็ตาย ให้ไอ้หมัดไปหากระสอบมาใส่มันก็ไม่กล้า กลัวบาป ก็เลยไปหามาเอง รอจนพวกนั้นไปหมดก็จับใส่แบกมานี่แหละ”

“แกจับ”

“อือ” ยูโซะเด็กหนุ่มคราวเดียวกับเขาพยักหน้า “ทำไมใส่กระสอบเสร็จมัดเสร็จก็ล้างมือกับทรายตรงนั้นแหละ ทีแรกไม่รู้จะเอาไปไว้ไหน”

“โต๊ะครูจะเอาฉันตาย” กรามหมายถึงหะยีดาโอะ อาของยูโซะซึ่งเป็นโต๊ะครูในหมู่บ้านมีลูกศิษย์ลูกหามากคนหนึ่ง และเป็นมุสลิมที่เก่งเป็นหัวเรี่ยวหัวแรง เป็นนักคิดช่วยแก้ไขปัญหาให้ชาวบ้านจนเป็นที่นับถือในหมู่ชาวไทยมุสลิมบ้านยาหลัง และหมู่บ้านข้างเคียง

“เข้าใจน่า” ยูโซะมั่นใจตัวเองต่อกรณีโต๊ะครู ประการหนึ่งสัตว์ชนิดนี้มิได้เป็นข้อห้ามที่ร้ายแรงทางศาสนา เพียงแต่เป็นสัตว์

นำโรคพิษสุนัขบ้า อีกประการหนึ่งมันมิได้เป็นสัตว์บริโภค มุสลิมจึงเพียงห้ามคลุกคลีและสัมผัสโดยเฉพาะน้ำลายของมันซึ่งมุสลิมต้องล้างบาปทางศาสนาทันทีด้วยน้ำหรือทราย กรามนั้นทราบมาบ้างเหมือนกันว่ามุสลิมบางหมู่บ้านมิได้ตั้งข้อรังเกียจกับมันมากนัก บางหมู่บ้านก็เลี้ยงไว้เฝ้าบ้าน แต่บางหมู่บ้านที่เคร่งครัด จะไม่มีสัตว์ชนิดนี้ย่างกรายเข้าไปได้

"สมัยก่อนเขายังเอามันออกล่าสัตว์กัน เจ้าเมือง โกตามะห์ลีกักพบเมืองตานีก็เพราะหมาไม่ใช่เรอะ" ยูโซะหมายถึง พญาตูอันตาราในพงศาวดารเมืองปัตตานี ซึ่งเป็นเจ้าเมืองที่โปรดกีฬาล่าสัตว์เป็นอันมาก และได้ทรงนำข้าราชบริพารออกไปล่าสัตว์ในป่าแถวชายทะเล เพราะได้ทรงทราบว่าแถวนั้นมีสัตว์ประเภทต่าง ๆ อยู่มาก แต่คราวนั้นไม่พบร่องรอยของสัตว์ป่าเลยสักตัวเดียว อยู่มาวันหนึ่ง ในขณะที่ทุกคนพักผ่อนอยู่นั้นก็ได้ยินเสียงสุนัขล่าเนื้อเห่าเสียงลั่นป่า พระองค์จึงทรงรับสั่งให้คนตามไปดูว่า สุนัขเห่าอะไร ผู้นั้นกลับมาทูลว่ามีกระจงขาวตัวใหญ่เกือบเท่าแพะ รูปร่างสวยงาม มีขนละเอียดอ่อนแวววับไปทั้งตัว พระองค์จึงรับสั่งให้ทุกคนติดตามไปทันที แต่พอไล่ตามไปถึงชายหาด กระจงสีขาวตัวนั้นก็หายไปอย่างไม่มีร่องรอย ขณะเดียวกันก็ได้พบชาวป่าคนหนึ่งซึ่งบ้วนเบี้ยนหาปลาอยู่แถวนี้ เมื่อสอบถามปรากฏว่าเป็นมหาดเล็กเก่า ซึ่งติด

ตามกษัตริย์องค์ก่อนไปกรุงศรีอยุธยา แต่พอมาถึงชายหาดนี้ก็เป็นไข้หนักไม่สามารถตามเสด็จต่อไปได้ จึงหยุดพักรักษาตัวและได้อยู่ที่นี่ตลอดมา ชาวป่าคนนี้มีชื่อว่า อินซิกตานี ซึ่งชาวบ้านเรียกว่าเปาะตานี แต่เรื่องที่ยูโซะอ้างถึงพงศาวดารทั้งหมดก็เป็นการหาทางออกให้กับตัวเอง ที่จะเอาเจ้าสัตว์ต้องห้ามสองตัวมาเลี้ยง แม้จะไม่ถึงกับข้าง ๆ คู ๆ นัก "แกเลี้ยงเอาไว้เถอะ เรื่องอื่นฉันจัดการเองสงสารมัน ดูซิ"

เพราะมีอาเป็นคนที่ชาวบ้านเกรงใจ ทำให้ยูโซะเป็นเด็กที่กว้างขวางในหมู่บ้าน มีความมั่นใจในตัวเองที่จะกระทำหรือตัดสินใจ แต่ยูโซะก็เดินทางชีวิตในด้านที่ดีมีสติปัญญาไหวพริบ เสียสละและมีปฏิภาณ ยืนอยู่บนเหตุผล ไม่เคยทำความเดือดร้อนให้กับชาวบ้าน เขาจึงเป็นคนหนึ่งที่ชาวบ้านมองเห็นเขายืนอยู่ข้างหน้าในฐานะผู้นำ และเป็นเด็กหนุ่มที่ชาวบ้านพอจะฝากผีฝากไข้ได้ ยูโซะจึงเป็นที่รักของชาวบ้านทั่วไปเช่นเดียวกับหะยีดาโอะผู้เป็นอา

เมื่อมีข่าวยูโซะเอาเจ้านิลกับเจ้าปลอด ที่เขากับกรามคิดชื่อให้มันทันทีก่อนอื่นใดมาเลี้ยง ชาวบ้านบางคนก็นึกต่อว่าเขา บางคนก็หาว่าเขาเป็นคนบาปมั่วกับสิ่งต้องห้าม บางคนก็เฉย ๆ บางคนก็มองเป็นการเล่นพิเรนซึ่งเป็นธรรมดาของวัยแตกพานซึ่งมักจะนอกรีตนอกรอยอันเป็นลักษณะหนึ่งของเด็กชายวัยนั้น แต่ความ

เกรงใจที่ชาวบ้านมีต่อเขา บางครั้งเมื่อเจ้านิลกับเจ้าปลอดวิ่งเล่นออกมานอกรั้วและเลยเข้าไปในหมู่บ้านก็ยังมีชีวิตกลับไปได้ เพียงแต่คนที่เคร่งศาสนาจะเบือนหน้าหนีมันเท่านั้น หรือถ้าบังเอิญประจันหน้ากันเข้าก็หลุดออกมาเพียงคำอุทาน เมื่อนานวันเข้าจนมันโตชาวบ้านก็ค่อย ๆ คุ้นเคยกับการพบเห็นมัน แต่เจ้าปลอดกับเจ้านิลนั้นรู้ตัวว่ามันเป็นสัตว์ต้องห้าม ที่มันวิ่งเล่นอยู่ได้อย่างสบายก็เพราะบารมีคนที่เอามันมาเลี้ยง

ยูโซะนั้นแม้ว่าเขาจะเป็นเจ้าของแต่ก็ยังยึดในสิ่งที่บรรพบุรุษยึดถือเช่นเดียวกับชาวบ้าน มิได้คลุกคลีลูบคลำเคลียคลอกับมันมากนัก เพียงแต่ไปเยี่ยมเยียนหรือพามันไปไหน ๆ ในป่าหรือในหมู่บ้านเป็นบางครั้งที่มันวิ่งตามไปเอง แต่ในใจของเขาที่มีต่อมันก็คือความเหมือนกันตรงความเป็นกำพร้า เพราะยูโซะไม่มีทั้งพ่อและแม่ ความเอาใจใส่ต่อสัตว์ทั้งสองจึงมีเวลามากเพราะเป็นเด็กไม่มีภาระ หยูกยาป้องกันสำหรับโรคสัตว์นี้ ยูโซะก็จัดการมิให้เป็นที่หนักใจกราม ข้อห้ามของไอ้ปลอดกับไอ้นิลอีกอย่างหนึ่งคือ การห้ามลงในคลองซึ่งมุสลิมบางบ้านต้องใช้อาบและบริโภค ข้อห้ามนี้รวมถึงการปฏิบัติได้ของเจ้าสัตว์ทั้งสองตัว ชาวบ้านจึงปลอดโปร่งโล่งใจไปอย่างหนึ่งและต้องชมในความเดียงสาของมัน ส่วนทางโต๊ะครูดาโอะ อาของยูโซะนั้นไม่เคยพูดเรื่องนี้กับยูโซะเลย เพียง

แต่มองดูอยู่เฉย ๆ เพราะรู้จักหลานของตนดี เวลามันตามยูโซะไป แกก็มิเคยแสดงความรังเกียจให้ยูโซะเห็น และโต๊ะครูก็รู้ดีถึงความจงรักภักดีต่อเจ้าของมันตลอดจนความเป็นสัตว์แสนรู้ของมันอีกด้วย

ระยะหลังนานๆ ยูโซะจึงจะไปเยี่ยมเจ้าสองตัวและมักจะหายไปจากหมู่บ้านบ่อย ๆ จากครั้งละไม่กี่วันเป็นครั้งละหลาย ๆ วันจนบางครั้งเป็นอาทิตย์ซึ่งเป็นที่รู้กันของคนในหมู่บ้านบางคน ยูโซะเป็นหนุ่มขึ้น การเป็นคนและตัวแทนของชาวบ้านเป็นจริงเป็นจังขึ้น ข่าวการสู้รบเสียงปืนที่ชาวบ้านไม่เคยรู้ไม่เคยได้ยิน เริ่มมีเข้ามาพูดกันในหมู่บ้านพร้อมกับข่าวการถูกข่มขู่กดขี่ทารุณ จากเจ้าหน้าที่ถึงการเข่นฆ่าชาวไทยมุสลิมอย่างไร้เหตุผล ซึ่งแต่ก่อนจะมีก็แค่ถูกด่าถูกเหยียดหยาม และรังเกียจ ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากข้าราชการเท่านั้น เมื่อข่าวการสู้รบมีบ่อยขึ้น การหายตัวไปจากหมู่บ้านของยูโซะก็ถี่ขึ้น จนแทบทุกครั้งที่ยูโซะหายไปชาวบ้านที่ติดตามดูเขาจะได้ยินข่าวการสู้รบแทบทุกครั้ง แต่ชาวบ้านมิได้รู้อะไรเกี่ยวกับยูโซะมากไปกว่าที่เคยรู้ เพียงแต่รู้ว่าเขาคือคนที่รักพวกพ้องมุสลิมเสียสละ มีอัธยาศัยอันดียิ่ง เป็นที่รักของชาวบ้านและพวกพ้องทุกคนเหมือนเดิม

จนยูโซะหายไปไม่กลับมาอีกเลย ตั้งแต่หลังวันฮารีรายาปั่งซาที่ผ่านมา มีบางคนพูดว่ายูโซะได้เหนียตซาบิลละห์ขอตายใน

แนวทางของพระผู้เป็นเจ้าก่อนลงบ้านไป จึงยังคงมีแต่สัตว์สีดำสนิทขนมันปลาบสะอาดสองตัวที่อาจจะวิ่งเข้ามาในหมู่บ้านให้ชาวบ้านตกใจเล่นและได้คิดถึงเจ้าของ ๆ มัน ซึ่งไม่มีใครรู้ว่าอยู่ที่ไหนทำอะไรอยู่ เป็นสุขหรือทุกข์ร้อน

กรามออกจากครัวพร้อมกับตะเกียงลานเก่าเดินก้มหัวมุดเข้าประตู ข้างในห้องสะอาดเป็นระเบียบ ตะเกียงถูกวางลงใกล้ ๆ กับห่อกระดาษ ทันทีเขาบรรจงแก้อย่างใจจดจ่อ มันมีกระดาษห่อไว้สองชั้น ชั้นในเป็นกระดาษมีลวดลายเป็นสี ถ้ามองกลางวันก็คงจะสวยมาก แต่แสงตะเกียงมันทำให้ดูเหลืองและมัวซัวไปหมด ที่เห็นเด่นชัดบนห่อกระดาษชั้นในก็คือ การ์ดเขียนด้วยลายมือสวยเป็นระเบียบ "ขออัลลอฮฺประทานพรให้กรามมีความสุขและโชคดีในโอกาสครบรอบวันเกิด มะทรง วีการ์แดร์"

ใช่แล้ววันเกิดของเขา กรามคิดทบทวนนับวันอีกครั้งหนึ่ง เพื่อนสาวไทยมุสลิมที่คบกันมาตั้งแต่ตัวเล็ก เช่นเดียวกับยูโซะ เป็นคนจดจำวันเกิดของเขาได้อย่างแม่นยำ ต่างกับเจ้าของวันเกิดเองที่ลืมสนิทเสียทุกครั้ง เพราะไม่เคยคิดว่ามันสำคัญกับตัวเอง เช่นเดียวกับชาวบ้านในละแวกนั้น ที่ความคิดทั้งหมดอยู่แต่กับนากับไร่กลางวงล้อมของป่าเขาห่างไกลจากอารยธรรมสมัยใหม่ทั้งปวง คนเหล่านั้นจะจำกันได้แต่วันฮารีรายา วันเมาลิด ซึ่งมีขนมราเป็นเส้นใยแบ่ง

ติดกันเป็นแผ่นตาข่ายบาง ๆ กินและได้เที่ยว แต่มะทรงเคยบอกเขาว่าสังคมในเมืองเขามีวันนี้เพื่อหาโอกาสสนุกกัน บางคนก็มีประโยชน์กับลาภ ส่วนเธอให้ความจริงใจกับคำภาวนา ของขวัญนั้นให้เพื่อการระลึกถึง

เขาหวนนึกไปถึงเมื่อสองปีก่อน ซึ่งเธอเริ่มเข้าเรียนต่อที่วิทยาลัยครู เด็กสาวเพื่อนเล่นแต่เด็กคนนี้พูดกับเขาขณะที่นั่งคุยกันตรงชายคลอง ห่างจากกลุ่มเด็กหนุ่มสาวที่โคนต้นหว้าใหญ่หลังปอเนาะ

"เราเคยได้ยินบ้าบอกตั้งแต่แกยังไม่ตายว่า ลุงจะพูดถึงวันเกิดของเธอเสมอ" บ้าและลุงที่เธอพูดหมายถึงพ่อและแม่ของเขา "...ว่าเธอเกิดตรงวันรัฐธรรมนูญ วันที่มีความหมายสำหรับคนที่ได้ชื่อว่าเป็นคนไทย วันที่บอกถึงความมีสิทธิบนผืนแผ่นดินนี้และเสรีภาพด้วย"

"ใช่แล้ว" เขาคิด วันนี้เป็นวันรัฐธรรมนูญ โรงเรียนหยุดเธอถึงกลับมาบ้านทั้ง ๆ ที่มิใช่วันเสาร์อาทิตย์ซึ่งโรงเรียนหยุดตามปกติ เพราะโรงเรียนฝึกหัดครูที่มะทรงเรียนนั้นอยู่ที่จังหวัดยะลา เธอต้องนั่งทั้งรถทั้งเรือระยะทางร่วมร้อยกิโลเมตร

คงเพราะเธอมีโอกาสร่ำเรียน สังคมของเธอจึงมีพิเศษไปจากสังคมชาวบ้านรวมถึงพิธีรีตองที่ละเอียดอ่อนสลับซับซ้อนขึ้นไป

กรามตื่นเต้นกับการพูดถึงวันเกิดของเขา และยิ่งตื่นเต้นมากเมื่อเขาได้รับของขวัญจากเธออีกปีหนึ่ง

สามปีแล้วที่เธอไปเรียนฝึกหัดครู และสามปีแล้วที่เธอไม่เคยลืมวันพิเศษของเขา และห่อของขวัญที่เขากำลังแกะอยู่นี้เป็นชิ้นที่สามที่เขาได้รับ เมื่อแกะห่อข้างในออกจึงเห็นว่าเป็นเสื้อตัวหนึ่งกับกางเกงยีนส์ สีและแบบเหมือนกับที่เขาใส่อยู่ เพียงแต่ลายของเสื้อเล็กกว่าเท่านั้นเอง

กรามนั่งมองดูเสื้อชุดนั้น และลูบชมด้วยอาการครุ่นคิดขนาดนั้นเขาคงไม่ต้องลอง เพราะชุดเดิมที่เขาสวมอยู่นั้นก็ของเธอคนเดียวกันนี่แหละ เขาสูดลมเข้าปอดและระบายความหนักหน่วงในหัวใจออกมาอย่างแรง เพราะมุสลิมภาคใต้ทุกคนยังจำหะยีสุหรงผู้นำของเขาที่ถูกคำสั่งฆ่าตายได้ไม่เคยมีใครลืม แม้จะไม่มีสุสานและนานนับสิบปีแล้ว แต่มันทำให้ประชากรในท้องถิ่นสี่จังหวัดภาคใต้ที่เป็นคนไทยมุสลิม จับตามองผู้ปกครองไทยและถอยห่างออกไปทั้งความคิด และความวางใจ กอปรกับชาวมุสลิมแต่ก่อนนั้นน้อยคนที่จะใฝ่ในความคิดสร้างสรรค์ และด้อยการศึกษา เพราะขาดการเอาใจใส่ส่งเสริมจากผู้ปกครองแทบสิ้นเชิงมาตลอด ส่วนมากพวกเขาจึงคอยเดินตามผู้นำของเขาซึ่งส่วนมากเป็นโต๊ะครู หะยี โต๊ะอีหม่ามบางคน เนื่องจากศาสนาสอนให้เขาเป็นคนดี ชีวิตถูกสอน

ให้เชื่อมั่นในพระคัมภีร์ การใช้ชีวิตที่เรียบง่ายแต่เคร่งต่อจารีตประเพณีมาแต่บรรพบุรุษ อยู่ในวงกรอบของพระศาสนา การดิ้นรนเพื่อชีวิตที่ดีกว่าจึงมิค่อยปรากฏ ความรักพวกพ้องอย่างเหนียวแน่นเท่านั้น มิเคยเปลี่ยนแปลงเหมือนกับความเชื่อ และยึดมั่นในศาสนาของชาวมุสลิมเหล่านี้ ภาวการณ์บ้านเมืองระยะหลังทำให้พวกเขาเริ่มเปลี่ยนไปทั้งการศึกษา ความคิดที่บรรดากลุ่มผู้นำรุ่นใหม่พยายามจะพัฒนาให้คนของเขามีประสิทธิภาพขึ้น

จากอดีตของพวกเขาคือคนที่ล้าหลังในสายตาของผู้ปกครองต่างศาสนาถูกเหยียดหยามสารพัดเหมือนเขามิใช่คนไทย สิทธิบนผืนแผ่นดินที่เขาเป็นเจ้าของนั้น เหมือนกับเขาเป็นเพียงผู้ขออาศัยทั้ง ๆ ที่พวกเขาคือคนท้องถิ่นดั้งเดิม วางรกรากสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมมาก่อนที่ชนชาติที่เรียกตนเองว่า ไทยลงมาในแหลมทองเสียอีก แต่เพราะกำลังคนและอาวุธของชนชาติไทยต่างหาก พวกเขาจึงถูกครอบครองและกดขี่ ข่มเหงน้ำใจไม่เคยได้รับความเป็นธรรมจากผู้ปกครองมาจนทุกวันนี้

ความคิดจะรวมตัวกันและแยกพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ ซึ่งเป็นดินแดนที่พวกเขาอาศัยอยู่ออกไปเสียจากผืนแผ่นดินไทย อยู่เป็นเอกเทศเพื่อปกครองกันเองในอดีตนั้นมีผู้นำเป็นแกน เมื่อทฤษฎีกำจัดผู้นำถูกนำมาใช้ได้ผลอย่างชะงัดโดยฝ่ายตรงข้าม ดังนั้นทุก

วันนี้วิธีการต่อสู้ของพวกเขาจึงเปลี่ยนไป ลักษณะการต่อสู้กลายเป็นรูปขบวนการเพื่อการปลดปล่อยหรือขบวนการแบ่งแยกดินแดน ทำให้การทำงานต่อสู้ของพวกเขาบรรลุอุดมการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ เรื่องการยึดถือบุคคลแม้มีอยู่แต่ก็มีตัวแทนรออยู่แล้ว

และโดยลำดับมา ชาวมุสลิมมิได้มีความคิดแต่จะสู้รบกับผู้ปกครองไทยเท่านั้น แต่พวกเขาเริ่มจะถอยห่างจากการคบค้ากับคนไทยไปพร้อม ๆ กัน ความสนิทชิดเชื้อส่วนตัวก็เริ่มมีอุดมการณ์หมู่พวกเข้ามาเป็นตัวเคลือบกัน บ้างก็เกิดความหวาดระแวงจนแม้แต่รามเด็กชาวไทยหนุ่มกำพร้าพ่อแม่แต่เล็ก ๆ อาศัยอยู่ในหมู่บ้านชาวมุสลิมตั้งแต่ลืมตาดูโลก รอบตัวเขาไม่มีใครนอกจากชาวมุสลิมที่สวมหมวกโพกหัวด้วยผ้าขาว และผู้หญิงที่คลุมซ่อนผมที่เกล้ามวยเรียบพันพาดไว้ด้วยผ้าดอกบาง ๆ ชายผ้าด้านหนึ่งสอดใต้คางมนพาดทิ้งชายข้ามไหล่ไปปล่อยไว้ทางด้านหลัง เขาถูกผู้นำระดับหมู่บ้านเริ่มมองเป็นอย่างอื่นไป ความเป็นคนฉลาดทันคนและฟังเรื่องราวรอบ ๆ ข้างมาบ้างก็พอปะติดต่อให้เห็นเป็นเงาหนาที่นับวันก็จะค่อยก่อตัวทึบเข้า ๆ

จนอาทิตย์ที่แล้วมา หะยีอุสมาน ป๊ะของมะทรง วิการ์แดร์ เพื่อนรักของพ่อของเขา เริ่มมองเขาเป็นคนไทยคนละเผ่าพันธุ์ไป ความสนิทเสมือนญาติที่เคยให้ความรักความเอ็นดู เสมือนหลาน

กำพร้าพ่อแม่ ถูกความคิดแนวทางขบวนการทำให้ไม่ไว้ใจเขาขึ้นมาเสียแล้ว และโดยเฉพาะท่านเป็นหะยี เป็นคนที่รู้เห็นเกี่ยวกับขบวนการอยู่บ้าง ฉะนั้นถ้าท่านคิดถึงคติที่ว่า กันไว้ดีกว่าแก้แล้วก็เป็นการถูกต้องแล้ว

"เอาอะไรไปขายเรอะกราม วันนี้" เป็นคำถามของป๊ะของเพื่อนสาวซึ่งเพิ่งกลับถึงบ้าน ขณะที่เขาเตรียมตัวจะกลับเพราะเย็นมากเมื่ออาทิตย์ที่แล้ว

"ไม่เห็นแกซื้อได้เท่าไหร่เลยนี่ พักนี้เห็นไปตลาดบ่อยนะ" มันเป็นคำเปรย แต่แฝงบางอย่างลึกกว่านั้นทำให้เขาสะอึกทันที ซึ่งอาจจะหมายถึงว่าเขาจะไปเจอกับใคร อาจจะเป็นคนไทยพุทธพวกที่เข้ามากุมเหงชาวบ้านเหล่านั้น แต่ก่อนเขาอาจจะพูดเล่นให้สนุกไปกับความสนิท แต่ท่าทางในระยะหลังของพ่อของเพื่อนสาวเปลี่ยนไปจนเขาทำตัวลำบาก

"เห็นใครต่อใครมากันแยะนะเดี๋ยวนี้" 'ใคร' หมายถึงคนแปลกหน้าที่ตลาดห่างจากตำบลยาหลัง ไปทางเรือหลายกิโลเมตร อาจหมายถึงตำรวจ ทหาร หรือฝ่ายบ้านเมือง มันยิ่งทำให้เขาอึ้งหนักขึ้นจนมิรู้ที่จะพูดอะไรดี มองหน้ามะทรง เธอก็มีสีหน้ากังวล แต่มิทันที่กรามจะคิดคำตอบหรือหาคำพูด หะยีอุสมานก็ก้าวขึ้นบันไดบ้านไป ปล่อยให้ความเงียบเข้าครอบคลุม เป็นความเงียบ

ที่สับสนของคนที่มึนงงเหมือนถูกทุบด้วยถุงทราย

"กลับนะ" เขาพูดกับมะทรงเหมือนกระซิบ เกรงป๊ะของเพื่อนสาวบนบ้านจะได้ยิน

มะทรงเดินมาเอามือวางไว้บนหลังเหมือนปลอบใจ แต่เธอก็ว้าวุ่นกับความเปลี่ยนแปลงไปของป๊ะของเธอไม่น้อยกว่าเขา เธอไม่เคยกล้าที่จะขัดใจป๊ะซึ่งบัดนี้มันเหมือนกับมีกฎขึ้นมาบังคับลาง ๆ ว่าการสนิทสนมเหมือนก่อนกับกราม เด็กไทยคนที่บ้านนี้เคยรักนั้นเป็นความไม่ถูกต้องเสียแล้ว เพราะเธอเป็นเด็กกลัวป๊ะที่ดุเวลาโกรธ กรามจึงกลับโดยไม่มีมะทรงเดินมาส่งที่ประตูรั้วบ้านเหมือนทุกครั้ง นอกจากสายตาและสีหน้าวุ่นวายหัวใจ

เดินลอดซุ้มรั้วบ้านมาสักสามก้าว ก็ได้ยินเสียงตบมือแปะๆ หันไปดูมะทรงก็กวักมือเรียก เหมือนจะพยายามทำให้แผ่วที่สุด กับค่อย ๆ กระเถิบออกมาตรงชายคามองขึ้นไปบนหน้าต่างไม่เห็นหน้าดุของป๊ะ เธอก็เบาใจ

"เอางี้ดีกว่า" เธอกระซิบ "ดอกแพงพวยนั้น เธอรอเอาให้ฉันที่ตรงปากคลองเข้าบ้านเธอก็แล้วกัน พรุ่งนี้จะได้แวะเอาตอนผ่าน เธอจะได้ไม่ต้องเอามาให้ที่นี่"

เขาพยักหน้าเห็นดีด้วย

"แต่อย่าลืมหาให้ได้นะ"

เขาพยักหน้าอีก

"ถ้าไม่ได้ละ ลืมะเพื่อนฉันต้องโกรธตายเลย เขายิ่งกำชับมาด้วย เดี๋ยวไม่มีอะไรส่งอาจารย์"

"ไม่เหลวไหลหรอกน่า" เขารับปากมั่นเหมาะเบา ๆ แล้วจึงหันตัวเดินกลับอย่างเงียบ ๆ

กรามนั่งระอากับความแตกแยกจนอยากจะแช่งด่า เขาเคยตื่นใจกับการที่เจ้าหน้าที่ในชุดทหาร มีเครื่องมือรบครบครันเข้ามาในหมู่บ้านวันแรกเหมือนหนังสงคราม พวกเขาถือปืนกระบอกโตเข้ามาอย่างองอาจ แต่วาจาและท่าทางนั้นแสนจะวางอำนาจจนความตื่นเต้น และไม่รู้อิโหน่อิเหน่ของความเป็นไปทางการเมือง ทำให้นึกรังเกียจคนไทยพุทธเหมือนเขาเหล่านั้น ที่ทำให้ตัวเขาเริ่มอยู่ไม่มีความสุข เมื่อชาวบ้านเกลียดคนเหล่านั้นก็จะพาลมาเกลียดเขาด้วย เพื่อน ๆ ที่เดินตามดูเหมือนของแปลก เริ่มถอยห่างมองดูคนเหล่านั้นเดินไปมาเหมือนจะค้นหาอะไรไปทั่ว ๆ ผู้ใหญ่บนบ้าน ทีแรกก็มองทางหน้าต่างต่อมา หน้าต่างทุกบานก็หุบแง้มดู จนเนิ่นนานการค้นหาก็ไม่ได้เจ่ออะไร จึงมีเสียงบอกกลับ เลิกค้น มีคำสั่งให้รวมตัวปรึกษากันอยู่เป็นกลุ่มหลวม ๆ

"ไอ้พวกหัวขาวต้องเอาไปซ่อนไว้ที่ไหนสักแห่ง" คำพูดสำรากออกมาอย่างหัวเสีย เขาหมายไปถึงพวกชาวบ้านที่ยืนสวม

หมวกยาวอมองดูการค้นหาของพวกเขาอยู่อย่างเงียบเฉย แม้ในบ้านจะถูกค้น ข้าวของถูกปลายกระบอกปืนตวัดรื้อสิ่งของ กระเฌอกระจัดกระจายไป

"เฮ้ย นั่นเอ็ง" คนที่เป็นหัวหน้ากลุ่มชี้มาที่เขาซึ่งยืนปะปนกับเพื่อน ๆ หนุ่มอิสลาม "เอ็งเป็นคนไทยหรือเปล่าวะ"

"ใช่" เขาตอบสั้น ๆ ท่ามกลางสายตาของเพื่อนที่จ้องมาอย่างไม่สบายใจ

"แล้วมาทำไม"

"บ้านผมอยู่ที่นี่" เขาตอบ

"หลังไหนวะ"

"หลังโน้น" เขาชี้นำสายตากลุ่มเจ้าหน้าที่ไป

"เออ แล้ววันหลังจะให้คนไปถามอะไรบ้าง อย่าไว้ใจมันมากนะ พวกแขก" ยังทิ้งท้ายประโยคให้เป็นปัญหาไว้ให้เขายุ่งยากอีก

จากคำพูดน่าฉุนไม่กี่ประโยค ทำให้เขาอึหลักอึเหลือกับการมองหน้าเพื่อน ๆ ชาวมุสลิมที่คบเล่นหัวกันมาแต่เล็กแต่น้อย เมื่อคนไทยด้วยกันกับเขาเขกหัวเพื่อนต่างศาสนาต่อหน้าอย่างแรง แล้วจะให้เขาวางตัวกับเพื่อน ๆ อย่างไร ขอโทษแทนหรือจะแก้ตัวให้

"โฮ้ย ไม่เจอก็กลับโว้ย" หัวหน้าคนนั้นละจากเขาสักครู่

ก็ตะโกนเรียกพวกที่เหลือให้มารวมตัวกันเพื่อกลับ พวกที่เหลือสามสี่คนก็ทยอยกันมา แต่คนสุดท้ายมาพร้อมกับเสียงไก่สองตัวกะต๊ากตะกายปีกคว้าง ๆ กลางอากาศ ขาถูกหิ้วมาด้วยมือกำยำ สักครู่ที่นั่นก็ว่างเปล่า

"พวก นปพ." คนหนึ่งข้างเขาพูดขึ้น "มันตามพวกในป่ามา"

"แม่ไก่เราฟักอยู่ด้วย" เพื่อนอีกคนของเขาพึมพำและมองหน้าเขา

สิ่งที่สะสมอยู่ในสมองเหล่านี้มันทำให้กรามสับสน แล้วที่จะมีมาอีกในวันข้างหน้าจนถึงวันที่เขาอาจจะอยู่ที่นี่ไม่ได้ ตอนนั้นเขาคงกระเจิดกระเจิงไปเพราะเพื่อน ๆ ที่เขารัก ผู้ใหญ่ที่เขานับถือขับไล่ไม่ปรารถนาให้เขาอยู่ เพราะเหตุการณ์มันทำให้เขาเป็นคนไม่น่าไว้วางใจไป แล้วเขาคนเดียวจะไปอยู่ที่ไหน

กรามนั่งมองห่อของขวัญในห่อที่เปิดอยู่จนนานจึงค่อยจับลูบคลำเสื้อกับกางเกงยีนส์ในห่อ แต่ความคิดต่าง ๆ ที่ปะติดปะต่อกันขึ้นมาในสมองทำให้เขาชื่นชมกับน้ำใจเพื่อนสาวได้แค่นั้น แล้วก็ปิดห่อเก็บไว้ตามเดิมด้วยความอ่อนใจ

๗

"การรบพุ่งเพื่อดำรงสัจธรรมได้ถูกกำหนดแก่สูเจ้า และมันเป็นที่รังเกียจแก่สูเจ้าเพราะสูเจ้ามีกำลังน้อย แต่อาจเป็นว่าสูเจ้าเกลียดมัน ทั้ง ๆ ที่มันดีสำหรับสูเจ้าเพื่อการคงอยู่ และบางทีสูเจ้าชอบทำอีกสิ่งหนึ่งมากกว่าเช่นซ่อนตัวอยู่ในบ้าน ทั้งๆ ที่มันเลวสำหรับสูเจ้า เพราะจะทำให้พินาศ และอัลลอฮฺทรงรอบรู้ผลของมันขณะที่สูเจ้าไม่รู้" โต๊ะครูที่ปอเนาะเคยพูดวจนะของอัลลอฮฺบทนี้ให้กรามฟังนานแล้ว เพื่อประกอบการเล่าถึงสภาพสังคมอาหรับแต่บรรพกาลที่เต็มไปด้วยความป่าเถื่อน การรบราฆ่าฟันเกิดขึ้นเป็นประจำ ทาสถูกนำไปขายเยี่ยงสินค้า มุสลิมถูกกดขี่ข่มเหงเกินที่จะทนได้ เมื่อวจนะบทนี้ถูกกล่าว มุสลิมก็เริ่มเปิดฉากการต่อสู้ขึ้น ทั้ง ๆ ที่กำลังน้อยกว่าหลายเท่า แต่เขาเหล่านั้นก็ต่อสู้

อย่างกล้าหาญด้วยศรัทธาที่มั่นคงในพระเจ้าองค์เดียว เพื่อปกป้อง อิสลามให้คงอยู่ตลอดไปแม้จะแลกด้วยชีวิต "และบางคนที่รอดชีวิต มาได้จากสงครามถึงกับร้องไห้ที่มิได้ตายในสนามรบ" โต๊ะครูเน้น

กรามนั่งมองยูโซะเพื่อนที่รักที่สุด ที่นอนนิ่งบนที่นอนของ เขา ขาและแขนพันไว้ด้วยผ้า บอกชัดว่าบาดเจ็บบอบช้ำสาหัส ยูโซะโซเซมาถึงชายรั้วบ้านเขาตั้งแต่เช้าตรู่ที่เขาเตรียมปี๊บคู่หนึ่งจะ ไปหิ้วน้ำจากคลองหน้าบ้านมาใส่โอ่งไว้ใช้ แต่ต้องเอะใจกับการวิ่ง เข้ามาตะกายดึงปี๊บไว้อย่างน่าแปลกใจจากไอ้นิล มันเป็นกริยาที่ พิลึกพิลั่นของหมาตัวที่เรียบร้อยและเหงา มีกิจวัตรที่ซ้ำ ๆ กันใน รั้วบ้านนี้ของมัน คือการลากกระบะข้าวเปลือกออกไปให้ไก่กินตอน เที่ยง แล้วคอยเฝ้าไล่ไอ้โต้งตัวที่ชอบจิกตีตัวอื่นเวลาให้อาหารกิน จนตัวอื่นกินอิ่มแล้วจึงเปิดทางให้มันกิน แต่มันไม่ค่อยจะสนใจ แล้วไอ้นิลจะลากกระบะข้าวเปลือกไปเก็บ เวลาส่วนมากของไอ้นิล คือขึ้นไปนอนข้างบันไดบนนอกชาน เอาคางเกยกับไม้ขอน ตามอง เหม่อและรอคอย การเฝ้าบ้านนั้นวางใจได้ ส่วนไอ้ปลอดนั้นเอา แต่ชอบตะลอน ๆ ในบ้านนอกบ้านไม่อยู่สุข

ตอนแรกกรามคิดว่า เป็นการนึกสนุกของมันประสาสัตว์ที่มี แต่เงียบเหงา หรืออาจจะผิดปรกติแต่ก็ไม่มีอาการ เพราะความ ฉงนในความตั้งใจที่จะทำอะไรสักอย่างของมัน กรามเลยให้มันดึง

ขากางเกงตามมันไป พอเห็นว่าเขายอมตามมันจึงปล่อยแต่กิริยาหนึ่งทำให้กรามรู้ทันทีว่ามันต้องมีอะไรสักอย่างหนึ่งข้างหน้าแน่นอน ที่ไอ้หมาดำตัวนี้ต้องการพาเขาไปดู แล้วทั้งสองก็ออกวิ่งไปด้วยกัน กรามกระโดดข้ามรั้ววิ่งลึกเข้าไปในป่าหลังบ้านสักเส้น ภาพที่เห็นข้างหน้าทำให้เขาตะลึง ยูโซะเพื่อนของเขาเจ้าของมันนอนพะงาบ เสื้อตรงเอวแดงโชกด้วยเลือดเกรอะเป็นเบือกเหนอะหนา ที่แขนขาก็ไม่น้อยไปกว่ากัน หน้าตานั้นซีดจนเหลืองโรย ไอ้นิลวิ่งไปอยู่ข้าง ๆ เหมือนจะเร่งให้เขารีบทำอะไรลงไปสักอย่างเพื่อช่วยเจ้าของมัน เขามองตาหมาและตาที่ซีดแห้งของเจ้าของที่มองดูการตัดสินใจของเขาทั้งสองอยู่ครู่หนึ่ง

ไม่ต้องพูดอะไร เพราะต่างคนต่างรู้และเข้าใจทะลุ สิ่งที่จะต้องกระทำไม่ใช่การพูดหรือซักถาม แต่อยู่ที่เขาจะช่วยชีวิตเพื่อนไว้ได้อย่างไร เขานึกถึงภัยจากการติดตามหรือถ้าทางการซึ่งระยะหลังเข้ามาเพ่นพ่าน และเขยิบหน่วยเข้ามาไม่ไกลจากหมู่บ้านเป็นอันตรายที่เขาต้องคิดถึงก่อนอื่นด้วยสัญชาตญาณระแวงภัย เขามิได้มองถึงความวิบัติที่จะถึงตัวเองในการช่วยเหลือคนที่ทางการต้องการตัว แต่ยูโซะที่จะต้องนอนซมเป็นเสือลำบากยากที่จะเคลื่อนย้ายลี้หลบในเวลาฉุกละหุกต่างหากที่เขาเป็นห่วง

เวลาไม่คอยท่าให้เขาคิดอีกต่อไปแล้ว เมื่อเจ้านิลพยักหน้า

ตะกายดินเหมือนเร่ง เขาจึงตัดสินใจแบกร่างชำรุดนั้นอย่างระมัดระวังที่สุดขึ้นบ่า สายตามองอย่างถี่ถ้วนทุกย่างก้าวจะต้องไม่มีสายตาอื่นใดมองเห็นอย่างเด็ดขาด สิ่งนี้ดูเหมือนเจ้านิลรู้ด้วยเหมือนกันจึงทำหน้าที่เป็นผู้ระวังหลังมาติด ๆ

เมื่อจะก้าวขึ้นบันไดเจ้าปลอดที่ไม่ค่อยจะอยู่ติดบ้าน หมอบราบอยู่ที่ประตูรั้วบ้านข้างตลิ่ง ส่วนเจ้านิลนั้นเมื่อกรามแบกเจ้าของมันเข้าห้องมันก็นั่งคอยอยู่ใกล้ประตู เงี่ยหูฟังเสียงข้างในอย่างห่วงใย จนกรามเอากะละมังใส่น้ำอุ่นที่ติดพื้นต้มอย่างกระทันหันออกมากับเสื้อผ้าเปื้อนเลือดทั้งหมด เขายิ้มและตบหัวเหมือนจะปลอบใจให้มันทำใจให้สบายดี แล้วเอาเสื้อผ้านั้นซักด้วยน้ำร้อนที่เหลือจนสะอาดแต่ยังคิดหาที่ตากที่เร้นลับดีพอไม่ได้ พระอาทิตย์ก็สูงขึ้นอึดใจที่ลังเลเจ้าดำปลอดที่หมอบอยู่หน้าบ้านยืนขึ้นพร้อมกับส่งเสียงเห่าเสียงของมันบอกว่ามีภัย ไอ้นิลบนบ้านก็กระโจนยาวผลุง ๆ สองสามครั้งมายืนเห่าเคียงกับเจ้าปลอด มือไวเท่าความคิดกรามเหวี่ยงเสื้อผ้าของยูโซะลงบนพื้น แล้วเอากระบะข้าวไก่คว่ำครอบไว้อย่างมิดชิด พอเดินมาจะดูว่ามีอะไรก็เจอะหน้าของหัวหน้ากลุ่มเจ้าหน้าที่ในเครื่องแบบทหาร เครื่องมือรบครบมือชุดเดิมที่เคยเข้ามาหมู่บ้านครั้งแรก ตรงหน้าอกห้อยลูกระเบิดข้างละสองลูก

"อ้าวไอ้หนุ่มอยู่บ้านนี้เรอะ" เจ้าของเสียงเดินเลาะตลิ่ง

เข้าประตูบ้าน ลูกน้องตามมาอีกสามคน ส่วนอีกห้าคนที่เห็น เขาจำหน้าได้แม่นว่ามีคนที่หิ้วไก่ชาวบ้านไปด้วยวันนั้นนำหน้าแหกรั้วข้ามมา ไอ้นิลกรรโชกอย่างแรงไม่มีลักษณะแสดงความมิตร ใจหนึ่งของมันนั้นอยากขับไล่ให้ไปไกลเจ้าของที่นอนไม่ไหวติงอยู่บนบ้านไกลที่สุดและเร็วที่สุด ซึ่งกลายเป็นไฟจุดความโหดอำมหิตของนักล่าไก่

"เปรี้ยง เปรี้ยง เปรี้ยง" เสียงระเบิดแผดพลูนับไม่ทันจากปากกระบอกอาวุธสงครามของนักล่าไก่

ไม่มีใครทันเห็น และคาดถึง นอกจากไอ้นิลกรรโชกเสียงสุดท้ายของมันแล้วดิ้นพราดเลือดกระจาย ไอ้ปลอดนั้นกระโจนหนีหายตามติดไปด้วยเสียงแผดรัวถี่ยิบเหมือนจะแย่งกันดัง แล้วหายไปทั้งหมาและเสียงปืน นักล่าก้าวอาด ๆ ไปยังร่างไร้ชีวิตซึ่งกรามทรุดตัวลงจับร่างเปรอะเลือดอย่างสงสาร และเศร้าใจกับความดีมีค่ากตัญญูอย่างไม่เคยพบเห็นมา เขาละสายตาขึ้นมาพอดีกับบู๊ตเดินป่าห่อเท้านั้นเขี่ยดูร่างไร้ชีวิตนั้นเหมือนไม่ได้ใส่ใจเขา

"ดำสนิทเลยโว้ยเฮ้ย" ประโยคนั้นดึงความสนใจทำให้คนในกลุ่มนึกถึงอาหารสูตรอายุวัฒนะ

"ขอเถอะวะ" เสียงห้าวนั้นพูดขอเอาดื้อ ๆ ทันทีที่กรามนึกถึงแม่ของไอ้นิลจากคำเล่าถึงความเหี้ยมอำมหิตนี้จากยูโซะ แต่

ความรู้สึกของเขาตอนนั้นมากกว่าของยูโซะหลายเท่านัก เพราะมันเป็นหมาที่เขารักและเลี้ยงจนโตมากับมือ แทนที่มันจะตายด้วยน้ำมือคนมุสลิมที่รังเกียจหมา กลับมาตายด้วยน้ำมือชนพวกที่เลี้ยงและรักหมา

"นี่เจ้าหนุ่ม" หัวหน้ากลุ่มเรียกขึ้นเหมือนจะตั้งต้นเริ่มเรื่องใหม่ดังมิได้มีอะไรเกิดขึ้นเลย

"เห็นใครโดนยิงผ่านมาทางนี้บ้างไหม" เพราะมันเป็นเวลาที่เขายังตะลึงกับเหตุสยองใจที่เกิดขึ้น ทำให้ไม่มีสิ่งส่อพิรุธบนใบหน้าเด็กหนุ่ม นอกจากความอเนจอนาถใจที่หลงเหลืออยู่กับรอยดินพรุนเป็นอ่างและเม็ดกระสุนปืน

"ไม่มี ไม่มี"

"แล้วพ่อแม่แกละ อยู่ที่ไหนไปเรียกมาซิ" หัวหน้าผู้นั้นหันมองไปทางบนเรือน ลูกน้องบางคนก็เที่ยวสำรวจคุ้ยเขี่ยอะไรดูอยู่ใกล้ ๆ

"ผมไม่มีพ่อแม่ แกตายไปตั้งแต่ผมยังเป็นเด็ก"

"แล้วแกอยู่ยังไง"

"อยู่คนเดียว"

"กับหมานี่เรอะ" นักล่าสำรากถาม เขาพยักหน้า

"เอาละ มีอะไรอย่าปิดเราเวลาเราจะมาถามอะไรบ้าง เอ็ง

รู้หรือเปล่าว่าไอ้พวกแขกน่ะมันเป็นโจร รัฐบาลกำลังปราบพวกมันอยู่ แกอย่าไปเที่ยวยุ่งกับมันนะ มันไม่ใช่พวกเรา"

"ครับ" ของเขาแทบจะไม่มีเสียงลอดออกมา นอกจากพยักหน้ารับ

"งั้นไป ลองไปทางแถบโน้นอีกซิ มันต้องเข้าหมู่บ้านมิฉะนั้นเราต้องเจอมันแล้ว" แล้วพวกนั้นก็หิ้วศพไอ้นิลเดินออกไป ซึ่งกรามไม่ได้สนใจว่าพวกเขาจะเข้าไปในหมู่บ้านหรือไม่ เขานั่งรออยู่นานจนแน่ใจว่าพวกนั้นไม่โผล่มาเห็นอะไรที่นี่อีกแล้วก็วิ่งขึ้นบ้านทันที พอโผล่ประตูก็เห็นยูโซะลืมตารออยู่ เขาทรุดเข่าลงใกล้ ๆ สัมผัสมือกับตัวเพื่อนรักเบา ๆ เหมือนบอกเพื่อนว่าปลอดภัยแล้ว

"มันไปแล้ว"

"ไอ้นิลล่ะ"

"ตาย มันเอาศพไป"

ยูโซะเงียบบึดตาสะท้อนใจ "ไอ้คนนี้แหละฉันจำได้ที่ฆ่าแม่ไอ้นิล" เขาคงมองลอดฝาขัดแตะไม้ไผ่ออกไป กรามรู้ถึงความรู้สึกตอนนั้นดีที่สุด ห้องทั้งห้องและบริเวณนั้นเงียบ "แล้วจะให้เราอยู่ใต้ปกครองของสัตว์พวกนี้ได้อย่างไร"

"ยูโซะ ฉันเป็นเพื่อนนาย"

บ้านนี้ไอ้นิลที่น่าสงสาร คงเป็นมังสาวิรัตหอมหวนกลางวงล้อมที่อวลไปด้วยกลิ่นเรอและสุ้มเสียงขละขลากผ่านแถวฟันและริมฝีปากมันเมียมอย่างสะอารมณ์ของพวกเขาไปแล้ว หรือกำลังอยู่ท่ามกลางวงล้อมของมือปีศาจที่เอื้อมเข้ามาแทะทึ้งเนื้อหนังของมัน

กลิ่นข้าวใหม่ต้มเม็ดปริโชยหอมแตะจมูกยูโซะที่เพิ่งรู้สึกตัวครั้งแรกจนนึกหิว แต่จะขยับเขยื้อนเส้นสายทีก็ปวดแผลแผล็บ ๆ ถึงหัวใจ อาหารมื้อแรกนั้นจึงผ่านไปอย่างทุลักทุเลทั้งคนป้อนและคนกิน กรามจึงเอากะลามะพร้าวสีดำจ่อที่ปาก ยูโซะหน้านิ่วกระเดือกน้ำลงคออย่างลำบาก ความรู้สึกค่อยกระปรี้กระเปร่าขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเมื่อท้องอิ่มข้าวอิ่มน้ำ อาการที่ไม่ทรุดลงกับคำพูดที่บอกเขาว่าคงไม่เป็นอะไร และจิตใจที่แข็งแกร่งของยูโซะทำให้กรามเบาใจ หยูกยาและการพยาบาลบาดแผลมีเพิ่มเติมอีกเล็กน้อยแต่เป็นการทำตามคำบอกของยูโซะ มันเป็นกรรมวิธีการพยาบาลและยาที่ยูโซะได้เรียนรู้ในเวลาที่เขาหายตัวไป

"โชคดีนะที่กระสุนไม่ฝัง" กรามเปรยออกมา

"ลูกเอ็มน่ะ มันไม่ฝังแล้ว กิ่งยางยอดยางขนาดน่องที่ขวางทางมันจะหักเป็นแถว" ยูโซะหมายถึงต้นยางพารา "มันกดแต่ทีเล่นกันเป็นแม็ก ๆ เลยหละ ผลาญกระสุนยังกะเศรษฐี แปลกจริง ๆ ทุกครั้งมันจะเดินเข้าเป้าเรา แต่คราวนี้เราเข้าไปหามันซึ่ง

คงหลบพักกันเหมือนไม่รู้อิโหน่อิเหน่มากกว่า เพราะถ้ารู้ตัวมันไม่ให้เราเข้าไปใกล้ขนาดนั้นหรอก พวกเรามารู้ตัวเอาก็เข้าไปใกล้แล้ว แต่มันก็กราดเอาอย่างคนตกใจมากกว่า เรานี้วิ่งแทบไม่ทันสู้ก็ไม่ได้ไม่รู้ว่าเสร็จไปกี่คน นี่ถ้ามันเตรียมพร้อมจริงๆ พวกเราไม่มีเหลือ ฉันน่ะยิ่งโชคดีถ้าเพียงมันไม่ขี้เกียจขึ้นมาตรวจค้นบ้านเมื่อกี้ก็เสร็จกัน" คำพูดเขาขาดตอนไปครู่หนึ่ง "ไอ้นิลสิน่าสงสาร" เขาหยุดอยู่แค่นั้นกับใบหน้าที่นิ่วเหยเกเพราะความเจ็บ ขณะกรามคล้ายผ้าพันแผลที่แขนเบ่ง กรามต้องใช้เวลานานพอสมควรเพราะตั้งใจที่จะทำอย่างค่อยและระวังที่สุดจนเรียบร้อย

"แกนี่เป็นหมอไม่ได้"

"เรอะ"

"หมอเขาไม่กลัวคนไข้เจ็บ เพราะไม่เคยปรากฏว่ามีคนไข้ตายเพราะการพยาบาล ยิ่งในป่าด้วยแล้วยิ่งไม่มีเวลา เดี๋ยวเสียการหมด แต่ความจริงถ้าแกทำค่อยให้เจ็บน้อยกว่านี้อีกนิดก็ดีเหมือนกัน" แล้วทั้งคู่ก็หัวเราะกันเงียบ ๆ แต่แห้งแล้งสิ้นดี "แกจะไปทำอะไรก็ไปเถอะ ฉันจะเตรียมตัวไว้ปวดสำหรับคืนนี้" ยูโซะยังตลกกับความเจ็บที่จะมีขึ้นจริง ๆ ในคืนนี้เมื่ออากาศเริ่มเหน็บหนาวในตอนกลางคืน จะรู้สึกเจ็บเหมือนแผลมันรัดตัวในตอนดึก ยาแก้ปวดก็ไม่มีเสียด้วย แต่กำลังใจที่ดีไม่หวั่นไหวมันก็คงจะทำให้

เขารับความลำบากเพิ่มได้อีกเป็นเท่าตัว เสียงกลองจากสุเหร่ากระทุ้มมากับสายลมบอกเวลาห้าโมงเย็น

"จะค่ำมืดแล้วแกไม่นมาซเรอะ" กรามถามเพราะรู้ว่ายูโซะเป็นคนเคร่งครัดกับการที่จะติดต่อกับพระเจ้า นมาซของมุสลิมก็คือการร่วมกันระลึกถึงพระผู้เป็นเจ้าของมุสลิมทั้งโลกที่ต่างก็หันหน้าสู่พระเจ้าขอความคุ้มครอง และสงบสุขแด่ประชากรทั้งโลกในเวลาเดียวกัน เช้า เที่ยง หลังเที่ยง พระอาทิตย์ตก และเวลาค่ำ ยูโซะไม่เคยลืมที่จะร่วมพิธีอันสำคัญกับชาวมุสลิมเพื่อชาวโลกทั้งมวล ซึ่งกรามทราบกิจปฏิบัติของยูโซะเพื่อนรักได้ดี

เขาเลี่ยงออกมาข้างนอก นึกถึงเสื้อผ้าของยูโซะที่เขาจะต้องจัดการทำให้แห้ง ก็เอาลงไปซักเอาดินออกให้สะอาดที่ท่าหน้าบ้าน ใจหนึ่งนั้นนึกไปถึงว่าที่นี่ไม่ปลอดภัยนักสำหรับหลบภัย เพราะบ้านเขาอยู่รอบนอกหมู่บ้าน ใครมาก็จะมาถึงบ้านเขาก่อน ถ้าไปแอบในหมู่บ้านอาจจะปลอดภัยกว่า แต่ไม่รู้จะปรึกษาใคร ในภาวะความเป็นความตายของเพื่อนรักเช่นนี้ทำให้เขาไม่กล้าที่จะไว้วางใจใคร เขาสะบัดเสื้อ หลังจากบิดจนแห้งที่สุดแล้วจะเอาไปผึ่งไว้ในเพิงตากลมไม่นานก็คงแห้ง พอเดินผ่านมาทางบันไดก็เห็นเจ้าปลอด

คาบอะไรมาวางตรงหน้าบันได เมื่อเข้าไปใกล้มันก็ลากเบี่ยงไป เมื่อเพ่งดูแม้จะมืดแต่เขาก็รู้ว่าเป็นหนังไอ้นิล แน่นอน ไอ้ปลอดคงติดตามนักล่ากลุ่มนั้นไปจนรู้จักที่ตั้ง จึงได้เอาหนังสีดำของพี่มันกลับมา.

๔

นปพ. ปะทะหนัก

โจรแยกดินแดนตายสอง

พาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นวันรุ่งขึ้น เสนอข่าวการรบในป่าโดยการนำของ รตอ. คำราม พิฆาต ซึ่งนำกำลังเข้าไปค้นหาหน่วยขบวนการปลดแอกชาวมุสลิม ตามที่ได้รับรายงานมาจากสายว่ากลุ่มโจรขบวนการปลดแอกชาวมุสลิมกลุ่มนี้ หลบอยู่ในป่าทึบในเทือกเขาหลังที่ตั้งหน่วยปราบชั่วคราวของหน่วยปฏิบัติการพิเศษเพื่อรอโอกาสไปสมทบกับขบวนการปลดแอกชาวมุสลิมหน่วยอื่นที่อยู่อีกเทือกเขาหนึ่ง ขณะที่ตำรวจหน่วยปฏิบัติการพิเศษซุ่มตัวอยู่ กลุ่มขบวนการปลดแอกมุสลิมเคลื่อนตัวมาพอดีเกิดการปะทะกันขึ้น ข่าวดังกล่าวได้รายงานถึงการสู้รบซึ่งปะทะกันอยู่นานกว่า

ยี่สิบนาที และความเสียหายที่ฝ่ายขบวนการปลดแอกมุสลิมได้รับทั้งที่เสียชีวิตในที่ปะทะสองคน และที่บาดเจ็บอีกหลายคนแต่หลบหนีไปได้ ศพทั้งสองของขบวนการปลดแอกมุสลิมถูกถ่ายรูปนำมาลงในหน้าหนังสือพิมพ์อย่างชัดเจน นับเป็นวีรกรรมที่ นปพ. หน่วยนี้ได้สร้างให้ประจักษ์ถึงความสามารถ และหาญกล้าควรแก่การสรรเสริญความดีความชอบ

หนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ได้รับการมุงดูกันด้วยความสนใจต่อข่าวที่พูดถึงความเก่งกล้าของตนเอง ของตำรวจ นปพ. กลุ่มนั้นแล้วทยอยอ่านกันจนทั่ว

"ห่ะ มันหลงเข้ามาหาที่ตายแท้ ๆ กูกำลังได้อยู่พอดี"

"ไอ้จำนงเสียคนเดียว แถมกระสุนไปอีกหลายนัดไอ้ห่ะแทบจะไม่มีอะไรยิง"

"เช้านี้เห็นเบิกเสียแปล้ไปเลยเพื่อนเรา แต่ปรกติมันไม่ค่อยเสีย อาทิตย์ที่แล้วยังได้ขายทั้งลูกเอ็มลูกเกลี้ยงตั้งหลายเงิน"

"เมื่อวานไอ้แขมก็ได้กับเขาด้วย"

"ห่ะนั่นเอาไปกดหมาเสียตั้งแม็ก"

"วันนี้มันยังได้อยู่ตั้งแต่เช้า"

การพนันเป็นการแก้เหงา และการพักผ่อนอย่างหนึ่งของหน่วยปฏิบัติการพิเศษหน่วยนี้ และอีกหลาย ๆ หน่วยกำลังที่ออก

ปฏิบัติการในเขตชายแดนภาคใต้ เจ้าหน้าที่เหล่านี้จะสุมหัวล้อมวงวัดดวงของกันและกัน และวัดดวงกับเจ้ามือในเกมพนันหลายชนิด โดยมีเงินหรือสิ่งที่สามารถตีราคาออกมาเป็นเงิน ที่พอหามาได้เป็นสิ่งเดิมพัน มันอาจจะเป็นเสื้อ กางเกง รองเท้า และที่เอาออกมาได้ใช้เป็นสิ่งเดิมพันง่ายและใกล้ชิดตัวที่สุดเมื่อเงินหมดก็คือกระสุน ลูกระเบิดมือ อาวุธอุปกรณ์สงคราม สิ่งป้องกันชีวิตและป้องกันประเทศชาติเหล่านี้เป็นที่ยอมรับกันในวงการพนัน และแต่ละชนิดขนาดของมันได้ถูกกำหนดราคาค่างวดของมันไว้เรียบร้อยแล้ว จนเป็นที่ยอมรับกันเป็นสากลเหมือนกันทุกแห่ง โดยมีไพ่ หรืออุปกรณ์การพนันเป็นเครื่องตัดสินดวงของแต่ละคน และดวงของประเทศด้วยส่วนหนึ่ง เพราะสิ่งที่เขาทั้งได้และเสียนั้นจะถูกขายทอดไปในตลาดมืดกลายเป็นลูกระเบิด และกระสุนที่หันทิศทางพุ่งกลับมาอย่างเฉียบคม จากปากกระบอกปืนและมือของผู้ก่อการร้ายซึ่งพวกเขาปราบกัน แต่นักพนันเมืองบางคนเหล่านี้บอกว่ายังดีกว่าพวกที่ออกไปกินเหล้าเบ่งอาดๆ ตามตลาด กุมเหงชาวบ้านให้เพื่อนฝูงต้องเดือดร้อน ช่วยกันรับศึกพลอยเดือดร้อน เลือดตกยางออกไปตาม ๆ กัน ซึ่งส่วนมากมิใช่กับพวกชาวบ้านร้านถิ่น แต่เป็นพวกในเครื่องแบบแต่ต่างตรากันเท่านั้น อาจจะเป็น อส.ตชด. หรือนาวิกโยธิน หรือ ทบ. ล่อกันนัวถึงกับยึดถนนตีกันเป็นสาย ๆ

บ่ายสองโมงกว่าแล้ว พิธีนมาซกุตบะฮฺนมาซวันศุกร์ที่สุเหร่าหมู่บ้านเหนือถัดจากหมู่บ้านยาหลังขึ้นไปสิ้นสุดลง ขณะที่ชาวบ้านทยอยลงกันมา สักครู่โต๊ะอีหม่ามก็เดินคุยมากับหะยีอาแวคนบ้านใต้ยาหลังในมือของโต๊ะอีหม่ามที่กระเดียดอยู่กับบั้นเอวนั้น มีหนังสือพิมพ์ส่วนท้องถิ่นที่รายงานการปะทะของ นปพ. รวมอยู่ด้วย

โต๊ะอีหม่ามบ้านเหนือ ก็คือคนบ้านยาหลังซึ่งย้ายที่พำนักขึ้นมาวางรกรากที่บ้านเหนือตั้งแต่ยังหนุ่ม โดยมีน้องชายคือพ่อของยูโซะที่เสียชีวิตไปแล้วและน้องชายคนสุดท้องยังมีชีวิตอยู่ที่ยาหลังคือโต๊ะครูดาโอะกับยูโซะหลานชายกำพร้าพ่อแม่ ลูกของน้องคนรองที่มีข่าวให้แกร้อนใจอยู่ขณะนี้

"ไอ้ฮามิดคนหนึ่งในขบวนการชุดที่ถูกตำรวจตีล่าถอยไม่เป็นกระบวนนั้น มันไปที่บ้านผมแต่เช้าก่อนที่ผมจะมานี่" หะยีอาแวบอก "มันบอกว่าไอ้ยูโซะนั้นหายไปไม่มีร่องรอยเลย ในป่าก็ไม่มีที่หนีเข้าหมู่บ้านก็ไม่มี ตามหากันทั่วไม่เจอ ที่ออกมาก็แต่พวกที่บาดเจ็บสามคนเท่านั้น" คำเล่าถูกซ้ำอีกครั้งเมื่อโต๊ะอีหม่ามซัก ทุกคำเกี่ยวกับการหายไปตามไม่พบแม้แต่ร่องรอยของหลานชายกำพร้าซึ่งปกติจะอยู่กับโต๊ะครูดาโอะทำให้แกคิดอะไรไม่ออก

"แล้ววันนี้เจ้าหน้าที่เข้ามาแถบนี้อีกไหม"

"ไม่มีตั้งแต่มาตรวจในหมู่บ้านเมื่อวานแล้วก็กลับไปเลย ไอ้

สามคนที่เจ็บนั้น สองคนชาวบ้านช่วยให้หลบอยู่ในเกวียน เอาเสื่อเก่า ๆ กองทับไว้ อีกคนที่เจ็บมากก็สิ้นใจก่อน ชาวบ้านก็ฝังเสร็จทันก่อนที่พวกเขาจะมา เหลือแต่ไอ้ยูโซะ พวกในป่าบอกว่ามันโดนปืนแต่ไม่มีใครช่วยใครทัน เหตุการณ์มันคับขันมาก แต่พวกนั้นบอกว่ามันหนีมาทางหมู่บ้านนี่แหละ"

การสนทนาของคนทั้งสองระหว่างหะยีอาแวกับโต๊ะอีหม่ำวัยค่อนทางชราค่อนข้างเครียดตลอดทาง จนเลยเขตสุเหร่าออกไป

ยูโซะนั้นเป็นหลานกำพร้าพ่อแม่ซึ่งสิ้นชีวิตในตอนเดินทางไปทำพิธีฮัจจีที่เมกกะ ตั้งแต่วัยเด็กยูโซะจึงอยู่กับลุงตำบลเหนือและน้าที่ตำบลยาหลัง ตำบลต่อเขตกัน ยูโซะจึงไปมาอาศัยอยู่ทั้งสองตำบล แต่ตลอดเวลาได้รับการดูแลจากลุงและน้าทั้งสองไม่คลาดสายตา ประกอบกับได้รับการอบรมสั่งสอนให้ยึดแนวทางของพระอัลลอฮฺเป็นมุสลิมที่ดี มีโอกาสได้รู้ปัญหาต่าง ๆ ที่มุสลิมได้รับและเป็นอยู่อย่างใกล้ชิดตลอดมา เพราะทั้งสองบ้านที่ตนเองอาศัยหลับนอนต้องต้อนรับปัญหาสารพัดของชาวมุสลิมในตำบลและบ้านข้างเคียงที่พกเอาปัญหาที่มีทั้งของตนเองและส่วนรวมมาปรึกษาหารือ ในฐานะที่เป็นผู้ใหญ่และนับถือของชาวบ้านเป็นประจำ

ปัญหาที่ยูโซะรู้เหล่านี้ บางครั้งก็ถูกถ่ายทอดเล่าสู่ให้เพื่อน

ชายต่างศาสนาพึ่งนอกเหนือจากการพูดคุยถึงเรื่องอื่นที่เด็กในวัยนั้นจะคุยกัน สำหรับกรามนั้นได้รับการต้อนรับด้วยความเมตตาอารีจากญาติผู้ใหญ่ทั้งสองของเพื่อนอย่างดีมาตลอด แม้แต่การหลับนอนซึ่งนาน ๆ จะมีสักครั้ง บางครั้งกรามยังเคยพูดถึงความเป็นอิสลามและความเป็นพุทธกับญาติผู้ใหญ่ของเพื่อน

"การเข้าสุหนัดมิได้หมายถึงการเป็นอิสลาม แต่การเป็นอิสลามอยู่ที่อิมาน" ซึ่งโต๊ะอีหม่าหมายถึงการปฏิบัติ และผู้ที่ผ่านการเข้าสุหนัดซึ่งคนต่างศาสนาโดยทั่วไปเข้าใจว่าเป็นสัญญลักษณ์ของการเป็นอิสลามนั้นเป็นเรื่องที่มองผิดไป เพราะคนเหล่านั้นอาจจะเป็นอิสลามนอกคอก หรือการเข้าเป็นอิสลามของคนต่างศาสนาอาจมีเหตุผลเพียงบางประการเช่น เพื่อให้ได้แต่งงานกับมุสลิมเพียงเท่านั้น"

"ใครก็ตามถ้ารักพระผู้เป็นเจ้า เขาผู้นั้นต้องรักเพื่อนมนุษย์ก่อน กรามเธอเป็นพุทธ และเธอเป็นคนดี" โต๊ะครูญาติอีกคนของยูโซะพูดกับเขา "...ในยามนี้มุสลิมถูกข่มเหงอย่างรุนแรงจากผู้ปกครองเสมือนหนึ่งเรามิใช่คนไทย เรารู้ว่าบางครั้งเราถูกเขาเอาเป็นข้ออ้างสำหรับการเบิกของบประมาณจำนวนมาก ๆ มาปราบเราทั้ง ๆ ที่เราไม่รู้ถึงความผิด เราถูกหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์แล้วหาว่าเราเป็นกบฏคิดแยกดินแดนไม่รู้บุญคุณแผ่นดิน คนพวก

นั้นสวมเครื่องแบบทหารแต่เขาหาใช่ทหารไม่ ถ้าเป็นทหารเขาจะไม่ขโมยและไม่เอาของคนอื่นโดยเจ้าของไม่อนุญาต ไม่ทำลายทรัพย์สิน ไม่ทำร้ายผู้หญิง เด็ก คนชรา ไม่เอาต้นไม้สักต้น ไม่ทำลายโบสถ์ วิหาร ไม่ทรมานเชลย แต่เขาเหมือนโจร โจรที่เหนือกว่าโจรเพราะเขามีเครื่องแบบ โจรที่เบียดบังผลประโยชน์มหาศาลจากงบประมาณปราบปราม และในกุรอานบอกว่า "จงต่อสู้เมื่อได้รับการกดขี่ จึงไม่เป็นการผิดที่มุสลิมจะต้องต่อสู้บ้างมิใช่หรือ เราเจ็บปวดมามากแล้ว และมุสลิมจะต้องไม่เจ็บปวดเป็นครั้งที่สองจากรอยเดียวกัน"

โต๊ะอีหม่ำแยกตัวจากหะยีอาแว ตรงปากทางที่ถนนใหญ่ ด้วยใจร้อนรนที่มีต่อยูโซะทำให้โต๊ะอีหม่ำรีบเดินกลับบ้านอย่างรวดเร็วด้วยเหตุผลบางอย่างที่แกประมวลมาคนเดียวเงียบ ๆ ตลอดทาง เพื่อเดาว่า เมื่อยูโซะไม่ตายหลานแกต้องอยู่ในป่าซึ่งเป็นไปไม่ได้ที่จะหาไม่เจอ "มันต้องหนีเข้าหมู่บ้านถ้ามันมีเรี่ยวแรงพอ และแน่นอนที่สุดมันต้องไปยังที่ ๆ ไว้วางใจและคิดว่าปลอดภัยและฝากผีฝากไข้ได้" แกนึกถึงกรามเด็กไทยพุทธที่เคยไปมาหาสู่กับยูโซะมาแต่เล็ก ๆ ตลอดจนเคยหลับนอนที่บ้าน โต๊ะอีหม่ำคิดของแกเช่นนั้น และในยามนี้จะไว้วางใจใครไปดูนั้นเป็นการเสี่ยงอย่างยิ่ง นอกจากจะไปเองโดยไม่มีใครเห็น

การเคลื่อนไหวเพื่อค้นหายูโซะของคนในขบวนการนั้นเป็นไปอย่างเงียบเชียบ ทุกอย่างเป็นความลับ ชาวบ้านที่ไม่เกี่ยวข้องก็จะไม่มีโอกาสรู้ โต๊ะครูน้าของยูโซะนั้นทราบแน่ชัดหลังนมาซเที่ยงแล้วว่าไม่มีใครรู้ข่าวยูโซะเลย นอกจากคนที่บาดเจ็บสองคนที่ตำบลเหนือ คนหนึ่งนั้นเสียชีวิตตั้งแต่เมื่อวาน จนบ่ายคล้อยก็ได้ข่าวกำลังของทางการให้เจ้าหน้าที่ออกตรวจตราระแวดระวังหมู่บ้านใกล้เคียงกับบริเวณที่สู้รบ เพราะโจรมุสลิมจะต้องหนีเข้าซ่อนตัวตามหมู่บ้านเหล่านั้นรวมทั้งที่บาดเจ็บ และอีกส่วนหนึ่งให้กวาดล้างโจรที่เหลือในป่าให้หมดสิ้น

ข่าวนั้นเป็นความจริง พอตกเย็นก็มีรถบรรทุกจีเอ็มซีบรรทุกเจ้าหน้าที่ในชุดทหารมีอาวุธครบมือและพนักงานวิทยุสนามติดต่อสื่อสาร บนถนนในหมู่บ้านจึงมีแต่เจ้าหน้าที่เดินสำรวจเหมือนจะค้นหาคนต้องสงสัย ชาวบ้านแม้แต่เด็กก็เข้าอยู่ในบ้านคอยแอบมองออกมาดูด้วยความหวาดกลัวเท่านั้น

ความหวาดวิตกกับการออกปฏิบัติการตามคำสั่งกวาดล้างครอบคลุมตำบลแถบนั้นไปทั่ว มันเป็นสิ่งใหม่ที่พวกเขาไม่เคยพบเห็นและรู้มาก่อน เขารู้แต่ว่าที่เจ้าหน้าที่ในชุดทหารถืออยู่ในมือนั้นคือปืน แต่จุดประสงค์ที่มาที่เขาอยากรู้นั้นชาวบ้านเกือบทั้งหมดให้ความร่วมมือและให้คำตอบเขาไม่ได้ เพราะชาวบ้านโดยทั่วไปไม่

รู้จริง ๆ บรรดาโต๊ะครู หะยี โต๊ะอีหม่ำที่รู้ก็ไม่มีใครแพร่งพราย มันจึงเป็นเรื่องที่เขาจะต้องหาคำตอบเอาเอง

ขณะที่ โต๊ะครูดาโอะมองเจ้าหน้าที่ชุดทหารเดินผ่าน หน้า-ประตูบ้านอยู่นั้นก็เห็นไอ้ปลอดวิ่งเลี้ยวเข้าประตูบ้านมาทำให้แกตบอกผางที่ลืมไปสนิท แกนึกถึงกรามและยูโซะเป็นคนถัดมาแต่ก็มิอาจคิดอะไรได้ต่อเพราะพร้อม ๆ กันนั้นก็มีเสียงตะโกนดังออกมาจากเจ้าหน้าที่บนถนนไล่หลังเข้ามา

"นั่นหมาไอ้หนุ่มนั่นนี่"

"ลองไปดูที่บ้านมันหน่อยซิ แล้วบ้านนี้เป็นอะไรกับมัน สอบถามดู หมานั่นมันอาจจะอยู่ที่นี่ด้วยก็ได้"

แต่ความฉลาดและระแวงภัยของไอ้ดำปลอดที่โดนกระสุนไล่ยิงเอาแล้วเมื่อวานเห็นผิดปกติ ดังนั้นก็วิ่งมุดรั้วผ่านออกไปโดยไม่รอช้า ทิ้งเสียงโหวกเหวกไว้ข้างหลังเหมือนไม่สนใจ

"เอ้า ไอ้ดำ หายไปไหนมาวะมึง" โต๊ะอีหม่ำพูดขึ้นพร้อมกับถอยห่างเมื่อไอ้ปลอดพรวดเข้ามาในห้อง ขณะที่โต๊ะอีหม่ำนั่งปรึกษาอยู่กับกรามโดยมียูโซะซึ่งอาการไม่ดีขึ้นเลยนอนอยู่ตรงกลาง โต๊ะอีหม่ำนั้นรู้จักไอ้ดำทั้งสองตัวได้ดี เพราะมันเคยตามยูโซะไปที่หมู่บ้านเหนือทำเอามุสลิมแถบนั้นแตกตื่นกันหลายหน และเมื่อ

มาเยี่ยมโต๊ะครูดาโอะ น้องชาย ก็เคยเห็นสัตว์ทั้งสองตัวอยู่ที่บ้านโต๊ะครูในบางครั้ง แม้จะเป็นสัตว์ต้องห้ามแต่ความที่แทบจะเป็นสัตว์แสนรู้และสะอาดแข็งแรงของมัน เป็นข้ออ้างของหลานชาย ประกอบกับความรักหลานทำให้แกไม่ปริปากพูดว่าอะไร และรู้ว่าความผูกพันระหว่างหลานของแกกับสัตว์ทั้งสองตัว เป็นความผูกพันทางจิตใจมากกว่าการคลุกคลีสัมผัสอันเป็นข้อแก้ตัวได้อีกทางหนึ่ง

โดยไม่พึ่งเสียงอะไรทั้งสิ้น ไอ้ดำปลอดแสดงอาการบอกลักษณะกิริยาไม่ชอบมาพากล ถึงตอนนี้กรามปักใจอย่างสิ้นเชิงแล้วว่าหมาสองตัวของยูโซะนั้นไม่เสียทีที่เจ้าของรักห่วง เพราะสิ่งที่ได้รับตอบแทนจากมันนั้นประเสริฐนักสำหรับสัตว์เดรัจฉาน และในยามหน้าสิ่วหน้าขวานเช่นนี้ มันแทบจะไม่ว่างเว้นที่จะคอยระแวดระวังภัยให้เจ้าของของมัน แม้แต่เจ้าปลอดตัวที่เหลืออยู่ที่เขาคิดว่ามันแทบจะไม่เอาไหน นอกจากเที่ยวเข้าเที่ยวออกไม่เป็นอันอยู่ติดบ้านบางครั้งเขาไม่เห็นมันเป็นวัน ๆ บางครั้งขณะที่เขาเข้าไปซื้อมะพร้าวในหมู่บ้านลึก ๆ เข้าไปขากลับปุบปั๊บมีไอ้ดำปลอดกระโดดจากตลิ่งลงเรืออาศัยกลับมาด้วย เรื่องที่จะให้เฝ้าบ้านเหมือนไอ้นิลนั้นอย่าหมาย แต่ตั้งแต่วินาทีที่ยูโซะมานอนซมด้วยพิษบาดแผลแล้ว มันคือยามที่คอยรักษาความปลอดภัยที่ใช้ทั้งหู และจมูกให้มีความหมายจนไม่มีเวลาเผลอ

ลักษณะกิริยาของไอ้ปลอด ทำให้กรามและโต๊ะอีหม่ำผู้เป็นลุงของยูโซะรับรู้กลิ่นของอันตราย และยิ่งมีกิริยาเร่งเร้าจากเจ้าปลอดมากขึ้น กรามจึงตัดสินใจทันที

"ลุงโต๊ะอีหม่ำกับยูโซะไปในเรือดีกว่า ผมจะพายไปแอบใต้ซุ้มต้นเตยริมตลิ่ง มันทึบจนมองไม่เห็นจะปลอดภัยกว่า เพราะบนนี้ไม่มีที่ซ่อนดีไปกว่าที่นั่น" กรามพูดกับโต๊ะอีหม่ำที่มาถึงก่อนหน้าไอ้ปลอดมาไม่กี่นาที

"ก็ดี งั้นยูโซะต้องทนเอาหน่อย" แกพูดกับหลานอย่างเห็นใจคนเจ็บ ซึ่งยูโซะก็พยักหน้า

การตัดสินใจ จนถึงการช่วยกันหามอย่างทุลักทุเลสู่เรือเป็นไปเพียงเสี้ยวหนึ่งของเวลา ยูโซะแสดงความอดทนอย่างผู้ผ่านการฝึกฝนและชีวิตเป็นพลีต่อความยุติธรรมแล้วทั้งกายและใจ ไอ้ปลอดก็เหยาะ ๆ ตามอยู่ข้างหลังจนวางคนเจ็บลงในเรือเรียบร้อย โต๊ะอีหม่ำจัดท่าจัดทางให้หลานชายนอนในท่าที่สบายที่สุด กรามวิ่งไปเอาพาย และไม่ลืมดึงเสื้อผ้าของยูโซะที่ยังเผลอตากอยู่แล้วรีบมาลงเรือจ้ำพายอย่างรวดเร็ว ทิ้งไอ้ปลอดไว้บนฝั่งจนมาไกลสักห้าเส้นสองข้างคลองจึงเต็มไปด้วยใบและต้นเตย

เนื่องจากคลองแถวนี้ไม่มีคนใช้ด้วยเหตุของเสียงเล่าลือกันมานานแล้วว่ามีจระเข้อาศัยอยู่ แต่ก่อนนั้นมันเคยคาบเอาคนไปกิน

เป็นอาหารเสียหลายคนแล้ว แม้แต่วิ่งไล่กวดคนให้หนีไปตลอดแนวไกลก็ยังเคย อีกประการหนึ่งมันห่างหมู่บ้านมาทางต้นน้ำ คนที่ผ่านมาส่วนมากก็มาเลือกตัดเตยใบใหญ่และงามไปทำเสื่อเท่านั้น แต่กรามเคยพายเรือมานอนเล่นแถวนี้บ่อย ๆ กับยูโซะ พักหลังก่อนที่ยูโซะจะหายไป ยังเปรยว่าเป็นที่ที่น่าหลบเร้นซ่อนหาให้คนตามไม่เจออย่างสบาย ซึ่งกรามก็เพิ่งนึกขึ้นได้เมื่อเวลามันจวนตัวให้คิด พายไปอีกสักครู่ก็แทงหัวเรือเข้าไป คนในเรือก็มุดหัวลอดใบเตยหนาทึบ และหนามคมเข้าไปข้างในที่เป็นเสมือนถ้ำทึบโดยมีใบเตยปกคลุมอยู่มิดชิด ซีกบนตลิ่งใบก็ยาวเหยียดเป็นวาย้อยปกลงถึงดิน ซีกในน้ำก็เช่นเดียวกันบนหัวนั้นแทบจะคุ้มฝนได้ทีเดียว

"ลุงโต๊ะอีหม่ารอผมที่นี่ ผมจะรีบไปบ้านเผื่อมีอะไร" เขาพูดสั้น ๆ ว่าแล้วก็ค่อยจับต้นเตยไต่เดียะขึ้นจากเรือจนถึงตลิ่งและมุดลอดใบหนามแหลมออกไปทิ้งลุงหลานไว้ในเรือ

"เอ็งไปไหนมาวะ ไอ้หนุ่ม" กรามตะลึงกับความหวุดหวิดของเวลาระหว่างการล่ากับการหนี ระหว่างเสรีภาพของเพื่อนกับสิ่งที่เขาคาดการณ์ไม่ถึงเพียงแต่ถ้าเขามาช้าอีกนิดเดียว

"ตามหมา" เขาตอบทันทีที่มองไม่เห็นไอ้ปลอด "ตั้งแต่พี่ไล่ยิง มันเตลิดไม่ยอมให้จับ"

"แน่นา ว่ามึงไม่โกหก" เสียงย้ำเหมือนจะคาดคั้น

"อ้าว จะโกหกพี่ไปทำอะไรกัน"

"เรารู้นาว่าแกมีเพื่อนเป็น ขจก." เขาหมายถึงขบวนการโจรก่อการร้าย

"ไม่รู้ ผมไม่เคยได้ยิน"

"มึงโกหก"

"อ้าว ได้ยินก็ได้ยินบ้าง แต่ไม่เคยจำ มีคนพูดถึงเวลาผมไปซื้อของ" กรามต่อรองลงมา

"แล้วมึงรู้อะไรอีกบ้าง"

"ผมไม่สนใจ ก็ผมเป็นคนไทย เรื่องอะไรแขกจะให้ผมรู้"

"แล้วมึงเคยได้ยินชื่อยูโซะบ้างไหมเล่า" เสียงต่อรองมาจากคนในเครื่องแบบที่ถือปืนบ้าง

"ยูโซะมีตั้งหลายคน" เขาข่มสติไว้

"มึงอย่าเล่นสำนวนนะ"

"พี่ก็ถามมาซิว่ายูโซะคนไหน"

"ยูโซะคนที่เป็นรองหัวหน้า ขจก. แถวนี้" ประโยคนี้ทำเอากรามตะลึงกับข่าวใหม่ของเพื่อน แต่ก็ระงับความรู้สึกจากสิ่งที่เพิ่งรู้นี้เอาไว้

"ผมไม่รู้เรื่องจริง ๆ เรื่องแขกนะ"

"มึงระวังนา อย่าให้สายสืบบอกว่ารู้จักหรือเข้าไปยุ่งนา

กูจะเอาเชือกมาลากคอไปละทีนี้” เสียงคำรามฮึ่มฮ่ำอยู่ในลำคอ

สักครู่ก็มีเสียงมาจากบนบ้าน “ไม่มีโว้ย แต่เฮ้ยไอ้หนุ่ม มึงหุงข้าวอะไรกินวะ”

กรามใจหายวาบ แต่รีบตอบไปทันที “ข้าวต้มครับ ผมปวดฟัน”

“กูเห็นมึงพูดฉอด ๆ ไอ้ห่านี่อย่าโกหกกูนา” คนที่อยู่ต่อหน้า จ้องเขาเหมือนจะจับยัด

“โธ่พี่ ฟันกรามมันขึ้นปวดมาแต่เช้าแล้ว”

เจ้าหน้าที่ ในชุดทหารค้นหาอยู่อีกครู่หนึ่งก็จากไปอย่างไม่พอใจนักพร้อมกับกระแทกเสียงมาจากในลำคอ เมื่อกรามทำทีขอร้องอย่าทำร้ายหมาของเขา

พูดได้ว่าเป็นยามคับขัน สำหรับความปลอดภัยจากเงื้อมมือของฝ่ายติดตามเสียแล้ว กรามแสร้งนั่งเล่นอยู่ในรั้วบ้านอีกนานจึงทำทีเดินเป็นปกติขึ้นไปบนบ้าน ความมืดกำลังครอบคลุม รัตติกาลแทรกตัวค่อย ๆ เบียดความสว่างให้พ้นออกไป เขาจุดตะเกียงดูข้าวของที่กระจุยกระจาย โชคดีที่อาศัยกินข้าวต้มที่เหลือของยูโซะและมัวแต่สาละวนยุ่งอยู่กับยูโซะ จึงมิได้หุงข้าวสวยกิน ร่องรอยเสื่อถูกรื้อคงจะด้วยปลายกระบอกปืน ตามฝาหลังคาก็มีรอยแงะตับจาก ดูในห้องโต๊ะอีหม่ำลุงของยูโซะก็เก็บของไปเรียบร้อยนอกจาก

กลิ่นยาของยูโซะนิด ๆ ถ้าตั้งใจสูดดม เมื่อรู้ว่าไม่มีพิรุธก็เบาใจ แต่ครู่เดียวความตกใจก็สวนทางขึ้นมาอย่างฉับพลันที่มองไปทางกล่องของขวัญวันเกิดจากมะทรง วีการ์แด เพื่อนสาวมุสลิม มีเหลือแค่กล่องสี่เหลี่ยมว่างเปล่ากับแผ่นการ์ดตกอยู่สองชิ้น เสื้อและกางเกงยีนส์อันตรธานไปเสียแล้ว.

๕

กรามหยิบการ์ดของมะทรงขึ้นมาดูอีกครั้ง "ขออัลลอฮฺประทานพรให้กรามมีความสุข และโชคดีในโอกาสครบรอบปีเกิด มะทรง วีการ์แด" แล้วจึงหยิบอีกชิ้นหนึ่งมาพินิจดูกลางแสงไฟ เขามั่นใจว่าเขาไม่เห็นการ์ดชิ้นนี้มาก่อน หรือว่ามันแอบซุกอยู่ที่ไหนสักแห่งในกล่องของขวัญ ซึ่งเขาไม่มีกะจิตกะใจและยังไม่มีเวลาเอาออกจากกล่องมาดูเพราะมีเรื่องยุ่งๆ เกิดขึ้นเสียก่อน ลักษณะใยของใบแพงพวยมีเส้นลายนูนขึ้นมา ทำให้ดูเหมือนดอกไม้จริง ๆ มาก การ์ดเป็นสี่เหลี่ยมจตุรัส มีดอกแพงพวยตากแห้งชุบสีปะติดบนแผ่นการ์ดเป็นรูปดอกไม้สวยงาม มีข้อความเขียนเป็นภาษาอังกฤษที่เขาอ่านไม่ออก ส่วนชื่อนั้นเป็นภาษาไทยชัดเจน "ลีมะ อับดุล"

เขานึกไปถึงเด็กสาวไทยมุสลิมผิวขาว ขาวที่สุดที่เขาเคยเห็นมา ตาคม จมูกสวย หน้าสวย ทุกอย่างงามรับกันหมดสวยกว่าทุกคนที่มาเที่ยวยาหลังกับมะทรง เขาเคยเปรียบเทียบในใจและลงความเห็นว่าลีมะนั้นสะดุดตากว่ามะทรงเพื่อนของเขาที่ว่าสวยอยู่แล้วนั้นมาก นิสัยร่าเริง ยิ้มง่าย สนใจอะไรไปทั่ว เห็นมะพร้าวก็ชมมะพร้าว พูดถึงแพงพวยลอยน้ำ ก็นึกอยากได้แพงพวยไปทำงานส่งครูที่วิทยาลัยและกรามมั่นใจว่าใบแพงพวยตากแห้งชุบสีปะเป็นรูปดอกไม้บนการ์ดนี้ต้องมาจากแพงพวยที่มะทรงมาคาดคั้นให้เขาเก็บ เพื่อเอาไปฝากเธอคนนี้แน่นอน

ลีมะเคยมาเที่ยวยาหลัง เมื่อหลายอาทิตย์ก่อนกับมะทรง มะทรงบอกกับกรามว่าบ้านของลีมะอยู่ที่ตลาด และเป็นเพื่อนคนเดียวที่มะทรงเคยเล่าให้กรามฟังอยู่บ่อย ๆ เพราะเรียนอยู่ห้องเดียวกัน วิชาเดียวกันและไปพักเพื่อเรียนหนังสืออยู่แห่งเดียวกันที่บ้านญาติของมะทรงซึ่งเป็นมุสลิมอยู่ที่จังหวัดยะลา ดังนั้นเวลาจะไปไหนทำอะไรก็ทำด้วยกันเหมือนหรือคล้าย ๆกัน เวลากลับบ้านก็ใช้เส้นทางเดียวกันเพียงแต่ลีมะจะถึงบ้านก่อน เพราะอยู่ที่ตลาด ส่วนมะทรงจะต้องต่อเรือเข้าหมู่บ้านมาอีก

มะทรงยังบอกกับกรามอีกว่าครอบครัวของลีมะนั้นมีเชื้อเจ้าเมืองเก่าทางปัตตานี คุณพ่อของเธอลี้ภัยการเมืองอยู่ทางรัฐกลันตัน

ประเทศมาเลเซีย เพราะทางบ้านเมืองเพ่งเล็งว่าเป็นคนหนุนขบวนการแยกดินแดนมุสลิมคนหนึ่งด้วย พี่ชายของเธอชื่อการิมก็หายไปตั้งนานแล้ว ที่บ้านหลังใหญ่จึงมีแต่เธอกับมะอายุมากแล้วสองคนและญาติที่มาอยู่ด้วย

กรามนั้นเคยนึกตลกอยากให้ยูโซะเพื่อนรักของเขาที่เคยพูดเล่นว่าแต่งงานกับอุดมการณ์นั้น มาเห็นสาวงามคนนี้ เพราะมียูโซะกับเพื่อนชายอีกไม่กี่คนของเขาที่ยังไม่แต่งงาน ส่วนมากแล้วเด็กไทยมุสลิมอายุยังเรียนไม่จบ ป. สี่ก็เริ่มแต่งงานกันแล้วหรืออาจ-จะก่อนนั้นด้วยซ้ำไป มันเป็นขนบธรรมเนียมของชาวไทยมุสลิม เด็กที่แต่งงานมีครอบครัวเหล่านี้จะเข้าเรียนวิชาอาชีพเรื่องการครองเรือน ขนบธรรมเนียมประเพณีและศาสนาต่อกับโต๊ะครูที่ปอเนาะ ระยะหลังที่ครูปานครูไทยพุทธชราจากบ้าน* หัวนอนกับจักรยานคู่ชีพของแกไม่ย่างกรายมาอีกเพราะโรคพิษสุราโรงเรียนเก่าจนผุแห้งบ้านยาหลังก็ไม่มีครูคนไหนมาอีกเด็กๆ จึงย้ายไปเรียนหนังสือกันที่ปอเนาะ ซึ่งต่อมาโต๊ะครูบอกว่าทางการให้ปอเนาะเป็นโรงเรียนราษฎร์ไป ความจริงแล้วปอเนาะนั้นเป็นส่วนหนึ่งของหมู่บ้านมุสลิมที่ทำหน้าที่สืบทอดศาสนาวัฒนธรรมโดยมีโต๊ะครูซึ่งได้เรียนรู้มาทางนี้ถือว่ามีหน้าที่เผยแพร่โดยตรง และเป็นผู้ที่เสียสละทั้งทรัพย์

---

*ทิศใต้

สินเงินทองโดยมิได้รับอะไรตอบแทน การดำรงชีพอยู่ก็เช่นคนธรรมดา ทำสวนทำนาเช่นเดียวกับชาวบ้าน เพียงแต่อาจจะมีลูกศิษย์ลูกหาช่วยเหลือบ้างเท่านั้น ฝ่ายเด็กหญิงรุ่นเดียวกับเขาก็มีมะทรงคนเดียวที่ยังไม่ได้แต่งงาน ซึ่งเป็นปัญหาเดียวที่เขาเคยถามเพื่อนสาวอย่างเขิน ๆ และเป็นปัญหาเดียวที่เธอไม่ตอบเขา

เนื่องจากการหารายได้เพื่อเลี้ยงชีวิตของกรามคือการซื้อของในหมู่บ้านเกือบทุกอย่างตั้งแต่ผลไม้ในหมู่บ้านมะพร้าวอ่อน มะพร้าวแห้ง หมาก จนกระทั่งถึงหนังวัวหนังควายใส่เรือมาดไปขายที่ตลาดและบางทีก็เอาของจากตลาดมาส่งขายเมื่อชาวบ้านฝากซื้อ

กรามเคยขึ้นฝั่งไปเดินตระเวนถนนแถวตลาด เพื่อมองหาบ้านของลีมะ ซึ่งเป็นบ้านใหญ่ มีรั้วรอบบอกความเป็นครอบครัวที่มั่งคั่งของย่านนั้นตามที่เธอบอก หลังจากที่เขาเพิ่งเจอลีมะตอนเธอไปที่หมู่บ้านกับมะทรง แต่ไม่มีลีมะอาจจะเพราะเป็นวันที่เธอไปโรงเรียน

และวันหลัง ๆ อีกหลายครั้งที่กรามขึ้นฝั่งไปเดินอยู่แถบนั้นจนสังเกตเห็นว่ามีคนเฝ้ามองเขาอยู่ด้วยสายตาที่มีบางอย่างอยู่ข้างในเขาก็ไม่ได้ย่างกรายไปอีก

กรามเก็บกล่องของขวัญที่เหลืออยู่แต่เพียงกล่องไว้อย่างดีที่มุมห้องรวมกับสิ่งของที่เขาเรียกว่าสมบัติซ้อน ๆ กัน ปกติมัน

จะซ้อนกันอยู่อย่างมีระเบียบถ้าเขาไม่แตะต้องหรือรื้อค้น ร่องรอยความเคลื่อนไหวผิดร่องรอยที่เกิดขึ้นนี้ แน่นอนที่สุดที่เจ้าคนในเครื่องแบบนักรบของชาติต้องถืออภิสิทธิ์ไปโดยมิชอบแตะต้องมันอย่างแน่นอน

ไม่มีอะไรหายเพิ่มเติมอีก เพราะนอกจากรูปหลวงนรรัตน์ดอนคัน ปู่ของเขาในกรอบเก่ามีชื่อเขียนกำกับไว้ใต้ภาพแล้วก็มีแต่หนังสือนิยายโบราณที่เก่าจนกระดาษผุสมัยพ่อ และดาบซามูไรของญี่ปุ่นสมัยสงครามโลกก็ของพ่อเขาอีก กับกระเป๋าหนังเก่าที่หมดสมัยใช้แล้วและของใช้จุกจิกที่ไม่ได้เอามาใช้ จึงเพียงจัดมันใหม่ให้เข้าที่เดิมเสร็จแล้วจึงปีนไปบนเสาไม้ไผ่ต้นกลางบ้านเอามือล้วงเบียดตรงลงไปในลำปล้องกลวงของมันจนถึงก้นปล้องลึกแค่ศอกสำรวจเงินที่เก็บซ่อนไว้เป็นมัดใหญ่ ซึ่งเขาเคยคิดจะหาที่ซ่อนใหม่อยู่เพราะถ้าไฟไหม้ขึ้นมา เงินที่เขาสะสมไว้จำนวนนี้จะต้องไม่เป็นของเขาอีกต่อไป แต่ก่อนที่เขาจะถือโอกาสนับทบทวนก็พอดีกับมีเสียงเหมือนคนเลาะชายคาบ้านอยู่จึงรีบเก็บซ่อน ค่อย ๆ ปล่อยตัวลงมาก็เห็นไอ้ปลอดยืนอยู่ที่นอกชาน มองออกไปข้างนอกก็ยังเห็นมีคนเคลื่อนไหวอยู่โดย ไอ้ปลอดไม่เห่า

"กราม" แม้เสียงแผ่วเบา แต่กรามจำได้ว่าเป็นเสียงของโต๊ะครูดาโอะผู้ที่รักใคร่ให้การอบรมสั่งสอนเขาอย่างเอาใจใส่ตลอด

มา เมื่อเจ้าของเสียงรู้ว่ากรามจำเสียงได้ก็รีบก้าวขึ้นมาบนบ้าน

"ยูโซะอยู่ที่นี่หรือเปล่า" โต๊ะครูถามขณะที่กรามยกมือประสานด้วยความเคารพเสมอศิษย์ผู้รู้คุณ โต๊ะครูก็จับมือเขาไว้

"ผมเอาไปแอบไว้ที่ซุ้มเตยริมคลอง"

"ขอบคุณอัลเลาะ" โต๊ะครูกล่าวออกมาอย่างโล่งใจด้วยภาษาอาหรับ "พวกทหารเยอะแยะไปไหนให้ระวังหน่อย"

"ลุงโต๊ะอีหม่ำก็มาแต่บ่าย โต๊ะครูจะไปดูไหม"

โต๊ะครูพยักหน้า กรามจึงต้อนไอ้ดำปลอดพร้อมกับชี้ไปที่ยูโซะซ่อนอยู่เหมือนจะบอกให้มันนำทางโต๊ะครูไป

"ประเดี๋ยวดึก ๆ ผมค่อยไป ผมจะเฝ้าต้นทางอยู่ที่นี่"

การออกกวาดล้างโจรแยกดินแดนในป่าและตามหมู่บ้านละแวกนั้นตามคำสั่งของทางการเสร็จสิ้นโดยมิได้ร่องรอย เหมือนกับการทำการในทำนองนี้มาแล้วหลายครั้งในหมู่บ้านแถบอื่น เพราะการช่วยกันปกปิดและไม่ให้ความช่วยเหลือของชาวบ้าน อีกประ-การหนึ่งโดยมากพวกที่ทางราชการเรียกว่าเป็นผู้ก่อการร้ายเหล่านั้นก็คือลูกหลานหรือคนในตำบลย่านนั้น โดยเฉพาะกับกลุ่มมุสลิม

นั้นเชื้อชาติและความเป็นคนศาสนาเดียวกันย่อมมาก่อน ยิ่งการกระทำของขบวนการโจรแยกดินแดนหรือปลดแอกมุสลิม ต่างก็ได้ประกาศอุดมการณ์ของขบวนการออกมาว่าการกระทำของพวกเขาเป็นการเสียสละชีวิตเลือดเนื้อ เพื่อชาวมุสลิมทั้งสามจังหวัดให้พ้นจากการข่มขู่คุกคามจากเจ้าหน้าที่ดังที่ปรากฏอยู่กับพวกเขานั้น ผู้ที่ให้ความร่วมมือเพื่อให้ร้ายต่อขบวนการก็หมายถึงคนนั้นทรยศต่อชนชาติมุสลิมด้วย

อากาศยามเย็นโชยเฉื่อย หมากลู่ยอดไปมากับลมบน นกอีแอ่นถลากางปีกโฉบเล่นฉวัดเฉวียนไปมาเป็นฝูงอย่างไม่อินังขังขอบกับเวล่ำเวลาที่ใกล้ค่ำเหมือนกับว่าที่พำนักของมันคืนนี้อยู่แค่ชั่วกระพือปีกพุ่งตัวไปถึง เมฆค่อย ๆ มัวดำ แผ่นฟ้าค่อย ๆ แดงแดงระเรื่อ เลยเขาผ่านป่าที่มองเป็นยอดสลับซับซ้อนเป็นเงาจางลดหลั่นปะปนอยู่กับเมฆ ตรงขอบฟ้าโน้นจะเป็นทะเล บ้านนี้ชาวเรือคงตระเตรียมเรือพร้อมกับเสียงเอะอะโหวกเหวกกับการจัดอวนเครื่องมือหาปลาแข่งกับสายลมกับย่ำไปมาบนทรายชายฝั่งแข่งกับเวลา และป่านนี้การเดินทางเล็ดลอดของขบวนการปลดแอกมุสลิมซึ่งพายุโซะไปคงจะใกล้ถึงหรืออาจจะถึงที่นั้นตามที่พวกเขานัดหมายกันโดยปลอดภัยแล้ว

เลือดสาดของไอ้ดำนิลยังเห็นเปื้อนดิน กรามนั้นมิกล้าย่ำ

เหยียบด้วยคารวะความรักเจ้าของของมัน รอยรองเท้าบู๊ตยังปรากฏอยู่ชัดบนผิวดินที่แห้งแล้ว เขาก้าวทอดเท้าขึ้นเรือนไอ้ปลอดปลดตัวลงแนบผิวดินตลอดร่าง ตาปริบ ๆ อยู่ใกล้บันได "ฉันจะรบเพื่อพระผู้เป็นเจ้า" เสียงของยูโซะยังอยู่ในรูหู "ถ้าเรารักพระผู้เป็นเจ้าเราต้องรักเพื่อนมนุษย์ก่อน" เพื่อนมนุษย์ของยูโซะ กรามนึกถึงมุสลิมในสามจังหวัดภาคใต้ที่โต๊ะครูดาโอะบอกว่า เป็นกลุ่มคนที่ถูกเอาเป็นข้ออ้างอย่างหนึ่งสำหรับการของบประมาณจำนวนมหาศาลไปเสวยประโยชน์ พวกเขาถูกปราบทั้ง ๆ ที่พวกเขาไม่รู้ถึงความผิด ข้อกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์และถูกหาว่าเป็นกบฏแยกดินแดนจึงเป็นข้อหาที่น่างุนงงกลายเป็นจุดเริ่มต้นของขบวนการต่าง ๆ ที่ค่อย ๆ ฟักตัวเองเติบโตใหญ่ขึ้น แข็งกล้าขึ้นจนกล้าหาญที่จะประกาศตอบโต้ทั้งทางอาวุธและอุดมการณ์

กรามมองในความมืดอย่างหนักใจ มันมัวซัวมองอะไรไม่ค่อยเห็นเอาเลยเหมือน ๆ กับชีวิตเขาตอนนี้ที่มืดมนจนมิรู้เหนือหรือใต้ ไม่รู้แม้หนทางที่จะพาชีวิตก้าวเดินไปข้างหน้า จากหนองจิก เขาหมายถึงที่มาของพ่อของเขาที่มายึดเอาที่นี่เป็นที่ตั้งรกราก จากตระกูลคาคบที่มั่นคงเชื้อสายเจ้าเมืองมาก่อร่าง และที่สุดก็ทนกระแสกรรมซ้ำซัดอหิวาห์ระบาดยื่นวาระสุดท้ายเพียงการสั่งเสียลูกชายไว้กับหะยีอุสมาน พ่อของเพื่อนสาวที่เป็นคนชวนพ่อของ

เขาที่อยากหนีสังคมเดิมให้มาตั้งรกรากอยู่ที่นี่ หลังจากคบหาและรู้จักกันมาจนรู้จิตใจกัน จากการเป็นคนเมืองที่ชอบเข้าป่าล่าสัตว์และและถูกปัญหาทางบ้านผลักไสให้ออกจากบ้านในตอนสุดท้ายมาบุกเบิกป่าในตำบลยาหลังทิ้งไว้ให้ลูกชายร่วมร้อยไร่ ในจำนวนนั้นได้ลงมะพร้าวหนักไว้กว่าครึ่ง เพิ่งให้ลูกชายกำพร้าเก็บเกี่ยวได้เมื่อสามสี่ปีก่อน ที่ดินที่เหลือกรามก็ได้พี่ดกายขุดหลุมปลูกมันต่อมาตั้งแต่ตัวยังเล็กจนเป็นหนุ่ม

ชีวิตกำพร้าตอนแรกเหมือนเรือที่ขาดหางเสือยึดแนวทางเที่ยวลอยเคว้งคว้างอยู่กลางมหาสมุทรขาดญาติพี่น้องทั้งสิ้นนอกจากผู้ที่ให้ความเมตตาสงสาร ความโดดเดี่ยวที่เหมือนชีวิตนี้มีอิสระไม่มีสิ่งใดเหนี่ยวรั้งโดยสิ้นเชิง ทำให้เขาไปไหนและทำอะไรก็ได้ตลาดที่เขาเคยได้ยินแต่คำเล่าลือ ก็ได้ติดสอยห้อยตามชายชราที่พาเรือใส่สินค้าไปมาค้าขายประจำตำบล จนได้เห็นมากับตาตัวเองเป็นเหตุให้เขารับภาระนี้ให้กับชาวบ้านไปโดยปริยายเมื่อชายมุสลิมชราตายลงหลังจากเขาติดตามไปเที่ยวจนรู้จักมันดี และเป็นสิ่งที่เขาได้ทำเพื่อเลี้ยงชีวิตสืบต่อมาจนทุกวันนี้

และบัดนี้มะพร้าวในสวนเริ่มเก็บเกี่ยวได้มากขึ้น ต้นเล็ก ๆ ที่เขาปลูกเพิ่มก็ผลัดใบดำเป็นมันเพราะดินดี การไปตลาดทำให้เขามีโอกาสได้เห็นได้รู้อะไรมากกว่าการหมกตัวอยู่ในตำบล มะพร้าว

ในสวนก็มีโอกาสได้ปุ๋ย ว่างจากไปตลาดก็ลัดดงสาคูหลังบ้านซึ่งยังเป็นที่ดินว่างอยู่ดูแลชื่นชมกับการเติบโตของมะพร้าวผลของแรงงานที่สืบทอดมาแต่พ่อ มองเห็นการสอยเกี่ยวลูกผลของต้นที่กำลังชะลูดขึ้นไปในอากาศ ออกดอกแตกทลายแมลงภู่ผึ้งบินตอมน้ำหวานจากเกสรของมัน

ถัดสวนเขาเข้าไปก็เป็นสวนของป๊ะของมะทรง กินเนื้อที่ไปจนจรดภูเขา ครอบครัวของมะทรง ซึ่งเป็นครอบครัวเก่าแก่จึงเป็นครอบครัวที่มีอันจะกินและสบายกว่าใครในตำบล พี่ ๆ ของมะทรงมีโอกาสได้เดินทางไปทำพิธีฮัจจี ณ นคร เมกกะทุกคนนอกจากมะทรงซึ่งเป็นคนเดียวที่เรียนหนังสือไทย และเธอยังดื้อที่จะเรียนต่อไป ตอนเล็ก ๆ เวลากรามไปโรงเรียนก็ผ่านบ้านมะทรงจึงมักจะไปพร้อม ๆ กันจนชั้น ป. สี่ อหิวาตกโรคที่ระบาดอย่างกว้างขวาง พ่อแม่ของกรามก็พลอยติดร่างแหไปด้วย การศึกษาของกรามก็จบลงแค่โรงเรียนมุงจากกั้นแฝกหลังคารั่ว นั่งเรียนบนดินเขียนหนังสือบนโต๊ะที่ปูไม้กระดานแผ่นเดียว ขาโต๊ะคือต้นมะพร้าวทั้งต้น ปลายข้างหนึ่งฝังดินให้สูงแค่อกเวลาเด็กนั่งครูคือคนแก่ชื่อปาน คนบ้านหัวนอนขี้เหล้าคนเดียวที่สอนตั้งแต่ชั้น ป. หนึ่ง ถึง ป.สี่ แต่เป็นคนขี้เหล้าที่ลูกศิษย์ทุกคนไม่เคยลืมผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาคนแรกและคนสุดท้ายให้เด็กทั้งตำบล เมื่อแกจบชีวิตด้วยโรคพิษ

สุราก็ไม่มีใครมาเป็นครูอีก ภาวการณ์บ้านเมืองทำให้โรงเรียนร้างครู เซทรุดเป็นที่เล่นของเด็กในหมู่บ้านไป ป้ายชื่อโรงเรียนก็ผุถูกรื้อทำลาย ทางการจึงสร้างโรงเรียนให้ใหม่ร่วมกับตำบลที่ติดกันแต่ไกลออกไปจากหมู่บ้านแต่ก็ไม่มีใครมาเป็นครูสอน จนมีโครงการให้ ตชด. มาสอน แต่โรงเรียนก็ถูกเผาทำลายเสียก่อนโดยโจรเรียกค่าไถ่ โรงเรียนก็ย้ายไปอยู่ตามปอเนาะแทน โต๊ะครูจึงกลายเป็นทั้งผู้ประกาศธรรมและวิชาการไปพร้อม ๆ กัน

มีบ้างเหมือนกันที่กรามคิดถึงญาติพี่น้องของตัวเอง ที่หนองจิก โดยเฉพาะพักหลังที่ความวุ่นวายก่อคลื่นความเคลื่อนไหวสูงขึ้น ในตอนแรกสมัยเขายังเล็กก็ว่ากันเป็นเรื่องของศาสนาของชาวไทยมุสลิมที่ต่างออกไปจากคนไทย และต่อมาสมัยเขาเรียนหนังสือก็กลายเป็นปัญหาการแบ่งแยกดินแดน และเดี๋ยวนี้มีปัญหาคอมมิวนิสต์เข้ามาอีก แต่การปราบปรามยังเป็นนโยบายเดิมเพียงแต่หนักขึ้น และข่าวการสูญเสียชีวิตเพิ่มขึ้น แม้ในตำบลยาหลังจะเพิ่งมีในระยะหลัง แต่ข่าวการปะทะกันระหว่างขบวนการของไทยมุสลิมกับเจ้าหน้าที่นั้นพูดถึงกันมานานแล้ว และทุกครั้งที่พูดถึงเรื่องราวเหล่านี้กรามก็มีความรู้สึกเป็นคนนอกพวกไปทันที แม้จะมีบางคนที่รู้และเข้าใจแต่คนเหล่านั้นก็ลดจำนวนน้อยลง ๆ เขาก็โดดเดี่ยวขึ้น ๆ มิใช่แต่เพียงฝ่ายไทยมุสลิมเท่านั้นที่เพ่งมองเขา แต่เขากำลัง

ตกเป็นเป้าของฝ่ายเจ้าหน้าที่อีกด้วย

คืนนั้นเขาเข้านอนแต่หัวค่ำ และไม่ได้จุดตะเกียงเลยสักวาบเดียว ไอ้ปลอดก็คงกินข้าวที่เขาชาวปลาแห้งไว้ให้แล้ว อากาศข้างนอกสงบไม่มีลม ทุกอย่างนิ่งอยู่กับที่ เปรียบชีวิตที่ล่องลอยมาแสนไกลพลัดตกและเติบโตท่ามกลางปัญหา "แล้วเราได้สร้างให้เขาเป็นเชื้ออสุจิอยู่ในที่พักอันมั่นคง ได้สร้างให้เชื้ออสุจิเป็นก้อนเลือดก้อนเนื้อ เราได้ทำให้ก้อนเนื้อมีกระดูกแล้วเราได้หุ้มกระดูกด้วยเนื้อ แล้วเราได้ทำให้เขาเกิดมาเป็นอีกกำเนิดหนึ่ง มีความรู้สึกผิดชอบต่างจากสัตว์ทั้งหลาย" นี้เป็นที่มาของชีวิตที่เขาทราบเหมือน ๆ กับเด็กชาวมุสลิมอีกหลายคนที่เขารู้ผ่านไปในสมองของเขาจนผล็อยหลับไป

จนรุ่งเช้าอากาศเย็น สบาย หมอกบาง ๆ ลอยอยู่เหนือผิวน้ำ ปลาว่ายฉวัดเฉวียนอยู่ในน้ำใสแจ๋ว กรามหยุดยืนอยู่ที่ริมตลิ่งก่อนดึงไม้ราวปิดกั้นประตูรั้ว ปล่อยให้ไอ้ปลอดเฝ้าบ้านแล้วลงเรือพายออกสู่คลองใหญ่

เขาเพิ่งตัดสินใจเอาเมื่อใกล้สว่างหลังจากตื่นขึ้นมากับความหนาวจนร่างกายเรียกหาผ้าห่มในตอนดึก แล้วนอนคิดอะไรเรื่อยเปื่อยหลับ ๆ ตื่น ๆ จนหลับไปอีกครั้ง ตื่นขึ้นอีกทีพร้อมกับตัดสินใจออกเดินทางสู่หนองจิกดินแดนของญาติพี่น้อง ที่เขาอยากรู้จัก

หน้าค่าตาเสียที สิ่งแรกที่เขาทำคือแบ่งเงินที่มีอยู่สำหรับการเดินทางจำนวนหนึ่ง อีกจำนวนหนึ่งก็ห่อด้วยถุงพลาสติคซ้อนกันหลายชั้น และฝังมันไว้ตรงลานบ้าน กำหนดที่หมายโดยการเล็งระหว่างเสาบ้านกับเสารั้วหน้าบ้านแล้วนับก้าวจากเสาบ้านเอาเป็นระยะของหลุมที่ฝังโดยมีสายตาไอ้ปลอดจ้องมองอยู่ เสร็จแล้วเขาตบหัวไอ้ดำสองสามครั้งเบา ๆ จึงขึ้นไปแต่งตัว ปลดเรือ วาดพายออกมาปากคลองมุ่งสู่ตลาดทิ้งหมู่บ้านห่างออกไปทุกทีโดยไม่มีใครรู้ถึงการหายตัวไปของเขา ซึ่งต่างคิดว่าคงไปแค่วันหรือสองวันเช่นที่ผ่านมา

กรามออกปากฝากเรือไว้ที่ตลาดที่เคยเอาของมาส่ง จากนั้นการเดินทางไกลครั้งแรกอย่างเดาสุ่ม และอาศัยปากเพื่อการไปสู่จุดหมายปลายทาง จากรถเล็กในตลาดเล็ก ๆ และต่อรถบัสใหญ่คันสีแสด อัดกันแน่นไปตามถนนหลวงสู่ปลายทาง ซึ่งต้องผ่านด่านตรวจค้นอย่างละเอียดถึงสามครั้งโดยเจ้าหน้าที่มีอาวุธครบมือ จากปากคนเดินทางที่พูดกันในรถนั้นมีแต่การกล่าวถึงการรบสู้ และจบท้ายด้วยจำนวนศพ และไม่ใช่การรบกันระหว่างขบวนการของมุสลิมกับทหารเท่านั้น แต่มีทหารจากประเทศมาเลเซียเข้ามาช่วยไทยปราบขบวนการของไทยมุสลิมด้วย

"เขาเพิ่งเริ่มแผนกวาดล้างร่วมกันเมื่อไม่กี่วันนี้เอง" คนที่เล่าสู่กันฟังนั้นท่าทางเป็นคนมีความรู้ แต่งตัวดี และคงจะรู้อะไร

ดีกว่าชาวบ้านทั่ว ๆ ไปด้วย

ร่วมสองชั่วโมงที่รถห้อตะบึงอยู่ตลอดเวลา คนที่พูดก็พูดไป ส่วนกรามนั้นนั่งฟังข่าวบ้านเมืองจากการคุยถึงเรื่องต่าง ๆ ซึ่งแปลกไปจากเรื่องที่คุย ๆ กันในหมู่บ้านแคบ ๆ เล็ก ๆ แม้แต่รถชนกันก็เป็นเรื่องแปลกเสียแล้ว เพราะหมู่บ้านที่เขาอยู่มีแต่เรือกับวัวควายและคน คนที่นั่งกระหนาบเขาบนเก้าอี้ตัวเดียวกันนั้นหลับเกือบตลอดทางตั้งแต่รถเริ่มเคลื่อนและกำลังจะถึงปลายทางที่จะถ่ายรถเล็กเข้าหนองจิกอีกทีตามคำบอกของคนรู้จักกันที่ตลาด

หนองจิกเป็นชุมชนเล็ก เหมือนชุมชนตามหัวเมืองทั่วไป แต่ใหญ่เอามาก ๆ สำหรับความรู้สึกของกรามที่ไม่เคยออกจากยาหลังสู่โลกภายนอกดงมะพร้าว ร้านค้าที่เห็น ๆ ก็เป็นของคนจีนกับอิสลาม มีแขกอินเดียอยู่บ้าง ผู้คนเดินกันให้เห็นหน้าตา แต่สิ่งที่เขาอยากรู้คือปู่ย่าลุง ๆ หรือคุนนามสกุล ดอนคัน ที่พ่อเขาไม่เคยเล่าอะไรให้ฟังเลย การสืบหาญาติของเขาก็เริ่มด้วยการถามเช่นเดียวกับการมา แต่คนที่นี่ไม่เหมือนกับยาหลังของเขาที่คนจะรู้จักกันตั้งแต่เด็ก คนแก่ อาณาเขตยาหลังกว้างก็จริงแต่นับบ้านได้ถูกต้องว่ามันมีอยู่กี่หลังคา จนกระทั่งเจอคนรู้จักหลวงนรรัตน์ ดอนคัน ชื่อปู่ของเขาที่เขาจำได้แม่นยำ ทั้งหน้าตาจากรูปถ่ายที่มีอยู่ในกรอบเก่าแก่รูปเดียวที่บ้านของเขา และพ่อเคยบอกให้เขารู้แต่เพียงว่ารูป

ของปู่ เวลานั้นมันค่ำมืดแล้ว นาฬิกาบนหอสูงในบริเวณสนามเด็กเล่นที่หน้าบ้านใหญ่หลังที่คนชี้บอกนั้นตีบอกเวลาสองทุ่ม

ใจหนึ่งนั้นลังเล คำพูดที่เตรียมมาตลอดทางชักจะเลอะเลือนและเลอะเลือนยิ่งขึ้นเมื่อตัดสินใจตะโกนผ่านซี่กรงเหล็กประตูรั้วบ้านเข้าไปข้างใน เพราะมิรู้ว่าภายในรั้วนั้นจะต้อนรับเขาอย่างไร จะมีใครเชื่อเขาบ้างไหมว่าเขาเป็นสายเลือดดอนคัน

"มีใครอยู่บ้างครับ" เขาเรียกซ้ำประโยคนี้เป็นครั้งที่สาม สักครู่ประตูบ้านข้างในก็เปิดออกมา แสงไฟจากข้างในห้องสาดมาให้เห็นคนชะโงกออกมาดู เมื่อเห็นกรามยืนอยู่จึงก้าวออกมาที่ประตูรั้วบนถนนปูอิฐไกลสุดเสียงตะโกน จากแสงไฟริมถนนทำให้มองเห็นหญิงกลางคนค่อนข้างเจ้าเนื้อมองเห็นเนื้อหนังกระเพื่อมๆ เวลาเดิน มือซ้ายถือกุญแจมาด้วย

"ผมเป็นหลานหลวงนรรัตน์ครับ"

"หลานคุณหลวงเหรอ ลูกใครล่ะ"

"ลูกพ่อลืม แม่ชุมครับจะมาเยี่ยม"

"อ๋อ อ๋อ เดี๋ยวก่อนนะ" ว่าแล้วเธอก็พาก้อนเนื้อกระเพื่อมๆ กับจังหวะวิ่งเหยาะ ๆ เข้าไปอีกครั้งหนึ่ง

กรามรออยู่อย่างตื่น ๆ ที่ได้มาเป็นสายเลือดของพ่อ แต่ยังลังเลกับความรู้สึกของคนที่นี่ต่อการมาของเขา ครู่เดียวประตู

บ้านก็เปิดออกอีกที นอกจากหญิงคนเดิมออกมาแล้วยังมีหลายหน้าโผล่ตามออกมาดูด้วยทั้งผู้หญิงและเด็กเล็ก ๆ ตามขอบประตูบ้าน

"เข้าไปข้างในซี" ผู้หญิงคนเดิมที่กุลีกุจอออกมาเปิดประตูหน้าบ้านให้เขาเข้าและรอปิดเรียบร้อย

"พ่อลืมล่ะไม่มาด้วยเหรอ"

"พ่อตายนานแล้วครับ"

"ต๊ายตาย แล้วนี่ไม่มีของมาเลย"

"ครับคิดจะมาเยี่ยมแล้วรีบกลับ"

"ไปหาคุณหลวงเลยนะ ท่านรออยู่ชั้นบน"

กรามเข้าประตูบ้านผ่านผู้หญิงสองคน ต่างวัยกันเหมือนแม่กับลูก ท่าทางเค็มและกระหายทั้งคู่กับเด็กอีกสองคน ทุกคนรอดูเขาและมองตามขึ้นบันไดจนร่างเขาเลี้ยวลับตา เขาไม่เคยเห็นบ้านแบบนี้ที่เป็นตึก ไม้ที่เอามาทำมีลวดลายต้นใหญ่ ๆ มีหน้ามีเหลี่ยมก่อสร้างอย่างประณีต แม้จะดูเก่าแต่พื้นมันปลาบด้วยยาชักเงาและการรักษาต่างกับบ้านที่ยาหลัง ซึ่งเป็นบ้านไม้ที่ลากมาเลื่อยจากป่าบิด ๆ เบี้ยว ๆ ไม่ได้ฉากได้มุมเสียส่วนมาก บ้านก็เป็นบ้านธรรมดาไม่มีซอกมีมุมใหญ่โตแบบนี้ จะมีปูนบ้างก็แต่เสาล่าง แม้แต่บ้านโต๊ะอีหม่า โต๊ะครู มีความวิจิตรพิสดารกับการมีไม้ฉลุเป็นรูปลวดลายแบบอาหรับก็ไม่ใหญ่โตเท่าและยังเป็นไม้อยู่ พอเข้าประตูห้องตาม

หลังหญิงคนนั้นก็เห็นชายชรานั่งอยู่บนรถเข็น ในชุดเสื้อขาวคอกลมสวมกางเกงแพร

เป็นการกราบครั้งแรกตั้งแต่พ่อแม่เขาตายไป ตอนนั้นเขากราบลงไปโดยไม่รู้สึกตัว แต่คราวนี้กรามก้มลงกราบอย่างเก้กังและตั้งใจบนพื้นเบื้องหน้ารถเข็นสามครั้งซึ่งเขาเตรียมมาแล้วตั้งแต่นั่งมาบนรถ

"นั่งลงซี่ บนเก้าอี้นั้นแหละ แกเป็นลูกเจ้าลี่มเรอะ" ชายชราถามหลังจากทิ้งระยะให้กรามนั่งเรียบร้อย และหยิบแว่นจากที่วางแขนสวมมองดูกรามอย่างพินิจ

"ครับ"

"แล้วทำไมมันไม่มาด้วย"

"พ่อตายแล้วครับ"

"พ่อแกไม่คิดถึงข้าบ้างเลยเรอะ แม่แกล่ะ"

"แม่ก็ตายแล้วครับ พร้อมกับพ่อ เป็นอหิวาต์"

"อหิวาต์ แกเลยมาที่นี่ ทำศพแล้วเรอะ"

"ตายนานแล้วครับตั้งแต่ผมอายุสิบสองปี"

"เรอะ" หน้าตาชายชราขมวดริ้วรอยเข้าหากัน "แล้วแกอาศัยอยู่กับใครล่ะ"

"ผมอยู่คนเดียวครับ ผมเอาของมาขายที่ตลาด แล้วก็

มะพร้าวที่พ่อปลูกไว้"

"เป็นพ่อค้า" ชายชราหยุดนิดหนึ่ง "แล้วพ่อแกพาแม่แกไปอยู่ที่ไหนกันล่ะหือ"

"ที่บ้านผมหรือครับ"

"เออ"

"อยู่ที่ยาหลังครับ"

"ยาหลัง เกือบติดเขตมาเลเซีย ฉันเคยไปที่นั้นตอนตามเสด็จในกรม"

"คงใช่ครับแต่ผมเคยเข้าไปไม่ลึก"

"มันก็เป็นอิสลามนะสิ ศพพ่อแกมีพระที่ไหนไปสวดล่ะ" ประโยคแรกที่กรามเห็นความห่วงใยของชายชรา

"ไม่มีครับ โต๊ะอีหม่ำช่วยเอาไปฝั่ง"

"พ่อแกเป็นแขกไปแล้วซิ"

"เป็นไทยครับ"

คำถามของชายชราส่วนมากจะคิดนาน ๆ แล้วจึงถามออกมาสักคำถามแล้วขาดช่วงไป อาจเป็นเพราะความชรา แต่คำถามทั้งหมดนั้นไม่มีคำถามที่เกี่ยวพันถึงแม่เลย

"เออ อีผิน" ชายชราเรียกหญิงรับใช้คนนั้น "แกจัดห้องให้สักห้อง แล้วแก" ชายชราหันมาทางกราม "...แกชื่ออะไรนะ"

"กรามครับ"

"กราม" แกพยักหน้าหงึก ๆ "แล้วไปอาบน้ำอาบท่า กินข้าวเสีย"

ตลอดเวลาคุยไม่มีคำถามจากกรามเลยแม้แต่ประโยคเดียวพอเขาจะลุกจากเก้าอี้ตามหญิงรับใช้ไป ก็พอดีเสียงแหลมดังพึ่งชัดทะลุจากชั้นล่างขึ้นมาแว่ว ๆ

"ลูกใครนะ"

"อ้าว ก็มันออกจากบ้านไปแล้วนี่จะมาหาอะไรกันล่ะ" เป็นเสียงย้อนคำตอบที่ไม่ได้ยิน แต่พอจะเดาได้ กรามสบตาชายชราอย่างงง ๆ

"ไปเถอะ" ชายชราปู่ของเขาบอกให้ไปเหมือนจะพูดว่าอย่าไปสนใจกับสิ่งน่ารำคาญ

"อ๋อ นี่ลูกไอ้ลืมเรอะ" เสียงขึ้นต้นว่า "ไอ้" จากปากผู้หญิงกำลังจะเลยวัยกลางคน ร่างผอมเปรียวแต่ยังแข็งแรง ดวงตาที่มองคมพอ ๆ กับปากซ่อนอยู่หลังแว่นกรอบทอง

"ครับ"

"พ่อแกใช้ให้มาละซิ"

"พ่อตายแล้วครับ"

"แกก็เลยกลับมาอยู่ที่นี่ละซิ คับแคบจะแย่อยู่แล้ว"

"เปล่าครับผมมาเยี่ยม"

"ชั้นไม่เชื่อ" เสียงกระแทกแหลมแป๊ด กรามนั่งงงกับช่วงเวลานี้อย่างยิ่งจนไม่สามารถตัดสินใจหรือเดาอะไรได้ นอกจากเดินตามหญิงรับใช้ไปจนถึงห้องซึ่งอยู่ข้างล่างติดเฉลียง จัดห้องให้เข้ารูป บอกอะไรกับเขาเบา ๆ สักครู่แล้วก็ออกไป กรามเปิดหน้าต่างออกมีลมพัดสวนเข้ามา เพราะหนองจิกเป็นชุมชนติดทะเลและตัวบ้านก็อยู่ห่างจากทะเลแค่ได้ยินเสียงคลื่น ลมที่พัดเข้ามาจึงต่างกันไปกับลมที่ยาหลังซึ่งลักษณะโชยเฉื่อยไม่รุนแรงเหมือนที่นี่ พ่อของเขาเคยเล่าให้ฟังว่า ปู่หรือตระกูลดอนคันของเขาได้รับอนุญาตจากเจ้าเมืองเก่าให้เป็นผู้มีสิทธิ์ในไข่เต่าแถบนี้ทั้งหมดและตอนหลังก็เป็นเจ้าของเขตสัมปทานบัตรไข่เต่ามีรายได้ปีละมาก ๆ ก่อนที่หญิงคนรับใช้จะจากไปก็ได้บอกทางไปห้องน้ำ และจัดแจงห้องหับจนเรียบร้อยดี เขายืนคิดอะไรอยู่อีกครู่ก็มีเสียงคนเคลื่อนไหวกันอย่างลุกลนอยู่ข้างนอกกับเสียงหญิงคนรับใช้จับความได้ว่าชายชราปู่ของเขาเป็นลมไม่ได้สติ ฟุบอยู่บนรถเข็น เมื่อเสียงชุลมุนหายเงียบไปก็มีเสียงมาเคาะประตู

"เปิดประตูซิ" เสียงเฉียบแว้ด ๆ ของผู้หญิงผอมมีอายุคนเดิมดังลอดเข้ามา พอเขาเปิดประตูเจ้าของเสียงก็แทรกตัวเข้ามายืนเอามือซ้ายท้าวสะเอวมือขวาชี้ออกมายังกับคันจวัก

"เห็นไหม เพราะแกแท้ ๆ ปู่แกจึงเป็นลมเป็นแล้ง ถือดีนักก็ไปซื้ออย่ากลับมา กลับมาทำไมอย่าคิดว่าที่นี่ต้อนรับแกนะ" กรามมึนงงไปหมดนับแต่ได้ยินคำพูดมา มันต่างกับดงมุสลิมยาหลังที่เขาอยู่ฟ้ากับดิน ที่นั้นคนจะพูดกันเนิบช้า ไพเราะ จะถกเถียงกันก็ไม่เคยใช้วาจาที่กร้าวน้ำเสียงที่รุนแรงอย่างจะกินเลือดเช่นนี้

"แกไม่อยากให้ปู่แกตายเร็ว ๆ ก็รีบไปเสียแล้วอย่ากลับมาอีกเข้าใจไหม" ว่าแล้วก็เปิดประตูดังปั้งปล่อยให้เขายืนงงเป็นไก่ตาแตก "...สูเจ้าอย่าทำหน้าบึ้งตึงต่อมนุษย์ และอย่าเดินบนหน้าแผ่นดินอย่างเย่อหยิ่งทรนง แท้จริงอัลลอฮฺไม่ชอบทุกคนที่เย่อหยิ่งจองหอง และจงเดินปานกลาง และจงลดเสียงของเจ้าให้ต่ำลง แท้จริงเสียงที่น่าเกลียดที่สุดคือเสียงลา"

กรามนึกถึงชาวบ้านไทยมุสลิมของเขา และอยากจะกลับไปให้เร็วที่สุด จะยังไงก็แล้วแต่เขาคิดว่าพ่อเขาคิดถูกแล้วที่ไปเสียจากที่นี่

ดึกแล้วก็มีเสียงเคาะประตูอีกหนเบา ๆ กรามซึ่งยังนั่งอยู่ที่ขอบเตียง ก็ลุกไปเปิดทันทีหญิงคนรับใช้คนเดิมละล่ำละลักเบา ๆ

"เกือบลืมไปว่าเธอยังไม่ได้กินข้าว"

"ไม่เป็นไร ผมไม่หิว" ซึ่งความจริงทั้งวันยังไม่มีอะไรตก

ถึงท้องของเขาเลยแม้แต่น้ำ

"ไม่ได้ เมื่อสักครู่คุณหลวงรู้สึกตัวยังถามถึงเธออยู่เลย"

"ผมไม่นึกหิวเลยจริง ๆ" แต่แล้วเขาก็ยอมเดินตามหลังหญิงคนรับใช้ไปอย่างเกรงใจ ข้างนอกไม่มีใครอีก แต่ยังมีไฟฟ้าเปิดสว่าง ครัวนั้นต้องลงบันไดไปอีกซีกหนึ่งของตึกและต้องผ่านห้อง-โถงที่เขายืนประจันหน้ากับเจ้าของเสียงที่แสบแก้วหู ตาเขากวาดดูไปรอบ ๆ โดยไม่ตั้งใจแต่ต้องไปสะดุดอยู่กับรูปถ่ายรูปหนึ่ง ในจำนวนหลายรูปใส่กรอบแขวนอยู่ แม้รูปจะไม่ใหญ่โตไปกว่าภาพอื่นแต่เป็นรูปถ่ายของคนที่เขาเคยผ่านสายตาอยู่คนเดียวในจำนวนภาพทั้งหมด

"รูปใครครับ" เป็นคำถามแรกของเขาตั้งแต่เหยียบย่างรั้วบ้านนี้เข้ามา

"อ๋อผู้กองคำราม พิฆาต"

"ตำรวจหน่วยปราบปรามพิเศษใช่ไหมครับ"

"ใช่ เป็นนายร้อยตำรวจเอก เธอรู้จักเขาเรอะ"

"ไม่เคยครับ แต่เขาเคยไปบ้านผม"

"เรอะ เขาเป็นมือปราบหลานเขยของบ้านนี้ จะติดพันตรีวันสองวันนี้แล้ว"

กรามเดินนึกถึงภาพของไอ้นิลที่โดนห่ากระสุนจนปรุเลือดสาดดิ้นพราดและถูกหิ้วไปอย่างหน้าตาเฉยจนถึงครัว

มื้อนั้นกรามไม่ยอมแตะเนื้อในถ้วยที่ปรุงจนได้กลิ่นโอชาและปฏิเสธการคะยั้นคะยอให้กินด้วยการสั่นหัว

๖

"น้า ผมจะกลับแล้ว" กร่ามบอกกับหญิงคนใช้ประจำตัวปู่ของเขา

"อ้าว ทำไมรีบกลับเล่า คุณหลวงจะให้อยู่นาน ๆ เธอรู้ไหมว่าตั้งแต่คุณพ่อเธอจากไปท่านคิดถึงเอาแต่บ่นจนระยะหลังท่านล้มป่วยและกระเสาะกระแสะตลอดมา"

และความจริง เท่าที่กรามสังเกตก็เป็นเช่นที่หญิงคนรับใช้บอก ตลอดเวลาสี่วันที่กรามมาอยู่ที่บ้านนี้ทุกวันวันละสองหรือสามครั้งที่คุณหลวงประมุขชราแห่งบ้านจะเรียกเขาขึ้นไปคุยด้วย ยังสอบถามถึงพ่อด้วยความเป็นห่วงทั้ง ๆ ที่หาชีวิตไม่แล้ว

"พ่อของแกเป็นคนดื้อ ขอเมียให้ มันก็ไม่เอาน่าแค้นใจนักแล้วอยู่ ๆ ก็พาเอาผู้หญิงที่ไหนไม่รู้หนีกันไปจนคุณพระพ่อของ

ผู้หญิงที่ตกลงหมั้นหมายกันไว้โกรธแค้นเพราะเสียหน้า” คุณหลวงเล่าของท่านช้า ๆ แต่จะว่าประเด็นนั้นทำให้พ่อจากไปก็ไม่ถูกนักเมื่อกรามเอาเรื่องที่ฟังจากหญิงคนรับใช้เล่าให้ฟังว่า เมื่อแม่ของพ่อตาย เป็นธรรมดาของข้าราชการใหญ่ผู้มั่งมากอำนาจวาสนาจะมีข้าราชบริพารผู้หญิงบำเรอมากมาย แต่เป็นกรรมของปู่ของเขาที่ไปคว้าเอาเด็กในบ้านรุ่นลูก ซึ่งมีแต่ความทะเยอทะยานผู้ปากมากที่กรามเห็นมาเป็นเมีย ความสุขสงบ ความร่มเย็นที่เคยมีมาแต่ก่อนภายใต้คุ้มบ้านก็เปลี่ยนแปรไปในเวลาอันรวดเร็ว ข้าทาสบริวารเก่าหนีหายแม้แต่พ่อของเขาก็หายหน้าไป ซึ่งความจริงพ่อไม่กล้าหาญอยู่ทำร้ายน้ำใจปู่มากกว่า อภิสิทธิ์ทั้งหมดจึงถูกกุมอยู่ในมือของผู้หญิงคนนี้เกือบทั้งหมด

“ถ้าพ่อของเธอหรือเธอไม่กลับมา แน่นอนที่สุดที่สัมปทานบัตรการเป็นเจ้าของหาดไข่เต่ามูลค่ามหาศาลในชายทะเลนี้ลูกหลานเขาเท่านั้นจะเป็นผู้สืบทอด และปู่ของเธอจะไม่มีทางขืนขัดได้” เพราะเรื่องผลประโยชน์นี้เองที่พ่อของเขาต้องออกจากบ้าน และเหตุเดียวกันนี้ที่เขากำลังเผชิญกับการขับไล่ไปให้ไกลจากรั้วบ้านหลังนี้และสูญหายไป

ปู่มีลูกสาวอีกคนหนึ่ง และลูกชายอีกคนหนึ่งกับผู้หญิงคนนี้ คนพี่นั้นมีสามีเป็นนายตำรวจ นปพ. หัวหน้ากลุ่มหัวหน้ากลุ่มนักล่าที่เขาเคยเห็นมีลูกชายหญิงสามคนที่เขาเห็นเมื่อคืนแรกที่มาถึง คน

น้องเป็นนายทหารยศร้อยโทอ่อนกว่าพี่สาวเล็กน้อยยังไม่มีครอบครัว เป็นนายทหารฝ่ายปฏิบัติการทางจิตวิทยา ถูกส่งมาร่วมกวาดล้างโจรไทยมุสลิมสาม จังหวัดภาคใต้เมื่อไม่นานมานี้แม้ว่าทั้งลูกเขยและลูกชายจะกลับมาบ้านบ่อย ๆ แต่ทั้งสองคนไม่ค่อยจะพบหน้าพูดคุยกันบ่อยนักเพราะต่างนิสัยกันจนเห็นได้ชัด

"เขาไปรบเพื่อชาติ ขจัดศัตรูแผ่นดิน นี่ถ้าฉันยังเป็นหนุ่ม" ปู่ของเขาวางท่าให้กระฉับกระเฉง "ฉันก็ต้องทำเช่นนี้ตระกูลของเราเป็นนักรบ แกเห็นไหมว่าสัมปทานไข่เต่าทั้งหาดหาค่ามิได้ขณะนี้มันคือบำเหน็จที่หลวงท่านให้และตกทอดมาจนทุกวันนี้ พ่อของเจ้าตอนสงครามโลกก็เคยรบกับญี่ปุ่นชนะตั้งหลายครั้งมันยังเก็บดาบซามูไรไว้กับตัวของมัน เสียดายแต่แกถ้าได้ร่ำเรียนป่านนี้อาจจะได้ช่วยบ้านเมืองปราบไอ้แขกกบฏ รับความดีความชอบอยู่ก็ได้"

กรามนึกภาพไปถึงชาวมุสลิมยาหลัง นึกถึงไก่ที่กำลังฟักไข่อยู่ถูกหิ้วปีกไปฆ่ากิน นึกถึงของขวัญของมะทรง นึกถึงไอ้นิลและนึกไปถึงบางหมู่บ้าน ที่เจ้าหน้าที่เรียกชาวบ้านไปรวมกันที่สุเหร่าเพื่อทำการค้นหาโจรมุสลิมที่บาดเจ็บ แม้เสียงจะไม่ดังลอดออกมาแต่มันลั่นก้องอยู่ในหมู่บ้านของคนมุสลิม และนึกไปถึงคนไทยทั้งชาติที่ถูกสาปแช่งทั้ง ๆ ที่มิรู้อิโหน่อิเหน่กับการกระทำเยี่ยงโจรของ

ผู้กล้าหาญเหล่านั้น "เขาไปรบเพื่อชาติ ขจัดศัตรูของแผ่นดิน... อนิจจา" กรามนึกถึงเปลวไฟสงครามที่นับวันจะประทุแรงขึ้น เพราะคนพวกนี้

"สายทางเจ้าหน้าที่รายงานมาว่า แกเป็นสายให้พวกแขก" รตอ. คำราม พิฆาต คาดคั้นกรามซึ่งถูกเรียกออกมานั่งที่ชุดรับแขก ในห้องโถงชั้นล่าง คนในบ้านเกือบทุกคนมาร่วมนั่งฟัง สะใจกับไอ้ผู้ร้ายที่ถูกคำถามรุกอยู่อย่างเกลียดชัง โดยเฉพาะแม่ยายของนายตำรวจและลูกสาวคุณนาย เขาเสียเวลาที่พยายามให้กรามยอมรับมาตั้งแต่เที่ยงแล้วแต่ไม่ได้ผล

"ฉันสงสัยว่ามันจะเข้ามาสอดแนม มากกว่าจะมาเยี่ยมปู่ละมั้ง" คุณนายตำรวจพูดหยัน ๆ

"ผมบอกว่าผมมิได้เป็นอะไรทั้งนั้น" กรามยืนยันอย่างหนักแน่น และเพิ่มความไม่พอใจกับการถูกปรักปรำมากขึ้นทุกที "ผมโตขึ้นมาที่นั่น คนรอบข้างผมล้วนแต่เป็นมุสลิม บ้านผมอยู่ที่นั่น และที่นั่นไม่มีคนไทยเลยแล้วจะให้ผมคบกับใคร" เมื่อถูกรุมเขาก็เริ่มป้องกันตัว "ผมจะคบกับหมาเรอะ คนของคุณก็ฆ่ามันเสียจะให้ผมทำอย่างไร" เขาเริ่มโต้ตอบด้วยเสียงแข็งกร้าว "และนี่เป็นความสัตย์ มุสลิมที่นั่นไม่เคยขโมยของของใครและของของผมไม่เคยหาย แต่คนของคุณไปค้นบ้านผมครั้งเดียวของผมหาย"

เขารุกบ้าง

"ต๊ายตาย แกกล้าใส่ร้ายเจ้าหน้าที่เหรอนี่ แกมีสมบัติอะไรมากมายนักเชียวเรอะ" แม่ยาย รตอ. กรีดกร๊าดออกมา

"ที่ผมพูดเป็นเรื่องจริง และผมขอรายงานความผิด ความไม่มีวินัยของลูกน้องให้คุณผู้เป็นผู้บังคับบัญชาทราบเอาไว้ด้วยว่าแม้แต่เสื้อผ้าซึ่งเป็นของขวัญที่ผู้หญิงชื่อมะทรง วีการ์แดเขาให้ผม ลูกน้องคุณยังเอามาได้ทั้ง ๆ ที่ยังอยู่ในกล่อง"

"เอ๊ะ มะทรง วีการ์แดที่อีตายงยุทธเอามาพูดว่าสวย ๆ ใช่ไหมลูก" ยายแม่ถามลูกสาวถึงชื่อลูกสาวแขกที่ลูกชายเอามาพูดถึง มันทำเอากรามสะอึกนึกไปไกลถึงขั้นมะทรงอาจจะรักชอบกับลูกชายยายแม่มดที่เขาเริ่มรังเกียจ

"คงใช่มั้งคุณแม่ แต่ของขวัญนั้นพวกมุสลิมเพื่อน ๆ ของแกอาจจะเป็นคนขโมยก็ได้ พวกแขกจะดีแค่ไหนเชียว"

"บ้านผมมุสลิมนุ่งโสร่งทั้งนั้น ไม่มีใครนุ่งกางเกงยีนส์ใส่เสื้อยืดหรอกครับ ผมเสียใจที่คนไทยที่เคยเข้าไปเป็นคนดี ครูปานใคร ๆ ก็รักและยังพูดถึงคุณความดีทุกคนเป็นห่วง แต่ผมกลับไม่ภูมิใจเท่าตอนที่พวกคุณเข้าไป ทุกคนสง่าท่าทางเป็นนักรบ แต่สิ่งที่พวกคุณกระทำไม่ใช่ทำลายแต่พวกคุณ มันทำลายคุณงามความดีของคนไทยเก่า ๆ ที่พวกมุสลิมนับถือให้ย่อยยับไปด้วย" เด็กหนุ่มพูด

อย่างขึงขังและไม่กลัวสิ่งใดทำเอาในห้องนั้นเงียบ

"แต่ยังไง ๆ แกต้องรับว่าแกเป็นสายให้โจรแขก"

"ผมอยากถามว่าคุณเคยพบโจรที่บ้านยาหลังไหม เคยจับมุสลิมยาหลังเป็นโจรแยกดินแดนได้บ้างไหม" เขาถาม "ไม่เคยใช่ไหม" ห้องที่เงียบแล้วยิ่งเงียบขึ้น "ฉะนั้นคุณจับโจรให้ได้เสียก่อน แล้วค่อยมาพูดเรื่องนี้กับผมใหม่ ผมขอบอกอีกครั้งว่าผมเคยเห็นโจรปล้นที่นั่นครั้งแรกและโจรที่ไปปล้นคือลูกน้องของคุณนั่นแหละที่หิ้วไก่ชาวบ้านออกมา โจรที่มีเครื่องแบบของชาติสวมอยู่ครบชุด ผมไปละครับ"

กรามเด็กหัวอ่อนในหมู่บ้านไทยมุสลิมเดินไปที่ห้องพักของเขาอย่างไม่กลัวใคร จัดของที่ติดตัวมาเล็กน้อยเรียบร้อยแล้วออกมานอกห้อง ก้าวผ่านคนกลุ่มเดิมที่นั่งแสยะปากค้อนโดยไม่คิดจะมีสัมมาคารวะกับใครอีกจนถึงประตูรั้ว

"กราม" หญิงคนรับใช้ปู่ของเขาวิ่งตามออกมาเรียก

"คุณหลวงให้เธอขึ้นไปหาท่านก่อน อย่าขัดใจท่านนะ" กรามจึงหันรีหันขวางรีรออยู่ครู่หนึ่ง เมื่อถูกเร้าอีกเขาจึงหันเดินกลับไป

"ผมจะลาปู่"

คุณหลวงหยิบแว่นมาสวมมองหน้าเขานิ่ง กรามนั่งลงบน

เก้าอี้ตัวที่เคยนั่งทุกครั้ง

"กราม เสียงของแกเหมือนเสียงของพ่อแกก่อนจะจากบ้านนี้ไปฉันจึงไม่คิดห้ามแกอีก แต่ฉันเชื่อตามที่ได้ยินแกพูด เชื่อตามที่เจ้าคิด เพราะเสียงของแกมั่นใจและคำพูดมีเหตุผล ฉันก็กำลังจะนึกขึ้นได้เกี่ยวกับพวกไทยมุสลิมยาหลัง ที่แกอยู่กับพวกเขาตอนที่ฉันรับราชการอยู่ และรู้จักหลายคน ที่อายุมากก็อาจจะตายไปหมดแล้ว แต่พวกที่เป็นเด็กอยู่ตอนนั้นคงพอมีชีวิตเหลืออยู่ ฉันอยากฝากฝั่งแกกับพวกนั้น"

"ปู่อย่ายุ่งยากเลย ตอนนี้ผมไม่คิดว่าจะอยู่ที่นั่นได้ตลอดไปเสียแล้ว"

"แต่แกก็ยังมีบ้านอยู่"

"บ้าน"

"บ้านนี้"

ไม่มีใครจะยับยั้งกรามไว้ที่นั่นได้อีก กรามกราบลาปู่ด้วยท่าทางเก้งก้างเช่นตอนเขามา ขณะลงมาจะผ่านห้องโถงก็เห็นนายทหารยศร้อยโทในเครื่องแบบของเขาอยู่ เขารู้เอาเองว่าคือ รท. ยงยุทธ ที่ยายแม่ยายหัวหน้ากลุ่มเมื่อสักครู่เอ่ยถึงชื่อมะทรงวิการ์แด กรามเดินยืดอกผึ่งคอตั้งบ่าเดินฉับ ๆ ผ่านไปจนออกประตูบ้าน มีรถจี๊ปราชการทหารตราจักรกับตราโล่จอดอยู่เคียงข้าง

กันสองคัน เขาเริ่มต้นย้อนรอยมุ่งหน้ากลับบ้าน ทิ้งความคั่งแค้นไว้กับกลุ่มคนข้างหลัง ที่สุมหัวกันแช่งชักหักกระดูกความยโสของเขา

"ฉันไม่นึกเลยว่ามันจะมาโผล่ แหมเจ็บใจนัก"

แต่คนที่น่าเจ็บใจกว่าใคร ยังคงนั่งยิ้มเฉยเป็นทองไม่รู้ร้อนที่โดนเด็กหนุ่มต้อนเอาต่อหน้าแม่ยายและคุณนายเมียจนน่าหมั่นไส้

"มันกลับไปมันก็จะเจ็บใจ และแค้นใจพวกแขกจนอยากจะมาบอกให้เราไปช่วยฆ่าคอยดูซี" ว่าแล้วหัวหน้ากลุ่มนักล่าก็หัวเราะจนงอหาย

"พิลึกจริงผัวของเจ้านี่" แม่ยายหันมาดูลูกสาว

"แม่เชื่อผมซี หรือนึกว่าผมพูดเล่น ปีหน้าจะติดพันตรีอยู่แล้ว" ลูกเขยวัยสี่สิบย้ำกับแม่ยายหนักแน่น "กลับไปมันจะต้องตกใจ เพราะผมสั่งให้คนของผมไปเผากระต๊อบของมันก่อนผมมานี่ โดยให้สร้างหลักฐานว่าเป็นมุสลิมเผา สาเหตุเพราะมันเป็นสายให้ตำรวจ อันนี้มิต้องอธิบายมาก ใครก็ต้องเชื่อเพราะมันเป็นคนไทยคนเดียวในนั้น และต่อไปเราแกล้งให้ข่าวว่ามันมาติดต่อกับเราที่นี่ โอ๊ยสบายมากเลย นับว่าสนิทเชียวหละเพราะเป็นความจริงเสียด้วย นี่เรายังไม่ได้พูดถึงประโยชน์นะ อย่างน้อยการที่เราเข้าไปค้นหมู่บ้านวันก่อนแล้วเสียหน้าเพราะไม่ได้ผล

อะไรทั้งที่เราน่าจะรู้จะทำให้เรายืนยันกับหน่วยเหนือได้ทันทีว่า การที่บ้านที่เป็นสายให้เจ้าหน้าที่ถูกเผาก็แสดงว่ามีพวกมีพวกขบวนการอยู่มันจึงเผาเพราะความแค้น และถ้าเรากล่อมมันดี ๆ ต่อไปแน่เหลือเกินเมื่อมีอะไรมันต้องบอกข่าวเรา เพื่อให้ช่วยล้างแค้นให้มันเสียดายนะที่ตอนเผามันไม่อยู่ แต่ก็ไม่นึกว่ามันจะมาเข้าแผนผมเอาที่นี่เหมาะเจาะจริง ๆ" เขาหัวเราะแล้วหันมามองหน้า รท. ยงยุทธ ดอนคัน "ว่าไงผู้กอง"

แต่นายทหารหนุ่มมิได้พูดหรือแสดงความรู้สึกอย่างใด

โครม โครม เสียงข้างบนที่ห้องประมุขของบ้านมีเสียงสิ่งของโดนรื้อขว้าง ร้อยโทหนุ่มลูกชายรีบวิ่งขึ้นไปดู

"ถ้าจะเป็นห่วงหลาน พวกเราพูดดังไปหน่อย" คุณนายแม่จัดเสื้อที่บิดเบี้ยวเพราะนั่งอยู่นานให้เข้ารูปแล้ววิ่งเหยาะ ๆ ตามลูกชายขึ้นไป เห็นหญิงคนรับใช้นั่งเก็บสำรับเชี่ยนหมากที่กระจายอยู่

"ท่านเป็นลมไปอีกแล้วค่ะ" หญิงคนรับใช้รายงาน

"แหมพอลูกไอ้ลืมมาเท่านั้นแหละ น่าหมั่นไส้นัก แกไปเอายาดมมาซิ"

"เจ้าค่ะ"

คุณนายแม่กับคุณนายลูกสาวต่างก็หันหน้าหารือกันทันทีที่

ทุกอย่างสงบเงียบในครัวเย็นนั้น

"แกต้องระวังพ่อของแกจะยกสัมปทานให้ลูกไอ้ลืมเสียนะ"

"คุณแม่ก็ ลูกจะไม่ยอมเด็ดขาดแม้แต่จะแบ่งส่วนให้มันคอยดูลูกชิแหม เจ็บใจนัก ไอ้เราอยู่ปรนนิบัติอยู่ทุกวันนี้แทบไม่มีอะไรได้ชื่นใจ แต่พออีตาหลานซึ่งยังไม่รู้หัวนอนปลายตีนเลยมาละก็แสนจะเอาใจ เดี๋ยวเรียก ๆ หมั่นไส้นัก"

"อีนังผินอีกคนระวังมันให้ดี แม่ต้องเฉดกระบาลแม่มันไม่ให้มันอยู่ได้คอยดูฤทธิ์แม่ซี มันถือดียังไงของมันนะ อีคุณหลวงก็จะตายวันตายพรุ่ง อะไร ๆ ก็ลงบนหัวเราสารพัด มันยังไม่เห็นความดี"

"มันคงเอาใจปรนนิบัติก็คงหวังอะไรจากคุณพ่อกระมังคะ"

"ก็ไม่แน่ถึงประจบประแจงดีนัก แหมหมู่นี้อะไร ๆ ก็ขวางหูขวางตานัก นี่ลูก ถ้าพ่อแกตายแกเสียใจไหมหา"

๑๖

เสียงปืนแผดเป็นชุด ๆ ในความเงียบของดึกสงัด ปลุกชาวบ้านทั้งหมู่บ้านให้ตื่นขึ้นด้วยความตกใจ แล้วต่างคนต่างก็เงี่ยหูฟังว่ามันดังมาจากทางไหน บางคนก็ขวัญหนีดีฝ่อ แค่ปืนยัดที่เด็กหนุ่มๆ เอามายิงเล่นกัน ก็เอามืออุดหูวิ่งถอยห่างหาที่กำบังกันเป็นเส้น ๆ แต่กับเสียงที่ประทุพรืด ๆ เป็นตับ ยังกะข้าวตอกแตกมันทำเอามุสลิมหมู่บ้านเล็ก ๆ ซึ่งไม่เคยสู้รบกับใครต้องคุดคู้หลบลี้อยู่แต่ในบ้าน บางคนที่กล้าก็ค่อย ๆ โผล่ออกมามองหาทิศทางของเสียงให้แน่นอน ที่มาของเสียงที่ชาวบ้านหลายคนคาดคะเนนั้น เขาก็สรุปได้ว่าเป็นกระท่อมของกรามเด็กหนุ่มไทย เมื่อมีเปลวไฟพวยพุ่งเสียดยอดขึ้นไปในความมืดเบื้องบน และค่อยสว่างโร่ขึ้นกับมีเสียงปืนรัวขึ้นมาอีกสองสามชุดก่อนจะเงียบไป คงไว้แต่ความตื่นตระหนกและเหตุการณ์

ให้คนในหมู่บ้านคิด และหมู่บ้านที่ห่างไกลออกไปต้องเดากับเสียงปืนเหล่านั้นจนรุ่งเช้า

ที่บ้านโต๊ะครูดาโอะ ซึ่งเพิ่งเลิกราแตกกลุ่มคุยปรึกษาหารือความบ้านความเมืองที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้และต่างคนต่างเพิ่งแยกย้ายกันกลับ คนเหล่านั้นก็กลับมารวมกันอยู่ใหม่อย่างพร้อมหน้า แต่ยังไม่ทันได้เอ่ยอะไรก็มีเสียงวิ่งอ้าวสุดตัวมาเลี้ยวอย่างเร็วหน้าประตูบ้าน มันคือไอ้ปลอดพาร่างของมันมาหยุดกึกตรงหน้าของโต๊ะครูดาโอะและยื่นหน้าส่งสิ่งหนึ่งที่มันคาบอยู่ในปากให้แกแล้วนั่งอ้าปากหอบแฮ่กห้อยลิ้นน้ำลายไหลเยิ้มร่องพื้น

"เศษผ้าชุดของทหาร" โต๊ะครูถือชิ้นผ้าที่ฉีกขาดด้วยรอยเขี้ยว พิจารณาดูโดยไม่เกรงว่าจะโดนน้ำลายของสัตว์ต้องห้ามแต่อย่างใด "ไอ้ดำคงกระโดดกัดทิ้ง เอามา" ทุกคนในที่นั้นมองตากันต่างก็นึกถึงสวัสดิภาพของกรวมเด็กหนุ่มชาวไทย ซึ่งบ้านนี้จะเป็นอย่างไรก็ไม่รู้แน่

"แต่ฉันเห็นบ้านมันเงียบอยู่สองสามวันแล้วนะ"

"พวกเราก็แทบไม่ได้สนใจมันเลย ความจริงเรามีอะไรมันก็ไม่เคยเว้นที่จะมาช่วย   พวกทหารคงตามมารังควานแน่ ๆ"

สุดท้ายก็มาถึงปัญหาที่ทุกคนต้องตอบเอาเองหรือต้องคิดเอาเอง "แล้วทำไมทหารต้องมาทำกับมัน" สำหรับโต๊ะครูดาโอะนั้น

คิดว่าตัวเองจะรู้ปัญหานี้ดีกว่าใคร แต่ก็ไม่สามารถที่จะพูดให้ใครฟังเกี่ยวกับเรื่องที่กรามได้ช่วยชีวิตยูโซะหลานชาย ตลอดจนการไม่ยอมให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ที่ไม่ให้ความเป็นธรรม ในการปราบปรามพวกโจรไทยมุสลิม

เสียงกลองดังขึ้นที่สุเหร่า ชาวบ้านที่กล้าและอยากรู้เรื่องก็ตามคบถือตะเกียงกันไป คนที่ไม่กล้าก็คุดคู้คอยฟังข่าวอยู่ในบ้านของตน สักครู่โต๊ะครูดาโอะก็ลุกขึ้นบอกชาวบ้านถึงเสียงปืนที่ดังบ้านที่รับเคราะห์คราวนี้คงเป็นบ้านของกราม และชักชวนชาวบ้านให้ไปดูกัน แสงไฟจึงเริ่มเคลื่อนความสว่างวอมแวมไหลคดเคี้ยวไปตามทางที่วกไปวกมาเหมือนกับงูเลื้อยไปในความมืด ทางไปกระท่อมของกรามจากหมู่บ้านนั้นไปได้สองทาง ถ้าเดินก็ต้องอ้อมวกไปเข้าทางสวนมะพร้าวของเขาและผ่านดงสาคู และพื้นดินที่เพิ่งหักป่า เตรียมไว้ลงมะพร้าวเพียงแต่ยังไม่ได้ขุดหลุม ส่วนกรามนั้นโดยปกติเวลาเข้าหมู่บ้านมักจะพายเรือไปจอดไว้ใกล้สุเหร่าเพราะคลองจะพาวกเข้าไปใกล้บ้านของมะทรงเพื่อนสาวมุสลิม และเขาต้องไปซื้อของจากชาวบ้านก็บรรทุกใส่เรือมาได้สะดวก

ชาวบ้านมาหยุดอยู่ห่างจากรั้วเป็นกระจุก โต๊ะครูก็เรียกชื่อเขาดัง ๆ บางคนเริ่มวาดคบส่องหาไอ้ดำปลอดวิ่งนำเข้าไปแล้ววิ่งรอบ ๆ กองขี้เถ้าของบ้านที่โทรมลงมากองกรุ่นอยู่บนดินคงเหลือแต่

พวกไม้เสาและแก่นไม้ปูนอกชานเท่านั้นที่คุแดงอยู่ เมื่อชาวบ้านห้อมล้อมคุ้ยหา โดยคิดว่าจะมีร่องรอยของกรามจนมีคนหนึ่งเห็นกระดาษแผ่นหนึ่งเสียบอยู่ที่ต้นฝรั่ง เขียนเป็นภาษาอาหรับบอกว่าบทเรียนของคนที่เป็นสายให้กับตำรวจ ตัวโต ๆ และลงท้ายเป็นชื่อขบวนการปลดแอกมุสลิม ทำให้กลุ่มคนที่มาจากบ้านโต๊ะครูดาโอะต้องมองหน้ากันอย่างผิดคาด

"แล้วกรามหายไปไหน" ไม่มีใครตอบได้ เมื่อไม่มีอะไรคืบหน้าทุกคนก็พาปัญหาติดสมองไปคิดในประเด็นต่าง ๆ กันโต๊ะครูเก็บกระดาษแผ่นนั้นเข้ากระเป๋าเสื้อ แล้วเดินตามกลุ่มคนไปเว้นแต่ไอ้ดำ

มันเป็นความจริงที่ยอมรับกันเกี่ยวกับความเป็นทหาร ชายชาติที่มีความเป็นสุภาพบุรุษ และมีความเป็นนักรักให้ตกเป็นข่าวมาทุกสมัยที่นายทหารจะเป็นทั้งนักรบ และนักรักไปด้วยกันอย่างขาดไม่ได้จนมีคำพูดทำนองนี้ให้กล่าวกันเล่น ๆ พอจะเก็บเอามาจำได้มากมาย พักรบพบรักสำหรับนักผจญภัยที่กล้าแกร่ง เด็ดเดี่ยวถือคติ วินัย กล้าหาญ อดทน แต่เมื่ออยู่ต่อหน้าสตรี เขาคือสุภาพบุรุษที่มีแต่ความนิ่มนวลมีเสน่ห์รัดรึงหัวใจสตรีเพศให้คลั่งไคล้ใหลหลง รท. ยงยุทธ ดอนคันก็เช่นเดียวกันที่มีลักษณะเช่นว่าอยู่พร้อม ท่วงท่านอกเครื่องแบบของเขาคือสุภาพบุรุษที่ผึ่งผาย เขา

เป็นทั้งนายทหารปฏิบัติหน้าที่ภาคจิตวิทยามีงานเกี่ยวพันกันกับฝ่าย กอ.รมน.ระดับหัวหน้าไปพร้อม ๆ กัน และตำแหน่งหน้าที่เป็นอีกอย่างหนึ่งที่เป็นใบเบิกทางให้เขาประสบความสำเร็จในการเป็นนัก-รักที่ได้ผลเป็นที่พอใจตัวเอง และตำแหน่งหน้าที่อีกเช่นกันที่มักเปิดโอกาสให้เขาแสดงบทบาทเป็นคนเด่นบนเวทีชีวิตจริง ๆ

การมีโอกาสได้ไปอบรมบรรดาอาจารย์เกี่ยวกับนโยบายป้องกัน และปราบปรามขบวนการที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติที่วิทยาลัยครูยะลาวันนั้นก็เช่นเดียวกัน โอกาสได้เปิดให้เขาเป็นพระเอกที่น่าสนใจและน่าทึ่งในตำแหน่งงาน ความหล่อเหลา การประสบความสำเร็จในชีวิตของเขามีต่อผู้ฟังมากกว่าที่จะไปสนใจในคำบรรยายของเขาเสียอีก จบการบรรยายก็มีแต่คนพูดถึงตัวผู้บรรยายแทนที่จะนำเอาบทบรรยายมาพิจารณาหารือกัน ก็นับเป็นความสำเร็จอย่างยิ่งใหญ่ของผู้บรรยายบนความล้มเหลวของราชการโดยสิ้นเชิง เขาไม่ได้ใช้บุคลิกของเขาปลุกเร้าความรู้สึกให้คนเหล่านั้นรักชาติร่วมลุกขึ้นแก้ไข ช่วยกันมองปัญหาความล้มเหลวของสังคมชาติที่ง่อนแง่นด้วยสารพัดปัญหาแทะรุมให้สั่นคลอนอยู่เช่นทุกวันนี้ เขาได้ปล่อยโอกาสที่จะเยียวยาสังคมชาติให้หลุดพ้นไปอย่างน่าเสียดาย เช่นเดียวกับทุกครั้งที่เป้าหมายการบรรยายของเขาแต่ละครั้งคือการคอยสบตาใครสักคนหนึ่งที่เขาพอใจ และหวังที่จะ

มีโอกาสเพื่อการรู้จักและนัดแนะมีไมตรีจิตในโอกาสต่อไป ความมีฐานะทายาทของเจ้าของหาดไข่เต่าและศิลปในการประจบกลับเป็นใบเบิกทางสำหรับความก้าวหน้าทางการงานหาใช่ความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ไม่

หลังจากเสร็จสิ้นภาคการบรรยายหนึ่ง รท. หนุ่มบังเอิญเดินสวนทางกับนักศึกษาสาวตัวขาวผ่องตาคม ตามแบบฉบับไทยมุสลิมภาคใต้ที่กำลังเปลี่ยนวิชาเรียน โดยบังเอิญเช่นกันที่เธอเหลือบไปเห็นนามสกุลที่ปักบนหน้าอกเสื้อของเขา เหมือนกับของเพื่อนชายกำพร้าพ่อแม่และไร้ญาติพี่น้องที่หมู่บ้านยาหลังของเธอเข้า เธอชะงักและมความรู้สึกกับเขาเสมือนญาติของเพื่อนชายทันทีที่เห็นและอย่างน้อยก็คิดว่าเพื่อนไม่โดดเดี่ยว จากสายตาที่ส่งแววเป็นมิตรสบตาชายหนุ่มที่รออยู่แล้วที่จะสบกับผู้หญิงสวยทุกคนจนถึงการยิ้มทักทายจากเธอแม้ไม่กระจ่างนัก

การรู้จักกันวันนั้น จึงง่ายดายเหลือเกินสำหรับร้อยโทหนุ่มกับเด็กสาวไทยมุสลิมในตำหรับพันหนึ่งราตรีที่เขามีโอกาสรู้จัก เขานึกไปไกลถึงรสชาติใหม่ที่คงจะแปลกออกไปรับเป็นความโชคดีของเขา ทางด้านน้อีกขั้นหนึ่งจนเก็บความกระหยิ่มไว้กับตัวเองไม่ไหวถึงกับเอาไปปรารภกับเพื่อนสนิทบางคน ที่ร่วมขบวนปะฉะดะด้วยกันรวมทั้งกับแม่และพี่สาวที่รู้เรื่องอิสลามดีกว่าตัวซึ่งจากถิ่นฐานไป

เรียนหนังสือเสียกว่าครึ่งหนึ่งของอายุ มันเป็นความคิดที่ต่างออกไปจากความคิดของเด็กสาวที่คิดไปถึงเด็กหนุ่มกำพร้าพ่อแม่ที่ไม่มีทั้งญาติพี่น้องใด ๆ ทั้งสิ้น

"แกจะโดนเข้าสุหนัด" เป็นคำที่คนต่างศาสนามักจะพูดถึงสิ่งนี้กับผู้ที่เกิดมีความรักกับผู้หญิงมุสลิม

"ก็น่าจะลงทุน" คำพูดแสดงความกดขี่ออกมาชัดเจน ร้อยโทหนุ่ม นึกถึงครั้งแรกที่สบตาคมขำใต้ขนตางอนหนายาวนั้นเย้ยหวานและเชิญชวนให้รู้จักในความรู้สึกที่เขาอ่านออก รอยยิ้มที่มุมแก้มที่ติดตามมาทำให้เขามั่นใจ เขาโค้งนิดหน่อยทันทีเป็นการทักทาย

"ไม่เรียนเหรอครับ"

"ว่างค่ะ"

"ไม่ลองไปฟังการบรรยายบ้างหรือครับ"

"นักศึกษา หรือคนนอกเข้าได้เหรอคะ"

"ดีเสียอีกครับเป็นการเผยแพร่ เพราะมันไม่เป็นความลับเราพูดถึงแต่ทฤษฎีโดยทั่วไปและทุกคนควรจะทราบด้วยซ้ำไป"

ประโยคสองประโยคของเขา เธอก็ทราบได้ทันทีว่าญาติขี้คุยของเพื่อนชายคนนี้คิดอย่างไร แต่เธอคิดว่าเป็นโอกาสที่จะได้รู้ที่มาของกรามที่เธอพลาดไม่ได้ที่จะช่วยเขาหาญาติ "...ที่ในห้อง

บรรยายก็ยังว่างอยู่เยอะ คุณจะลองชวนเพื่อนไปฟังก็ได้"

"ขอบคุณค่ะ" เธอยิ้ม "...จะเป็นเกียรติมากเกินไปสำหรับดิฉัน เดี๋ยวอาจารย์ที่เข้ารับฟังการบรรยายในนั้นจะเขม่นเอา และก็มีเวลาว่างไม่มากนัก ชั่วโมงนี้อาจารย์ติดฟังการบรรยายด้วยถึงเตร่ได้"

"เหรอครับ แต่ถ้าคิดว่าว่างและสนใจก็เชิญเลยนะครับ"

"ขอบคุณค่ะ ขอโทษนะคะ นามสกุลดอนคันเหรอคะ" เธอเริ่มเข้าจุด

"ครับ ทำไมเหรอครับ"

"ดิฉันคิดว่าเป็นนามสกุลที่แปลกและคลับคล้ายคลับคลาว่าจะเคยได้ยินหรือมีคนเคยรู้จักแต่ไม่แน่ใจ"

"เหรอครับ เป็นตระกูลทางหนองจิก แต่มีไม่มากนะครับหรืออาจจะไม่มีเลย" เขาคิดอยู่ครู่หนึ่ง "เพราะคุณพ่อผมเป็นต้นตระกูล เรามีกันแค่สามคนแค่นั้นนะครับ คุณพ่อผม คุณแม่และผม พี่สาวก็แต่งงานไปแล้ว หรือคุณอาจจำผิด"

"เหรอคะ หรืออาจจะมีอะไรผิดพลาดก็ได้ค่ะ ดิฉันต้องไปถามเขาดูอีกที"

"เพื่อนเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายครับ"

"ผู้ชายค่ะ แต่ไม่หล่อเหมือนคุณหรอกนะคะ"

"ขอบคุณครับ แต่เล่นพูดยังงี้ผมก็แย่สิครับ"

เธอคุยไปเพียงไม่กี่ประโยค ความขี้โอ่ของเขาทำให้เธอทราบถึงที่มาของตระกูล ซึ่งเพิ่งเริ่มต้นตระกูลเป็นเจ้าของหาดไข่เต่าที่หนองจิก และเขายังได้บอกให้ฟังว่าตระกูลของเขามีคนนอกคอกหลุดหายไปคนหนึ่งด้วย แต่คงจะไม่มีชีวิตอยู่อีกแล้ว เพราะสาบสูญไปตั้งแต่ก่อนเขาเกิด มะทรงรู้ได้ทันทีว่า เธอรู้จักกับทายาทของคนนอกคอกคนนั้นดีที่สุด

ในเวลาไม่นานก่อนที่เธอจะแยกจากเขามา และบอกชื่อเธอไว้นั้น เธอยังรู้เรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพ่อของกรามอีกมากรวมทั้งฐานะของต้นตระกูล ซึ่งไม่ใช่คนอยู่กระท่อม หรือเจ้าของไร่มะพร้าวเนื้อที่เพียงกระผีกของสวนเธอที่ต้องเอาเหงื่อเข้าแลก เยี่ยงผู้ใช้แรงงานจากนายทหารหนุ่มขี้โอ่ซึ่งเธอยังฉงนว่ามีนายทหารที่มีลักษณะแบบนี้เป็นผู้นำแล้วมิพากองทัพไปสู่ความพินาศหมดหรือ

เย็นนั้นมะทรงเล่าเรื่องที่เธอไม่เคยรู้ และแม้แต่กรามเองก็อาจจะยังไม่รู้ด้วยซ้ำให้ลีมะเพื่อนสาวฟังอย่างตื่นเต้น "..แต่อีตาผู้กองนั่นไม่ไหวเอาเลยเชียวหละ ไม่มีลักษณะใกล้เคียงกันเลย ไม่รู้ว่าเป็นคนตระกูลเดียวกันได้ยังไง" มะทรงนั้นอยากให้ถึงวันเสาร์เร็ว ๆ จะได้รีบกลับบ้านเพื่อบอกข่าวนี้ให้กับกราม ซึ่งเขาจะต้องดีใจที่ได้รู้ที่มาซึ่งเป็นสิ่งลี้ลับที่สุดในชีวิตเขา

หลังจากวันนั้น รท. ยงยุทธ ดอนคัน ก็ขับรถจี๊ปตราจักรเที่ยวไปเที่ยวมา ทั้ง ๆ ที่การบรรยายสิ้นสุดลงแล้ว จากการที่เขาได้มีโอกาสสังสรรค์กับอาจารย์ผู้เข้ารับฟังการบรรยาย ทำให้เขาได้รู้จักและสนิทกับอาจารย์หนุ่ม ๆ รุ่นราวคราวเดียวกันหลายคน และถือโอกาสเยี่ยมเยียนอาจารย์เหล่านี้เป็นการมาหาเด็กสาว นักศึกษาชาวไทยมุสลิมไปโดยไม่เคอะเขิน ตรงข้ามกับมะทรงนั้นตั้งแต่ทราบเรื่องราวของกรามแล้ว ก็ไม่มีความจำเป็นจะพบกับนายทหารญาติของเพื่อนแต่นิสัยต่างกันลิบลับอีก ทุกครั้งที่เธอเห็น รท. หนุ่มผู้นั้นขับรถเข้ามาเธอจะต้องหาทางลี้หลบ แต่คราวบังเอิญที่เธอกำลังปรึกษาอาจารย์เกี่ยวกับปัญหาการเรียนก็พอดีจี๊ปตราจักรก็เลี้ยวมาจอดอยู่ตรงหน้า ความโชคดีของเขาทำเอาเธอตะลึง เขาชะโงกหน้ามาทักทายอาจารย์ ซึ่งวันก่อนได้รับฟังการบรรยายด้วยผู้หนึ่ง

"สวัสดีผู้กอง" อาจารย์รีบทัก เขายกมือขึ้นแตะขอบหมวก

"ให้ผมเดินคุยด้วยคนได้ไหมครับ"

"ไม่มีอะไรดอกครับ ผู้กองมาหาใครครับ" คำถามที่มิรู้อิโหน่อิเหน่ มะทรงนั้นเห็นได้โอกาสจะเลี่ยงแต่เขาก็ออกปากเอาดื้อ ๆ "มาหาคนนั้นครับ" สุดที่เธอจะเลี่ยงก็ยิ้มเป็นการทักทาย

"เชิญผู้กองตามสบายครับ" อาจารย์คนนั้นปล่อยลูกศิษย์

สาวไว้และบอกลาไปอย่างงง ๆ

"ผมมีข่าวจะบอกคุณอาจจะเป็นเพื่อนที่คุณพูดถึงเมื่อวันนั้นก็ได้ว่าแต่คุณจะไปตึกไหนผมจะไปส่ง"

"ไม่ต้องค่ะ ขอบคุณมากดิฉันจะเรียนที่ตึกข้างหน้านี้เองค่ะ" เธอชี้ไปที่ตึกสี่ ซึ่งอยู่ห่างแค่ต้นไม้ทอดเงาถึง กระต่ายน้อยที่เขาคิดว่าน่าสงสารตอนที่เจอวันแรกนั้นบอกแววเปรียวให้เขาเห็นเสียแล้ว "มีข่าวอะไรเกี่ยวกับเพื่อนของดิฉันเหรอคะ"

"ที่คุณบอกว่ามีเพื่อนนามสกุลดอนคัน" ประโยคนี้ทำเอาเธอสะดุดเปลี่ยนสีหน้ามาแทบจะเงี่ยหูฟังอย่างตั้งใจ "เขาชื่อกรามใช่ไหมครับ"

"ค่ะ มีอะไรเหรอคะ แต่ก็ไม่สนิทมากนักหรอกค่ะ" คำตอบของเธอ ทำให้เขาเริ่มเกลียดชังไอ้กรามเด็กชาวสวนหมู่บ้านมุสลิมที่เดินยืดอกผ่านหน้าเขาไปขึ้นมาทันที ลักษณะคำพูดที่บอกไม่สนใจหรือสนิทกันนักนั้นมันค้านกับสีหน้าของเธออย่างไปกันไม่ได้

"ขึ้นรถซีครับจะขับไปจอดที่ร่มไม้นั้น"

"ไม่เป็นไรค่ะ ประเดี๋ยวดิฉันจะเรียนแล้ว" เธอยกมือขึ้นดูนาฬิกา

"งั้นจบชั่วโมงดีกว่าผมจะรอ ประเดี๋ยวผมจะไปธุระที่ฝ่าย

ธุรการของวิทยาลัยด้วย”

“เอ้อ..” เธอแกล้งนึก “จบชั่วโมงนี้แล้วเป็นโสตทัศนศึกษา ว่าจะเลิกต้องมีกิจกรรมต่อ ดิฉันยังไม่ได้ทำงานส่งอาจารย์เลย” เธอพึมพำเป็นลำดับเหมือนจะหาเวลาว่าง สำหรับเรื่องที่เขาจะบอก “คงไม่มีเวลา เอาตอนนี้ก็แล้วกันเชิญใต้ต้นไม้นั้นก็ได้จะได้ไม่เสียเวลาผู้กองมาก” เธอเดาะผู้กองเข้าให้ การต่อรองก็สรุปผลลงได้ท่ามกลางสายตาหลายคู่ที่เมียงมองมา

“คือพ่อของเขาเป็นลูกชายคนละแม่กับผม” เขาเริ่มต้นเรื่องราวของกรามให้เธอฟัง “แต่ก็หายไปจนมีลูกชายคนหนึ่งชื่อกรามมาที่บ้านผมและพักอยู่สี่วัน และเพิ่งกลับไปเมื่อวานนี้เอง ผมก็เพิ่งเจอเขา เพราะติดการอบรมต่อที่อื่นอีกหลายแห่งไม่ได้กลับไปบ้านเลย”

“อ้าว ก็กรามเคยบอกดิฉันว่าไม่มีญาติแล้วเขาไปบ้านคุณได้ถูกยังไง” เธอแย้งขึ้นมา ใจหนึ่งคิดไปว่าเขารู้แล้วแต่ปิดบังไว้อีกทางหนึ่งที่เป็นไปได้เช่นกันถ้ามีใครบอกเขา

“เขาอาจจะเพิ่งรู้ก็เป็นได้ แต่เขารู้จักกับพี่เขยของผมนานแล้ว พี่เขยผมเคยไปที่หมู่บ้านของคุณด้วย เขาเป็นนายตำรวจยศร้อยเอก นปพ. และนายกรามคนนี้ก็เป็นสายให้กับพี่เขยของผมอยู่เพราะเขาเป็นคนไทยคนเดียวในหมู่บ้าน” เขาเริ่มใช้วิชาจิต

วิทยาทหารทำลายข้าศึกที่คิดว่า กำลังสู้รบขับเคี่ยวกันอยู่เพียงแต่ว่ามิใช่เป็นภารกิจเพื่อประเทศชาติ แต่เพื่อปกป้องประวัติความเป็นนักรบทางรักมิให้ด่างพร้อยเท่านั้น

คำว่าเป็นสายให้ตำรวจ มันวูบเข้าไปในส่วนลึกของเธอทำให้เธอนึกถึงคำห้ามปรามของป๊ะของเธอ ที่จะไม่ให้สุงสิงกับกรามมันเป็นไปได้หรือ "...ตอนหลังพี่เขยผมทราบว่านามสกุลของเขาคือ ดอนคัน ก็เลยสอบถามดู เมื่อบอกเขานายกรามก็รีบมาไปที่บ้านทันที" จากนั้นทุกอย่างก็อึงอลวนอยู่ในสมองของเธอระหว่างความเป็นไปได้กับความเป็นไปไม่ได้ของกราม เธอฟังและคุยอะไรกับผู้กองหนุ่มแทบจะไม่รู้เรื่อง แม้กระทั่งโอกาสที่เขาอยากจะนัดเพื่อจะมีเวลาเจอกับเธออีก หรือเป็นคนวิ่งรับวิ่งส่งเธอระหว่างบ้านญาติที่เธอพักกับวิทยาลัยที่เธอเรียน จนกระทั่งออดเปลี่ยนชั่วโมงดังปลุกให้เธอตื่นขึ้นจากความสับสน และรีบบอกลาและกล่าวขอบคุณไปตามมรรยาทรีบเดินขึ้นชั้นเรียน กับได้ยินเพื่อนสนิทล้อเลียนกับความเป็นคนมีโชคดีที่จะได้เป็นคุณหญิงคุณนายได้ยศศักดิ์ ในวันข้างหน้า

ชั่วโมงนั้นเธอคิดถึงเรื่องของกรามเสียเกือบทั้งหมด กรามที่เคยพูดให้เธอฟังถึงวัจนะอัลลอฮฺ วันที่เธอเอาของขวัญไปยื่นให้ก่อนที่เขาจะพายเรือเข้าคลองซอยไปยังกระท่อม เขายังพูดถึงการ

เข้าไปสร้างความวุ่นวายให้กับคนในหมู่บ้านของเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจจะทำให้คนในหมู่บ้านเข้าใจในตัวเขาผิดเหมือนป๊ะของเธอ "...ถ้าผู้ใดเดินร่วมกับผู้กดขี่เพื่อที่จะเสริมสร้างบารมีให้กับผู้กดขี่แล้วพึงทราบไว้เถิดว่าผู้ที่เดินนั้นจะต้องเป็นผู้กดขี่ด้วย และเขาได้ออกไปจากหนทางของอิสลามแล้ว" เธอเขียนวัจนะของอัลลอฮฺจากคำพูดของกรามลงในกระดาษแล้วค่อย ๆ ขีดฆ่ามันอย่างลืมตัว "ก็เขาไม่ใช่อิสลาม เขาจะพูดอย่างไรก็ได้" ป๊ะเคยบอกกับเธอ "แต่ผมมีโต๊ะครูเป็นผู้ปลูกฝังเกือบทุกอย่างของชีวิต ในเมืองไทยทุกคนก็คือคนไทย คนไทยก็คือคนไทย มุสลิมก็คือคนไทยเพียงแต่การยึดในความเป็นชีวิตต่างกันแค่นั้น แต่หลักใหญ่ต่อสังคมนั้นต้องกันตามรัฐธรรมนูญ มีเพียงคนบางกลุ่มเท่านั้นที่แบ่งแยกว่านี่คนไทย นั่นมิใช่คนไทย และคนพวกนั้นไม่ว่าจะเป็นมุสลิมหรือไทยย่อมมีเบื้องหลังที่ไม่บริสุทธิ์กับประเทศทั้งสิ้น" "ถึงเขาจะอยู่กับพวกเรานานแต่ลูกเชื่อป๊ะซิ เขาต้องเห็นพวกเขาดีกว่าเราแน่ หรือลูกจะเชื่อมันมากกว่าเชื่อป๊ะ"

ทางด้านนายทหารหนุ่มนั้น พกเอาความไม่สมความตั้งใจกลับมาด้วย ใจหนึ่งนึกแค้นเคืองเด็กแขกตัวขาวตาคมคนนั้น แต่ใจหนึ่งนึกถึงไอ้หนุ่มกรามหนุ่มบ้านป่าแท้ ๆ ที่ร่วมนามสกุลด้วยกัน ท่าทางกระด้างที่เห็นก็จริง แต่กำพืดของเขามีอะไร ๆ คล้องจองอยู่

กับผู้หญิงอยู่มาก คุณพ่อของเขามีผู้หญิงบำเรอมากมายยามว่างจากราชการงานหลวง พี่ชายต่างแม่ของเขานายลื่มก็ใช้ชีวิตสนุกสนานอยู่ตามป่าตามดง จนถึงเขามีวิชาอาชีพร่ำเรียนและเส้นสายแต่ก็ไม่ค่อยจะจริงจังกลับมาเที่ยวเตร่ผลาญพล่าล่าผู้หญิง ผิดกับพี่เขยหน้ามือเป็นหลังมือที่เอาแต่งานมุมานะทะเยอทะยาน ที่จะสร้างชีวิตของตัวเองให้สูงส่งขึ้นไปแต่ก็มิได้เป็นที่ยอมรับจากเขามากนัก เพราะความค่อนข้างจะเป็นคนเจ้าเล่ห์ของพี่เขย และสิ่งที่พี่เขยชำเลืองอยู่บ่อย ๆ ก็คือหาดไข่เต่าซึ่งอาจจะเป็นสิ่งหนึ่งในความคิดฝันทะเยอทะยานนั้นด้วย

ใบหน้าท่าทางของกรามหลานอายุน้อยกว่าเขา ไม่ถึงรอบที่ถูกรุมจากแม่พี่สาวพี่เขยที่สกรัมเอา เมื่อวานซืนสลับกับใบหน้าของมะทรงเจ้าของท่าทางรูปร่างสมส่วนน่ารัก จนสายตามาสะดุดป้ายร้านเสริมสวยเข้า

"นุช ผู้กองมา" เสียงดังลอดออกมาขณะที่เขาหยุดรถ

"ผู้หญิงมีอีกเยอะ" เขานึกในใจและลืมมะทรงทันที

๘๐

นับวันราคาสิ่งของบริโภคก็ยิ่งกวดราคากันขึ้นจนสูงลิบโดยเล่ห์กลและวิธีการทุกวิธีการที่รวมทั้งโอกาสที่พวกพ่อค้าใหญ่นายทุนชาตินายทุนต่างชาติผู้กำกลไกทุกอย่างอยู่ในมือ จะไม่ยอมให้พลาดไปได้ และกลุ่มคนไม่กี่คนกี่ตระกูลพวกนี้พร้อมที่จะสร้างความผันผวนวุ่นวายให้บังเกิดขึ้นได้ทันทีหากใครบังเอิญขัดผลประโยชน์ของเขาเข้าหรือไม่ยอมตามสิ่งที่เขาต้องการ ประชาชนอาจจะไม่มีข้าวกินทันทีแม้จะมีเงินซื้อเพียงแต่เขากักตุนข้าวสารไว้ในโกดัง ประชาชนจะไม่มีกระเทียมกินทันที ถ้าพวกเขากักกระเทียมไม่ให้ออกสู่ตลาดและเกือบทุกครั้งรัฐบาลไม่สามารถช่วยเหลืออะไรประชาชนได้นอกจากนั่งตาปริบ ๆ และต้องยอมรับเงื่อนไขบางอย่างที่พวกเขาต้องการแล้วทุกอย่างก็จะดำเนินไปตามปกติ ข้าวสารก็ออกสู่ตลาด

กระเทียมก็มีขาย เพียงแต่อาจจะมีการแถลงออกทางหน้าหนังสือพิมพ์หรือมีการสัมภาษณ์ทางวิทยุ ทีวี สื่อสารมวลชนถึงวิกฤตการณ์ที่เขาจะคิดเอาง่าย ๆ ชี้แจงอย่างตลก ๆ แม้จะไม่ถึงกับบอกว่าโรงสีเสียหรือกระเทียมยังไม่โต ในกำมือของคนพวกนี้จึงมิใช่มีแต่สินค้าที่จะปล่อยออกซื้อเข้าโกดังเท่านั้น แต่มันมีรัฐมนตรีหรืออาจจะมีรัฐบาลนั่งตาแป๋ว ๆ อยู่ด้วย ต่างกับเมื่อคนจนเศรษฐีแรงงานกักตุนสไตรค์แรงงานเพื่อการต่อรองหรือเรียกร้องบ้าง เพื่อแลกกับความเป็นธรรมอย่างบริสุทธิ์ใจ คนพวกนี้จะถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ก่อความวุ่นวายทันที

แต่ก็เป็นเรื่องจริงอีกอย่างหนึ่งที่ว่าของบริโภคบางอย่างกำลังจะหารับประทานไม่ได้เสียแล้วสำหรับคนไทย ทั้ง ๆ ที่ของที่เคยกินนั้นก็ยังคงผลิต หรือมีจำนวนเท่าเดิม หรือมากกว่านั้นเสียด้วยซ้ำเพียงแต่ราคามันสูงขึ้น ๆ จนเกินฐานะคนไทยจะซื้อมาบริโภคและสินค้าเหล่านั้นก็ถูกใส่ลังเข้าห้องเย็น หรือรักษาอุณหภูมิในเรือสินค้าลำเลียงไปยังประเทศต่าง ๆ ที่สามารถให้ราคาสูงกว่าคนไทยและยิ่งนับวันเช่นกันที่ไข่เต่าจากหาด ไข่เต่าที่สัมปทานบัตรอันไพศาลของหลวงนรรัตน์ ดอนคันจะแบ่งไว้ให้คนไทยได้ซื้อกินกันในราคาแพงลิบขึ้นทุกวันจำนวนหนึ่ง แล้วส่วนมากก็ถูกส่งออกไปยังต่างประเทศ ไข่เต่าซึ่งแต่ก่อนโน้นแทบจะไม่มีราคาค่างวดหาเก็บ

กินเอาได้ แต่ทุกวันนี้มันกลายเป็นเขตหวงห้ามสำหรับขโมยหรือการล่วงล้ำสิทธิ แม้ว่าสัมปทานบัตรจะถูกแบ่งให้คนเช่าช่วงไปทำเป็นเขต ๆ ตามเนื้อที่ก็ดี แต่การยื่นมือเข้าไปคุ้มครองเป็นความต้องการการผู้เช่าซึ่งเห็นว่าอิทธิพลของลูกเขยเจ้าของสัมปทานบัตรกับเครื่องไม้เครื่องมืออันหมายถึงอาวุธตลอดจนคนที่เบียดบังแรงงานราชการมาโดยเอาตำรวจหน่วยปฏิบัติการพิเศษในบังคับบัญชาที่มีหน้าที่รักษาเยียวยาชาติมารักษาหาดไข่เต่าของผู้บังคับบัญชาเสียนั้นสะดวกกว่าการจ้างแรงงานอื่นเป็นไหน ๆ

และเวลานี้การดูแลคุ้มครองรักษาตลอดจนเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ก็ขึ้นอยู่กับคุณนายแม่และลูกสาวเกือบทั้งสิ้น โดยปล่อยชายชราไว้เพียงผู้รับรู้แม้ว่าจะมีความคิดคัดค้านอย่างไรก็หามีประโยชน์อันใดไม่ เฉพาะระยะหลัง ๆ คุณหลวงแทบจะไม่มีโอกาสรู้เรื่องอันใดทั้งสิ้น ไม่มีแม้แต่แขกคนคุ้นเคยเพราะคนเหล่านั้นจะถูกปฏิเสธเพียงคำว่าป่วย คุณหลวงที่เคยเป็นคนมีเกียรติประวัติในชีวิตจนได้รับบำเหน็จความดีความชอบสูงส่ง กลับต้องพ่ายภัยลูกหลานในตระ-กูลต้องขังตัวเองเป็นอัมพาตรอความตายอยู่แต่ในห้องอย่างโดดเดี่ยวกรรมเก่าหนหลังเวียนหมุนผ่านเข้ามาจนมาจบตรงความยังมีตัวตนของสิ่งที่แกหมดอาลัยที่จะพบกับมันอีกแล้ว ก็กลับมาให้พบแต่เหมือนจะมาหลอกหลอนแล้วหลบหายไป

"คุณพ่อ ๆ คิดอะไรอยู่เหรอ" คุณหลวงค่อย ๆ หันเก้าอี้หมุนบนล้อมาประจันหน้าลูกสาวอย่างเฉื่อยชา ตั้งแต่มีกรามมาปรากฏตัวแล้วการขึ้นมาของเมียและลูกสาวในห้องนี้ผลัดเปลี่ยนเวียนกันบ่อยเหลือเกิน เพื่อเร่งเร้าที่จะให้ตัดสินใจเรื่องพินัยกรรมของมรดกมหาศาลซึ่งพวกเขาไม่สามารถหาได้เองในชั่วชีวิตนี้ให้เรียบร้อยเสียที จนบางครั้งแทบจะเป็นการข่มขู่แล้วปล่อยให้แกนั่งนิ่งเสียใจ น้ำตาซึมอยู่ในวัยชราที่เวิ้งว้างหาใครไม่เจอ

"แม่ผิน แกออกไปข้างนอกเสียก่อนไป" ลูกสาวหันไปหญิงคนรับใช้ที่นั่งเฝ้าอยู่ตลอดเวลาให้ออกไปนอกห้องเหมือนจะมีธุระสำคัญ

"ไม่เป็นไร แม่ผินอยู่เถอะ ฉันไม่มีความลับอะไรหรอก" แม่ผินลังเล

"แต่ฉันบอกให้ไป" แม่ผินมองหน้าคุณหลวงแล้วก็คุดคู้ออกจากห้องไป แค่นี้คุณหลวงก็รู้ตัวว่าแพ้แล้ว

"ลูกอยากคุยกับคุณพ่อสักนิดหนึ่ง" ลูกสาวเริ่มต้น แต่คุณหลวงรู้แล้วเช่นทุกครั้งเพียงแต่จะมีเหตุผลมาเพิ่มเติมหรือคำขู่ที่แปลกออกไป "คือลูกอยากจะพูดกับคุณพ่อถึงเวลาที่ลูกควรจะเริ่มต้นกับครอบครัวอย่างเช่นคนอื่นอย่างจริง ๆ จัง ๆ เสียที มิใช่ยังคงเกาะติดอยู่กับคุณพ่อจนไม่มีโอกาสเป็นตัวของตัวเอง ต่อไปเจ้ายุทธ

มันแต่งงานก็จะยิ่งแออัดยัดเยียด งานการในบ้านก็ปนเปมิรู้ของใครต่อของใคร ไม่มีโอกาสเป็นตัวของตัวเอง คุณคำรามเขาก็เบื่อกับสภาพอย่างนี้ คุณพ่อจะให้ชีวิตลูก ๆ ล้มเหลวหรือคะถ้าเขาเบื่อขึ้นมามาก ๆ"

"ฉันก็คิดเรื่องนี้อยู่เหมือนกัน และอยากจะพบคุณชำนาญเลขสักหน่อย จะได้ปรึกษาจัดทำพินัยกรรมเสียให้มันเรียบร้อยเสียที" คุณหลวงถอดแว่นออกวางลงที่ของนั้น "รอไอ้ลืมก็เป็นห่วงมันทีแรก แต่ตอนนี้ผ่ายมันไม่ต้องการอะไรมันไม่อยากยุ่งเกี่ยว มันเชื่อในความสามารถและพอใจในสิ่งที่มันหามาได้ ภูมิใจกับการเห็นน้ำพักน้ำแรงเห็นคุณค่าของงานและชีวิต"

"คุณพ่อแขวะพวกเราใช่ไหมคะ"

"มิได้เลย ฉันมิได้คิดอย่างนั้น จะคิดอย่างนั้นกระไรได้แทบจะไม่มีใครมีบุญคุณต่อฉันเท่าพวกแกอีกแล้ว จะอะไรทุกอย่างพวกแกก็จัดให้เสร็จสรรพตั้งแต่ตื่นถึงหลับไม่เคยให้อดอยาก มีแต่เวลาตายเท่านั้นที่ยังไม่เห็น"

"ลูกอยากปรึกษากับคุณพ่อนะคะ ไม่ใช่ให้คุณพ่อว่ากระทบพวกเรา"

"ก็ฉันพูดความจริง จะไม่ให้โอกาสคนแก่ขอบบุญขอบคุณใครบ้างหรือ ทุก ๆ วันก็แทบจะไม่ได้ทำอะไรอยู่แล้ว ยังจะห้าม

กับการระลึกบุญสำนึกคุณอีกเรอะ"

"แต่คุณพ่อจะอยู่คนเดียว โดยไม่ยอมให้เราปรนนิบัติก็ได้" ลูกสาวขึ้นเสียงบ้าง "หรือจะไปตามเจ้าพื้นเจ้ากรามนั้นมาก็ไม่เป็นไรเห็นโอ๋นัก หมั่นไส้ เพราะเราจะยกพวกกันออกไปเสีย"

"กฎหมายก็เปิดทางไว้ให้กับคนไทยทุกคนแล้วโดยเท่าเทียมกันเกี่ยวกับสิทธิของการเลือกที่อยู่"

"และสิทธิในกองมรดก ซึ่งยุติธรรมกว่ารายการปั้นส่วนที่คุณพ่อเขียนไว้ในเศษกระดาษแผ่นนี้ ลูกไม่ได้ละลาบละล้วงแต่มันบังเอิญติดมือคุณแม่ลงไปตอนที่คุณพ่อเป็นลมเมื่อคืนวาน คุณแม่คิดว่าเป็นเศษกระดาษจะเอาไปทิ้ง ลูกเห็นเข้าจึงเสียมรรยาทโดยบังเอิญ" ลูกสาวโมโหฉุนขย้ำกระดาษแผ่นนั้นทิ้งต่อหน้าคุณหลวงแล้วหันหลังออกจากห้อง "เราขอคุณพ่อดี ๆ มานานแล้วนะ" หันกลับมาพูดเหมือนจะชี้หน้าผู้บังเกิดเกล้าตัวเองจนมาถึงชั้นล่าง

"ไม่สำเร็จหรอกค่ะแม่ที่จะพูด เอายาพิษให้เสียเลยสิ้นเรื่องสิ้นราว"

คุณนายแม่จุ๊ปากพลางหันไปมองรอบ ๆ แต่เห็นมีกันเพียงตัวเองกับลูกสาวและลูกเขยก็เบาใจ "พูดอะไรระวังหน่อย ปากจะฆ่าคอ"

ส่วนแม่ผินซึ่งถูกไล่ให้ออกมาอยู่นอกห้อง กำลังจะเลี้ยวตรง

มุมหักมาห้องโถงก็ชะงัก และถอยเดินปลายเท้ากลับไปที่ห้องครัว สวนทางกับยงยุทธซึ่งเดินขึ้นบันไดไปชั้นบน

โต๊ะครูดาโอะโผล่หัวออกนอกหน้าต่าง เรียกใครที่โหวกเหวกอยู่หน้าประตูรั้วให้เข้ามา

"หะยีเองเรอะ แหมเชิญ" โต๊ะครูซึ่งเพิ่งนมาซเที่ยงไปไปสักครู่เรียกหะยีอาแว ซึ่งกำลังล้างเท้าอยู่จัดเชี่ยนหมากรับรองให้เข้าที่ ความจริงคนในตระกูลของโต๊ะครูดาโอะเป็นคนกว้างขวางมาก สำหรับคนในตำบลนี้และหมู่บ้านข้างเคียงเพราะบรรพบุรุษของโต๊ะครูเป็นหนึ่งในผู้นำไทยมุสลิมแถบละแวกนั้น ตั้งแต่สมัยอพยพเข้ามาตามลำแม่น้ำลึกเข้ามาในป่าทึบที่เต็มไปด้วยสิงสาราสัตว์จนแม่น้ำแคบเข้าทุกที ๆ และเห็นเป็นแหล่งที่ราบอุดมสมบูรณ์ภูมิประเทศหน้าแล้งก็ยังเขียวชอุ่มหน้าน้ำก็ไหลลงแม่น้ำ การหักร้างถางพงก็เริ่มพร้อม ๆ กับสัตว์เลี้ยงค่อย ๆ แพร่ขยายพันธุ์อยู่กันสืบมาอย่างร่มเย็นจนมีชื่อยาหลังและอีกหลายตำบลแถบนั้นในสมุดราชกิจจานุเบกษา และในการเดินทางไปสำรวจของหลวงนรรัตน์ดอนคันสมัยยังเป็นคนหนุ่มแน่นก็ยังได้มีโอกาสโอภาปราศรัยกับชาวไทยมุสลิมเหล่านี้ ท่านยังเอ่ยถึงความสามารถในการเลือกทำเลของผู้นำกลุ่มนี้อันได้แก่ต้นตระกูลของโต๊ะครูดาโอะทำให้ประชากรในกลุ่มมีความผาสุกร่มเย็นมีพืชพันธุ์ธัญญาหารบริบูรณ์ อันเป็น

ความภาคภูมิใจของโต๊ะครู และคนในตระกูลซึ่งแยกย้ายกันอยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ แยกครัวห่างกันออกไป และต่างก็ได้รับการเชื่อฟังและเป็นที่เคารพนับถือของไทยมุสลิมแถบนั้นทั้งหมด

บิดาของโต๊ะครูดาโอะ ยังเคยพาโต๊ะครูและโต๊ะอีหม่าบ้านเหนือพี่ชายไปเยี่ยมบ้านของหลวงนรรัตน์สมัยโต๊ะครูยังเล็กๆ หลายครั้ง พร้อมกับผลหมากรากไม้เป็นการตอบแทนในฐานะของผู้แทนชาวบ้านและส่วนตัวพร้อม ๆ กัน ซึ่งคุณหลวงนรรัตน์ก็ให้การต้อนรับขับสู้อย่างดีที่สุดทุกครั้ง และทุกครั้งท่านก็ย้ำถึงความเป็นไทยและมีสิทธิเท่าเทียมกับชาวไทยพุทธทุกประการบนแผ่นดินนี้ ดังจะเห็นจากเริ่มมีโรงเรียนและทางการได้ร่วมกันสร้างสุเหร่าร่วมกับชาวบ้านอันเป็นศาสนสถาน แต่ระยะหลังทุกอย่างก็บิดผันไป ข้าราชการเก่าก็แก่เกินไปที่จะสานงานต่อ หรือไม่ก็ถูกโยกย้าย โรงเรียนก็นับวันจะผุพัง ข้าราชการกับประชาชนก็ห่าง นโยบายปกครองในระยะนั้นก็เหมือนกันทุก ๆ แห่ง ในสามจังหวัดภาคใต้แปรเปลี่ยนไป ประกอบกับการอยู่ไกลหูไกลตา เมื่อมีสิ่งแปลกปลอมเข้าไปในนโยบายการปกครองจึงเกิดความปั่นป่วนและเป็นความลับดำมืดที่ไม่มีใครสางออกมาให้เห็นชัดกันเสียที ระหว่างนโยบายผลประโยชน์ของข้าราชการ กับการแบ่งแยกตัวเป็นกบฏของคนไทยมุสลิม พื้นที่เหล่านั้นจึงกลายเป็นแดนสนธยาของอำนาจมืดที่รอ

ให้มันสว่างโชนขึ้นเป็นไฟลามทุ่งยากที่จะแก้ไข

หะยีอาแวนั่งลงหลังจากประสานมือสลามโต๊ะครูเจ้าของบ้าน ความจริงแล้วจะมีหะยีอาแวคนเดียว ในจำนวนบุคคลที่เป็นคนระดับผู้นำของชาวบ้านที่ไม่ค่อยสนิทกับโต๊ะครูดาโอะ และดูเหมือนจะไม่เคยมาเยี่ยมเยียนถึงบ้านโต๊ะครูเลย จึงเป็นเรื่องแปลกสำหรับโต๊ะครู ซึ่งเป็นคนกว้างขวางและพบปะกับบุคคลในหมู่บ้านกิจวัตรนอกเหนือจากหะยีอาแวซึ่งนาน ๆ จะเจอหน้าสักครั้งหนึ่งแต่โต๊ะครูก็ทราบเหมือน ๆ กับชาวบ้านทราบคือหะยีอาแวจะเดินทางไปโน่นนี่ท่องเที่ยวไปไม่อยู่ติดบ้านตามตัวยาก ความเป็นคนชอบเที่ยวเคยทำให้หะยีดิ้นรนอย่างยิ่งจนได้ไปทำพิธีฮัจจีที่เมกกะเป็นคนแรกในบรรดาหนุ่มรุ่นเดียวกันแม้จะผิดบัญญัติของอิสลามบ้างหะยีก็ยอมทำ ความเป็นคนชอบเที่ยวอีกเช่นกันทำให้แกดิ้นรนไปเที่ยวเอาไกล ๆ ตามที่ใจแกอยากจะไป และหะยีก็เป็นคนแรกอีกที่ได้มีโอกาสไปเที่ยวถึงกรุงเทพ ฯ ขณะที่ชาวบ้านบางคนยังไม่รู้ด้วยซ้ำไปว่าเมืองหลวงของประเทศชื่ออะไรนอกจากเมกกะชื่อเดียวที่จำได้ในสมองที่มีแต่น้ำกับดินเพราะมันเกี่ยวกันกับชีวิตอิสลามของเขา

"ไม่รู้โต๊ะครูได้ข่าวของทางการมาแล้วยัง ผมจึงร้อนใจ" หะยีอาแวเริ่มต้นการสนทนาขึ้นโดยไม่ชักความยาวสาวความยืดถามไถ่ถึงทุกข์สุขเหมือนธุระที่พกมานั้นร้อนนัก

"คงไม่เพราะตอนนี้ไม่ได้ข่าวอะไร ๆ ทั้งสิ้นทั้งทางการและมิใช่ทางการ" โต๊ะครูป้ายปูนสีขาวลงตรงกลางใบพลูค่อยม้วนอย่างใจเย็นส่งหมากเข้าเคี้ยวในปากพอแตกก็ส่งใบพลูตามเข้าไปวันก่อนนี้ข่าวยูโซะหายตัวหะยีผู้นี้ก็ไปตามถามไถ่ส่งข่าวให้โต๊ะอีหม่าพี่ชายที่ตำบลเหนือขณะทำพิธีนมาซวันศุกร์ที่สุเหร่า มาวันนี้ก็มีข่าวจากทางการมาอีก อาจจะเพราะการตระเวนของแกมากจึงมีโอกาสรู้ขณะที่ชาวบ้านต้องรอให้คนมาบอกเล่ากำนันประกาศ จึงจะทราบเพราะการใช้ชีวิตต่างกัน

"ทางการเขาจะเอาผิดพวกเราทั้งหมด เพราะทำร้ายคนของเขา"

"คนของเขา" โต๊ะครูทวนคำเบา ๆ มองหน้าหะยีฉงนกับข่าวที่นำมา

"ก็นายกรามไงล่ะ"

"กราม" โต๊ะครูยิ่งฉงนหนัก "ใครบอกว่ากรามเป็นคนของเขา"

"อ้าว ไม่รู้สิ แต่นายกรามเป็นสายให้กับทางการ"

"ก็แปลกนะยีนะ เราไม่เคยมีความลับและไม่เคยมีอะไรกับเขาทำไมเขาต้องมีสายมีเสียด้วยทำยังกับไม่ไว้ใจเรานั่นแหละ บ้านเราก็ไม่เคยมีเรื่องมีราวอยู่มาก็สงบเรียบร้อยหรือยีว่าไม่ใช่"

"ผมก็ว่างั้น" หะยีนั้นคาดว่าจะพบความตื่นเต้นจากคู่สนทนา ความลุกลี้ลุกลนตั้งแต่เริ่มก็เปลี่ยนไป

"ถ้าเป็นเช่นว่าก็แปลกไปเหมือนกับเรื่องไอ้ยูโซะหลานฉัน มันก็หายของมันไปตามประสาเด็กหนุ่ม ดูหะยีเองยังหายได้เป็นเดือน ๆ" โต๊ะครูหยิบกระโถนมารองน้ำหมากเป็นการคั่นเสียนิดหนึ่ง "...บางครั้งทางบ้านยียังไม่รู้ด้วยซ้ำว่าไปไหนและจะกลับมาเมื่อไหร่ ฉันน่ะไม่ห่วงมันหรอก มันเบื่อมันก็กลับ ฉันน่ะปวดหัวกับข่าวทางการจริง ๆ ทำเอาวุ่นวายตามกันเป็นวรรคเป็นเวร ถ้ามันเป็นพวกในป่าจริงตามว่าก็ต้องหาเจอจับได้ใช่ไหมล่ะ ขนาดทางการส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาตั้งเท่าไหร่ทั้งตรวจทั้งค้นก็ไม่เจอ เราก็ยังช่วยกันหา ถ้ามันหลบอยู่ในหมู่บ้านอย่างน้อยเจ้าของบ้านก็ต้องรู้คนหนึ่งละเมื่อรู้ก็ต้องบอกฉัน นี่จนบัดนี้ยังไม่ได้วี่แววเลย"

"แต่เรื่องยูโซะนั้นผมก็ไม่ทราบ เห็นเขาลือกันอย่างนั้น"

"ใครลือ ฉันไม่เห็นใครพูด" โต๊ะครูอยากจะโพล่งไปว่า "ก็หะยีไม่ใช่เรอะไปบอกโต๊ะอีหม่าหมู่บ้านเหนือ" แต่เฉยไว้

"อาจจะไม่ให้โต๊ะครูได้ยินก็ได้"

"แต่ยังไง ๆ ฉันก็รู้ว่ายีเจตนาดี หวังดีกับฉันจริง ๆ"

"ก็นั่นสิ ผมถึงถือเป็นธุระ"

"ฉันก็ขอบใจ แต่ยังไม่รู้ต้นสายปลายเหตุของไอ้กรามมัน

เลย และตอนนี้ก็หายตัวไป"

"ก็มันไปหานายตำรวจถึงหนองจิกโน่น"

โต๊ะครูเอะใจอย่างยิ่งกับข่าวที่แทบจะเป็นไปไม่ได้ หรือบางทีกรามอาจจะคับใจกับความวุ่นวายในตำบลบีบคั้นทำให้เขาไม่สบายใจหลบเร้นออกเที่ยวเตร่จนใครพบเห็นเข้าก็เป็นได้ ส่วนเรื่องที่จะเป็นสายให้กับทางการนั้น โต๊ะครูมั่นใจเอาเองอย่างหนักแน่นว่าเป็นไปไม่ได้ หะยีอาแวจึงจากบ้านโต๊ะครูหลังจากคุยเรื่องสัพเพเหระอื่น ๆ อีกพอสมควร และชี้แจงถึงการเอาข่าวนั้นมาบอกก็เพราะความเป็นห่วงและเจตนาดีต่อหมู่บ้านและชาวมุสลิมด้วยกันเผื่อว่ามีอะไรจะได้ตระเตรียมการหรือจัดการแก้ไข อย่างน้อยที่สุดจะได้ให้ชาวมุสลิมได้ระมัดระวังตัว แต่โต๊ะครูยังพยายามย้ำถึงความบริสุทธิ์ของชาวบ้าน ถึงจะมีสายก็ไม่กลัวเพราะไม่มีอะไรที่เป็นพฤติกรรมที่ผิด จนหะยีอาแวกลับไปหลังจากพยายามถามถึงยูโซะด้วยทีท่าห่วงใยอีกเป็นครั้งสุดท้ายก่อนจะปล่อยมือจากราวบันได

โต๊ะครู จึงเริ่มคิดถึงความไม่น่าไว้วางใจในตัวของหะยีอาแวและเริ่มหนักใจกับปัญหาที่กรามจะต้องได้รับ แน่นอนที่สุดที่หะยีอาแวจะมินำเรื่องนี้มาปรึกษาบอกเล่ากับแกคนเดียว เมื่อข่าวนี้ออกไปซ้ำรอยข่าวการประกาศของขบวนการมุสลิม ที่เผาบ้านกรามซึ่งยังเป็นปริศนา และหลายคนยังไม่ปักใจเมื่อข่าวนี้ออกไปจะทำให้คนที่

ไม่เชื่อโอนเอนไปได้ ข่าวนี้ต้องมาจากการไม่ประสงค์ดีต่อกรามเด็กกำพร้าและต่อชนชาวมุสลิมด้วย โต๊ะครูลุกขึ้นเดินไปหยิบผ้าสีเขียวซีดหนาคงจะเป็นตรงขากางเกงของเจ้าหน้าที่ หรือส่วนใดส่วนหนึ่งซึ่งไอ้ปลอดงับและทิ้งติดปากมา โต๊ะครูเริ่มมองเข้าหาตัวเองซึ่งหะยีอาแวคงจะไม่พอใจนักกับการที่ไม่ปลงเชื่อต่อข่าวที่หะยีเอามาบอก ย่อมเป็นไปได้ที่ขณะพูดให้ร้ายกรามกับใคร ๆ อาจจะวกมาถึงตัวแกด้วย แกหลับตาเห็นความแตกแยกของคนไทยมุสลิมด้วยกันแต่อย่างน้อยที่สุดถ้าเริ่มหาทางป้องกันแต่เนิ่นๆ อาจจะเยียวยาแก้ไขได้ ดีกว่าปล่อยให้มันแตกละเอียด เพราะการประสานให้ดีดังเดิมนั้นย่อมทำได้ยากและต้องใช้เวลา แกนึกถึงส่วนหนึ่งในวจนะครั้งสุดท้ายของพระศาสดามูฮัมหมัดที่กล่าวกับประชาชนทั้งหลายให้สดับตรับฟังสิ่งที่พระองค์ตักเตือนและให้พึงจดจำไว้ให้มั่น ให้ประชากรรำลึกเสมอว่ามุสลิมทุกคนเป็นพี่น้องกันมีสิทธิทัดเทียมกัน มีหน้าที่เหมือน ๆ กัน และทั้งหมดเป็นเครือญาติเดียวกัน

กรามนั้น ตั้งแต่พ้นจากประตูบ้านต้นตระกูลของเขาออกมาเวลาบ่ายจนจะเย็นแล้ว เมื่อเดินมาถึงท่ารถคันสุดท้ายก็เพิ่งออกไปสักครู่เดียวทำให้เขายืนมองคิดหาทางที่จะไป หรือจะทำอย่างไรหรือจะพักค้างอ้างแรมอย่างไรในเมืองที่ต่างไปจากบ้านยาหลังโดยสิ้นเชิง

จากคลองมาเป็นถนนจากสองข้างคลองที่เป็นดงสาคูหรือดงมะพร้าวมาเป็นบ้านเรือนเป็นแถวเรียงกันเป็น พืดยาวตามถนนมีสายไฟระโยงระยางระหว่างต้นเสาไฟ ผู้คนซึ่งแทรกตัวอยู่ตามนาข้าวและทุ่งหญ้าเขียวขจี ก็มาเดินกันขวักไขว่ เสื้อผ้าอาภรณ์ก็ต่างแปลกตาออกไปจากชุดเสื้อผ้าเก่า ๆ จนสีซีด สาวมุสลิมเสื้อผ้าสะอาดกับกลิ่นน้ำมันบาง ๆ รัญจวนใจ คลุมผมเกล้าเรียบร้อยนวยนาดในชุดย่าหยาโสร่งปาเต๊ะสวยงามดูลานตาไปหมด แต่ในจำนวนคนที่เดินไปมาอยู่บนท้องถนนซึ่งล้วนแต่เป็นคนที่เขาไม่รู้จักเลยนั้น กลับไม่น่าเชื่อว่านอกจากเขาแล้วยังมีคนจากยาหลังอีกคนหนึ่งมาเดินอยู่บนถนนหนองจิกหะยีอาแว

เขากำลังจะเข้าไปทักเพราะอย่างน้อยแกอาจจะแก้ไขแนะนำเรื่องที่อยู่หลับนอนสำหรับคืนนี้ได้ แต่พอดีจิ๊ปตราโล่จอดเอี๊ยดลงที่ข้าง ๆ จนหะยีชะงักถอยถดอย่างตกใจ กรามก็พลอยตกใจไปด้วยเพราะรถที่หยุดนั้น คนขับ คือนักล่าหน้าเหี้ยมร่างมะขามข้อเดียวมือสังหารไอ้นิล หน้าหะยีอาแวนั้นเพียงแต่ชะงักแต่เมื่อเห็นว่าเป็นใครแล้วกลับมามีอาการเปลี่ยนเป็นดีใจและรีบทำมือให้สัญญาณนัดแนะส่งภาษาอะไรกันครู่หนึ่ง เหมือนกลัวใครเห็น นักล่าสังหารคนนั้นจึงกระชากรถพรืดพุ่งตัวผ่านเลยกรามไป เขารีบเบี่ยงหน้าและจ้ำหลบ หะยีอาแวเดินตามรถจิ๊ปคันนั้นอย่างรีบร้อนย้อน

เส้นทางที่เขาเดินมาจากบ้านต้นตระกูล

กรามข้ามถนนเดินตรงไปยังโรงแรมเก่า ๆ มีภาษาอาหรับเขียนกำกับชื่อโรงแรมอยู่ด้วยและมันก็เก่าพอ ๆ กับโรงแรม ชั้นล่างเป็นร้านกาแฟเรียงโต๊ะหินอ่อนแผ่นหนาเก่าแก่ อายุพอ ๆ กับเก้าอี้ที่วางล้อม มุมข้างในร้านติดฝาเป็นชุดกาแฟมีหม้อต้มน้ำทองเหลืองที่เขม่าควันและคราบน้ำจับจนมองไม่เห็นเนื้อ ถัดออกมาก็เป็นชั้นวางขนมใส่ปี๊บไว้สำหรับคนที่ต้องการแกล้มกาแฟ เขาตัดสินใจจะพักหลังจากลังเลดูท่าทีอยู่นิดหนึ่งเพราะไม่เคยรู้เรื่องการพักโรงแรม ก็พอดีเสียงเครื่องขยายเสียงจากสุเหร่าเตือนให้คนทำนมาซก่อนพลบดังขึ้น มีบ้านหลายบ้านปิดประตูพร้อม ๆ กัน เขาก้าวไปยังเจ้าของร้านกาแฟ ผู้เป็นทั้งเจ้าของโรงแรมด้วยในตัวบอกความประสงค์

"โรงแรมเต็ม" เจ้าของโรงแรมสวมหมวกยาวถักดิ้นทองบอกและไม่แนะนำอะไรอีก คนที่ยืนใกล้ ๆ ต่างหันมามองเขาซึ่งเป็นคนต่างถิ่นที่ยืนงงนิดหนึ่ง ก่อนชักเท้าออกเดินหาโรงแรมเพื่อซุกหัวนอน ความมืดเริ่มโรยตัวเข้ามาแทนที่ ไฟตามเสาไฟฟ้าข้างถนนเปล่งแสงขึ้น มองเห็นเป็นประกายสีเหลืองทั่วไป กรามเดินหาโรงแรมจนสองทุ่มทุกโรงแรม ทั้งของคนจีนและอิสลามเต็มหมดและคิดว่าเขาเดินจนทั่วเมืองแล้ว แต่ความคิดกลับไปบ้านดอน

คืนนั้นไม่มีเหลืออยู่เลย เขาเริ่มเตร่ไปเรื่อย ๆ ผ่านโรงหนังที่ค่อนข้างสว่างและร้านค้าตามความยาวของถนนอย่างไร้จุดหมาย

เมื่อค่อนดึกตามข้างทางก็เห็นคนที่ล้นโรงแรมเช่นเดียวกับเขาเริ่มหาที่นอน และบางคนก็หลับปุ๋ยตามที่ว่างระหว่างตึกตามทางเท้าเอาสัมภาระหนุนศีรษะไว้บ้างก็คนเดียว บ้างก็เป็นกลุ่ม บ้างมีลูกเต้าพะรุงพะรัง แต่เด็กหนุ่มซึ่งไม่เคยเดินทางไกลยังมองไม่เห็นทางเลยว่าเขาจะซุกตัวนอนที่ไหนสำหรับคืนนี้

"ทำไมคนมันมากจริงนะวันนี้" เสียงพึมพำเป็นภาษาพื้นเมืองมาเลย์ของเด็กหนุ่มมุสลิมรุ่นเดียวกับเขาสองคน ลักษณะเป็นคนในเมืองนั้นเดินคุยผ่านไป

"สงสัยหนีออกมาจากหมู่บ้าน ข้างในเดี๋ยวนี้เจ้าหน้าที่กวนมาก" เสียงนั้นเงียบหายไปพร้อมกับเจ้าของเสียงเลี้ยวหายไปในมุมตึกแล้วปรากฏเงาอีกร่างหนึ่งเป็นผู้หญิงเดินสวนออกมา

"อ้าว กราม"

"น้าผินเหรอครับ"

๙

"ผมไม่มีรถกลับ"

"แล้วทำไมไม่กลับบ้าน"

กรามไม่ตอบ นอกจากความอึดอัดที่จะตอบหรือไม่ก็ต้องบรรยายกันยืดยาวถึงจะได้รายละเอียดที่ครบถ้วน แต่เขาบอกถึงความรู้สึกส่วนตัวออกไปว่า "ความจริงผมสงสารปู่ แต่ไม่ทราบจะทำอย่างไร ผมจนและไม่มีปัญญา" เพราะเขารู้ดีว่าหญิงคนรับใช้ผู้นี้ทนอยู่ที่นั่นก็เพราะเป็นห่วงชายชราซึ่งอาจจะเป็นเจตนาตอบสนองบุญคุณ หรืออะไรสักอย่างหนึ่ง จึงทนยอมอยู่ในสภาพของทาสที่ใครสารพัดจะสับโขกจากทุกคนในบ้านมาได้เป็นเวลาตั้งยืดยาว ทาสที่ว่าถูกปลดปล่อยตั้งแต่สมัยนบีโมฮัมมัด ยังมีเหลืออยู่อีกหรือ

หญิงคนรับใช้ดึงแขนเขาหลบเข้าไปในเงามืดของชายคาให้

พ้นจากแสงไฟบนเสาไฟฟ้าข้างถนน "เธอรู้ไหมว่าน้าจะไปไหน"

"ไม่รู้" เขาสั่นหัว

"คุณหลวงให้ฉันเอาไอ้นี่ไปบ้านคุณชำนาญเลข เป็นทนายความอยู่เมืองนี้บ้านอยู่ตรงโน้น "เธอชี้ไปตามความยาวของถนน เป็นคนที่คุณหลวงเคยอุปการะมา" หญิงคนรับใช้ยื่นซองจดหมายที่ดึงออกมาจากอกเสื้อให้เขาดู "ในซองนี้คือความโชคดีของเธอ"

กรามงง เขายังไม่เข้าใจ

"มรดก หาดไข่เต่าอย่างไรเล่า ปู่เขาให้เธอกับคุณยงยุทธ" ขณะที่เขางงและไม่เข้าใจอะไรก็พอดีเด็กวัยรุ่นสี่ห้าคนเดินคุยเอ็ดอึงกันมา มือถือห่อผ้าบรรจุอะไรอยู่ข้างในกันมาคนละถุง พอคนที่ถือห่อใหญ่กว่าใครเปลี่ยนมือชายผ้าด้านหนึ่งก็ลุ่ยหลวม มีอะไรกลม ๆ ขนาดไข่ไก่แต่ขาวนิ่มตกแปะลงตรงข้างที่คนทั้งสองยืนสี่ห้าใบ เด็กคนนั้นก้มลงหยิบแล้วเงยหน้าขึ้นมามองดูคนทั้งสองปะเลี่ยน ๆ แล้วรีบเดินไปให้ทันเพื่อน "ไอ้ห่ะ อุตส่าห์หลบลูกบีนเข้าไปยังจะเอามาทิ้งเสียอีก"

จากการที่ได้ฟังคำบอกของหะยีอาแวเมื่อไม่กี่วันมานี้ แล้วมาได้ยินคำเล่าจากลูกสาวอีก ทำให้หะยีอุสมานเชื่อสนิทว่ากรามคือสายให้เจ้าหน้าที่เป็นหนอนบ่อนไส้ทำลายชาวบ้าน ไม่รู้บุญคุณ

ผืนแผ่นดินอันร่มเย็นที่โอบล้อมจุนเจือชีวิต แต่อ้อนแต่ออกจนเติบ-โต แต่เขากลายเป็นคนทรยศ

มิใยที่ลูกสาวพูดถึงสิ่งที่อาจเป็นไปไม่ได้ แต่หะยีบิดาก็ไม่ยอมรับฟังเอาไปหักล้างชั่งดูและความคิดที่เชื่อมั่นในตัวกรามเช่นนี้ก็จะถูกนำไปปรึกษาหารือกันในกลุ่มคนที่ชอบพอและไว้ใจได้ ส่วนผู้ที่ไม่สบายใจที่สุดตอนนี้ก็คือเธอ

"ลูกจะไปห่วงกังวลอะไรนักหนา" เสียงของมะซึ่งเธอคิดว่าน่าจะได้ยินเป็นคำปลอบใจมากกว่าก็กลับไม่เป็นเช่นทุกครั้งที่เคยมาซึ่งมะจะต้องเข้าข้างเธอเอาไว้ก่อนเสมอไม่ว่าจะถูกหรือผิด เช่นการเรียนหนังสือ ซึ่งป๊ะอยากให้ยุติเพราะมันเป็นความสิ้นเปลืองและต้องเสียเวลาคอยติดตามเอาใจใส่กว่าอยู่บ้านให้เป็นกังวล หรือให้เธอมีครอบครัวเหมือนเด็กอื่น ในหมู่บ้านที่แต่งงานตั้งแต่อายุยังน้อย

จุดประสงค์อันยิ่งใหญ่ของมะของเธอ ก็คือการให้ลูกสาวมีการศึกษา มีความคิด มีความสามารถพอที่จะเป็นที่ยอมรับของสามี ยืนเคียงบ่าเคียงไหล่ปรึกษาหารือกัน มิใช่ยอมตามสามีตะพึดตะพือ เช่นภรรยาของครอบครัวทั่ว ๆ ไป แม้แต่ครอบครัวของเธออะไรต่าง ๆ ทั้งเล็กใหญ่ การตัดสินปัญหาจึงเป็นเรื่องของป๊ะของมะทรงทั้งสิ้น แต่สำหรับเรื่องของกรามแล้วไม่ว่าเรื่องอะไรมารดา

ของเธอ จะต้องพยายามกีดกันให้ห่างออกไปไกลที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในยามนี้จึงไม่มีใครในชายคาบ้านที่มีลูกสาวคนเดียวที่จะเป็นพวกเธอ ในอันที่จะช่วยปรึกษาเรื่องของเพื่อนชายไทยพุทธของเธอให้เธออุ่นใจได้ เพราะความสนิทกันมาแต่เล็กนั้นมันยากเกินกว่าจะปล่อยให้เขาตกในภาวะของความเลวร้ายจนต้องลี้หลบไปอย่างไม่ได้ข่าวคราว ถ้าเขามิได้เป็นดังเช่นที่เข้าใจกันจะทำให้เพื่อนเสียใจเจ็บช้ำสักเพียงไหน บ้านเธอซึ่งก่อนนี้เด็กผู้ชายไทยพุทธเคยวิ่งเข้าออกมาตั้งแต่เล็กจนหนุ่ม แต่บัดนี้ประตูบ้านมันปิดตายสำหรับเขาเสียแล้ว

มะทรงมองออกไปนอกประตูบ้าน แต่อย่างน้อยในหมู่บ้านนี้คงยังมีอีกหลายคนที่สนิทชอบพอกราม และผู้ใหญ่ของหมู่บ้านอีกหลายคนที่รักและเข้าใจกราม เธอมั่นใจ และเดินมุ่งตรงลอดซุ้มบ้านออกไปทางท้ายบ้าน หวังเล่าเรื่องต่าง ๆ ให้โต๊ะครูดาโอะ ซึ่งเป็นเสมือนอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความคิดอ่านมาตลอดพึ่ง อย่างน้อยท่านอาจจะให้คำปรึกษาหรือช่วยแก้ไขให้เธอสบายใจได้บ้าง

"นายทหารคนนั้น เขาบอกว่ากรามกลับออกมาจากบ้านนั้นถึงวันนี้ก็สามสี่วันแล้วหนูคิดว่าเขากลับมาแล้วเสียอีกถึงรีบมาทันทีที่โรงเรียนหยุด ถ้าเขากลับมาเห็นบ้านโดนเผาคงเสียใจมาก" เธอนึกถึงภาพกองขี้เถ้ากองใหญ่ ที่มีไอ้ปลอดนอนฟุบเอาคางเกยขาหน้า

รอเขาอยู่ตรงประตูรั้ว ตรงที่ซึ่งกรามเคยเอาเรือผูกไว้แต่ตอนนี้เรือก็ไม่อยู่

"ทหารคนนั้นเขาเล่าอะไรให้ฟังอีกไหม" โต๊ะครูถาม

"ก็ไม่ได้เล่าอะไรอีก แต่ที่เขาบอกมานี้ก็เพราะเขาจะมาจีบหนูมากกว่า เพราะตั้งแต่วันแรกที่เจอกันนั้นเรารู้จักกันเพราะหนูเห็นว่าเขามีนามสกุลเหมือนกันกับกรามคือนามสกุล ดอนคัน วันแรกนั้นเขาไม่ได้บอกว่ารู้จักกรามเลยแม้หนูจะบอกชื่อนี้กับเขา เขาพูดให้ฟังแต่ว่าตระกูลเขามีคนใช้อยู่เพียงสามคนเท่านั้น และเป็นตระกูลเจ้าของหาดไข่เต่าที่หนองจิก"

"หาดไข่เต่า เอ มันตระกูลของหลวงนรรัตน์นี่ เออแต่ฉันไม่เคยเอาใจใส่นามสกุลหรอกเราเรียกแต่คุณหลวง ๆ และเคยมาที่นี่สมัยฉันยังเป็นเด็กพ่อของไอ้กรามยังไม่มาอยู่ เคยไปเยี่ยมท่านตั้งแต่สมัยโน้นหลายหนกับป๊ะและชาวบ้าน เป็นคนดีมากทีเดียว ที่รู้ๆ มาท่านก็เคยบอกว่ามีลูกชายคนเดียวไป เรียนหนังสืออายุก็พอ ๆ กับฉันนี่แหละแต่ไม่เคยพบเห็นอาจจะเป็นไอ้ลิมพ่อไอ้กรามก็ได้ พอป๊ะตาย พวกเราก็ไม่เคยไปเยี่ยมท่านอีก และท่านก็คงแก่เกินกว่าจะมาเยี่ยมเราหรือพ้นอายุราชการไป ตอนนี้อายุคงเหยียบแปดเก้าสิบปีแล้วมั้ง พ่อไอ้กรามก็ไม่เคยเล่าอะไรให้ฟังเลย คนเราแถวบ้านนี้ที่อายุมาก ๆ รู้จักและเคยเห็นท่านทั้งนั้น ยังไง ๆ ก็ต้องรอ

จนกว่าไอ้กรามกลับมา"

"โต๊ะครูว่ากรามจะรู้ข่าวเรื่องบ้านถูกไฟไหม้ไหม"

"ก็ไม่แน่ หรือมันอาจจะอยู่ที่บ้านปู่ของมันเลยก็ได้ถ้ามันรักความสบาย"

"แต่หนูว่าเขาต้องกลับมา" โต๊ะครูจ้องหน้าขาวของเด็กสาวเหมือนรู้ความในใจ "เพราะผู้กองนั้นบอกว่าเขาออกจากบ้านนั้นมาแล้วด้วย เพียงแต่ว่าตอนนี้เขาจะต้องอยู่ที่ไหนสักแห่ง"

"หรือว่าเจอเพื่อนฝูงเข้า เบื่อ ๆ เรื่องทางนี้อาจจะเที่ยวเรื่อยเปื่อยไป" โต๊ะครูเดา

"แล้วยูโซะอยู่ที่ไหนคะ"

"ไม่รู้ซี ไม่เคยให้ข่าวมาเลย" ในสายตาของโต๊ะครู นอกจากกรามก็มียูโซะอีกคนหนึ่งที่สนิทกับเด็กสาว แต่เป็นความสนิทที่แตกต่างไปจากกราม

"เห็นป๊ะเล่าให้ฟังว่ายูโซะถูกยิง และหนีมาแอบในหมู่บ้านทหารเลยตามมา"

"ป๊ะเธอพักนี้เจอกับหะยีอาแวบ่อยเกินไป เมื่อวานหะยีอาแวก็มาที่นี่ บอกว่ามาจากไหนก็ไม่รู้แล้วมาบอกเรื่องของกรามนี้แหละ แต่ฉันไม่ค่อยจะเชื่อ"

"หะยีอาแวมาบอกเหรอคะ" มะทรงนั่งตรึกตรองอยู่ครู่หนึ่ง

แล้วพูดต่อว่า "ถ้าหนูจำได้ไม่ผิด หนูเคยเห็นหะยีคนนี้ตอนหนูไปโรงเรียนเมื่ออาทิตย์ที่แล้ว หนูเห็นเขาแอบซุบซิบกับเจ้าหน้าที่ตรงซอกสถานีรถไฟยะลา"

"ฉันก็ว่าบางทีไอ้มุสลิมด้วยกันนั้นเสียอีกที่จะร้ายไปกว่าคนที่มาอยู่อาศัยทำเอาไอ้คนดี ๆ ต้องพลอยรับเคราะห์แทน ชาวบ้านก็ต้องพลอยเดือดร้อน พระเจ้าจะไม่มีวันให้อภัยมันเลย"

"แล้วโต๊ะครูไม่คิดลองไปเยี่ยมบ้านคุณหลวงปู่ของกรามดูเหรอ เผื่อจะเจอ"

"ท่านคงจะจำเราไม่ได้แล้ว มันนานนมเหลือเกิน ฉันว่ายังไง ๆ มันต้องกลับมาซีน่าเชื่อเหอะ"

เธอรอฟังข่าวกรามอยู่อีก จนเที่ยงวันอาทิตย์ก็ยังไม่มีวี่แววจะรอต่อไปก็คงไม่ได้ พรุ่งนี้ก็ต้องเรียนหนังสือและมีสอบด้วยจึงโดยสารเรือหางยาวเที่ยวสุดท้ายที่ผ่านหมู่บ้าน เพื่อต่อรถประจำทางที่ตลาดอีกต่อหนึ่ง พอขึ้นฝั่งก็เห็นลีมะเพื่อนสาวรออยู่ก่อนที่ท่ารถตั้งนานแล้ว

"ฉันรอฟังข่าวกรามอยู่ไม่รู้ว่าเขาไปไหน"

"หายไปแต่เมื่อไหร่"

"ไม่รู้ เธอรู้ไหมว่าบ้านเขาถูกเผาเรียบเลยมีเหลือแต่ขี้เถ้า"

"ใครเผา"

"ไม่รู้เห็นป๊ะเราบอกว่าพวกในป่าเผา เพราะรู้ว่ากรามเป็นสายให้ตำรวจ"

"แล้วจริงหรือเปล่า"

"ไม่รู้ซี แต่เราว่าเป็นไปไม่ได้ กรามรักชาวบ้านจะตายไป"

"แล้วเขาหนีไปได้ยังไง"

"ไม่รู้ไม่มีใครเห็นว่าเขาหายไปแต่เมื่อไหร่ เราถึงอยากเจอ ถ้าเราเจอเราก็จะได้รู้ว่าใครเผา"

"หรือว่าอีตาผู้กองที่เธอเล่าให้เราฟัง มันอิจฉานายกรามเลยแกล้งเผาแล้วป้ายสีให้"

"บ้า"

"แล้วใครจะเก็บแพงพวยให้เราอีกละนี่" ลิมะบ่นออด

จนกระทั่งรถออก มะทรงนั้นเงียบเสียจนลิมะสังเกตเห็นซึ่งต่างกับวันที่เล่าเรื่องต้นตระกูลของกรามให้เธอฟังเหมือนคนละคน สำหรับเธอนั้นไม่ค่อยจะได้สนใจกับความเป็นไปของสถานการณ์รอบตัวมากมายนัก และบ้านของเธอก็อยู่ในตลาดไม่ค่อยจะได้รับทราบความเป็นไปที่เกิดขึ้นในตำบลบ้านป่าลึก ๆ เข้าไป นอกจากข่าวลือที่ลือที่เล่าต่อ ๆ กันออกมาเท่านั้น แล้วก็เงียบหายไปเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น

เพราะมะทรงเงียบลีมะจึงไม่อยากรบกวน เลยต้องเงียบตามไปด้วยจนถึงด่านหยุดตรวจด่านแรก มีเจ้าหน้าที่มากกว่าตอนขามาสักสามเท่า และมากกว่าทุกครั้งที่เด็กสาวทั้งสองเคยผ่านการตรวจมา ทุกคนมีท่าทางเตรียมพร้อมเอาจริงเอาจังใกล้ ๆ ป้อมมีรถจี๊ปและพลวิทยุรับส่งเปิดวิทยุทิ้งไว้เหมือนกับในภาพยนตร์สงคราม การตรวจกระทำกันอย่างถี่ถ้วนบนถนนสายนี้ รถที่วิ่งอยู่ค่อนข้างน้อยยังต้องจอดรอตรวจต่อกันยาวอยู่ข้างหน้าอีกสามคัน แต่รถที่วิ่งสวนกลับไปนั้นจะมีการตรวจเล็กน้อยเช่นที่ตรวจกันตามปกติ คนในรถเริ่มเดากันไปตามความน่าจะเป็น แต่สิ่งที่แน่นอนนั้นต้องเพราะเกิดเหตุการณ์สู้รบกันในทางที่รถวิ่งมาที่ไหนสักแห่งหนึ่งซึ่งฝ่ายผู้ร้ายจะต้องใช้เส้นทางนี้หลบหนี หรือลำเลียงอาวุธผู้คนหรือมีข่าวซึ่งสืบได้ว่าจะมีบุคคลซึ่งทางการต้องการตัว หรืออาวุธยุทโธปกรณ์ลำเลียงหลบซ่อนบนเส้นทางนี้ และสิ่งที่เขาต้องการจากการค้นหานั้นจะต้องมีความสำคัญอย่างแน่นอน ถ้าดูจากกำลังคนและอาวุธที่มาตั้งด่านตรวจ มีบางคนลองสอบถามว่าค้นอะไร แต่ไม่มีคำตอบจากเจ้าหน้าที่กลุ่มนั้น

ลีมะนั่งรอการค้นอยู่ในรถเหมือนกับคนโดยสารคนอื่นโดยทั่วไป เมื่อเธอมองออกไปทางหน้าต่างรถโดยสารประจำทางก็เห็นเฮลิคอปเตอร์บินอยู่บนท้องฟ้าค่อนข้างสูง สวนทางกับรถของ

เธอมุ่งแน่วไปสวนเส้นทางที่เธอมา สักครู่ก็มีคนอื่นเห็นและต่างชี้กันดู บางคนเปรยขึ้นมาว่า "สงสัยจะไปรับคนเจ็บ หรืออาจจะเอากำลังไปเสริม" แสดงว่าตอนนี้อาจจะกำลังสู้รบกันอยู่หรืออาจจะเพิ่งเรียบร้อยแต่ทุกคนก็เดาเอาทั้งนั้น มะทรงซึ่งนึกถึงกรามอยู่ก็ดึงความคิดเข้าไปปะติดปะต่อเข้าไปโยงกับเหตุการณ์ แต่เธอก็ปฏิเสธความคิดถึงการเป็นสายให้กับเจ้าหน้าที่ของเขา ที่จะทำให้ชุมชนที่สงบมีการสู้รบถูกปราบปรามเป็นสงครามย่อย ๆ ในป่าที่ร่มเย็น ผู้คนชาวบ้านที่ถูกกล่าวหากลายเป็นศพนอนกอดปืนเรียงรายเลือดแดงฉานอย่างที่ป๊ะเธอเชื่อ แล้วความคิดที่จะช่วยเพื่อนของเธอจากความเชื่อของชาวบ้านและป๊ะเธอก็จบลงตรงพฤติกรรมน่าสงสัยในตัวหะยีอาแว

การตรวจค้นที่ผ่านไปของทางการไม่มีวี่แววว่า เจ้าหน้าที่จะพบสิ่งที่ต้องการ แต่การตรวจค้นอย่างเข้มงวดก็ยังไม่มีท่าว่าจะเลิก มะทรงนั่งดูการตรวจค้นตามร่างกายผู้โดยสารโดยวิธีคลำ ๆ ตบ ๆ ดูด้วยฝ่ามือและถลกดู รถถูกตรวจอย่างละเอียดทุกซอกมุมส่วนไหนที่เปิดได้ก็จะรื้อค้น "มันเป็นการค้นหาที่เสียเวลาเอามาก ๆ และอาจจะไม่ได้ผลเอาเลย" มะทรงคิด "..ถ้าฝ่ายตรงข้ามมีคนส่งข่าวไปบอกคนของเขาเสียก่อน นอกจากว่าจะเป็นความจำเป็นที่จะต้องเสี่ยงเท่านั้น มิฉะนั้นแล้วมันคือการฆ่าตัวเองหรือยอมเดิน

เข้าสู่ตะแลงแกงอย่างโง่ ๆ เท่านั้น”

เมื่อออกจากด่านตรวจนั้นแล้วก็ยังผ่านอีกสองด่าน ซึ่งการตรวจค้นลดความเข้มงวดลงแต่ก็เข้มงวดกว่าวันก่อน ๆ อยู่ รถราของผู้สัญจรโดยใช้เส้นทางนี้จึงเสียเวลาไปตาม ๆ กัน บางคนก็บ่นอุบ บางคนถึงกับแช่งชักไปตามประสาและได้รับความเดือดร้อนซึ่งอาจจะต้องต่อรถไปยังเป้าหมายอื่นไม่ทัน ต้องนอนรอเที่ยวต่อไปเอาวันพรุ่งนี้ คนมีเงินจะเช่ารถไปเองก็ไม่มีรถไปในเวลาค่ำมืดเพราะระยะหลัง ข่าวการโจรกรรมบุกปล้นจี้รถยนต์ตอนกลางคืนของโจร ทั้งโจรธรรมดาและที่อ้างตัวเป็นโจรขบวนการมีอยู่มิได้ขาดและที่ร้ายไปกว่านั้นก็มีข่าวหนังสือพิมพ์บ่อย ๆ ที่จับได้ว่าเจ้าหน้าที่เป็นโจรคุมพวกปล้นเสียเองได้อยู่เนือง ๆ

เมื่อเท้าแตะดิน ก็ปรากฏความสับสนรีบร้อนบนท้องถนนอย่างเห็นได้ชัด รถเจ้าหน้าที่ทั้งฝ่ายตำรวจ ทหาร และ ฝ่ายปกครองหลายคนมีเจ้าหน้าที่นั่งวิ่งผ่านไปมาให้เห็น สังเกตได้ชัดว่าประชาชนตามบ้านเรือนสองฟากทาง และคนเดินถนนมองรถที่วิ่งผ่านไปมาเหล่านี้อย่างงง ๆ รถบรรทุกทหารคันใหญ่เสียงกระหึ่มบรรทุกทหารเต็มคัน ส่วนรถฝ่ายปกครองก็มีสีกากีและขีดใหญ่ ๆ หรือหลายขีดซ้อนกันบอกตำแหน่งสูง ๆ ที่ไม่ค่อยจะมีบุญได้เห็นบ่อยนักก็วิ่งผ่านให้เห็นหลายคัน แต่ละคันล้วนมีอาการรีบร้อนและ

จริงจังทั้งสิ้น

มะทรงกับลีมะ ได้ยินคนพูดถึงทหารที่ได้รับบาดเจ็บที่โรงพยาบาลซึ่งถูกลำเลียงมาโดยเฮลิคอปเตอร์ บางคนก็เสียชีวิตเพราะทนพิษบาดแผลไม่ไหว ทหารเหล่านี้บาดเจ็บมาจากไปโดนกับระเบิด และการสู้รบอย่างรุนแรงในการปราบขบวนการของชาวไทยมุสลิม ในยามนี้ไม่มีใครพูดถึงความเสียหายของฝ่ายตรงข้าม นอกจากคนที่ไปเห็นภาพจากโรงพยาบาลมาเองเล่าให้ฟังถึงเสียงโอดโอยและเปลสนามที่ลำเลียงคนเข้ารับการรักษาอย่างเร่งรีบ และไม่ใช่มีเฉพาะที่โรงพยาบาลในเมืองนี้ ที่อำเภอและจังหวัดใกล้เคียงก็แบ่งกันไป คนที่หมู่บ้านไม่ไปเห็นมาเองก็เอาคำเล่ามาพูดต่อ ๆ กันไป

ขณะที่มะทรงกับลีมะเดินไปบนทางเท้าสวนทางกับข่าวที่มาจากโรงพยาบาลไม่ขาดสาย ลีมะนั้นค่อนข้างเดินยากหน่อยเพราะมีชะลอมใส่ของใบเขื่องจากบ้านมาด้วย เธอนั้นช่วยแบ่งของอย่างอื่นมาช่วยถือให้ อีกไม่ไกลนักก็จะถึงซอยเลี้ยวเข้าบ้านญาติที่มาอาศัยอยู่ในระหว่างโรงเรียนเปิด เสียงรถคันหนึ่งส่งเสียงห้อตะบึงเหมือนกวดอะไรมาข้างหลัง มันเป็นรถจี๊ปทหาร พอเลยคนทั้งสองก็เบรคอย่างกระทันหัน แต่รถก็ยังพุ่งพรืดลากตัวไปบนถนนอีกเป็นเมตรจึงหยุดสนิท ประตูรถเปิดออก รท. ยงยุทธ ดอนคัน เดินยิ้มเผล่แต่งเครื่องแบบสวมหมวกแก๊ปเดินเข้ามา ลีมะนั้นก็เดา

ออกเพราะมะทรงเล่าให้ฟังแล้ว

"ไปไหนกันมาครับ เดี๋ยวผมจะไปส่ง"

"กลับบ้านมาค่ะ" แล้วมะทรงก็แนะนำเพื่อนสาวให้รู้จัก "เกิดอะไรขึ้นหรือคะ" เธอถามสิ่งที่อยากรู้ทันที

"ก็ไอ้ยูโซะน่ะซีครับ" หน้าเขาเข้มงขึ้น "สายเรารู้ว่ายูโซะหนีเล็ดลอดไปรักษาตัวอยู่ที่ตอนกลาง ๆ แม่น้ำ ใกล้หมู่บ้านชาวประมงทางทิศตะวันออกบ้านคุณ พอไปล้อมก็โดนกับระเบิดที่มันวางไว้เต็มไปหมด สงสัยว่าเป็นแหล่งใหญ่แหล่งหนึ่ง เพราะทางท้ายหมู่บ้านเป็นป่าทึบขึ้นไปติดเทือกเขา ส่งทหารไปอีกก็มีพวกมันคอยปะทะอยู่อีก"

"ตอนนี้ยังรบอยู่สิคะ"

"พวกโจรถอยไปหมดแล้ว แต่เรากำลังส่งกำลังตามเข้าไป"

"สายของคุณ ใช่นายกรามหรือเปล่าคะ" เธอจะถามประโยคนี้ออกไปแต่หยุดไว้

"ผมจะช่วยไปส่งคุณดีกว่านะครับ หนักออก" เขาเสนออีกครั้งด้วยประโยคเดิมของสุภาพบุรุษที่พึงมีกับคนอ่อนแอเพียงแต่ของเขามีสิ่งซ่อนเร้นปนอยู่ด้วยแค่นั้น

"ไม่เป็นไรค่ะ จะถึงอยู่แล้ว ขอบคุณมาก งานของคุณกำลังเร่งด่วนรีบไปดีกว่า เดี๋ยวเสียราชการหมด"

"ถ้างั้นผมไปก่อนละ" เขายกมือแตะขอบหมวกอันเป็นท่าเก๋ของสุภาพบุรุษในเครื่องแบบแล้วเดินไปขึ้นรถ

"เขาจะเป็นจะตายกันอยู่ ยังจะมีเวลาจีบผู้หญิงอยู่อีก แย่จริงญาติของเพื่อนเธอ" ลีมะกล่าวกับมะทรงอย่างขำ ๆ

"นั่นซีแล้วจะชนะได้อย่างไร"

๑๐

กรามตื่นแต่เช้าแต่ยังปล่อยให้ตัวเองลาดอยู่บนที่นอน ท่อนแขนที่ก่ายหน้าผากกดทับความฟุ้งซ่านที่อัดแน่นอยู่ในสมอง จนคับกะโหลกหนึบ ๆ เขาห่วงไอ้ดำปลอดซึ่งตอนนี้มันคงอดข้าวจนผอม หรือว่ามันยังวิ่งไล่ขุดหาอะไรชายป่ากินตามนิสัยของมัน ซึ่งต่างไปจากไอ้นิลตัวที่ถูกสังหาร ถัดจากไอ้ดำก็เป็นเรื่องความเข้าใจของชาวบ้านที่เคยเห็นหน้า คงคิดว่า เขาหายหน้าไปไหนโดยไม่บอกใครที่ข้องห่วงและฉงน คงมีกันมากอย่างน้อยการที่ไม่มีเขาวาดพายไปตามคลองผ่านหน้าบ้านเพียงสามวัน อีแมะขอดีเยาะเจ้าของพลูกว่าร้อยเถา คงจะบ่นจนพลูที่แกเก็บมัดเรียงกำกองไว้ตรงบันไดตีนท่าเหี่ยวแห้งเพราะไม่มีใครช่วยแกเอาไปส่งที่ตลาดอย่างแน่นอน หรือกลับไปมะพร้าวของหลายเจ้าที่สอยไว้ก็คงมาก จนบรรทุกกันพายหักแน่

เขาอยากจะกลับตั้งแต่เมื่อวานและวันนี้ก็รุม ๆ จะอยู่ไม่ติด แต่ทนายชำนาญเลขห้ามไว้ ทนายชำนาญเลขเป็นเพื่อนของพ่อสมัยเรียนหนังสือมาด้วยกัน โดยความอุปการะของเจ้าของหาดไข่เต่าจนหนุ่มแน่น และต่อมาทนายชำนาญเลขได้ประกอบอาชีพทนายความ ส่วนพ่อของเขาออกจากโรงเรียนไม่ยอมเรียนหนังสือตั้งแต่สงครามโลกสิ้นสุด ชีวิตผจญภัยเที่ยวเตร่เข้าป่าล่าสัตว์อยู่กับเพื่อนฝูง ความมีฐานะทางครอบครัวดี ตระกูลมั่งคั่ง มิได้ทำให้เขาแยกตัวเองให้ห่างพ้นไปจากชาวบ้านธรรมดาทั่ว ๆ ไป แต่เขากลับมีชีวิตที่สนุกคลุกคลีอยู่แต่กับชาวบ้าน ฝีมือยิงปืนแม่นยำเหมือนจับวางร่ำลือผ่านทุ่งข้ามเขาไปทั่ว การหลับนอนเหมือนกับการมีนิสัยง่าย ๆ ของเขาทำให้นอนที่ไหนบ้านใครก็ได้ เมื่อหิวก็แวะร่วมวงครัวไหนก็ได้ไม่เคยรังเกียจทั้งไทยพุทธ และไทยมุสลิม หลายตำบลทั้งใกล้และไกลบ้าน เขาจะมีเพื่อนคอยนำทางซึ่งเป็นชาวบ้านต่างๆ ชวนไปหาสัตว์ให้ยิง หรือที่ไหนมีสัตว์คอยรังควานกินพืชไร่ชาวบ้านก็มักจะบอกเขา บางครั้งชาวบ้านมาตามให้ยิงหมูป่าที่มีเป็นฝูง ๆ ซึ่งเป็นสัตว์ห้ามบริโภคของมุสลิม หรือสัตว์อื่นก็ตามถ้าตายเพราะเป็นโรค ด้วยการยิงหรือเครื่องมือล่า เขาจะไม่แตะต้องนอกจากว่าจะต้องรีบฆ่าด้วยการเชือดคอพร้อมกับเอ่ยนามพระเจ้าบิสมิลล่ะห์ ก่อนที่มันจะสิ้นใจตายด้วยกระสุน สัตว์ที่ตายร้อยพวงหรือมัดขาห้อยตัวกับคานหามสอง

คนสามคนมาจากการล่าของนายลิ้มทุกตัวจึงมีรอยรังรอบคอด้วยมีดคมโดยเพื่อนที่ไปด้วยชาวมุสลิม ฝีมือที่แม่นยำของนายลิ้มในการล่าสัตว์จึงอาจจะต่างกับนักล่ามือฉมังคนอื่นโดยทั่วไปตรงที่จะยิงโดยมิให้มันตายทันทีก่อนที่คมมีดจะเชือดคอมันพร้อมกับเอ่ยขอพระเจ้า

จนพ่อเขาหายเงียบไปเฉย ๆ ซึ่งทนายชำนาญเลขนับนิ้วคิดจำนวนปีที่หายไปหรือพอ ๆ กับอายุของกราม เพราะพ่อของเขาพูดภาษาพื้นเมืองมาเลย์ได้เก่งจึงเข้าไปเที่ยวที่ไหนได้สบาย แม้แต่บางตำบล เขาคือคนไทยพุทธแรกที่เหยียบย่างเข้าไป พ่อของเขาจึงเป็นตัวแทนลักษณะของคนไทยที่มุสลิมบอกว่า เป็นคนดีเป็นคนน่าคบค้ามีความบริสุทธิ์ใจ มุสลิมบางกลุ่มยังเคยพูดถึงคนของทางการที่เข้าไปทีหลังว่าทำไมจึงไม่เหมือนกับไทยพุทธหรือนายลิ้มที่เขาเคยรู้จัก และบัดนี้กลายเป็นบุคคลในเรื่องเล่าปรำปราถึงคุณสมบัติที่ดีของคนไทย แต่ตัวจริงนั้นได้สาบสูญไปหลังจากหายเงียบไปพร้อมกับลูกสาวคนนำทางล่าสัตว์ โดยลงเรือไปทางใต้ และมีชายหนุ่มมุสลิมชื่ออุสมาน วีการ์แดเป็นคนชักชวนเพราะเขารักอิสระเกินกว่าที่จะอยู่ร่วมชายคาเดียวกันกับแม่เลี้ยง เด็กในบ้านอายุอ่อนกว่าเขาและมีแต่ความทะเยอทะยานได้

“มันไม่บอกฉันสักคำเดียวว่าไปไหน ทั้ง ๆ ที่ระยะหลังนับตั้งแต่ปู่เธอมีภรรยาใหม่ มันไม่เคยกลับบ้านมากินนอนอยู่ที่นี่”

ทนายชำนาญเลขเล่าอดีตของพ่อให้เขาฟัง "แล้วนี่เธอยังจะไม่คิดอยู่ให้ปู่สบายใจหน่อยเรอะ ปู่เธอนั้นรักพ่อเธอมากนะอายุท่านตอนนี้ก็เหมือนไม้ใกล้ฝั่งเอาเต็มทีแล้ว ยังจะต้องเจอกับปัญหาหนักอึ้งเข้าไปอีก แม่ผินก็เล่าให้ฟังแล้วไงว่าชีวิตปู่ของเธอไม่มีความหมายสำหรับพวกเขา ยิ่งถ้ารู้ว่าปู่เธอคิดอย่างไรกับการจัดสรรมรดกอีกพวกเขาต้องทำอย่างหนึ่งอย่างใดลงไปอย่างแน่นอน"

กรามนั้นนิ่งอึ้ง กลิ่นป่ากลิ่นทุ่งที่วูบโชยมาในความคิดเหมือนเรียกให้กลับ ซึ่งทนายรู้ดีถึงความคิดของเขา "อีกประการหนึ่ง" ทนายเริ่มต้นเหมือนจะพยายามชี้แจง "..ระยะนี้ความแตกแยกระหว่างไทยมุสลิมกับไทยพุทธนั้น นับวันมันจะยิ่งแตกแยกหนักขึ้น จนถึงวันหนึ่งที่เขาจะต้องคิดว่าเธอไม่ใช่พวกเขา และเหตุการณ์เหล่านี้เธออย่าหวังเลยว่ามันจะถูกแก้ไขหรือยับยั้ง เมื่อแม้แต่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ซึ่งความจริงแล้วคือผู้รักษากฎหมาย รักษาความสงบ บำบัดทุกข์บำรุงสุข แต่เมื่อมาปฏิบัติงานที่นี่กลายหน้าที่มาเป็นคอยจับผิด ข่มเหงรังแกชาวบ้านอย่างที่เธอเล่าให้ฟัง บางแห่งมีการยิงทิ้งชาวบ้านตั้งข้อหาผู้บริสุทธิ์ แล้วใครจะทนไหว เมื่อถึงจุดคนต้องสู้แม้จะขนทหารมาสักยี่สิบกองพันก็ไม่ยับยั้งเขาได้ ชีวิตก็ต้องแลกด้วยชีวิต มันถึงเวลาที่เขาทวงแผ่นดินของเขาคืน ก็เขาอยู่ที่นี่มาแต่ดึกดำบรรพ์แล้วใช่ว่าเขาจะเพิ่ง

เข้ามาจับจองหรืออาศัยเราเมื่อไหร่ เราต่างหากที่มาอยู่ในดินแดนเขา มาปกครองเขาแล้วแยกเขาแยกเรา เขาคือไอ้แขก แต่เราล่ะคือใคร เราก็คือไอ้นักล่าอาณานิคมเผ่าหนึ่งที่เขาต้องกำจัดออกไป เราจะไปโทษเขาก็ไม่ได้ ข้าราชการดี ๆ ที่เข้ากับประชาชนได้ก็เคยมี แต่ไม่นานก็จะถูกโยกย้ายออกไปด้วยข้อหาต่าง ๆ อย่างน่าเสียดาย แล้วในที่สุดเธอก็จะกลายเป็นตัวแทนของคนไทยที่จะต้องรับกรรมแทนทั้ง ๆ ที่เธอไม่รู้เห็นอะไรกับความเลวเหล่านั้น"

"แต่ผมมีความรู้สึกว่าอยู่เมืองไม่ได้"

"อะไรที่เธออยู่ไม่ได้ เธอมีส่วนในหาดไข่เต่าค่ามหาศาลจะอยู่อย่างไรก็ได้"

"แต่มันไม่มีอะไรเหมือนยาหลังเลย ผมอยู่เฉย ๆ ที่นี่เพียงไม่กี่วันผมก็รู้ตัวว่าอยู่ไม่ได้ ซึ่งต่างกับที่โน่น บางครั้งผมไม่ทำอะไรเลยตั้งหลายวัน เมื่อผมเบื่อขุดดินปลูกมะพร้าวเลี้ยงไก่และผ่าฟืน แต่พอมาอยู่เฉย ๆ ที่นี่ก็คิดว่าให้ผมทำงานหนักกว่านั้นสักเท่าตัวยังดีกว่า และงานที่โน่นก็เหมาะกับผม" เขาอยากจะคิดต่อไปถึงเด็กสาวอีกคนที่นั้น ซึ่งเขามิได้บอกให้เธอรู้เลย เมื่อเธอกลับไปไม่เห็นเขา เธอจะคิดอย่างไรบ้างนะ แล้วถ้าเขาตัดสินใจมาอยู่ที่นี่มันห่างไกลเหลือเกิน ในความรู้สึกระหว่างเขากับเธอที่อยู่ใกล้ได้เห็นกันตลอดมา ยามนี้เหมือนกับว่าขาดอะไรไปสักอย่างหนึ่ง มัน

ต่างกับการไปเรียนหนังสือของเธอแม้ว่ามันจะอยู่ไกลกันแต่การรู้ว่าวันเสาร์อาทิตย์เธอต้องกลับบ้านและเขาต้องพายเรือไปสุเหร่าให้ได้แม้จะไม่มีธุระอันใด แต่เพราะมันผ่านบ้านของเธอ ส่วนเธอนั้นก็จะเลาะเล่นอยู่แถวริมรั้วชายคลอง การได้คุยกันสักชั่วพักหนึ่งก็พอเพียงแล้วแม้ว่าเงากำแพงศาสนาบังกั้นอยู่จนต้องถอนหายใจ

ทนายชำนาญเลขยืนขึ้น ก้าวเข้ามาตบไหล่ปลอบใจเบา ๆ แสงตะวันเริ่มแรงจับยอดสุเหร่าสีทองเป็นประกายวาววูบ

"ให้ฉันไปเยี่ยมปู่เธอสักหน่อย ถ้าไม่มีอะไรอาจจะให้เธอกลับไปหมู่บ้าน แล้วคิดเอาเองว่าจะกลับออกมาเมื่อไหร่ แต่ฉันไม่เห็นด้วยกับการที่เธอเอาอะไรไปผูกไว้ที่นั่น โดยไม่ยอมเปลี่ยนแปลง หรือรับรู้อะไร มันเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องนักกับการที่ด้อสานสิ่งที่ผิดพลาดต่อไปจากลายที่พ่อเธอสานขึ้นเอาไว้ด้วยอารมณ์ และมิจฉาทิฐิ ขณะที่มีทางอื่นที่ดีกว่าให้เธอเลือก" ทนายพูดเนิบและเน้นเป็นช่วง ๆ แล้วเดินออกจากบ้านไป ปล่อยทิ้งให้เขานั่งอยู่คนเดียวบนเก้าอี้หลังบ้านกับคำกำชับตั้งแต่เข้ามาในชายคานี้ มิให้ออกไปนอกรั้วบ้านเด็ดขาด และถ้าไม่จำเป็นก็ไม่ควรออกจากตัวบ้านให้ใคร ๆ เห็น มันเป็นคำกำชับที่มีความปรารถนาที่ดีของชายสูงอายุรุ่นพ่อที่มีสิ่งผูกพันอยู่กับลูกชายหนึ่งคน กำลังเรียนหนังสืออยู่ที่กรุงเทพฯ ส่วนภรรยาได้ตายไปนานแล้ว ทนายขี่จักรยาน

ผ่านไปในตลาดมุ่งตรงไปบ้านหลวงนรรัตน์ ดอนคัน ตามท้องถนนโดยทั่วไปมีผู้คนสังเกตได้ว่า อพยพออกมาจากหมู่บ้านตำบลในป่าหลบหนีภัยการเข้าไปกวาดล้างขบวนการโจรก่อการร้าย โจรแบ่งแยกดินแดน และหนีภัยจากโจรมุสลิมที่ตำรวจเลี้ยงไว้ให้เป็นสายพวกนี้เที่ยวก่อความวุ่นวายอาละวาด ทั้งปล้นฆ่าเรียกค่าไถ่แล้วประกาศให้เข้าใจว่า เป็นการกระทำของขบวนการมุสลิมทุกครั้งไป บางคนก็หลบภัยหมายมาพึ่งพิงบ้านญาติซึ่งอยู่ในเมือง บ้างก็หนีมาด้วยความกลัวหวังตายเอาดาบหน้า สภาพเช่นนี้มิใช่เพิ่งมี แต่มันเริ่มมากขึ้นจนสังเกตได้ รถ จีเอ็มซี ก็โฉบออมาบนท้องถนนขณะที่ในป่ากรุ่นร้อนระอุเหมือนภูเขาไฟ

ที่บ้านคุณหลวงเงียบไปกว่าปกติ

"ทั้งทหารตำรวจออกป่าไปราชการกันหมดค่ะ" คุณนายแม่รายงาน "เด็ก ๆ ก็เพิ่งจะไปโรงเรียนกัน พักนี้เห็นว่าใกล้ปีงบประมาณต้องปราบกันหนัก น่าเห็นใจทหารตำรวจกันต้องออกปฏิบัติงานเสี่ยงตาย เห็นทีต้องไล่ไอ้แขกออกไปให้หมดนะคะถึงจะสงบมีเหลือไว้มันก็มีขึ้นมาอีก"

"เลยไม่ได้กลับกันเลยสิครับ" ทนายหมายถึง รท. ลูกชายและ ร.ต.อ. ลูกเขย

"อีตายงยุทธมันอยู่แถวนี้แหละค่ะ ไม่ค่อยได้ออกป่ามากนัก

แต่ผู้กองสิคะ" คุณนายเรียก ร.ต.อ. คำราม พิฆาตว่าผู้กองเสมอ "..ต้องเข้าป่า รายนี้ขยันงานมุมานะ สอนลูกให้ยิงปืน โอ๊ย เก่งเหมือนพ่อเลยค่ะ อีตายงยุทธเสียอีกโต๋ไปเต๋มา ไอ้นี่เสือผู้หญิง" คุณนายแม่ขยับแว่น "ทนายมาแต่เช้าเลย กาแฟดีกว่านะคะ" คุณนายภรรยาคุณหลวงชราแต่วัยเดียวกับเขา ผอมประเปรียวส่อแววฉลาดทันคนและโกง

"ขอบพระคุณครับ" ทนายขอบคุณยิ้มอย่างอารมณ์ดี ตั้งแต่มาเพิ่งได้พูดสี่ประโยค "อย่าลำบากเลยครับ" เป็นประโยคที่ห้า

"แน่ะยายโตลงมาพอดี" มองไต่บันไดขึ้นไปเห็นเท้าของลูกสาวคุณนายผู้กองก้าวลงมาก่อน "ทนายมาแน่ะลูก หากาแฟมาหน่อย ทั้งตำรวจทหารรับใช้ก็เข้าป่ากันหมด"

ความจริงตำรวจนับจำนวนหมู่ที่ผู้กองเบียดบังราชการเอาไปเฝ้าหาดไข่เต่านั้นไม่ได้พูดถึง

"แล้วแม่ผินล่ะครับ" ทนายถามถึงหญิงคนรับใช้ประจำตัวคุณหลวง แต่เห็นหน้าตาคนทั้งสองล่อกแล่กเข้าหากันจึงรีบพูดต่อ "..เห็นปล่อยให้คุณนายทั้งสองต้องลงมือทำงานบ้านกันเอง"

"มันหายไปตั้งแต่เมื่อคืนแล้วมังคะ ไม่รู้ไปไหน" คุณนายผู้กองบอก

"หายไปเหรอครับ"

"โอ๊ย จะเอานิยมนิยายอะไรกับพวกนี้ เลี้ยงมาก็เอาดีไม่ได้ คิดแต่จะเนรคุณ ไม่พอใจใครก็หายไปเฉย ๆ ไม่บอกกล่าว"

"แกไม่ได้ขนของออกไปด้วยหรือครับ" เขาซักด้วยความเคยกับงานอาชีพ แต่พอนึกขึ้นได้ก็ต้องรีบขอโทษ "ผมหมายถึงว่าถ้าของยังอยู่แกต้องกลับมา"

"นั่นน่ะซิคะ"

"แต่ถึงไม่กลับมาก็ไม่เป็นไรค่ะ" คุณนายผู้กองซึ่งถือถ้วยกาแฟมาวางบนโต๊ะตรงหน้า "พวกนี้คงจะคิดว่าเราอยู่กันไม่ได้ถ้าไม่มีมัน"

"ชั้นนี่แหละกลุ้ม ๆ ค่ะทนาย ให้มันดูคุณหลวงนะคะ โน่นขึ้นไปดูเหอะแม่หลับกรนซะฟี้ ขี้ เยี่ยว โอ๊ย อย่าพูดถึงเราต้องทำเอง คุณหลวงทรุดลง ๆ ก็เพราะมันนั่นแหละค่ะ"

มีเสียงดังขึ้นที่หน้าบ้านเสียงฉอด ๆ ก็หยุดเงี่ยหูฟัง "ไปดูซิแม่โต เสียงใคร" คุณนายผู้กองเหยาะ ๆ ออกไปมองหน้าต่าง "ไม่รู้ใครแม่"

"ไปถามมันดูซิ" และหันมาบ่นกับทนาย "หมู่นี้ไว้ใจใครไม่ค่อยได้นะคะ ไอ้พวกแขกยิ่งนับวันยิ่งกำเริบ"

คุณนายลูกสาวออกประตูไปสักครู่ก็วิ่งหน้าตื่นเข้ามา "อีผิน..." ลูกสาวหยุดอยู่แค่ชื่อ ดึงคำที่จะโพล่งหลุดออกมาไว้แค่

ริมฝีปากด้วยความตกใจ "อีผินอยู่โรงพยาบาล"

"ต๊าย ตาย มันไม่ตายเหรอ" คุณนายแม่โพล่งออกมา แม้น้ำเสียงจะตื่นเต้นกังวลแต่ทนายคิดว่าตัวเองฟังได้ชัดเจน แต่รีบวิ่งไปที่ประตูบ้าน

"แกถูกข่มขืนครับ ที่หาดไข่เต่า" เด็กกลุ่มหนึ่งเล่าให้ทนายฟัง

"อ๋อ พวกแกมันพวกขโมยไข่เต่าใช่ไหม แกไปที่นั่นจึงเห็นมัน ฉันได้ตัวแล้วจะเรียกตำรวจจัดการ" เด็กพวกนั้นอึกอักแล้วรีบวิ่งหนีไป

"ไม่มีอะไรหรอกค่ะคุณทนาย ยุ่งยากเปล่า ๆ เดี๋ยวจะให้ยายโตไปดู แหมมันไปยังไงของมันนะ คงสมอยากละซิ""

ความวุ่นวายหยุดลง "แหม เวลาตกใจละเพ้อเจ้อไปเรื่อยละค่ะ แกไม่เคยหายไปอย่างนี้จึงเป็นห่วง ขอโทษนะคะ"

แต่คำอุทานของคุณนายแม่นั้น ทนายคิดว่าคงไม่ใช่คำอุทานเสริมบทแน่ทำให้เขาเป็นห่วงคุณหลวงขึ้นมาทันที "ผมอยากมาเยี่ยมเยียนคุณหลวงสักหน่อยนะครับ ไม่ได้มาเสียนาน" เขาบอกความประสงค์

"อุ๊ยตาย เช้ายังงี้คุณพ่อยังไม่ตื่นค่ะ"

"ต้องรออีกราว ๆ สักสี่โมงเช้านะคะ" คุณนายแม่เสริม "พักนี้แกจะตื่นกลางดึกแล้วจะหลับอีกตอนใกล้ ๆ สว่างแน่ะ คุณ

ทนายจะรอไหมคะ"

"งั้นผมค่อยมาตอนบ่ายหรือว่า" ทนายคิดอยู่สักครู่ "อาจจะเป็นพรุ่งนี้นะครับ"

"ค่ะ ๆ หรือมีอะไรจะให้เรียนคุณพ่อไหมคะ"

"ไม่ละครับ คิดถึงท่านเท่านั้นเองครับ" เขาลาเจ้าของบ้านแล้วจับจักรยานขี่จากมา

บ่ายวันนั้น ทนายไปโรงพยาบาลหวังจะเยี่ยมหญิงคนรับใช้ประจำตัวคุณหลวงและสอบถามเรื่องราว เขารอจนจี๊ปตราโล่ที่จอดรอจนคุณนายผู้กองก้าวลงบันไดโรงพยาบาลมาขึ้นเรียบร้อย คนขับจึงขับออกไป

ทนายจึงเลี่ยงจากร้านกาแฟ ขึ้นไปสอบถามหาคนป่วยที่ตึกคนไข้ จนรู้ว่าอยู่ห้องพิเศษก็อาจจะเป็นได้ที่โรงพยาบาลจะจัดห้องพิเศษให้กับคนของตระกูลดอนคัน ซึ่งแต่ก่อนคุณหลวงเคยบริจาคเงินให้กับโรงพยาบาลเป็นจำนวนมาก ๆ ทุกครั้งที่โรงพยาบาลต้องการทุนทรัพย์

เขานับไล่เบอร์ห้องจนถึงห้องที่ต้องการแต่ตำรวจคนหนึ่งเฝ้าหน้าประตูห้ามไว้

"ห้ามเยี่ยม" เสียงพูดนั้นขาดกริบ

"ผมสนิทกับคนไข้นะครับ"

"เป็นคำสั่ง"

"ของหมอหรือของคนไข้"

"ของทางการ"

เขายังไม่ยอมหมดหนทางกับของง่าย ๆ งานของเขาเกี่ยวกับคดีอาชญากรรมบางเรื่องยากกว่านี้ตั้งหลายเท่า แต่เพื่อช่วยเหลือผู้บริสุทธิ์ให้พ้นจากข้อกล่าวหา เขาเคยทำมานักต่อนักแล้ว ทนายชำนาญเลขเดินไปหานายแพทย์ซึ่งสนิทกันอยู่แล้วเกือบทุกคน

"อ๋อ โดนข่มขืน" แพทย์คนหนึ่งบอก "ผมเป็นเจ้าของไข้เองแหละ ทางการเขารับไว้เป็นคนไข้ของตำรวจ ก็ผู้กองคำรามน่ะเป็นคนไข้บ้านเขา แล้วพวกที่ข่มขืนมันเป็นพวกขบวนการโจรก่อการร้ายแขกห่านั่นเสียด้วย มันอาจจะแค้นผู้กองที่ปราบมันมากก็ได้ ผู้กองแกเป็นคนจริงปราบจริงด้วย น่าเห็นใจนะแกทำเพื่อชาติแต่ผลกลับมาตัวเองถูกจองล้างจองผลาญ"

"แล้วอาการเป็นยังไงบ้างครับ"

"เกือบไปเชียวหละ นี่เขาสั่งห้ามเยี่ยม มีตำรวจเฝ้าหน้าประตู เมื่อไหร่จะปราบหมดเสียทีนะ" หมอพึม

"ประเดี๋ยวหมอตรวจไข้ ผมขอเข้าไปเยี่ยมด้วยหน่อยได้ไหมครับ สงสารแก"

"อ๋อได้ซี อีกสักครู่นะครับจะถึงเวลาพอดี"

เขารอจนหมอจัดแจงสิ่งที่ต้องการเสร็จสรรพก็ก้าวตามหมอไป ตำรวจที่เฝ้าประตูมองตาจะห้ามแต่เกรงใจหมอ ข้างในไม่มีพยาบาลนอกจากแม่ผินนอนหน้าเปียกโชกด้วยน้ำตา เมื่อเห็นหน้าเขาก็แทบจะโฮออกมา แต่ผินกัดก้อนสะอื้นไว้แน่น

"ไม่ใช่พวกแขกทั้งหมดหรอกค่ะ มันมีตำรวจด้วย" เธอพูดไม่ให้หมอได้ยิน "ดิฉันจำได้พวกแขกก็คือพวกโจรที่ผู้กองเลี้ยงไว้เป็นสาย บางครั้งก็ให้ทำงาน ดิฉันได้ยินมันพูดก่อนหมดสติว่าประเดี๋ยวจะกลับมาฆ่า มันเกี่ยงกันที่จะเป็นคนฆ่า ดิฉันรู้แค่นี้แหละค่ะ คุณหมอบอกว่าพวกเด็กที่ไปขโมยไข่เต่าเห็นดิฉันสลบอยู่ เด็กพวกนั้นคงช่วยกันพาดิฉันมาเสียก่อน ทนายระวังคุณหลวงนะคะ เขาจะเอายาพิษให้กินค่ะ"

๑๑

โพละ !

"นี่แน่ะไอ้แก่" พานท้ายปืนกระทบขากรรไกรถนัดถนี่ ร่างของโต๊ะอีหม่ำตำบลเหนือ ซึ่งนั่งทำนมาซอยู่กระเด็นไปเกือบถึงฝา เลือดกลบปาก

"ฆ่าซะเลยนี่" เจ้าหน้าที่อีกคนที่ช่วยผลักประตูบ้านเข้ามาหลังจากเรียกแล้วไม่ได้ยินเสียงตอบ เพราะเจ้าของบ้านกำลังทำนมาซอยู่

"ไอ้ยูโซะอยู่ที่ไหน หา" เสียงตะคอกของเจ้าหน้าที่ที่ได้รับคำสั่งให้ตามล่าตัวยูโซะหลานชายโต๊ะอีหม่ำซึ่งเล็ดลอดจากการต่อสู้ครั้งใหญ่กับทหารเมื่อสามวันก่อนได้อีก และสร้างรอยแค้นให้กับเจ้าหน้าที่มากเพราะฝ่ายเจ้าหน้าที่ต้องสูญเสียเจ้าหน้าที่ไปหลายนาย

ทั้งโดนกระสุนและกับระเบิด แต่ฝ่ายโจรมุสลิม ซึ่งข่าวแจ้งว่ายูโซะซึ่งยังบาดเจ็บอยู่เป็นหัวหน้านั้นไม่มีใครเสียชีวิต หรือเสียหายร้ายแรงเลยและล่าถอยไปอย่างเป็นกระบวนจนสลายตัวไปในป่า ค้นหาไม่ปรากฏร่องรอยเหมือนปีศาจ การติดตามค้นหาเพื่อกวาดล้างจึงดำเนินต่อมาด้วยความเจ็บแค้นอย่างยิ่ง ที่ไหนที่สายบอกว่ายูโซะเคยไปหรือเคยอยู่จึงเป็นเป้าที่ใช้ในการค้นหา

โต๊ะอีหม่ำ แหงนหน้าขึ้นดูหน้าเจ้าหน้าที่ที่ยืนล้อมดูแกอยู่ด้วยดวงตาที่เฉยเมยเก็บกด

"กูถามว่าไอ้ยูโซะหลานของมึงอยู่ที่ไหน หา"

โต๊ะอีหม่ำส่ายหน้า และชี้ที่คางเจ็บเหมือนจะบอกว่าเจ็บจนพูดไม่ได้

"วอนเสียแล้วไหมล่ะ ก็ไอ้กรามเด็กบ้านยาหลังบอกว่ามึงรู้" แล้วพานท้ายปืนก็เสยขึ้นมาอีกที

คำว่าไอ้กรามมันทำเอาโต๊ะอีหม่ำสะอึก เพื่อนชาวพุทธของหลานชายทรยศต่อชาวบ้านเสียแล้ว แต่แกก็ยังยืนกรานว่าไม่รู้

"มันไปนานแล้ว ไม่เคยมา" แกพูดออกมาอย่างลำบาก เลือดข้นไหลล้นปาก

เจ้าหน้าที่คนหนึ่งทำฮึดฮัดจะหิ้วปีกลากออกประตู แต่อีกคนห้ามไว้ แล้วกดไกปล่อยกระสุนทะลุขึ้นหลังคาราวประทัดแตก

"ไอ้แขกนี่ เดี๋ยวพ่อ ฮึ่ม"

"บอกหรือไม่บอก"

โต๊ะอีหม่ำถูกกระชากบึกห้อยร่องแร่งไปมา เมื่อร่างถูกปล่อย มีเท้าหุ้มบู๊ตหวดป๊าบเข้าชายโครงดังสนั่นแล้วชี้หน้า "ระวังนะ ไอ้แขกแล้วกูจะกลับมาใหม่ หลานมึงน่ะไม่เหลือหรอก"

มีเสียงกระสุนดังอยู่เป็นระยะในหมู่บ้านแสดงว่าหลายบ้าน กำลังถูกโดนค้นในสภาพเดียวกันนี้ เสียงโหวกเหวกข่มขู่ยังดังอยู่อีก นาน ที่ปอเนาะ ทั้งโต๊ะครูปอเนาะและนักเรียนถูกต้อนออกมา รวมกลุ่มกันอยู่ กระท่อมทุกหลังถูกรื้อกระจุย

"แกนี่แหละคนยุยงดีนัก" เสียงดังพึ่งชัดของตำรวจนักล่า นั้นเองชี้มือตรงไปยังโต๊ะครูปอเนาะที่ยืนอยู่หน้ากลุ่มนักเรียน "แล้ว ไอ้พวกแขกเหล่านี้" เขาชี้กราดไปที่นักเรียนตัวเล็กใหม่ที่ยืนหน้า-ซีดอยู่เบื้องหน้าตั้งแต่เด็กเล็กถึงเด็กรุ่น "ต้องบอกพ่อแม่พวกแก ด้วยว่าห้ามใครช่วยเหลือให้หลบซ่อนอาหารแก่ไอ้พวกในป่า มิ ฉะนั้นวันหลังกูจะมาลากคอพวกมึง"

อีกครั้งหนึ่ง ที่การบุกจับโจรก่อการร้ายมุสลิมไม่ได้ผลของ รตอ. คำราม พิฆาต การสู้รบเมื่อสามวันก่อนระหว่างเจ้าหน้าที่ที่ ติดตามกลิ่นของยูโซะ ซึ่งบาดเจ็บอยู่เข้าไปในป่าหลังหมู่บ้านชาว ประมงริมแม่น้ำฝั่งเขาและป่าอีกด้านหนึ่งจนทหารต้องโดนกับระ-เบิดและสูญเสียชีวิตหลายนายจนต้องระดมทหารและ นปพ. ไป

ช่วย ฝ่ายโจรซึ่งรบสู้อย่างเหนียวแน่นก็ถอยเข้าป่าไปโดยไม่ทิ้งรอยไว้เลย บัดนี้ยูโซะเป็นโจรคนสำคัญที่มีค่าหัวเสียแล้ว ทาง รตอ. คำราม พิฆาตซึ่งรู้ภูมิประเทศแถบนี้ดีก็ได้ออกสกัดและติดตาม แต่ไม่ได้ผลจึงหันมาสุ่มค้นหมู่บ้านซึ่งยูโซะเคยอยู่แต่ก็ไร้ผลอีกเช่นเดียวกับครั้งที่แล้วมา

การที่จะพึ่งชาวบ้าน เพื่อให้บอกแหล่งที่อยู่ของโจรแยกดินแดนนั้นเป็นเรื่องที่ยาก เพราะชาวบ้านนั้นปิดปากเงียบ ไม่ใช่พวกนี้จะกลัวพวกโจร แต่เหมือนจะช่วยพวกโจรเป็นใจกับโจรเสียเกือบจะทุกครั้งไป และผลของการปราบปรามเกือบทุกแห่งจะประสบปัญหาแบบนี้

"ไอ้พวกนักวิชาการก็ดีแต่พูด จะให้เราพูดกับพวกนั้นดี ๆ เรอะ มันจะได้ถุยน้ำลายรดหน้าเอา ขนาดพูดกับพานท้ายปืนมันยังไม่พูด แล้วเดี๋ยวนี้มันชักจะไม่ยอมพูดไทยกับเราแล้วผมคิดว่าต้องสอนมันให้รู้สึกเสียบ้าง" แขมนักล่าพูดกับผู้กองเมื่ออยู่ตามลำพังขณะเดินกลับ

"กำลังคิดแต่ไม่รู้จะทำอย่างไรดี" ผู้กองก็พูดอย่างแค้นเคืองกับการกลับมือเปล่าครั้งแล้วครั้งเล่า ของเจ้าของสมญาที่ทั้งส่วนท้องถิ่นและส่วนกลางเรียกว่ามือปราบสามจังหวัด ซึ่งเขาตะลุยมาจนทะลุเก้าป่าสิบป่านับศพไม่ถ้วน ผลงานมีทั้งจับเป็นและจับตาย

กว่าจะได้สมญานี้มาและตัวเองก็ภูมิใจกับมันนักหนา แต่ดูแล้วมันไม่สมชื่อเอาเสียเลย เมื่อมาตามล่ายูโซะเด็กหนุ่มวานซีนซึ่งชาวบ้านทุกบ้านตำบลที่มันผ่านต้องรักชอบเด็กหนุ่มคู่หูของไอ้เด็กหนุ่มตระกูลดอนคันร่วมชายคาบ้านเดียวกับเขาเอง

ส่วนหนึ่งของเจ้าหน้าที่ข้างหน้าเดินเลี้ยวไปมาลัดเลาะกลับตามแนวชายป่าเหมือนงูเลื้อยกับมีเดินตามมาข้างหลังอีกสองสามคน

"ผมว่าไม่ยาก" นักล่าเอ่ยขึ้นอีกหลังจากเงียบไปกับการเดินลอดต้นไม้มีหนาม "แต่ต้องวางแผนอย่างดีหน่อย พลาดแล้วเราเสียชื่อ" เขาเกริ่นความคิดออกมา "ก็ไอ้แจแนะที่ผู้กองให้มันข่มขืนอีบ้านั่นแหละ มันมีลูกน้องของมันสักยี่สิบกว่ามั้ง พวกนี้มันเอาทุกอย่างไม่เลือกอยู่แล้ว ปล้นสะดม ฆ่า เรียกค่าไถ่ ไม่ว่ามุสลิมหรือไทยขอให้ได้เงิน เราให้มันเข้าปล้นหมู่บ้านเลย แล้วประกาศตัวเป็นไอ้ยูโซะ ยังไง ๆ ต้องมีคนเชื่อมันบ้าง เมื่อหลายหนเข้าชื่อไอ้ยูโซะก็เหม็น ไม่กี่ครั้งก็ต้องมีคนโกรธแค้นบอกให้เราปราบ"

"แล้วเราจะเอาอะไรให้มัน"

"ก็มันปล้นได้ก็ให้มัน เราอย่าไปยุ่งกับมันก็ถมถืดไปแล้ว"

"เข้าที"

ดูนักล่าจะกระหยิ่มที่ทำให้ผู้กองของตนพอใจได้ "แล้วไอ้บ้านไหนที่มันไม่เชื่อเราก็เอาเสียเอง" นักล่าห้อยท้ายต่อให้ผู้กอง

เงี่ยหูฟังต่อ "ซุกอาวุธให้มันตามบ้านแล้วค้น ตัวไหนดัง ๆ เอาให้หมด หรือไม่ก็กวาดมันลงทะเลเสียเลย"

เย็นนั้นผู้กองจึงนั่งอย่างสบายใจอยู่ตรงลานข้างบ้านปล่อยควันบุหรี่ให้ลอยตัวเป็นสาย เท้าที่ยื่นไปพาดบนเก้าอี้อีกตัวกระดิกเป็นจังหวะอย่างอารมณ์ดี อุ่นบรั่นดีไว้ในอุ้งมือก่อนจะกระดกให้ซึมเข้าไปในปาก ควานหารสชาติของมันอย่างไม่รีบร้อนอยู่คนเดียวจนพลบค่ำเสียงพิธีนมาซจากสุเหร่าซึ่งอยู่ไม่ไกลดังขึ้น "ไม่นานหรอกไอ้พวกแขก กูจะหาทางฆ่าให้หมด" แล้วก็นึกกระหยิ่มอยู่กับแผนที่นักล่าคนสนิทวางไว้ให้ "...ตอนนี้ให้เจ้ายืดอกเย้ยอวไปก่อน อย่าเผลอก็แล้วกัน" เขามองไปในอนาคตของความเป็นมือปราบสามจังหวัดที่ผงาดเด่นนำเพื่อนอยู่ในด้านผลงานและมงกุฎค่อย ๆ ตกลงมาครอบดาวดวงแล้วดวงเล่า และที่แน่ ๆ อีกไม่กี่เดือนก็จะได้ติดยศพันตำรวจตรีอยู่แล้ว อีกทั้งทางด้านฐานะความเป็นเขยของหาดใหญ่เต่านั้นก็ยังมีโอกาสที่หวังจะได้เลื่อนขั้นอีกเหมือนกัน

เสียงนมาซเงียบไปนานแล้วเขาเทบรั่นดีอีกแก้ว เสียงกริ่งเรียกที่หน้าบ้านดังขึ้น เขามองตามลูกชายคนโตที่วิ่งไปเปิดประตู คนที่เก้าลอดประตูเข้ามาเป็นชายไทยอ้วนอายุสักสี่สิบห้าเดินแยกจากลูกชายตรงมาหาทันที

"แหม เงียบไปนาน" เสียงผู้กองใสเหมือนน้ำบรั่นดี

"เห็นผู้กองงานยุ่ง ผมติดตามข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์อยู่เรื่อย ก็ไม่อยากมากวน พอดีกับเพื่อนเขาอยากให้ผู้กองช่วย ผู้กองสบายดีเหรอครับ"

"ก็อย่างที่เห็นนั่นแหละ แล้วคุณสงัดอยู่ที่ไหนเดี๋ยวนี้"

"ยะลา นราธิวาส ไม่ค่อยได้ทำอะไรมากด่านมันกวนเหลือเกิน จะเล่นด้วยก็เล่นเจ็บ ๆ แทบไม่เหลือกำไร ทำไปก็ยังงั้น ๆ"

ครู่หนึ่งลูกชายก็เอาแก้วบรั่นดีมาให้ ผู้กองมือปราบรินอย่างแม่นยำเหมือนยิงปืน และเลียดปากขวดเก็บหยดสุดท้ายไว้แล้วยื่นแก้วให้แขก

"...และระยะนี้ได้ข่าวว่าผู้กองออกป่าอยู่เรื่อย ๆ"

"ใช่" เขาสบตาผู้มาเยือนเหมือนอยากจะรู้ธุระ

"ผมเลยคิดจะไม่เอาของออกทางด่าน เพราะยิ่งนานวันมันยิ่งเอาเจ็บและอ้างโน่นนี่โยกโย้ ก็คิดจะออกทางป่าไปเลยถ้าผู้กองช่วยผมจะข้ามแม่น้ำในเขตผู้กองนั้นแหละ ผมมีคนของผมอยู่แล้ว"

"เยอะไหม"

"ไม่ต่ำกว่าห้าหมื่นกระสอบ ก็พอ ๆ กับทุกครั้ง ขอให้คนของผู้กองช่วยคุมเส้นทางเท่านั้นผมขนไม่กี่เที่ยว"

ผู้กองคิดสะระตะคร่าวๆ เมื่อเทียบกับที่เคยได้รับอยู่มันก็มองเห็นเงินเป็นแสนๆ กองอยู่ตรงหน้าให้กวาดเข้าตักอย่างสบายๆ "แล้ว

คุณจะให้ใครขน"

"พวกของไอ้เจ๊ะพวกนี้รับจ้างทุกอย่างอยู่แล้ว ผมจะใช้เส้นทางที่มีอยู่แล้ว อ้อมตำบลยาหลังไปเป็นทางของญี่ปุ่นสมัยสงครามโลกตอนนี้ก็มีชาวบ้านใช้อยู่บ้าง จากตรงนั้นไปไม่ไกลนักก็ถึงแม่น้ำกั้นเขต ผมจะซ่อมถนนนิดหน่อยหน้าแล้งนี้สบายมาก บรรทุกได้เต็มที่เพียงแต่ให้ผู้กองช่วยเท่านั้น"

"ผมจะให้รถจีเอ็มซีไปคันหนึ่งกับตำรวจ ทำทีออกตรวจป่าก็แล้วกัน เส้นทางนั้นผมรู้ คุณจะใช้เวลากี่วันก็เป็นเรื่องของคุณ ถ้ารวบรัดได้เร็วก็ดี"

"ผมใช้รถประมาณยี่สิบคัน ก็คงไม่กี่วัน"

"คุณพร้อมเมื่อไหร่บอกผมก็แล้วกัน"

"ประมาณอาทิตย์หน้าครับ"

"โอเค" เขาตกลงเหมือนว่าทุกอย่างแสนจะง่ายดาย "มีอะไรจะให้ผมช่วยอย่างอื่นอีกก็ได้นะไม่ต้องเกรงใจ"

"ครับ ถ้ามีผมจะปรึกษาผู้กอง แต่เรื่องไอ้เจ๊ะ ผู้กองรู้จักไหมครับ"

"ไม่เคย เพียงแต่ได้ยินชื่อ แต่มันเงียบไปนานแล้วนี่"

"ใช่ครับ มันอยากจะคุยกับผู้กอง คือหมายถึงว่าถ้าผู้กองจะใช้อะไรมันไม่ต้องห่วงครับ ตอนนี้มันก็ลำบากโดนพวกแยก

ดินแดนเล่นงานจนอยู่ไม่ได้ มันจึงอยากร่วมมือกับทางการ"

"เอาซี ผมก็อยากได้อยู่เหมือนกัน ไอ้พวกแขกนี่มันกำแหงขึ้นทุกวัน ๆ เล่นเอาปวดหัว"

"ตอนนี้ได้ข่าวว่าหัวหน้ามันรักษาตัวอยู่ในนี้นะครับ"

"ใคร"

"ไอ้ยูโซะครับ"

"ไอ้ยูโซะ"

"เขาบอกว่ามันโดนยิงแล้วหนีรอดไปได้ ตอนนี้แอบเข้ามารักษาตัวอยู่ในเมืองหนองจิกนี่แหละ คนพูดกันหลายคน"

"ที่ไหนรู้หรือเปล่า"

"อันนี้ไม่ทราบนะครับ"

"คุณช่วยสืบให้ผมหน่อยได้ไหม"

"ผมจะลองช่วยดูนะครับ"

การพูดคุยดำเนินต่อไปอีกสักครู่ ก็ไม่มีธุระเรื่องใดน่าสนใจอีกตำรวจกับพ่อค้ามักพูดกันสั้น ๆ แต่ได้ใจความเสมอ นายสงัดพ่อค้าชายแดนจากไปสักพักใหญ่พอดีกับนักล่าเข้าประตูบ้านตรงมา

"แขมโว้ย"

"ครับผม"

"เขาว่าไอ้ยูโซะมันมารักษาตัวอยู่ในนี้นะ"

"เอ มันจะกล้าขนาดนั้นเชียวเรอะ"

"มันอาจจะคิดว่าเรานึกไม่ถึงก็ได้ หรือมันอาจจะเสี่ยง ถ้ามันเจ็บหนักทีนี้มันเงียบไม่เหมือนยะลา นรา หรือที่ตานี ถ้ามันจะอยู่พักฟื้นรักษาตัวละก็ ในเมืองปลอดภัยกว่าอยู่ในป่า ซึ่งเรากวนมันอยู่ตลอดเวลา ต้องลำบากกับการต้องโยกย้ายหลบหนี"

"แต่ผมยังไม่เชื่อ ถ้ามันขึ้นเขามันก็ปลอดภัยเหมือนกัน หรือถ้าผมเป็นมัน ข้ามไปฝั่งมาเลย์อยู่แถวกลันตันก็ปลอดภัยกว่า"

"ก็ไม่รู้ แต่พรุ่งนี้จะลองให้ตำรวจออกกวนดู บางทีอาจจะจับความเคลื่อนไหวของมันได้บ้าง แล้วอีกเรื่อง" เขาหยุดรินบรั่นดีอีก แก้วหลัง ๆ ของเขามันไม่ค่อยเป็นการดื่มอย่างประณีตเพื่อเอากลิ่นเอารสเหมือนแก้วแรก ๆ แต่จะเป็นการดื่มเพื่อเมาเสียมากกว่า เขาดันขวดไปให้นักล่าเหมือนจะให้ช่วยกินให้หมด ๆ ซึ่งเพียงการเทแก้วแรกก็เห็นผล ความเป็นคนมีอารมณ์โหดเหี้ยมที่ฝังลึกแสดงออกให้เห็นแม้แต่การรินเหล้า

"แกรู้จักไอ้เจ๊ะไหมวะ"

"อ๋อ ไอ้นี่มันมือดี ก็มันเป็นหัวหน้า ไอ้แจแนะอีกทีหนึ่ง ทำไมเหรอครับ"

ผู้กองเทเหล้าลงแก้วอีกพรวดใหญ่

"มันเป็นคนคุมของเถื่อนของคุณสงัดไปมาเลเซีย แต่

เขามาขอร้องให้เราช่วยคุ้มครองให้เขา”

“โฮ้ย ไอ้นั่นสบายมาก มันมีลูกน้องต่างหากไปจากไอ้แจแนะอีกตั้งหลายพวก”

“นั่นซี บางทีเราอาจจะเอามันมาช่วยอะไรเราได้บ้าง”

“สบายมาก”

“แต่พรุ่งนี้ต้องออกดูไอ้ยูโซะกันหน่อยละ”

๑๒

"ยูโซะ" กรามแทบจะตะโกนออกมาดัง ๆ ให้เพื่อนได้ยิน แต่ไม่สามารถจะทำได้ดังใจนึก แต่คนที่เขามองเห็นทางช่องหน้าต่างของบ้านหลังที่อยู่ถัดไปทางด้านหลัง คือยูโซะที่ยังมีริ้วรอยของคนบาดเจ็บเหวอะหวะของวันก่อนเหลืออยู่ "แล้วยูโซะมาทำอะไรที่นี่" เป็นคำถามที่เขาถามตัวเองและจำเป็นต้องเดาเอาเองว่า เขาคงจะหนีการติดตามหรืออาจจะมาธุระอะไรสักอย่างหนึ่งของเขา

บ้านหลังนั้นเป็นบ้านไม้หลังไม่ใหญ่นักในกลุ่มบ้านที่ทำด้วยไม้หลาย ๆ หลังติด ๆ กันอย่างไม่เป็นระเบียบ หลังที่ยูโซะอยู่ค่อนข้างจะเก่ากว่าเพื่อน และอยู่ห้อยไปทางหลังถ้านับจากถนนใหญ่และเยื้องไปทางหลังบ้านที่เขาอยู่ด้วยแม้จะไม่ไกล แต่สภาพการณ์มันทำให้เหมือนอยู่กันคนละขั้วโลก ยูโซะนั้นจะให้ใครรู้

ไม่ได้ว่าเขาอยู่ที่ไหน เพราะปัจจุบันได้เปลี่ยนยูโซะไปจากเด็กมุสลมบ้านยาหลังเสียแล้ว

กรามยืนมองทางหน้าต่างบนบ้านทนายชำนาญเลข ใจนั้นอยากหาทางเจอและถามความทุกข์ร้อนจากเพื่อนของเขาแต่มันแทบจะไม่มีทางเอาเลย และเป็นไปไม่ได้ที่เขาจะออกไปพบซึ่งเท่ากับเป็นการนำอันตรายไปหามากกว่าอย่างอื่น ครู่หนึ่งที่หน้าต่างบ้านหลังนั้นมีเงาอะไรไหว ๆ อยู่ ยูโซะเคลื่อนมาตรงหน้าต่างอีกครั้งและเหลือบสายตามาตรงหน้าต่างบานที่เขามองอยู่พอดี ทั้งสองคนตื่นเต้นพอ ๆ กัน และเริ่มให้สัญญาณมือไม้หลังจากตะลึงอยู่กับความไม่คาดฝันที่ได้เจอกันถึงความเป็นมาของกนและกัน แต่ก็ยากที่จะเข้าใจกันได้ เพราะเรื่องราวของแต่ละคนนั้นยากเกินกว่าจะบอกเล่าให้เข้าใจกันด้วยมือ หลังจากที่ทั้งคู่มองตากัน ผ่าแดดจากพระอาทิตย์ที่สูงขึ้นค่อย ๆ ร่นเงาของสิ่งต่าง ๆ ให้สั้นลงนั้นก็มีเสียงกระหึ่มของจีเอ็มซี รถบรรทุกเจ้าหน้าที่ดังมาให้ได้ยินพร้อมๆ กันทั้งสองคนเหมือนจะเป็นสัญญาณให้การติดต่อนั้นสิ้นสุดลงอย่างกระทันหัน หน้าต่างของบ้านที่ยูโซะยืนอยู่ปิดลงทันที มิมีโอกาสได้สั่งเสียกันอีก

"เพื่อนของฉันเอง" ยูโซะบอกกับพรรคพวกที่อยู่ใต้หลังคาครอบเดียวกัน "เป็นเพื่อนที่ช่วยชีวิตฉันไว้ตอนถูกปืนคราวนี้

แหละ” ยูโซะพูดถึงบาดแผลที่ยังไม่หายสนิท

“แต่แกไม่น่าให้เขาเห็นตอนนี้นะ เพราะถ้ามีอะไรพลาดไปเราแทบจะไม่มีทางรอดเลย ในเมืองไม่เหมือนในป่า หรือจะกลับเข้าป่าอีกก็ไม่มีทาง เขาบอกว่ามันตรวจละเอียดยิ่งกว่าอะไรดี” ชายผู้นั้นซึ่งอาวุโสกว่ายูโซะยกนาฬิกาขึ้นดู “อีกสองชั่วโมงพวกนั้นก็มารับคงประมาณก่อนเที่ยงเล็กน้อย ขาออกไปอาจจะเสี่ยงหน่อย แต่มันสะดวกและเร็วกว่ากันมากเพียงแต่เสี่ยงหน่อย เดินทางป่ากว่าจะถึงชายแดนอาจจะเจอเจ้าหน้าที่ก็พวกก็ไม่รู้ ที่ออกค้นแกอยู่ อีกอย่างแกก็ยังไม่แข็งแรงด้วย ถึงแล้วอยู่เสียที่โน่นสักพักให้หายปกติ ประเดี๋ยวนายกก็มาถึงแล้วถ้าหมายกำหนดการมันไม่เปลี่ยน พอพวกมันมัวคุ้มกัน ทางนี้เราก็เผ่นได้โล่งอกหน่อย”

“แต่เราก็ประมาทไม่ได้ เผื่อมันไม่เป็นอย่างที่เราคิด”

“ก็ถึงว่า ไม่อยากให้ใครมาเจอพวกเราตอนนี้ไม่ว่าใครแม้แต่เพื่อนที่สนิท หะยีอาแวเคยบอกกับไอ้เหล็บเลยว่าเพื่อนแกคนหนึ่งที่ยาหลังคนนี้หรือเปล่าก็ไม่รู้เป็นสายให้ตำรวจ”

“เพื่อนฉัน กรามน่ะเรอะ เป็นไปไม่ได้ แล้วไอ้เหล็บเจอหะยีอาแวเมื่อไหร่”

“เมื่อเช้าแกเป็นห่วงพวกเรามาก ประเดี๋ยวหะยีมาถามแกดูก็แล้วกัน”

พอจบเสียงจีเอ็มซีก็วิ่งผ่านมาเป็นครั้งที่สอง ทำให้ทั้งคู่หยุดคำพูดหันมามองตากันแทนจนเสียงรถผ่านเลยไป

"คงตระเวนรักษาความเรียบร้อย นายกคงจวนมาแล้ว"

ยูโซะนั้นมิได้พูดอะไร แต่อย่างไรเสีย เขาเชื่อว่าเพื่อนของเขาจะต้องบริสุทธิ์ใจและไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงกรามได้ แต่ก็ได้สงบปากคำไว้ ครู่หนึ่งจีเอ็มซีก็วิ่งมาอีกคราวนี้วิ่งชะลอและหยุดที่หน้าบ้านที่เขาเห็นกรามอยู่

"นปพ. มันลงจากรถตั้งหลายคน" คนหนึ่งในบ้านที่เป็นต้นทางบอกทำให้คนในบ้านรีบลุกขึ้นไปดูตามช่องที่ทำเอาไว้

"มันกระจายออกค้นหาเราแน่ หลบกันเถอะ" ชายคนเดิมพูดกับยูโซะ ซึ่งยังไม่แข็งแรงนักถูกประคองไปยังส่วนหน้าบ้านคงเหลือคนดูต้นทางคนเดียว

เสียงในบ้านเงียบสนิท แต่มีเสียงก้าวสวบ ๆ ด้วยรองเท้าหนัก ๆ ดังอยู่ข้างนอกและประตูบ้านถูกเคาะอย่างแรงกับเสียงเรียกให้เปิดประตู

"ไม่ได้ยินเรอะ เดี๋ยวพ่อเปรี้ยงเข้าให้" เสียงตะคอกเข้ามาพร้อมกับร่างกลมเป็นมะขามข้อเดียวของนักล่า เตะบานประตูที่คนเฝ้าต้นทางค่อย ๆ เดินไปแง้มหวือไปปะทะกับฝาบ้านปึงใหญ่ "เข้าไป" ร่างในชุดทหารกระแทกด้วยกระบอกปืนหน้าอกผงะ "เดิน

เข้าไป” เหมือนตะคอกเชลย

“ค้นดูซิ” เขาหันไปบอกให้ตรวจค้น “ไม่ต้องถาม ถึงถามมันก็ไม่บอก” การค้นแบบรื้อดูจนทั่วทุกซอกและริบของมีค่าบางอย่างที่ระลึกเป็นไปสักครู่ก็ทั่วบ้าน “ถามดูว่ามันซ่อนพวกมันไว้ที่ไหน” นักล่าหันมาตะคอกเองอย่างหัวเสียพร้อมกับเสียงดังพลั่กของพานท้ายปืนที่ทิ่มเข้าหน้าอกของคนเฝ้าต้นทาง จนตัวงอทำท่าจะทรุดกองกับพื้นโดยไม่มีโอกาสได้พูดสักคำ

“ทิ้งไว้นี่แหละ ไปดูหลังอื่นอีกซิ มันต้องอยู่แถวนี้แน่นอนก็เขายืนยันมานี่นา”

กราม ซึ่งยืนแอบมองทางหน้าต่างที่แง้มไว้นิดเดียวด้วยใจระทึกคิดว่าสักครู่เพื่อนของเขาคงต้องโดนหิ้วปีกออกมา แต่เขาก็โล่งอกเมื่อเจ้าหน้าที่ชุดนั้นโดยการนำหน้าของนักล่าค่อย ๆ ทยอยกันออกมาโดยไม่มียูโซะ พวกที่แยกย้ายกันไปค้นบ้านหลังอื่นก็ออกมามือเปล่าเหมือนกัน

แดดข้างนอกค่อย ๆ ร้อนขึ้น ๆ แต่ข้างในฝาที่ทำหลอกไว้สองชั้นแคบแค่ตัวคนยืนเอียง เพื่อหลบภัยชั่วคราวร้อนยิ่งกว่าเป็นไหน ๆ มันทั้งมืดทั้งอบและเบียดกันจนเหงื่อโชกเป็นอาบน้ำร้อนอยู่ถึงสามคน สองคนในจำนวนนั้นเชื่อมั่นว่าการล่วงรู้และคำพูดที่เจ้าหน้าที่พูดถึงการมาหลบซ่อนนี้มาจากเพื่อนของยูโซะ และยูโซะ

นั้นก็รู้ว่าสองคนนั้นคิดอย่างไรกับเพื่อนของเขา แต่การมาของพวกเขาที่นี่เป็นความลับไม่มีใครล่วงรู้ คนภายนอกที่เห็นอยู่ชัด ๆ ก็มีกรามเพื่อนของเขาคนเดียวเท่านั้น

การบรรยายสรุปถึงสถานการณ์สามจังหวัดภาคใต้โดย รตอ. คำราม พิฆาตจบลง นายกรัฐมนตรีซึ่งเดินทางลงมาตรวจราชการก็ลุกขึ้นขยับแว่นตาปราศรัยตอบต่อข้าราชการ ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเขตท้องที่นั้นอย่างฉะฉาน

"*ขอขอบพระคุณข้าราชการ และรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ให้การต้อนรับและบรรยายสรุปสถานการณ์ให้ฟัง นับว่าเป็นประโยชน์มาก ซึ่งจะได้นำไปพิจารณาในการให้ความช่วยเหลือพัฒนางานของจังหวัดต่อไป

เรื่องของคนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเรื่องของคนต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนาขอให้ยอมรับความจริงในข้อนี้ แม้ในทางประวัติศาสตร์ก็ถือว่าเป็นคนต่างเชื้อชาติกัน เมื่อสมัยที่ประเทศมาเลเซียตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศอังกฤษ และสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่กับไทยระยะนั้นไม่ค่อยมีปัญหาอะไร เพราะอยู่ที่ไหน

---

* คัดจากคำปราศรัยของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีในการตรวจราชการจังหวัดยะลาเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๙ ณ ห้องประชุม ศาลากลางจังหวัดยะลา จากหนังสือปัญหาความขัดแย้งในสี่จังหวัดภาคใต้ โดย ดร. อารง สุทธาศาสน์

ก็มีค่าเท่ากัน แต่ต่อมาเมื่อมาเลเซียได้เอกราชก็เริ่มจะมีปัญหาเรื่องชนกลุ่มน้อยของประเทศไทย ไม่ใช่จะมีในเมืองไทยเท่านั้น ในประเทศอื่นทั่วโลกก็มี เช่น ประเทศฟิลิปปินส์แม้ในประเทศมาเลเซียเองหลังจากตนกูอับดุราซัคถึงแก่อนิจกรรมแล้ว ต่อไปไม่วันใดก็วันหนึ่งอาจจะมีปัญหาระหว่างคนจีนกับคนมลายู เพราะอัตราส่วนของจำนวนคนทั้งสองกลุ่มนี้ใกล้เคียงกัน สำหรับประเทศไทยของเรายังดีเพราะมีแค่สามจังหวัด ประเทศพม่าเองก็กำลังประสบปัญหาของคนกลุ่มน้อย คือไทยใหญ่ และคะฉิ่น

การแก้ปัญหาสามจังหวัดภาคใต้คิดอย่างไรก็ไม่ออก เพราะเราหลอกเขาว่าเขาเป็นคนไทย ซึ่งที่จริงเขาเป็นคนมลายู ตัวที่เป็นปัญหาก็คือการหลอกว่าตัวเขาเองเป็นคนไทย ผมเห็นใจข้าราชการ ซึ่งมาปฏิบัติข้าราชการในสามจังหวัดภาคใต้เป็นอย่างมากที่ต้องมาเผชิญกับปัญหาการทำงานเช่นนี้ ขอให้ทุกคนยอมรับความจริงว่าเขาไม่ใช่คนไทย อย่ากังวลเดือดร้อนให้มากเกินไป พยายามปรับตัวให้อยู่กับปัญหาให้ได้ จงพยายามทำให้ดีที่สุด

ความหวังที่จะดึงคนมลายูเป็นคนไทยนั้น นโยบายลับๆของมหาดไทยได้เห็นดังนโยบายผสมกลมกลืนให้เป็นไทยยาก ฉะนั้นจึงเห็นด้วยกับนโยบายผู้ว่าราชการจังหวัด ที่จะพยายามสร้างมิตรอย่าบังคับให้เขาเป็นคนไทย ส่งเสริมให้เขาเป็นตัวของเขา รักษา

เอกลักษณ์ชนมลายูไว้ แต่ไม่ใช่ให้สิทธิพิเศษเหนือคนถือศาสนาอื่นซึ่งอาศัยอยู่ในจังหวัดนี้ ฉะนั้น สิทธิพิเศษที่จะให้นักเรียนไทยมุสลิมเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยโดยไม่ต้องสอบ จะสั่งให้ยกเลิก เพราะถ้าได้สิทธิพิเศษอย่างที่แล้วมา เมื่อไปเรียนแล้วก็เกิดปมด้อยระหว่างนักศึกษาด้วยกันว่าเป็นผู้ไม่ได้สอบเข้าเรียน การเรียนบางคนก็อ่อน ตก ถูกให้ออกจากมหาวิทยาลัย เป็นปมด้อย กลายมาเป็นฝ่ายตรงข้ามไป ไม่เห็นมีใครรักฝ่ายเราเลย ฉะนั้น จึงจะต้องเลิกระบบสิทธิพิเศษต่าง ๆ

ในด้านการศึกษา จะเร่งส่งเสริมการศึกษาเป็นการใหญ่ระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาให้มากที่สุด เพื่อส่งเสริมการทำมาหากินของประชาชน การสอนทางอาชีพก็จะสอนตามที่ประชาชนต้องการ ไม่ใช่สอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียนปอเนาะ ผมไม่เห็นด้วยที่จะส่งเสริม การพาครูสอนศาสนาและนักเรียนไปกรุงเทพผมก็ไม่เห็นด้วย ศาสนาอิสลามใกล้เคียงกับศาสนายูดายมาก ยิวซึ่งนับถือศาสนายูดายก็มีปอเนาะ ฉะนั้นไม่น่าจะส่งเสริมปอเนาะต่อไป เพราะเขารักษาศาสนาของเขา รัฐบาลจะพยายามส่งเสริมอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาซึ่งเมื่อสำเร็จแล้วคนจะมีงานทำ ถ้าเขาต้องการจะเรียนก็มาหรือ

จะไปเรียนทางด้านศาสนาก็ตามใจ

การที่เราดำเนินงานผ่านมา เริ่มต้นก็ผิดแล้วคือบอกว่า "แขกเป็นไทย" การให้เขาพูดภาษาไทยจึงยากมาก

ในด้านเศรษฐกิจจะต้องพัฒนาตามหลังความสงบ รัฐบาลจะพยายามวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจในสามจังหวัดนี้ ให้เป็นรูปเป็นร่างให้ได้และจะทำโดยเร็ว

เรื่องการแบ่งแยกดินแดนสามจังหวัดภาคใต้นั้น จะไม่ยอมให้แบ่งแยกเด็ดขาด จะต้องต่อสู้กันจนสุดชีวิตถ้ากำลังทหารที่มีอยู่ยังไม่พอรักษาความสงบเรียบร้อยได้ก็จะจัดส่งทหารมาเพิ่มอีกจนทำให้สงบให้ได้

การที่ผู้กำกับขอให้นำกฎหมายจับอันธพาลมาใช้อีก ผมยอมรับว่าใช้ในตอนนั้นบ้านเมืองสงบจริง แต่ตอนนี้เป็นเรื่องเซ้นซิถีบมาก เพราะบ้านเมืองเปลี่ยนไป ผมขอนำไปพิจารณาหาลู่ทางก่อน"

ฯ พณ ฯ นายกรัฐมนตรีกล่าวขอบคุณอีกครั้งหลังจากจบคำปราศรัยและกลับมานั่งตรงเก้าอี้ชุด ปรึกษาเรื่องต่าง ๆ กับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ทั้งฝ่ายปกครองและปราบปรามของจังหวัดด้วยอากัปกิริยาที่ย้ำอย่างเชื่อมั่นจริงจังกับคำมั่นสัญญา ครู่หนึ่งก็พากัน

ลุกขึ้นนำเดินไปยังเฮลิคอปเตอร์ที่จอดอยู่ในสนามหญ้าใกล้กับศาลาประชาคมโดยมีผู้ติดตามและบรรดาข้าราชการในที่นั้นเดินมาส่ง

ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีหันมาแสดงอากัปกิริยา ท่าทางย้ำอย่างหนักแน่นกับคำมั่นสัญญาหรือถ้อยคำต่าง ๆ ที่รับปากไว้อย่างจริงจังอีกครั้งซึ่งในกลุ่มนั้นก็มี ร.ต.อ. คำราม พิฆาต รวมอยู่ด้วย และโดยตลอดเวลาตั้งแต่ พณฯ นายกรัฐมนตรีลงจากเครื่องบินมา อนาคตพันตำรวจตรีเป็นคนหนึ่งที่อยู่ใกล้ชิด คอยตอบคำถาม อธิบายสถานการณ์ และการปราบปรามด้วยท่าทางอ่อนน้อม พินอบพิเทาซึ่งต่างกันกับอิริยาบถตอนเข้าหมู่บ้านเป็นคนละคนในการแสดงละครที่เขาต้องพูดแข่งกับคนอื่น ๆ ตามจังหวะใครจังหวะมันเพื่ออธิบายให้รู้ถึงความเป็นผู้เสียสละเพื่อประเทศชาติ ทำงานหนักเสี่ยงชีวิต เน้นผู้มีอำนาจให้มองเห็นถึงความสำคัญพร้อมกับการเสนอแนะเพื่อให้เกิดลู่ทางผลประโยชน์ของตัวเองแต่ยืนยันอ้างเพื่อประเทศชาติบังหน้า

เมื่อทุกอย่างเรียบร้อย บรรดาผู้เดินออกไปส่งก็ถอยห่างพ้นรัศมีใบพัดที่เริ่มควงจนติ้ว เครื่องยนต์แผดเสียงก้องแล้วดึงลำเครื่องบินที่ติดกันบินขึ้นไปบนอากาศบ่ายหัวจับเส้นทางรถยนต์มุ่งหน้ายังหมายกำหนดการลำดับถัดไปขณะที่ยูโซะกับพวกถือโอกาสนี้ใช้เส้นทางหลวงอีกสายหนึ่งมุ่งสู่ใกล้เขตชายแดน ยิ่งเย็นก็ใกล้ชายแดน

เข้าไปทุกที โดยรถโดยสารประจำทางคันเล็ก ตามกำหนดการอีกกำหนดการหนึ่งของพวกเขาที่ถือโอกาสที่กำลังทหารตำรวจ เจ้าหน้าที่เกือบทั้งหมดถูกนำไปตรึงไว้ตามในเมือง เพื่อเป็นการปกป้องอารักขาความปลอดภัยจากอันตรายที่พวกเขาสุมสืบต่อกันมานานนับสิบ ๆ ปี

อากาศตอนเย็นขมุกขมัว ป่าสองข้างทางที่มุ่งสู่เทือกเขาชายแดนค่อย ๆ ดำคล้ำ ก่อนคนไทยมุสลิมสองข้างทางมียืนให้เห็นอยู่เป็นระยะ แต่เดี๋ยวนี้แทบทุกหมู่บ้านที่ผ่านมาขึ้นบ้านเงียบเชียบตั้งแต่นมาซเย็น มีลอดออกมาบ้างก็ควันไฟสีเทาลอยขึ้นมาให้เห็นว่าเป็นครัวไฟบอกให้รู้ว่า บนผืนแผ่นดินอันน่าหวาดกลัวนี้ยังมีคนอาศัยอยู่ "แล้วเราจะกลับมาทวงแผ่นดินเราคืน" ยูโซะพูดกับตัวเอง

๑๓

"คุณทนาย คุณทนายคะ"

เสียงผู้หญิงที่ร้องเรียกอยู่หน้าประตูบ้าน กรามจำได้ว่า เป็นเสียงของแม่ผิน หญิงคนรับใช้คุณหลวงปู่ของเขา เสียงเคลื่อนไหวในห้องทนายดังขึ้นและมีเสียงเปิดหน้าต่างดู แต่เสียงเรียกก็ยังดังซ้ำ ๆ กันอยู่และเร่งเร้าขึ้นจนมีเสียงไปเปิดประตู

"คุณทนายคะ" เสียงเธอร้อนรนอย่างมาก "คุณ...คุณหลวงถูกลักตัวไป" มันดังเร็วจนเป็นเหมือนเสียงหอบถี่ดังขึ้นมากระทบหู ความคิดของเขาชะงัก

"ใครลักไป"

"พวกแขกค่ะ ตั้งแต่หัวค่ำแล้ว"

"ที่บ้านไม่มีใครอยู่เรอะ"

"เขาไปงานเลี้ยงกันหมด ไม่ทราบเลี้ยงรับใครมาจากกรุงเทพบ้านนี้ยังไม่กลับกันเลย"

"แล้วเธอ"

"มันจับดิฉันไว้ในอีกห้อง แล้ว แล้ว..." เสียงร้องไห้โฮ "แต่รีบหาทางช่วยคุณหลวงเถอะค่ะ ดิฉันยอมตายค่ะ ชีวิตนี้ไม่เสียดายแล้ว" มันมีความเจ็บแค้นหลายอย่างปนออกมากับเสียงสะอื้นนั้น

"เธอออกจากโรงพยาบาลเมื่อไหร่"

"วันนี้ค่ะ คุณนายผู้กองไปขอหมอให้กลับวันนี้หมอก็ให้กลับ"

กรามก้าวลงจากเตียงก้าวไปที่หน้าต่าง มองไปในความมืดสลัวยังร่างแม่ผินหญิงคนรับใช้ที่ยืนโงนเงนเหมือนจะต้านแรงศูนย์ถ่วงของโลกไม่ได้ บอกถึงสภาพความบอบช้ำของร่างกายอย่างแสนสาหัส ผ้าซิ่นที่เธอพันกายมาอย่างลวก ๆ นั้นโชกไปด้วยเลือด

"แต่เธอต้องไปโรงพยาบาลก่อน"

"ไม่ต้องห่วงดิฉันดอกค่ะ ดิฉันยอมตาย รีบไปช่วยคุณหลวงเถอะค่ะ"

"ไม่ได้ เธอรอที่นี่สักครู่นะ"

"รีบไปช่วยคุณหลวงนะคะ ไม่ต้องห่วงดิฉัน"

กรามได้ยินเสียงทนายชำนาญเลขเหยาะขึ้นบันไดมาแต่งตัวแล้วจึงเคาะประตูเรียกเขา

"อย่าเปิดประตูไม่ว่าใครมาเรียกนะ" สั่งเสร็จก็หันหลังลงบันไดไป พอกรามบิดประตูลงกลอนกลับมายังที่นอนก็ได้ยินเสียงรถยนต์ติดเครื่อง กรามซึ่งถูกห้ามมิให้ออกนอกตัวบ้านถ้าไม่มีความจำเป็น จึงไม่รู้ว่าข้างนอกมีอะไรบ้าง แม้แต่รูปทรงของบ้านที่คุ้มหัวอยู่ตอนนี้ยังไม่เคยเห็น เพราะวันที่มาถึงบ้านนี้ก็เป็นเวลากลางคืนกับมิได้สนใจอะไรมากนัก จึงเพิ่งรู้ว่านอกจากรถจักรยานคันเก่าที่เก็บในบ้านและเป็นพาหนะที่ทนายใช้ทุกวัน แล้วทนายยังมีรถยนต์อีกด้วย เขายืนแง้มหน้าต่างมองรถเก๋งที่ติดไฟหน้าสว่างจ้ากระทบตาจนพร่าถอยไปเปิดประตูให้แม่ผินหญิงคนรับใช้ขึ้นจึงถอยออกประตูรั้วหลังจากลงมาใส่กุญแจประตูบ้านเรียบร้อยแล้ว ก็นำรถวิ่งบึ่งไปในแสงสลัว ๆ ของแสงไฟข้างถนนที่สว่างพอ ๆ กับหัวเมืองอื่น ๆ

กรามเอะใจเล็กน้อยกับแสงไฟหน้ารถอีกคู่หนึ่งที่จอดอยู่บนถนนห่างออกไปสว่างขึ้น และเสียงติดเครื่องยนต์ออกตามหลังรถทนายที่ลับไปกับบ้านและต้นไม้ที่บังสายตา

ทนายเห็นไฟหน้ารถคู่นั้นสว่างขึ้นก่อนที่เขาจะเลี้ยวมุมถนนเพื่อตรงไปโรงพยาบาลทางกระจกส่องหลัง ทำให้เขาเปลี่ยนใจไม่

แวะโรงพยาบาล ไฟจากหน้ารถคันนั้นก็ยังตามมา เขาลองเลี้ยววนไปตามถนนอย่างไม่มีจุดหมายจึงแน่ใจว่ารถคันที่ยังตามมาอยู่นั้นเจตนาตามเขาอย่างแน่นอน

"เรามีคนตามมาเสียแล้ว แม่ผิน" เขาพูดกับแม่ผินซึ่งนั่งทรมานกับบาดแผลและร่างกายที่บอบช้ำสาหัส "ถ้าเราจะกลับไปโรงพยาบาลตอนนี้มันต้องรู้ว่าเรารู้ตัว" ทนายคิดอยู่ครู่หนึ่งจึงค่อย ๆ หักพวงมาลัยชิดขอบถนนตรงหน้าบ้านสองชั้น และเปิดประตูก้าวลงไปอย่างระมัดระวังตัว ขณะที่รถคันที่ตามมานั้นผ่านไปเลี้ยวตรงทางแยกข้างหน้าลับไป มันเป็นรถจี๊ปแต่ในความมืดทำให้เขาไม่สามารถสังเกตเห็นว่าเป็นรถของทหารหรือตำรวจหรือไม่ แต่คิดว่ามันจะต้องวนมาอีกทางด้านหลังหรือไม่ก็ต้องจอด และกลับมาซุ่มดูอย่างแน่นอน

ทนายชำนาญเลขกดออดตรงหน้าประตูรั้วบ้าน

"ใคร" เสียงตะโกนลงมาจากชั้นบน โดยไม่ยอมเปิดไฟหลังจากทนายกดออดครู่หนึ่ง

"ผมเอง ทนายชำนาญเลข"

"ขอโทษ รอสักครู่ครับ" เสียงตะโกนลงมา อึดใจต่อมาประตูบ้านก็เปิดออก ชายผอมบางยังหนุ่มแน่นตรงมาเปิดประตูรั้วบ้าน

"ไม่ทราบผมจะเอาความยุ่งยากมาให้ปลัดหรือเปล่า"

"มีอะไรเหรอครับ"

"ผมโดนตามมาจากบ้าน จะพาคนเจ็บไปโรงพยาบาล เลยแกล้งผ่านเลยมานี่หมายลองดูมัน เพราะถ้ากลับไปเลยเดี๋ยวมันจะรู้ว่าเรารู้ตัว และอยากให้ปลัดรับรู้อะไรเสียเลยเผื่อผมเป็นอะไรไป"

"เชิญข้างในก่อนดีกว่าครับ"

"ในรถผมยังมีคนเจ็บอยู่จะเอาไปโรงพยาบาล แต่คงพูดไม่กี่ประโยค"

"โดนอะไรมาครับ"

"ข่มขืน"

ปลัดเหม ปลัดอำเภอหนุ่มเพิ่งย้ายมาเมื่อไม่นานโดยความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะมาแก้ไขสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ในท้องที่นี้ด้วยจิตใจอาสา แต่พอเริ่มจับปัญหาและเสนอความคิดก็ถูกหาว่าทำงานให้มุสลิมจนสุดท้าย ก็ไม่สามารถจะเข้ากับข้าราชการทั่วไปได้ เป็นที่เพ่งเล็งในวงราชการอีกด้วย โดยเฉพาะผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งเอ่ยกับเขาในวันแรกที่เขาไปถึงและรายงานตัวว่า *"ที่คุณมานี่ก็ดีแล้ว เราจะได้ช่วยกันปราบปรามพวกแขกสักที" แต่ท่านต้องอีหลักอีเหลื่อเมื่อทราบจากเอกสารว่าเขาเป็นมุสลิม

---

*จากหนังสือปัญหาความขัดแย้งในสี่จังหวัดภาคใต้ โดย ดร. อารง สุทธาศาสน์

ภาระที่ปลัดเหมคิดว่าเป็นหน้าที่จะแก้ไขเยียวยาสังคมนี้ จึงถูกปิดกั้นหาทางออกไม่ได้ตั้งแต่ประตูแรกแล้ว และเป็นประตูใหญ่ที่เกินความสามารถที่เขาจะเปลี่ยนความคิด ที่จะให้ท่านเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหาโดยวิธีอื่น แทนที่จะแก้โดยการให้ทุกฝ่ายช่วยกันปราบปรามพวกแขก อีกประการหนึ่ง ปลัดเหมแม้จะเป็นมุสลิมแต่เป็นมุสลิมภาคอื่น ญาติพี่น้องเพื่อนฝูงในท้องถิ่นจึงไม่มี จึงเป็นการเสี่ยงและเสียเวลาที่จะเป็นเป้าอยู่ที่นี่

"ผมว่าคุณชำนาญเลขเอาคนเจ็บไปส่งโรงพยาบาลก่อนดีกว่า แล้วค่อยปรึกษาติดตามคุณหลวงกันอีกที ผมมันฝ่ายปกครองไม่ค่อยจะมีอำนาจทำอะไรได้ต่างกับปลัดปราบปรามซึ่งมีกำลัง อส. อยู่ในมือ" ปลัดเหมบอกกับทนายหลังจากทราบเรื่องราวพอเป็นเลา ๆ

ทนายจึงลาปลัดนำรถเลี้ยวกลับมุ่งตรงไปโรงพยาบาล ชั่วระยะแค่เปลี่ยนเกียร์สองเป็นสาม ในกระจกส่องหลังก็ปรากฏแสงไฟหน้ารถเลี้ยวออกมาจากทางแยก และตามมาจนเข้าเลี้ยวซ้ายเข้าประตูโรงพยาบาลคลานรถอย่างช้า ๆ ไปตามถนนโรยกรวดรอจนคันที่ตามมาผ่านเลยไป แล้วจึงตรงไปจอดหน้าห้องฉุกเฉินซึ่งมีคนไข้ไทยมุสลิมนอนโชกเลือกบนผ้าปูรองผืนเดียว ร้องครวญครางตรงบันได

ไม่มีพยาบาล ไม่มีภารโรง เขาก้าวขึ้นไปจึงเห็นผู้ช่วย

พยาบาลก้าวเร็ว ๆ ลงมาจากชั้นบน

"สวัสดีครับทนาย มีใครเป็นอะไรเหรอครับ"

"หมออยู่หรือเปล่า"

"อยู่ครับ เดี๋ยวผมจะไปตาม"

"ให้แม่ผินเข้าห้องฉุกเฉินเสียก่อนดีกว่า แกถูกข่มขืน" เขาพูดเสียงเรียบ ๆ

"น้าผินที่เพิ่งออกจากโรงพยาบาลวันนี้เหรอครับ" บุรุษพยาบาลทำหน้างง ทนายพยักหน้า บุรุษพยาบาลเตรียมรถเข็น แต่หญิงคนรับใช้พยุงตัวเองลงมาจากรถเสียก่อนเขาจึงรีบวิ่งลงไปประคองตรงไปผลักบังตาห้องพยาบาลฉุกเฉิน ประคองให้นอนบนเตียงที่ปูด้วยผ้าขาวสะอาดแล้วรีบไปตามนายแพทย์

"ประเดี๋ยวผมจะรีบไปแจ้งความ" ทนายบอกกับแม่ผิน "บางทีตำรวจอาจจะมาบันทึกปากคำที่นี่"

"ตำรวจจะช่วยอะไรเราได้ ดิฉันไม่หวังเลย"

"อย่างน้อยก็บันทึกความไร้สมรรถภาพ และไม่เอาไหนของพวกเขาไว้ การติดตามนั้นถึงจะพึ่งใครไม่ได้แต่เราก็ตามของเราเองแน่ โดยเฉพาะคุณหลวงซึ่งมีพระคุณกับผมล้นเหลือมาแต่เล็ก"

ครู่หนึ่งนายแพทย์เวรก็ผลักบังตาเข้ามา

"สวัสดีครับทนาย"

"สวัสดีครับกวนคุณหมอหน่อย"

"ไม่เป็นไรครับ ทำไมจึงโชคร้ายยังงี้หือผิน"

ผินหญิงคนรับใช้ไม่ตอบคำถามนั้น แต่สะอื้นที่อยู่ในอกก็กลั้นไว้มิให้มันออกมามิได้ เธอปล่อยโฮออกมาอย่างไม่ละอาย

"มีห้องว่างไหมครับ หมออยากให้แกอยู่ห้องพิเศษ ที่บ้านคุณหลวงก็ไม่มีใครอยู่เลยไปงานเลี้ยงกันหมด" ทนายยื่นความจำนง

"คงมีครับ ผมจะจัดการให้"

ทนายชำนาญเลข เดินออกมานอกห้องปล่อยคนเจ็บให้เป็นหน้าที่ของหมอ ก็สบตากับหญิงมุสลิมแก่ห่งอมนั่งเฝ้าอยู่ข้าง ๆ คนเจ็บที่นอนอยู่ตรงทางขึ้นซึ่งเขาเห็นตั้งแต่ตอนมา และที่ปลายเท้าก็มีหญิงสาวซึ่งคงจะเป็นเมีย แต่แววตาขอความช่วยเหลือนั้นฉายออกมาเหมือนกันทั้งสองคน

"เขาเป็นอะไร แมะ" ทนายส่งภาษาพื้นเมืองมาเลย์กับหญิงสาว

"โดนยิงมา" หญิงสาวบอกแล้วหันมาสบตากับหญิงชรา

"ใครยิง"

ทั้งสองคนส่ายหัวไม่ตอบ

"แล้วมากันตั้งแต่เมื่อไหร่"

"เย็น" เธอตอบเสียงสั่นละห้อย

"ไม่บอกหมอล่ะ"

เธออึกอักสักครู่หนึ่งกับบอกว่า "หมอบอกว่าให้ตำรวจมาก่อน"

"ใช่ครับ" เสียงหมอดังมาข้างหลังเขา "แต่สงสัยจะรอไม่ได้ นรินทร์ นรินทร์" หมอหันไปทางผู้ช่วยพยาบาลที่กำลังเข็นรถเข็นแม่ผินไปยังห้องคนไข้ "ประเดี๋ยวลงมาจัดการเอาไอ้แขกนี่เข้าห้องด้วย" แล้วหันมาบอกกับทนายเกี่ยวกับคนรับใช้ว่าเรียบร้อยแล้ว

ทนายชำนาญเลขพยายามข่มความรู้สึกอย่างมาก สายตาของเจ้าของไข้ทั้งสองนั้นบ่งถึงความซาบซึ้งน้ำใจอย่างล้นพ้น แม้เวลาข้างหน้าที่นี่ของคนไข้ของเขาอาจจะเลวกว่าที่เป็นอยู่ก็ได้

"ขอบคุณหมอมากครับ เกรงใจที่มารบกวนดึก ๆ ดื่น ๆ"

"ไม่เป็นไรครับ"

"ผมลาละครับ" เขายกมือไหว้นายแพทย์เวร แต่ยังคุยกับหญิงสาวเจ้าของคนไข้ ซึ่งถูกปืนที่ท้องข้างซ้ายเลือดโชกจนแห้งจับตัวกันเป็นลิ่ม สักครู่รถเข็นคันที่เข็นหญิงคนรับใช้ไปส่งที่ห้องพักคนไข้ก็วกมาถึงทำให้เขาต้องหยุดเป็นธุระ

"คงต้องเปลมั้ง" ทนายบอกกับนายนรินทร์ผู้ช่วยพยาบาล

"เอาเปลมาดีกว่าผมจะช่วย" ผู้ช่วยพยาบาลเอารถเข็นไปเก็บสักครู่หนึ่งก็ถือเปลมา ทนายจึงช่วยยกคนไข้ที่โอดโอยกับบาดแผลขึ้นเปลและจับด้ามเปลหามไปยังห้องพยาบาลฉุกเฉิน

"อ้าวทนาย ยังไม่กลับเหรอครับ"

"นรินทร์มันยกไม่ได้ ผมกลับละครับ" เขารับขอบคุณจากหญิงสาว ที่ประสานมือเรียวงามขาวผ่องแสดงความขอบคุณเขาอย่างรู้คุณก่อนเขาก้าวลงบันได

ทนายนึกถึงภาพการประท้วงของมหาประชาชน ที่ปัตตานีในวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ นายแพทย์และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลถึงกับไปตั้งกองอำนวยการในที่ประท้วง และใช้รถโรงพยาบาลขนคนเจ็บเข้าโรงพยาบาล แต่ในคราวการประท้วงใหญ่ของประชาชนที่จังหวัดปัตตานีกรณีสังหารหมู่ห้าศพที่สะพานกอตอ นายแพทย์และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลได้ลืมจรรยาบรรณข้อนี้หมดสิ้น มันเป็นความแตกต่างกันอย่างไกลลิบกับการได้รับบริการ ระหว่างคนไทยพุทธและไทยมุสลิมมิใช่เฉพาะแต่ในโรงพยาบาล แต่ตามสถานที่ราชการเกือบทุกแห่งที่ผู้ไปติดต่อซึ่งเป็นมุสลิมจะไม่ได้รับการเหลียวแลเลย แต่กลับบริการชาวไทยพุทธจนหมดก่อน พอเสร็จจากคนไทยจึงหันมาตะคอกกับมุสลิมว่า "มาติดต่อเรื่องอะไรไอ้-แขก" ทนายเดินไปเปิดประตูรถอย่างอ่อนใจ

ไฟหน้ารถที่สาดพุ่งผ่านหน้าต่างบานที่เปิดเข้ามา และสะท้อนวูบวาบกับกระจกในห้องดับลงและมีเสียงเรียกที่ประตูรั้วทำให้คนในบ้านรู้ทันทีว่าเป็นใคร

"ไปจ่าแขม ไปแอบที่หลังบ้านก่อนไป แล้วอย่าโผล่มานะ" คุณนายผู้กองไล่นักล่ามือขวาของสามีกับพลตำรวจอีกสองคน

"แม่ไปเปิดเองดีกว่า" คุณนายแม่ลุกจากเก้าอี้อย่างหงุดหงิด

"อ้อทนายเหรอคะ แหมวุ่นวายเหลือเกินแล้วค่ะ อิฉันอกจะแตกตาย" คุณนายวัยเดียวกับเขาทำท่าทางร้อนรน "อีผินบอกทนายแล้วใช่ไหมคะ"

"ครับ เอ้อแล้วคุณนายทราบได้ยังไงครับ"

"ดิฉันเดาไปค่ะ" คุณนายโพล่งออกมา

"เราเดาเอาอย่างนั้นค่ะคุณทนาย ทีแรกจะไปตามแต่ก็ยุ่งเรื่องคุณพ่อก็เลยปล่อยไว้ก่อน พรุ่งนี้เช้าค่อยไปตาม" คุณนายผู้กองลูกสาวช่วยอธิบายให้เขาฟังโดยเร็ว

"นั่นซิคะ พวกเราเพิ่งกลับมาก็ไม่เห็นคุณหลวงเสียแล้วอีผินก็ไม่อยู่ก็คิดว่าอีผินต้องไปหาทนายเพราะไม่มีใคร โจรนั้นคงไม่เอามันไปด้วยแน่"

"คือเรารู้อยู่หลายวันแล้วค่ะว่าจะมีไอ้แขกมาลักตัวคุณพ่อเพราะสายของผู้กองบอกว่า มันแค้นผู้กองมากเกี่ยวกับการปราบ

ปรามก็จะมาลักตัวคุณพ่อเป็นการแก้แค้น พอดีเมื่อคืนนี้ไปทานเลี้ยงที่จังหวัดกันหมด เขาเลี้ยงรับรองเจ้าหน้าที่ทางมหาดไทย เด็ก ๆ ก็เพิ่งเอาไปไว้โรงเรียนประจำ นี่ผู้กองยังไม่กลับยังไม่รู้เรื่องกัน เลยไม่รู้จะแก้ไขอย่างไรดี จะให้คนไปตามก็ไม่มี มีกันแต่ผู้หญิง คนขับรถมาส่งก็กลับไปแล้ว" ลูกสาวชี้แจงเรื่องราวอย่างคร่าว ๆ

"ก็สั่งอีผินไว้แล้ว ฝากฝั่งอะไรไม่ได้เลย" คุณนายถอนใจอย่างคนหมดแรง

"แล้วอีผินอยู่ไหนคะนี่" คุณนายผู้กองถาม

"อยู่โรงพยาบาลครับ โดนข่มขืน"

"ต๊าย ตายแล้ว อีนี่คงจะชอบด้วยละซีท่า ขนาดยังไม่หายนะนี่" คุณนายแม่วีดว้าด

"แล้วพอจะรู้เบาะแสไหมครับว่าเป็นโจรกลุ่มไหน"

"ดิฉันก็ไม่ทราบว่ากลุ่มไหนหรอกค่ะ ก็ตอนนี้มันเยอะเสียหมด โจรเรียกค่าไถ่ไม่รู้จะสักกี่สิบก๊ก ต้องรอให้ผู้กองกลับ"

"ไปหาผู้กองตอนนี้เลยดีไหมครับ ผมเป็นห่วง"

"โถไม่ต้องหรอกค่ะตามก็ไม่รู้ไปไหนกันพวกผู้ชาย พูดถึงห่วง ใครก็เป็นห่วงทั้งนั้นแหละทนาย นี่ถ้าเป็นอะไรไปจะมิแย่กันหมดเรอะ โถ" คุณนายแม่ทำท่าปล่อยโฮ

"ดิฉันว่ามันต้องไม่กล้าทำอะไรแน่นอน นอกจากต้องการ

ค่าไถ่ไป”

“นั่นนะซิคะ ดิฉันก็ว่ารอให้ผู้กองกลับมาก่อนก็แล้วกัน แหมขอบคุณทนายมากค่ะที่ทำให้ต้องวุ่นวายด้วย” คุณนายแม่พยายามสรุป

“ไม่เป็นไรครับ บุญคุณที่ท่านเลี้ยงดูผมมายังไม่ได้ทดแทนเลย คุณนายไม่แจ้งความเสียหน่อยหรือ”

“เดี๋ยวเป็นข่าวครึกโครมน่ะซิคะ ยิ่งเดี๋ยวนี้พวกหนังสือพิมพ์มันไม่ค่อยจะเข้าข้างเราเสียด้วย” คุณนายผู้กองอธิบาย

“ถ้างั้นผมลาละครับ”

“ขอบคุณมากค่ะที่เป็นห่วง”

“แล้วผู้กองไม่เอารถไปเหรอครับ” ทนายถามขณะลอดประตูรั้วเห็นจิ๊ปตราโล่จอดอยู่ในเงามืดข้างนอก และรถส่วนตัวก็ยังจอดอยู่ในโรงรถ

“เขามีตำรวจมารับค่ะ”

๑๔

ยิ่งดึกหนองจิกยิ่งเงียบสงัด ชาวบ้านร้านค้าจะปิดบ้านเงียบตั้งแต่เพิ่งพลบ มุสลิมทำนมาซเย็นแล้วไม่มีใครออกนอกบ้านอีก บนท้องถนนแทบจะไม่มีสิ่งมีชีวิตเคลื่อนไหวให้เห็น ถนนว่างเปล่าตากตัวเองอยู่กลางแสงไฟวอมแวมที่ทิ้งช่วงห่างระหว่างต้นเสาไฟ นาน ๆ จะมีรถทหาร ตำรวจวิ่งผ่านตรวจตราบรรทุกทหารหรือตำรวจอาวุธครบเป็นการคุมสถานการณ์ไปในตัว บางคืนจะมีเสียงแปลกปลอมแผดเปรี้ยงขึ้นมาเป็นทั้งคำถามและคำตอบในตัวเสร็จ

"การปราบปรามของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นสิ่งหนึ่งที่ก่อให้เกิดปัญหามากที่สุด" ปลัดเหมเปลี่ยนจากเรื่องลักพาตัวคุณหลวงนรรัตน์ดอนคันซึ่งสรุปยังไม่ได้มาถึงสาเหตุของความตึงเครียดและปัญหาที่ระอุอยู่บนผืนแผ่นดินส่วนนี้ กับทนายที่แวะเวียนมาอีกครั้งหนึ่ง

ขณะที่มันดึกแก่เต็มที ด้วยบังเอิญปลัดหนุ่มโผล่หน้าออกมาพอดี ขณะเขาขับรถกลับจากบ้านคุณหลวง "เพราะการปราบปรามผู้ก่อ-การร้ายเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล ซึ่งปฏิบัติกันมาและล้มเหลวทุกยุคทุกสมัย เจ้าหน้าที่ไม่เคยเข้าถึงแหล่งผู้ก่อการร้ายจริง ๆ เพราะตำรวจไม่รู้จัก ผู้ก่อการร้ายบางกลุ่มกลับได้รับความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี เมื่อเป็นดังนั้นตำรวจจึงต้องหันไปพึ่งชาวไทยมุสลิมและผู้มีอิทธิพลที่เป็นไทยมุสลิม กำนันผู้ใหญ่บ้านผู้นำท้องถิ่น ส่วนประชาชนนั้นแทบไม่ยอมให้ความร่วมมือ เพราะประชาชนเองก็ไม่ไว้วางใจตำรวจ ขณะที่ขบวนการโจรก่อการร้ายบางกลุ่มสามารถทำตัวเป็นที่พึ่งด้านสวัสดิภาพแก่ประชาชนมากกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจเสียอีก ซึ่งพฤติการณ์เช่นนี้ไม่เป็นที่พอใจแก่ตำรวจเป็นอย่างมาก เมื่อหันไปพึ่งผู้มีอิทธิพลซึ่งมีทั้งดีและเลวบางคนก็เป็นโจร คุณคิดดูเอาเองก็แล้วกันว่าการใช้ผู้มีอิทธิพลที่มีลักษณะเป็นโจร เป็นบันไดปราบปรามก็เข้าทำนองตำรวจเลี้ยงโจร ตำรวจจึงกลายเป็นเครื่องมือของโจรไปในที่สุด โจรก็จะแนะนำให้ตำรวจปราบโจร หรือพวกที่เป็นปฏิปักษ์กับตัวเองเท่านั้น อีกประการหนึ่งทำให้ผู้มีอิทธิพลมุสลิมหลายคนใช้อำนาจตามอำเภอใจไม่ต้องเกรงกลัวกฎหมาย แม้แต่การหลอกหรือชี้ให้ตำรวจปราบผู้บริสุทธิ์

ญาติของผู้บริสุทธิ์จำนวนมากต้องหลบเข้าป่ารอการแก้แค้น เป็นโจรก่อการร้ายคอยทำลายเจ้าหน้าที่โดยตรง เป็นโจรก่อการร้ายที่คอยลบรอยแค้นให้กับผู้บริสุทธิ์ที่ถูกรังแกด้วยชีวิตตำรวจ ด้วยการทำลายสถานที่ราชการแม้แต่การเผาสถานีตำรวจภูธร

ดินแดนสี่จังหวัดภาคใต้ จึงเป็นดินแดนของความเกลียดชังเคียดแค้น "ยิงไอ้แขกให้ตายยิ่งมากยิ่งดี" คือความจงเกลียดจงชังของนายตำรวจคนหนึ่งทางปาก แต่ทางการกระทำนั้นมีตั้งแต่ซ้อมผู้ต้องสงสัย จนยิงทิ้งผู้ให้ความร่วมมือมันอาจจะสาสมกันถ้าโจรก่อการร้ายจับตัวข้าราชการเหล่านั้นไปเรียกค่าไถ่ แต่ผู้รับกรรมกลับกลายเป็นไทยพุทธที่บริสุทธิ์เสียทั้งสิ้น

มีไม่น้อยเลยที่ผู้บริสุทธิ์ถูกจับโดยข้อหาให้ความร่วมมือกับโจรก่อการร้ายโดยเป็นสายส่งข่าว หรือให้เสบียงเพื่อให้ประชาชนเหล่านั้นวิ่งเต้นหาเงิน เพื่อให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจเหล่านั้นเพื่อการพ้นข้อหา มันจึงเป็นภัยมืดที่น่ากลัวที่จะคืบคลานเข้าหาทุกคนที่ไม่รู้อิโหน่อิเหน่ ไม่มีใครช่วยและป้องกันเขาได้เลยแม้แต่เจ้าหน้าที่ที่ดีมีคุณธรรม เพราะผลกรรมดีเหล่านั้นจะทำให้เขาต้องโยกย้ายออกจากพื้นที่ปฏิบัติงานด้วยข้อกล่าวหาต่าง ๆ นานาแม้แต่ข้อหาหย่อนสมรรถภาพในการทำงาน

จนเมื่อทางการส่งกำลังทหารเข้าไป มีแม่ทัพภาคที่มีอำนาจ

เต็มในการควบคุมสถานการณ์ทั้งหน่วยนาวิกโยธิน พลร่มและหน่วยเสือดำเป็นกองพันๆ เพื่อช่วยตำรวจปราบโจรก่อการร้ายอย่างเข้มข้น โดยมีตำรวจซึ่งอาศัยจมูกผู้มีอิทธิพลชี้โจร เสียงสะท้อนออกมาของผู้รับกรรม คือไม่ใช่โจรต้องตกเป็นเหยื่อของการปราบปรามที่ทวีจำนวนมากขึ้นทั้งผู้หญิงถูกข่มขืนชำเรา ชาวบ้านหายสาบสูญ หมู่บ้านถูกเผาชาวนาถูกซ้อมและเสียงปืนขู่ขวัญในที่สาธารณะ ผลของการปราบคือความสับสน ไม่รู้ว่าใครเป็นใครปฏิบัติการอะไร ประชาชนบางคนหวาดกลัวสุดขีดถึงกับจิตฟั่นเฟือนบางคนต้องอพยพบางคนขลาดที่จะออกจากบ้าน ยิ่งทหารเข้าไปมากอาวุธเข้าไปมากเจ้าหน้าที่มีอาวุธดี ๆ โจรก่อการร้ายก็มีเหมือนเพราะรับซื้อจากผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นสี่จังหวัดภาคใต้ซึ่ง ส่วนมากก็ร่วมผลประโยชน์อยู่กับข้าราชการบางคนอยู่แล้ว วันดีคืนดีข้าราชการไทยพุทธก็ได้ยินเสียง เพื่อนอ่านบัตรสนเท่ห์ที่ตนและข้าราชการทุกระดับทุกคนได้รับดัง ๆ "ถึงเวลาที่กูจะต้องเรียกร้องดินแดนสี่จังหวัดภาคใต้จากพวกมึงกลับคืนมา แต่ผมกลับไม่ได้รับ"

ปลัดเหมลุกขึ้นไปดึงลิ้นชักตู้ที่วางตรงมุมห้องมายื่นให้ทนายดู "แต่ไม่ทราบว่าใครในที่ทำงานเอามาวางไว้ที่โต๊ะตั้งหลายแผ่นอาจจะเห็นว่าเพราะผมไม่ได้รับ หรืออาจจะคิดว่าผมเป็นพวกเดียวกับโจรก่อการร้ายเอาใจช่วยโจรก่อการร้ายก็ได้ ซึ่งความจริงถ้าจะ

คิดอย่างที่เขาคิดก็เป็นพวกเดียวกับโจรก่อการร้ายอยู่แล้ว ในด้านศาสนา แล้วมาโดนกดขี่ไม่ได้รับความเป็นธรรมเหมือนกันอีก ถึงไม่ใช่พวกเดียวกันแต่เราก็ถูกจัดให้อยู่พวกเดียวกันโดยปริยาย แต่การที่เราพยายามแหกคอกออกมาเขาน่าจะรู้ว่าเราทำเพื่อใคร จะว่าเพื่อตัวเราเองก็ไม่ได้อะไรเป็นผลตอบแทนทั้งลาภและยศ แต่สิ่งที่เราได้รับคือความล้มเหลวทั้งหน้าที่การงานและความตั้งใจดี ทนายรู้ไหมครับผมได้รับอะไรนอกเหนือจากนั้นอีก" เขาจ้องหน้าทนายและยิ้มเหมือนจะหยันชีวิตตัวเอง "เพราะความที่ผมมีจิตใจจดจ่อและภาวนาขอให้ทุกอย่างดำเนินสู่สิ่งที่ดี แต่สวนทางคำภาวนาของผมนั้นคือเสียงปืน มันดังให้ได้ยินถี่ขึ้น ๆ เหมือนยิ่งภาวนามันยิ่งถี่ เขาหยุดนิดหนึ่งสายตาจับอยู่กับใบหน้าทนาย "จนเดี๋ยวนี้ผมรู้ว่าเสียงปืนที่ดังอยู่นั้นมีอยู่กี่กระบอกมันมีไม่กี่กระบอก" เขาถามเองและตอบเอง "และแต่ละกระบอกที่แผดกันขึ้นมานั้นผมคิดว่าผมรู้ว่าศพหรือไม่ศพเสียงมันจะผิดกัน เพียงแต่ไม่รู้ว่าใครเป็นศพ ถ้าผมอยู่ต่อไปผมอาจจะรู้ก็ได้ แต่ไอ้เรื่องเรียกค่าไถ่นี้มันยากเพราะไม่มีเสียง แต่ถ้าเป็นค่าไถ่ เสียงมันจะมาทีหลังพร้อมกับราคา โจรมันต้องการเงินไปซื้ออาวุธ และโจรมันจะเอาที่ง่าย ๆ ครั้งนี้หากไม่ใช่สาเหตุอื่นก็แสดงว่ามันฮึกเหิมขึ้นหรือไม่ ก็เข้าตาจนหาเหยื่อพี ๆ ยาก ถึงลำบากก็เสี่ยง" เขาหันกลับไปเรื่องของหลวงนรรัตน์อีก

ครั้งหนึ่ง "แต่การที่ทนายสงสัยคนในบ้านจากการสังเกตมันก็เป็นไปได้ เหตุผลที่จะเสริมอีกอย่างหนึ่งก็คือการมาของคนมหาดไทยคราวนี้แทบจะไม่มีใครรู้ แม้แต่ผมก็เพิ่งรู้จากทนายนี่แหละ แต่อย่าเอาผมเป็นมาตรฐานดีกว่า ฉะนั้นการมาก็ต้องเป็นเรื่องลับและเรื่องด่วนที่สำคัญ การที่นายตำรวจจะเอาครอบครัวไปด้วยก็แทบจะเป็นไปไม่ได้ เพื่อความแน่นอนผมจะลองสอบดู ถ้าไม่มีการเลี้ยงรับที่ว่าหรือคนในบ้านไม่ได้ไปก็จะปักใจเอาอย่างที่คุณทนายคิด"

ทนายยกนาฬิกาขึ้นดู ฟ้าก็เริ่มจะคลายความมืด "ผมรบกวนปลัดมากแล้ว"

"ไม่เป็นไรครับ คนที่อยากคุย ปรึกษากันได้ก็มีอยู่ไม่กี่คน ฉะนั้นมีอะไร ๆ ก็รีบ ๆ ปรึกษากันเสีย" ปลัดพูดเหมือนรู้ชะตาตัวเอง

"แต่วันนี้ผมต้องลาก่อนละครับ ขอบคุณปลัดมากครับ"

"สวัสดีครับ"

ปลัดรอจนเขาเดินขึ้นถนน จึงปิดประตูรั้วเดินกลับเข้าบ้าน ลมพัดเย็นสบาย ชาวเรือที่เคยแล่นใบกลับตอนนี้หลายชีวิตคุดคู้อยู่ในบ้านต้องนิ่งเฉยอยู่ภายใต้วิกฤติกาลที่ยังหาจุดจบไม่ได้ ทนายยืนมองท้องฟ้าสีแดงที่ค่อยแดงขึ้น ๆ ทางทิศตะวันออกทั้ง ๆ ที่อีกกว่าสองชั่วโมงจะสว่าง แต่ในสีแดงนั้นมีประกายของดอกไฟพุ่งขึ้นไป

ราวกับดอกพลุแตก

"ไฟไหม้" ตำแหน่งของไฟทำให้เขารีบเปิดประตูรถพุ่งเลี้ยวเอี๊ยดกลับหัวตรงไปยังบ้านทันที ใจนั้นพยายามคิดว่ามันไม่ใช่บ้านของเขา แต่เมื่อหักพวงมาลัยอีกครั้งตรงทางแยกเปลวไฟที่พันเลื้อยอยู่กับตัวบ้านขึ้นชั้นบน ทะลุหลังคาส่องแสงสว่างไกลสุดถนน ควันสีดำลอยเป็นกลุ่ม เสียงปะทุดังเป็นระยะ ๆ เมื่อรถของเขาจอด ความรู้สึกตอนนั้นแทบจะไม่มีกำลังก้าวลงจากรถ แต่เขาต้องพยายามยอมรับสภาพอย่างจำใจ ชาวบ้านแถบนั้นบางคนก็ตรงมาหา บางคนยังถือกระป๋อง ปีบ ที่ยังมีน้ำโชกตัวบางคนยังพยายามตักน้ำดับอยู่แม้ว่าไฟจะโหมหนักจนเกินดับ

"เราช่วยไม่ได้จริง ๆ ลมมันแรงมากด้วย" คนหนึ่งบอก

"เห็นเอาเมื่อไฟมันติดเยอะแล้ว ไอ้เด็กคนนั้นมันดับไฟอยู่ก่อน" เขาเห็นกรามยังคงสาดน้ำเข้ากองไฟ

"ทำไงดีครับ" ชาวบ้านคนหนึ่งเข้ามาถาม เหงื่อนั้นโชกเหมือนอาบน้ำ แต่มันก็จนปัญญาที่จะหาคำตอบยามนี้ เขายืนมองไฟและบ้านที่บางส่วนกำลังโทรมลงเพราะไฟโหม ฝาด้านหนึ่งห้อยร่องแร่งอีกไม่นานมันจะกลายเป็นขี้เถ้าพร้อมกับทุกๆ อย่างที่อยู่ในบ้านซึ่งไม่มีปัญญาเอาอะไรออกมาได้แม้แต่เสื้อผ้าสักชุด

เสียงหวอรถดับเพลิงดังมา จากการไปตามของเพื่อนบ้าน

สักครู่พนักงานพร้อมด้วยสายส่งน้ำ และหัวฉีดก็ปล่อยน้ำฉีดพุ่งไป เป็นสายควันสีเทาม้วนตัวเป็นก้อนทึบโต แต่ทุกอย่างก็เปลี่ยนสภาพไปเป็นจุลหมดแล้ว เขามองกรามและนึกถึงพินัยกรรมหาดไข่เต่า นึกถึงเอกสารลูกความทั้งหลาย นึกถึงตัวเองซึ่งเป็นคนตัวเปล่าไม่มีที่ซุกหัวนอนตั้งแต่บัดนี้

"ไฟมันลุกจากข้างล่างครับน้าทนาย" กรามเข้ามาบอก "ผมนอนไม่หลับและได้ยินเสียงคนเดินเข้ามาในบ้านแต่มองไม่เห็นตัว ประเดี๋ยวไฟก็ลุกขึ้น ผมจึงลงไปดับและเรียกให้คนช่วยแต่..." เด็กหนุ่มน้ำตาคลอและเสียใจที่ช่วยอะไรมิได้ กรามมีความรู้สึกเหมือนเป็นความผิดของเขา

"ไม่เป็นไรกราม" เขาปลอบใจกรามและตัวเองไปพร้อมกัน ปัญหามากมายสุมทับลงมา จากคุณหลวงถึงหญิงคนรับใช้ที่จะต้องช่วยเหลือโดยรีบด่วน ก็มาเจอปัญหาของตัวเองอย่างหนักเข้าไปอีก

สว่างแล้ว ยอดไฟค่อย ๆ ซาลงเพราะน้ำกระหน่ำเข้าไป แต่ก็ยังดื้อคุแดงเหมือนไฟสุมอก บ้านหลังใหญ่ เป็นเหมือนโครงร่างสีดำของภูตผี เจ้าหน้าที่บ้านเมืองทั้งใหญ่น้อย ตำรวจและทหารหลายคนที่มาบงการดับไฟ และดูเหตุการณ์ ยังปะปนกับจำนวนคนไม่น้อยที่ยืนมองอยู่ริมถนนทั้งไทยมุสลิมและไทยพุทธ ทั้งคนใกล้

และห่าง ๆ ออกไปเพราะตามหัวเมืองเล็ก ๆ นาน ๆ จะมีเหตุการณ์แบบนี้สักครั้งหนึ่ง รถดับเพลิงสองคันยังคงฉีดน้ำอยู่ เสียงคนพูดเล่าสู่กันฟังยังมีอยู่ไม่ขาดปาก แต่ไม่มีใครยืนยันอะไรนอกจากเดาหรือคาดการณ์เอาเองแต่ในใจเท่านั้น ไฟเกิดจากอะไร ถูกเผา หรือว่าติดขึ้นเอง ทุกคนที่นั่นเห็นกรามเด็กแปลกหน้าที่เขาไม่เคยเห็นเลย ถูกคุมตัวขึ้นรถไปในฐานะผู้ต้องสงสัยวางเพลิงหรือบางคนได้ยินว่าทำจารกรรม และเห็นทนายชำนาญเลขที่ชาวบ้านแถบนั้นเกรงใจฉุนเฉียวโกรธและหัวเสียที่ชี้แจงและรับรองว่าเป็นไปไม่ได้เพราะกรามเป็นคนของเขา จนรถพากรามออกจากที่นั่นไป ทนายชำนาญเลขก็ขับรถของเขาออกไปเช่นกันแต่เป็นคนละทาง

แสงแดดสีเหลืองสาดส่องไปทั่วฟากฟ้า เขาไม่มีเวลาและความคิดที่จะชมอะไรกับสีเหลืองจากแดดกระทบทาบบ้าน ต้นไม้ให้เป็นทัศนียภาพที่แปลกตาออกไปจากรังสีของพระอาทิตย์ยามเช้าที่ไม่เห็นบ่อยนัก เขายังขับรถตรงไปข้างหน้าเพราะความเร่งด่วนกับความเป็นความตายของหลวงนรรัตน์ ทำให้ต้องทิ้งความพินาศเสียหายแห่งชีวิตไว้กับกองขี้เถ้า ระหว่างทางร้านรวงห้องแถวไม้คร่ำของเมืองเก่าสองข้างทาง เริ่มเปิดประตูรอรับลูกค้าส่วนร้านกาแฟที่ชาวบ้านเรียกว่าร้านโกปี๊นั้นมีคนอยู่เต็มแล้ว บาง

คนก็หันมาเห็นเขา และชี้มือชี้ไม้กัน เรื่องที่คนที่นั่นพูดกันมากที่สุดวันนี้ ก็ต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับตัวเขากับบ้านที่ถูกไฟไหม้ และกรามที่ถูกจับตัวไป จนผ่านหอนาฬิกาขาวที่อาบแดดเหลือง ประกายจากบางส่วนที่เป็นโลหะวาวกระทบนัยน์ตาวูบวาบ เขาเลี้ยวซ้ายและจอดรถใกล้ ๆ กับรถจี๊ปสองคันที่จอดอยู่แล้ว

"อ้อ ทนายมาอีกแล้ว แหมมาแต่เช้าเชียว เชิญสิคะ" เสียงใสแจ๋วทักออกมาจากคุณนายผู้กอง

"สวัสดีครับ" ยงยุทธทำท่าจะเรียกผินให้หากาแฟ แต่นึกขึ้นได้ว่าผินไม่อยู่ "แย่จริงบ้านนี้ ไม่ยอมจ้างคนใช้กันเลย"

"อย่ากังวลเลยครับ"

"แล้วบ้านว่าอย่างไรครับ ผมไปดูมาเมื่อเช้า แต่เห็นน้าทนายยุ่ง ผมก็เพิ่งกลับมาเหมือนกัน"

"ก็ไม่มีอะไรเหลือ หมด เหลือแต่รถคันเดียว ดีที่ผมใช้อยู่"

"ผมกลับจากยะลา เห็นไฟไหม้อยู่ก็เลยแวะเข้าไปดู"

"อ้าวคุณยงยุทธไม่ไปงานเลี้ยงที่ตานีเหรอ"

"ตายงยุทธมันไปทำงานของมัน ตั้งแต่ต้นอาทิตย์แล้วค่ะ" เสียงคุณนายซึ่งก้าวลงบันไดมาตอบแทนด้วยน้ำเสียงโอ่ลูกชาย "ว่าแต่เรื่องคุณหลวงสิคะ ดิฉันหนักใจจริง ๆ ค่ะ"

"ผมก็กำลังปวดหัวอยู่นี่ ร่างกายพ่อก็ไม่แข็งแรง" เป็น

ครั้งแรกที่ทนายได้ยินลูกชายเจ้าของหาดไข่เต่า ที่ไม่ค่อยจะเอาเรื่องเอาราวอะไรบอกเป็นห่วงผู้บังเกิดเกล้า "ดูมันจะหยามพวกเรามากเกินไปแล้ว ผมอยากรู้ว่าไอ้แขกพวกไหน แล้วยังมาข่มขืนคนในบ้านเราอีก" เป็นน้ำเสียงแสดงความขุ่นเคืองออกมาจริง ๆ "ของคุณน้าทนายล่ะ นึกว่าจะเป็นพวกไหนครับ"

"ผมไม่ทราบจะสงสัยใคร เพราะผมไม่คิดว่าจะมีศัตรู"

"ก็ไอ้พวกแขกนั้นแหละค่ะ" คุณนายสรุป "ก็ไอ้เด็กกรามไปอยู่ในบ้าน บ้านที่โน่นของมันยังโดนเผาแล้วทนายยังรับมันไว้อีก แหมเก็บเสียเงียบ บอกพวกเราหน่อยก็ไม่ได้จะได้เตือนกัน"

"บ้านกรามโดนเผา" ทนายพูดตามอย่างสงสัย พร้อมๆกับนายทหารหนุ่มถามออกมาว่า

"ไอ้กรามอยู่บ้านน้าทนายเหรอ"

"ใช่ครับ" เขาบอก และหันมาพูดกับคุณนาย "แต่ผมไม่รู้และกรามเองก็ไม่รู้ว่าบ้านเขาโดนเผา ใครบอกคุณนายครับ"

"ก็ไม่รู้สิคะเห็นพูดกัน"

"ใครครับ"

"ไม่รู้ซีจำไม่ได้แล้ว"

"ตอนนี้ไอ้กรามมันอยู่ที่ไหนครับ น้าทนาย" ร้อยโทหนุ่มถาม

"เขาก็จับไปแล้วน่ะซี" คุณนายพูดอย่างสะใจ "ใครจะเอาไว้ไอ้เด็กระยำพรรค์นั้น"

"เอ เดี๋ยวซีแม่ ผมชักงง"

"จะไปรู้เรอะ อยากรู้ก็ไปถามมันเองซี" คุณนายตัดบทเมื่อเห็นเรื่องที่ไม่ได้เตรียมตัวจะถูกซักมากขึ้น

"แต่เอ" ยงยุทธเสียงอ่อนลงเขารู้แต่พี่เขยเขาบอกให้ตำรวจไปเผาบ้านของกรามที่ยาหลัง โดยทำทีเป็นโจรมุสลิมเผาเพื่อผลที่เขาอ้างว่าเป็นแผนเพื่อการปฏิบัติการ ให้กรามเข้าใจผิดจะได้หันมาให้ข้อมูลกับตำรวจ "แล้วน้าทนายมีเรื่องกับพวกมุสลิมหรือเปล่าครับ หรืออาจจะเป็นศัตรูกับกรามแล้วตามกรามมา"

"ผมไม่มี แต่กรามนั้นผมยังไม่ยืนยัน"

"แล้วตำรวจเขารู้อะไรถึงจับกรามไป"

"ผมก็ไม่ทราบ"

"ก็บอกแล้วมันไม่ใช่คนดี" คุณนายแม่แว่ดออกมาอีก

"การจับไปต้องมีหลักฐานอะไรแล้วใครสั่งจับ คุณคำรามหรือเปล่า"

"ก็ชั้นไม่รู้ ไปถามเขาดูเองซี"

ทั้งทนายและร้อยโทลูกชายก็เงียบไปกับอารมณ์เริ่มฉุนเฉียวของคุณนาย ยงยุทธนายทหารเพลย์บอย นึกไปถึงมะทรงเด็กสาว

มุสลิม "แฟนของเจ้ากราม" เขานึกไปอย่างนั้นและบ้านนี้มะทรงคงยังไม่รู้ เพราะตั้งแต่กรามออกไปจากบ้านนี้ไปนั้น กรามไปพักอยู่กับทนายชำนาญเลข ยังไม่ได้กลับยาหลัง และยังนึกถึงตอนที่เขาใส่ไฟเด็กหนุ่มลูกของพี่ชายต่างมารดากับเด็กสาว

"ทำไมกรามมันไม่กลับยาหลังล่ะ"

"ผมเป็นคนดึงเอาไว้เอง เพราะสถานการณ์มันไม่ปลอดภัย และกรามก็ไม่ทราบว่าบ้านของเขาโดนเผาด้วย และนี่เขายังโดนจับอีก" ทุกอย่างจึงไม่มีคำตอบสำหรับคนทั้งสอง

๑๕

"ไอ้ยูโซะอยู่ที่ไหน" แล้วตามมาด้วยเสียงผัวะของเท้าสวมบู๊ต และเสียงผัวะอีกหลายทีดังลอดออกมา ยงยุทธนั้นเคยเห็นและเคยทราบเหมือนกันเกี่ยวกับระบบซ้อมเชลย แต่เขาเองไม่เคยกระทำเพราะส่วนมากงานของเขาเป็นฝ่ายจิตวิทยาจึงอยู่ห่างจากเสียงปืนเสียงระเบิด

"ก็บ้านทนายอยู่ติดกับบ้านที่มันซ่อนตัวอยู่ แกจะไม่รู้ได้ยังไงมันต้องมีแกคนเดียวที่บอกให้มันหนี และแกจะต้องรู้ว่ามันอยู่ที่..." แล้วเสียงผัวะถนัดถนี่ของมันดังพร้อม ๆ กับคำว่า "ไหน" ที่เป็นเสียงค่อนข้างหอบของเจ้าของเท้า

"ปากแข็งจริงโว้ย เอามันไว้ก่อน ต้องให้มันพูดให้ได้"

สักครู่ประตูห้องนั้นก็ถูกเปิดออก รตอ. คำราม พิฆาต ซึ่ง

จะมียศ พตต. อีกไม่กี่วันข้างหน้า เพราะผลงานดีเด่นชะงักเล็กน้อย ที่เห็นยงยุทธน้องเมียนั่งรออยู่กับเด็กสาวอีกสองคน

"มาทำไม" คำถามน้ำเสียงไม่สู้จะดีนัก

"จะมาดูไอ้กรามมัน และอยากจะรู้ว่ามันรู้เรื่องคุณพ่อหรือเปล่า นี่เพื่อนของมันสองคนจะมาเยี่ยม" ทั้งมะทรงและลีมะยกมือไหว้เช่นเดียวกับมุสลิมสมัยใหม่ที่ใช้การไหว้เมื่อเข้าสังคมไทย

"เด็กแขกนี่"

"ใช่"

"เรื่องนี้เป็นหน้าที่หน่วยของผม ตำรวจ"

"ไม่ใช่ คือผมอยากจะมาเยี่ยม และถามบางอย่างกับมัน อย่างน้อยมันก็เป็นน้องของผม และผมอยากจะรู้เรื่องคุณพ่อด้วย ถ้ามันติดต่อกับพวกแขก มันต้องรู้"

"ผมจัดการให้คนออกตามแล้ว คุณไม่ต้องห่วง"

"แล้วนี่ผมจะเยี่ยมกรามหน่อยได้ไหม"

รตอ. คำราม ตรึกตรองอยู่ครู่หนึ่งจึงพยักหน้า "แต่มันอาจจะยังไม่ฟื้น ปากมันแข็ง อย่านานนะ" เขาหันมากำชับกับตำรวจที่เฝ้าอยู่และก้าวไปขับรถออกไป ยงยุทธจึงพยักหน้ากับเด็กสาวทั้งสอง ทั้งสามคนจึงเดินตามตำรวจเข้าไปในห้องซึ่งมีลูกกรงเหล็กกั้นอยู่อีกครึ่งห้อง ในกรงนั้นมีไทยมุสลิมอยู่หลายคน

"กราม" เสียงมะทรงอุทานหลุดออกมาเบา ๆ แต่ส่วนใหญ่มันดังเข้าไปในความรู้สึก ลืมะนั้นจับแขนโอบไหล่เธอไว้ ส่วนยงยุทธร้อยโทหนุ่มเดินเข้าไปเกาะลูกกรงเรียกชื่อ "กราม" เด็กหนุ่ม ซึ่งทั่วร่างหน้าตาเต็มไปด้วยรอยฟกช้ำปูดเขียวจนจำหน้าไม่ได้เหมือน ๆ กับอีกหลายคนในกรงนั้น

"โร่กราม" น้ำตามะทรงไหลเผาะด้วยความสงสารเพื่อน ลืมะนั้นสุดจะกลั้นเอาไว้ได้อยู่

"มะทรง เธอมาทำไม" เขามองเธอกับร้อยโทหนุ่มอย่างไม่เข้าใจ

"มาหาเธอ ฉันไปหาเธอที่บ้านปู่ของเธอเลยเจอผู้กอง" เธอเกาะลูกกรงแน่น ใบหน้าแทรกอยู่ระหว่างซี่กรงเหล็ก กรามนั้นค่อย ๆ ขยับตัวอย่างลำบาก "เขาว่าเธอเป็นสายให้กับเจ้าหน้าที่ แล้วทำไมเขาทำกับเธออย่างนี้"

"ใครว่า" ผู้กองหนุ่มมองหน้ามะทรงเจื่อน ๆ

"ก็ผู้กองน่ะซี" ลืมะช่วยตอบแทนให้ "มะทรงเล่าให้ให้ดิฉันฟัง" ทำเอาผู้กองสะอึก "แสดงว่ากรามไม่ได้เป็นสายให้ตำรวจใช่ไหมคะ" เธอพูดต่อ

"คุณก็ดูเอาเองก็แล้วกัน" นายทหารตอบลืมะขณะที่มะทรงทรุดตัวลงนั่งจับแขนกรามซึ่งไม่สามารถทรงตัวยืนอยู่ได้นาน

"ถ้าอย่างนั้นกรามก็กลับยาหลังได้" ลืมะพูดกับผู้กองหนุ่ม

"ต้องให้เขาออกไปจากที่นี่เสียก่อน"

"นั่นเป็นเรื่องที่ผู้กองจะต้องทำอะไรสักอย่าง เพื่อเป็นการแก้ตัว ไม่งั้นดิฉันจะพูดให้ผู้กองเสียหาย" ลืมะคาดคั้น "เพราะมะทรงเล่าให้ดิฉันฟังหมดแล้ว อย่างน้อยก็ทำให้กรามลำบากด้วย จะอยู่ป่าก็ไม่ได้ มาอยู่เมืองก็ไม่ได้อีก นะคะ"

"ผมจะพยายามเพราะกรามก็เป็นน้องของผม ผมนึกไม่ถึงว่าจะโดนสภาพเช่นนี้ เป็นอย่างไรบ้างกราม" ตอนท้ายเขาถามกรามด้วยน้ำเสียงห่วงใย ทำให้กรามแปลกใจ "เธอรู้ตัวคนเผาหรือเปล่าบ้านทนาย"

กรามส่ายหัวช้า ๆ

"ไม่เป็นไร ฉันจะทำเรื่องขอให้เขาปล่อยเธอออกไปเอง"

"ขอบพระคุณผู้กองมากค่ะ" มะทรงยกมือไหว้

รตอ. คำราม พิฆาต พับหนังสือพิมพ์ฟาดลงบนโต๊ะของเขาเอง เหมือน ๆ กับทุกคนที่ร่วมงานปฏิบัติการพิเศษซึ่งมีอยู่ไม่กี่คนที่หนังสือพิมพ์จากส่วนกลางลงรู้และเสนอข่าวเกี่ยวกับเรื่องหนังสืออนุญาตให้ "เก็บ" บุคคลที่เห็นว่าเป็นภัยได้ ซึ่งรู้กันอยู่เงียบ ๆ แค่ในเขตสามจังหวัดภาคใต้แค่นั้น และเขานึกไม่ถึงว่าจะเป็นข่าว

ไปทั่วประเทศ

รตอ. คำราม พิฆาต เจ้าของสมญามือปราบสามจังหวัดหยิบหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นมาอ่านหัวข่าวนั้นอีกครั้งว่า *เจ้าหน้าที่ สาม-จังหวัดภาคใต้ ฆ่าคนได้โดยไม่มีความผิด" เป็นพาดหัวใหญ่เห็นได้ชัด และเนื้อข่าวบอกว่า *"ปัตตานี เจ้าหน้าที่ชั้นสูงในจังหวัดยะลาผู้หนึ่งเผยว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจ กำนันผู้ใหญ่บ้าน อส. ในสามจังหวัดภาคใต้สามารถฆ่าประชาชนได้โดยไม่มีความผิด เพียงแต่ขอหนังสืออนุมัติจากผู้กำกับหรือตำรวจผู้มีอำนาจสูงในเขต สามจังหวัดเท่านั้น

เจ้าหน้าที่ชั้นสูงผู้นี้กล่าวว่า เมื่อกำนันผู้ใหญ่บ้าน อส. หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ใด ต้องการจะฆ่าใครคนหนึ่งในเขตสามจังหวัดภาคใต้ก็จะมาขอหนังสืออนุญาตฆ่าจากผู้กำกับหรือเจ้าหน้าที่ระดับสูง หากได้รับหนังสืออนุญาต ก็สามารถฆ่าผู้นั้นได้โดยไม่มีความผิด

อนุญาตฆ่านี้เรียกกันว่า "หนังสือตัวละบาท" หรือภาษานั้นเป็นมาเลย์เรียกว่า "ซือโก๊ะ แซกอ" ซึ่งความหมายของหนังสือนี้ก็คือตีราคาคนที่จะถูกฆ่าเพียงบาทเดียว เท่ากับกระดาษหนึ่งแผ่นและค่าน้ำหมึกที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเขียนไว้

---

* จากหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย ฉบับวันที่ ๙ เดือนมกราคม ๒๕๑๙

เจ้าหน้าที่ผู้นี้เล่าประวัติความเป็นมาของหนังสือตัวละบาทนี้ว่า เริ่มใช้มาตั้งแต่รัฐบาลนายกถนอม กิตติขจร เพื่อเป็นเครื่องมือในการปราบปรามโจรผู้ร้ายในสามจังหวัดภาคใต้ โดยในสมัยนั้นก่อนที่จะมีการออกหนังสือนี้ให้กับใคร ก็จะต้องมีการสอบสวนผู้ที่จะถูกฆ่าอย่างเงียบ ๆ ก่อนว่า เป็นโจรผู้ร้ายสมควรถูกฆ่าหรือไม่

เจ้าหน้าที่ชั้นสูงผู้นี้กล่าวต่อไปว่า หนังสือนี้จึงเป็นเครื่องมืออย่างดีในการที่เจ้าหน้าที่จะเข่นฆ่าประชาชนทั้งที่มีความผิดและไม่มีความผิด ซึ่งปัจจุบันนี้มีผู้บริสุทธิ์ถูกฆ่าเพราะหนังสือตัวละบาทเป็นจำนวนมากแล้ว เพราะเพียงแต่ผู้บริสุทธิ์ไปขัดผลประโยชน์กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ กำนันผู้ใหญ่บ้าน หรือ อส. เท่านั้นก็จะถูกใส่ความเป็นคนไม่ดี เป็นโจรผู้ร้าย หรือเป็นคนที่มีพิษมีภัย แล้วก็จะถูกฆ่าตายในที่สุดด้วยหนังสือตัวละบาท” เขาโยนหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นไปที่มุมโต๊ะ ไม่คิดจะดูมันอีกเลย

“ผู้กองครับ”

รตอ. คำรามหันไปยังเสียงเรียกของคนที่ใกล้ชิดที่สุด แต่เท้าที่กำลังก้าวลงบันไดก็ยังคงปล่อยให้มันก้าวสลับกันไปมิได้หยุดรอ เพราะอากัปกิริยาของจ่าแขมบอกว่ามีเรื่องราวที่สำคัญ การพูดในที่โล่งย่อมสังเกตสิ่งแปลกปลอมได้ดีที่สุด

"ผมเจอไอ้แจแนะมาแล้ว ข้าวสารคุณสงัดเขาอีกห้าวันจะออก"

"ดีแล้ว แล้วจะทำหนังสือออกปฏิบัติการในป่าไว้ล่วงหน้าจะได้เตรียมรถไว้"

"แล้วเรื่องนั้นผู้กองยงยุทธเขาออกสืบเอง กับทนายความบ้านั่น"

"ไม่เป็นไร ฉันกำลังทำหนังสือให้หน่วยเหนือของมันย้ายด่วนมันออกไป เพราะได้โอกาสที่มันเข้าไปเกี่ยวพันกับเด็กหญิงมุสลิมนั้นเราจะอ้างเป็นอันตรายต่อความลับ แล้วการที่มันจะทำหนังสือไปข้างบนให้ปล่อยไอ้นั่นอีกจึงเชื่อได้ว่าไม่มีปัญหา แค่นั้นมันก็วุ่นวายจนไม่เป็นอันทำอะไร เพียงแต่เก็บไว้ดี ๆ อย่าให้มันตายขึ้นมาก็แล้วกันเดี๋ยวจะลำบากกันใหญ่ ทั้งเมียทั้งแม่ยายเอาฉันตายเลย ถ้าไม่มีไอ้พวกนี้ก็คงไม่มีปัญหา ป่านนี้เรียบร้อยไปแล้วตอนนี้ยังอยู่ที่เดิมที่ชายแดนใช่ไหม"

"ใช่ครับ ตรงนั้นปลอดภัยที่สุด"

"อย่าให้รั่วไหลก็แล้วกั๋น สายเพิ่งบอกมาเช้านี้ว่าไอ้ยูโซะอาจจะอยู่แถวนั้นก็ได้ เพราะไม่มีใครไปกวน แต่ก็ยังไม่ยืนยันปัญหาตอนนี้ก็มีอยู่หลายเรื่อง ไหนเรื่องไอ้แก่ เรื่องไอ้เด็กเปรตนั่นหลุดออกไป เรื่องทนาย เรื่องไอ้ยงยุทธ แต่ถ้ายุ่งยากก็เก็บมันเสียให้

หมด ความจริงเก็บไอ้ยงยุทธคนเดียวก็หมดเรื่องแต่เกรงใจอีแก่มันยังรักของมัน ตอนนี้ก็เอางานราชการไปก่อนก็แล้วกัน ฉันขออนุญาตเก็บไอ้โต๊ะครูบ้านยาหลังนั้นไว้แล้ว จ่ารับเอาไปจัดการแล้วค่อยซัดไอ้เด็กนั่น ดูจังหวะมันกลับยาหลัง ไอ้พวกแขกพวกนั้นจะได้รับเคราะห์แทนเราไปเลย"

หนังสือพิมพ์ฉบับนั้นขายหมดตั้งแต่เช้าและถูกเปลี่ยนมือไปเป็นทอด ๆ ในหมู่ชาวไทยมุสลิมผู้มีสิทธิตายด้วยค่าธรรมเนียมเพียงหนึ่งบาท ทำให้บรรยากาศโดยทั่วไปในสามจังหวัดภาคใต้รวมทั้งหนองจิกเครียดขึ้นอย่างเห็นได้ชัด แต่คนที่โหดเหี้ยมอย่างจ่าแขมนักล่าที่นั่งอยู่บนรถจี๊ปตราโล่ ตะบึงอยู่บนท้องถนนตั้งแต่แยกกับนายในสังกัดนั้น มองความตึงเครียดที่มีปมละเอียดอ่อนมัดพันอยู่เป็นของท้าทาย เขาไม่รู้ว่าเกือบทุกแห่งที่เขาผ่านคนหรือกลุ่มไทยมุสลิมที่อ่านข่าวนี้แล้ว ต่างมีความคิดความรู้สึกส่วนตัวของคนเหล่านั้นไปในลักษณะที่เหมือน ๆ กันหรือคล้ายคลึงกัน แต่ที่แน่นอนที่สุดนั้นทำให้คนที่เขาต้องการจะปราบมีความคิดที่จะแยกตัวอยู่แล้วยิ่งแยกห่างออกไปอีก และไม่แต่ห่างออกไปอย่างเดียวแต่มันทำให้เขารวมตัวกันแน่นขึ้นโดยอัตโนมัติ

จี๊ปตราโล่ของนักล่าค่อย ๆ เรียบขอบถนนและจอดสนิทลงตรงหน้าประตูบ้านปลัดเหมที่ตัวเจ้าของบ้านวุ่นวายอยู่กับข้าวของ

"วันนี้ไม่ไปทำงานหรือปลัด"

"วันนี้ขอลาเก็บของหนึ่งวัน"

"อ้าว"

"ผมจะย้ายปลายอาทิตย์นี้แล้วครับ คำสั่งเพิ่งได้รับเมื่อวาน" ปลัดเหมซึ่งรู้ชะตาตัวเองล่วงหน้ามาก่อนแล้ว จึงไม่ได้มีความรู้สึกออกมาแต่อย่างใด ตั้งแต่เช้าแล้วที่มีไทยมุสลิมบางคนมาแสดงความประสงค์จะช่วยเหลือหลังจากทราบคำสั่งย้าย แต่ก็ถูกปฏิเสธไปด้วยเจตนาที่ดี "ผมไปใคร ๆ ก็รู้ว่าผมถูกย้ายเพราะอะไร ผมเตรียมตัวของผมสำหรับที่ใหม่อยู่แล้ว แต่พวกคุณยังต้องอยู่ ฉะนั้นอย่ามาลำบากเพราะผมเลย วันข้างหน้าถ้านโยบายสำหรับคนที่นี่และบุคคลเปลี่ยนไป ผมอาจจะได้กลับมาอีก" จึงมีแต่คนมองและเห็นใจอยู่ห่าง ๆ มิใช่เพียงปลัดเหมคนนี้เป็นคนแรก แต่คนที่ถูกย้ายก่อนหน้านี้ก็มีหลายคน ที่อยู่ไม่คงทนเพราะคนเหล่านั้นอยู่กับคนโดยหลักของ "มนุษยสัมพันธ์" ในขณะที่กาละนั้นต้องใช้หลักที่พูดกันเล่น ๆ ว่า "อาวุธสัมพันธ์"

"แล้วปลัดย้ายไปไหนครับ" นักล่าถาม

"กลับที่เดิมก่อน" ปลัดบอกยิ้ม ๆ "เข้ากรม ก็ดีไปอย่างสบาย"

"ปลัดจะให้ผมช่วยอะไรไหมครับ" จ่านักล่าเดินอาด ๆ

เข้าไปหมายจะช่วย

"อย่ารบกวนจ่าเลยครับ ของมีอยู่ไม่กี่ชิ้น และผมเพิ่งมาก็ไม่ได้ซื้อของอะไรเพิ่มเติม ขอบคุณจ่ามากครับ นี่ก็จวนจะเสร็จอยู่แล้ว" ขณะเดียวกับที่ปลัดขยับตู้ตัวที่มุมห้องด้วยความเกรงที่ลิ้นชักจะหลุดออกมา จึงดึงแต่ละชั้นออกมาวางซ้อน ๆ กันบนโต๊ะเขียนหนังสือ สายตาของจ่านักล่ามองเห็นสิ่งหนึ่งในลิ้นชักที่วางอยู่ชั้นบนสุด มันคือบัตรทวงดินแดนคืนที่ข้าราชการเกือบทุกคนได้รับและได้รับการสืบหาที่มากันจ้าละหวั่น

"ยังแจกไม่หมดเหรอปลัด" จ่านักล่าหยิบขึ้นมาดูสามสี่อันและอ่านดูอีกครั้ง "ถึงเวลาที่กูจะต้องเรียกดินแดนสี่จังหวัดภาคใต้จากพวกมึงกลับคืนมา"

ปลัดหันหน้ามาดูพร้อมกับรีบปฏิเสธ "ไม่ใช่ผมทำ จ่า ที่ทำงานเขาเห็นผมไม่ได้รับ ก็เลยเอามาให้กันเยอะ ผมเพียงแต่เก็บไว้"

"เหรอครับ ขอโทษครับ ผมเข้าใจผิด"

ปลัดเหมถอนใจอย่างแรง มิใช่โล่งอกที่จ่านักล่ากลับไป แต่กลับเพิ่มความกังวลขึ้นมาอีกคณานับ เพราะลักษณะของจ่าบอกชัดแจ้งว่าคำปฏิเสธของเขาคือคำแก้ตัว และเคยมีอยู่บ่อยครั้งที่ผู้กองเจ้านายของจ่าสงสัย ในการปฏิบัติหน้าที่ซื่อตรงยุติธรรมของเขาเป็นการให้การช่วยเหลือคนไทยมุสลิมไป แล้วทำไมจะให้

ความเสมอภาคกับเขาไม่ได้ ปลัดหมดอารมณ์ที่จะเก็บข้าวของเอาทันทีทันใด เขามองเห็นกระดาษที่บรรจุข้อความรายงานเกี่ยวกับตัวเขาขึ้นไปตามลำดับชั้นตามแบบฉบับงานข้าราชการ และมองเห็นความวุ่นวายที่น่าเบื่อหน่ายในวันข้างหน้า ที่เขาจะต้องแก้ตัวเป็นพัลวันในข้อหาที่เขาไม่ได้กระทำ

"เปรี้ยง"

ความเงียบของกลางคืนซึ่งเพิ่งจะเลยหัวค่ำมาไม่นาน ถูกทำลายพร้อมกับขวัญของคนใกล้ ๆ กระเจิงไปกับเสียงปืน หลังจากนั้นก็มีเสียงเรียก "ปลัด" ดังขึ้นหลาย ๆ ครั้งจนต้องเคาะประตูเมื่อไม่มีเสียงตอบ จึงมีบางคนปีนขึ้นไปทางหน้าต่างชั้นบนที่เปิดอ้าอยู่เป็นเวลาเดียวกับเจ้าหน้าที่ตระเวนตรวจความเรียบร้อยมาถึง จึงทราบจากคำบอกเล่าของชาวบ้าน

"ปลัดตายแล้ว" เสียงตะโกนมาจากบนบ้านของคนที่อาสาปีนขึ้นไปดู "ปลัดฆ่าตัวตาย" เขาบอกขณะลงมาเปิดประตู "ปืนยังกำอยู่เลย"

ร้อยโทยงยุทธซึ่งบังเอิญขับรถผ่านมาก็แวะเข้าไปดูพร้อมกับเจ้าหน้าที่คนอื่น ข้าวของข้างล่างยังระเกะระกะค้างอยู่ตั้งแต่กลางวันมิได้กระทำต่ออีกเลย บนห้องนอนชั้นบนร่างของปลัดนอน

หงายแผ่อยู่กลางห้องมือเท้ากาง มือขวากำปืนพกแน่นไม่มีร่องรอยการต่อสู้ ทุกคนจึงลงความเห็นกันว่าฆ่าตัวตาย สาเหตุก็เพราะเสียใจที่โดนย้ายแต่อาจมีประเด็นอื่นที่ยังหาไม่พบ ทุกคนเว้นจากร้อยโทหนุ่มจึงลงไปสำรวจข้าวของในห้องชั้นล่าง ซึ่งอาจจะมีเงื่อนปมอยู่ขณะที่เสียงจากข้างล่างเรียกกันให้ดูบัตรสนเท่ห์ที่ยังอยู่ในลิ้นชักกันอยู่นั้น เป็นเวลาเดียวกันกับ รท. หนุ่มสังเกตเห็นทางเข้าของกระสุนปืนนั้นเป็นขมับข้างซ้ายซึ่งเป็นคนละข้างกับมือที่กำปืน.

๑๖

หลังกลับจากเยี่ยมกรามและวันรุ่งขึ้นเป็นวันเสาร์ และเป็นระยะรอสอบบางวิชาก่อนจะปิดภาคเรียน มะทรงกับลิมะก็ถือโอกาสกลับบ้านยาหลังเสียเลยโดย รท. ยงยุทธเป็นคนขับไปส่งที่จังหวัดยะลาเพื่อขึ้นรถประจำทางกลับบ้าน มะทรงนั้นสังเกตในท่าทางของร้อยโทหนุ่มที่เปลี่ยนไป จากที่ได้พบกันทั้งสองครั้งมาก ยามนี้ลักษณะของความเป็นหนุ่มเจ้าสำราญของเขาแทบจะไม่มีหรือให้เห็นอีกเลยนอกจากความจริงจังอันเป็นบุคลิกที่ฝังลึกอยู่ข้างใน

"เพราะผมเคยแต่ความสบาย" เขาบอกกับเธอ "ทุกอย่างที่เงินสามารถซื้อได้ผมจะได้มัน ผมเห็นสภาพคุณพ่อของผมกระเสาะกระแสะไม่สบายมาตั้งแต่ผมยังเล็ก ก็เลยเห็นเป็นของธรรมดาจนใครคิดว่าผมไม่รักท่าน แต่การที่ท่านหายไปมันเกินความรู้สึกที่ผมจะไม่ห่วงท่านไม่ได้ ใครจะดูแลท่าน ท่านอยู่ได้อย่างไร และ

สภาพของท่านก็ไม่อยู่ในสภาพ ที่จะทานต่อความยากลำบากทั้งปวงได้ ขณะที่คนในบ้านดูเหมือนจะไม่อนาทร แม่ผินคนใช้เสียอีก"

ตลอดทางที่เขาขับรถไปส่งเธอนั้น เขาขรึมและเคร่งเครียดตลอดเวลา ไม่มีประโยคและอารมณ์ที่เขาเคยพูดและแสดงกับเธอเมื่อวันก่อนหลุดออกมาหรือเผลอให้เห็นสักนิดเดียว

รถที่ออกจากยะลาเที่ยวนั้นเย็นมากแล้ว จึงมาถึงบ้านของลีมะเอามืดค่ำ มะทรงจึงตั้งใจจะลงเรือเข้ายาหลังเอาพรุ่งนี้เช้าหรือไม่ก็อาจจะไม่เข้าไปเพราะจิตใจของเธอไม่สบาย ตลอดเวลามีแต่ความเป็นห่วงเพื่อน แม้ร้อยโทหนุ่มญาติของเขารับปากอย่างมั่นเหมาะที่จะประกันตัวออกมาโดยเร็วที่สุด แต่สภาพของกรามซึ่งบวมเขียวคร้านนั้นมันตรึงอยู่ในสมองของเธอจนยากที่จะผลักมันออกไปได้

บ้านของลีมะในระยะหลังจากพี่ชายเธอหายตัวไป ตึกใหญ่ที่โตกว่าใครในย่านนั้นก็ออกจะทึม ๆ กลางคืนแสงไฟจะมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้นเล็ดลอดออกมา หน้าต่างของห้องที่ใช้ไม่กี่ห้องเท่านั้นที่เปิด ที่เหลือก็ปิดสนิทนึ่งเป็นห้องร้าง บ้านที่ใหญ่โตจึงเงียบและเงียบไปทั่วบริเวณบ้าน

"มะ" ลีมะเรียกผู้หญิงที่ย่างเข้าวัยชราในชุดย่าหยา ยืนหันหลังให้มองออกไปทางหน้าต่างที่เปิดแง้มอยู่ ศีรษะของนางไม่มีผ้า

คลุมผม จึงเห็นมวยที่เกล้าเรียบร้อยและใบหน้าค่อนข้างผอมชัดเจน มะทรงประสานมือเคารพเสมือนญาติคนหนึ่งของเธอ

"อย่าเอ็ดนะ" หญิงชราหันมายังต้นเสียงที่นางจำได้ดีและจุ๊ปาก ทำมือให้สงบ "พี่การิมเขามา" เสียงนั้นพูดเบา ๆ พอให้ได้ยิน

การิมเป็นบุตรชายของบ้านซึ่งมีลูกอยู่ทั้งหมดสองคนพ่อนั้นตายไปแล้ว การิมเป็นพี่ชายของลีมะเพราะตระกูลของลีมะมีเชื้อสายทางเจ้าเมืองเก่าของมุสลิม จึงเป็นครอบครัวที่มีความตื่นตัวทางการเมืองมาโดยตลอด คนในตระกูลรวมทั้งการิมจึงมิได้เข้าร่วมขบวนการด้วยเหตุผลที่จะปลดแอกจากการกดขี่ จากความอยุติธรรมที่ได้รับจากระบบราชการ แต่ร่วมกับขบวนการเพื่อให้ได้ซึ่งเอกราชของชนชาติมุสลิมและกลับไปสู่ฐานันดรของตัว ซึ่งต่างกับยูโซะและมุสลิมบางคนที่เข้าป่าด้วยเหตุผลเพราะทนการถูกข่มเหง การเหยียดหยามทนความอยุติธรรมระหว่างชนชาติไม่ได้ ก็เข้าไปร่วมกับขบวนการแบ่งแยกดินแดนหรือขบวนการต่าง ๆ ที่ดำเนินการอยู่เพื่อแก้แค้นและปลดแอกให้ตนเอง

ยิ่งสภาพบ้านเมืองยิ่งเลวร้าย จำนวนผู้ลี้ภัย จากเมืองเข้าป่ายิ่งวันยิ่งมากขึ้น จึงดูเหมือนว่าระบบราชการที่เป็นอยู่ได้ช่วยส่งเสริมอย่างดีให้ขบวนการโจรก่อการร้าย โจรแยกดินแดน โจร

คอมมิวนิสต์ประสบความสำเร็จอีกทางหนึ่ง ประกอบกับการเคลื่อนไหว ของขบวนการ มิได้เคลื่อนไหวอยู่แต่เฉพาะในประเทศ แต่มีองค์การในต่างประเทศสนับสนุนอยู่ช่วยจัดส่งอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัยมาให้ นอกเหนือจากที่หาซื้อได้เอง หรือริบจากฝ่ายตรงข้าม ตลอดจนการฝึกฝนผู้คนและให้เงิน

"มะทรง ไปหาพี่การิมกันดีกว่า" เด็กสาวฉุดเพื่อนเหยาะเท้าขึ้นบันไดเคาะประตูห้องของพี่ชาย แต่เงียบ ไม่มีเสียงใดเคลื่อนไหวอยู่ข้างใน กุญแจห้องยังติดอยู่

"พี่การิม นี่น้องลีมะ เปิดประตูที" เธอกรอกเสียงเข้าไปทางลิ้นประตูเบา ๆ ครู่หนึ่งประตูห้องถัดไปก็เปิดออก

"อ้อ อยู่นี่เอง" เธอโผเข้าไปหาพี่ชายที่โผล่ออกมา

การิมเป็นคนร่างสูงใหญ่ฉกรรจ์ผิวขาวไว้หนวดเคราถันแต่งอย่างเรียบร้อย "นั่นมะทรงเพื่อนน้อง" ลีมะแนะนำ

"เรอะ เคยได้ยินชื่อ" เขายิ้มกับหญิงสาวที่ทำความเคารพตน "เพื่อนของไอ้กรามเด็กไทยพุทธใช่ไหมล่ะ"

"ใช่" ลีมะตอบแทน

"แล้วอย่าไปบอกมันนะว่าพี่มา มันทำเราเจ็บแสบเหลือเกิน" การิมพูดออกมาจากหัวใจเหมือนจะบังคับให้เด็กทั้งสองรับปาก

"พี่เข้าใจผิด พวกเราเข้าใจผิดกันทั้งนั้น" ลีมะค้านออกมาทันที

"เพราะเข้าใจถูกน่ะซี ไอ้ยูโซะจึงเกือบเอาชีวิตไม่รอดทั้งสองหน พวกเราแค้นเลยเผาบ้านมันเสียเลย ดีที่ไม่เอาให้ตาย"

"อ๋อพี่เองหรือให้เผา"

"ใช่"

"บ้านที่ยาหลังหรือบ้านทนายความที่หนองจิก"

"บ้านยาหลังที่ไหนกัน เราเผาบ้านที่หนองจิก"

"ที่หนองจิก" มะทรงทวนคำ "แล้วที่ยาหลังล่ะ" เธอถาม

การิมสีหน้าฉงน "เอ ไม่รู้ซี ที่ยาหลังพี่ไม่รู้ พี่ให้เผาที่หนองจิกเพราะอยากสั่งสอนที่มันไปบอกตำรวจว่าพี่กับยูโซะแอบอยู่ที่บ้านหลังใกล้กัน"

หลังจากความหดหู่ระงับลงได้ มะทรงจึงปะติดปะต่อเรื่องราวจากที่รู้เองจากพ่อจากโต๊ะครูดาโอะที่ยาหลังให้การิมฟัง ถึงเด็กไทยพุทธที่รับเคราะห์จากทั้งสองฝ่าย โดยตัวเองไม่รู้อีโหน่อิเหน่มาโดยตลอด โดยเฉพาะกับยูโซะนั้นเขามีแต่ความรักและความบริสุทธิ์ใจความห่วงใยให้ตลอดมา แต่สิ่งที่ตัวเองได้รับมันห่างไกลกันเหลือเกิน ภาพที่กรามช่วยเหลือยูโซะตั้งแต่ปฐมพยาบาลจากการเล่าของโต๊ะครูจนทำหน้าที่พาหลบซ่อน โดยมีสัตว์ต้องห้ามของชาวมุสลิม

คอยช่วยเป็นผู้ระวังภัยให้กับโต๊ะอีหม่ำผู้เป็นลุง โต๊ะครูผู้เป็นน้าของยูโซะและตัวยูโซะเองตลอดเวลา จนกระทั่งกระท่อมถูกเผาโดยมีหนังสือของขบวนการประกาศให้เขาเป็นบุคคลไม่พึงปรารถนาของชาวมุสลิมทั้งในป่าและหมู่บ้าน ภาพเขาต้องระเห็จลี้ภัยออกมาจากชุมชนที่เขาเกิด เขาเติบโต ที่เขารักและให้ความอบอุ่นกับเด็กกำพร้าต่างเผ่าพันธุ์เหมือนคนพลัดถิ่นเช่นเขามาตลอด จนกระทั่งบ้านที่เขามาพลอยอาศัยมอดไหม้โทรมลงเป็นเถ้าถ่านอีกแห่งเพราะความเข้าใจผิดของการิมที่นั่งฟังมาอย่างเงียบเชียบ จนถึงการถูกซ้อมอย่างทารุณเยี่ยงเชลยที่มะทรงและน้องสาวของเขาเล่าให้ฟังตอนไปรอเยี่ยมกรามกับนายร้อยโทหนุ่มทำให้การิมสะท้อนใจ "แล้วหะยีอาแวไปเอาข่าวนี้มาจากไหน"

"หะยีอาแวเหรอ" มะทรงร้องออกมา "ก็หะยีอาแวเป็นคนของเจ้าหน้าที่ โต๊ะครูของยูโซะยังบอกเลย"

"นั่นน่ะซี เขาจึงรู้เราอยู่ตลอดเวลา" การิมถึงกับตบเข่าตัวเองฉาดใหญ่

"แต่พี่อยู่ในป่า พี่ต้องช่วยสืบปู่ของกรามให้เขาหน่อยซี" มะทรงเปลี่ยนเรื่องมาขอร้องพี่ชายของเพื่อน หลังจากเล่าเรื่องทั้งหมดให้เขาฟัง

"เอาซีจะลองดู แต่โจรในป่ามันหลายพวก มีทั้งดีทั้งไม่ดี

ทั้งที่ทำงานเพื่อปิตตานีอย่างแท้จริงกับพวกที่อิงเรา เพื่อให้ช่วยสู้รบกับเจ้าหน้าที่ แต่เนื้อแท้มันเป็นโจร และพวกที่เจ้าหน้าที่เลี้ยงไว้หาผลประโยชน์ และไว้สู้รบกับเรา คอยโยนความชั่วของมันให้พวกเราอยู่ตลอดมา แต่เรื่องลักตัวนี้ไม่ใช่พวกพี่แน่"

"แต่ตอนนี้ นายร้อยญาติของกรามก็ออกติดตามพ่อของเขาอยู่"

สิ่งที่ตัวเองไม่เคยนึกก็เกิดขึ้นกับยงยุทธ เขาได้รับคำสั่งให้ย้ายออกจากการปฏิบัติหน้าที่ในเขตนั้นเข้าส่วนกลาง โดยมีคำชี้แจงเพียงว่า เพื่อความเหมาะสมเกิดขึ้นอย่างกระทันหันจนเขาแทบช็อคขณะที่อะไร ๆ ก็ดูปั่นป่วนเหมือนเค้าพายุ

"ผู้กองไปไหนมาครับ" ทนายชำนาญเลขทักทายนายร้อยโทหนุ่มผู้มาเยือนในตอนสายที่บ้านเช่าชั่วคราว อยู่ไม่ห่างจากบ้านหลังเก่านัก

"จะมาบอกข่าว" เขายื่นคำสั่งย้ายด่วนให้ทนายชำนาญเลขดู รอจนกระทั่งอ่านตัวสุดท้ายจบ

"ผมไม่เข้าใจเลย" ทนายนับนิ้วทบทวนตัวเลขอยู่ในใจ "ก็ผู้กองเพิ่งย้ายมาอยู่เมื่อเจ็ดเดือนนี่เอง"

"เจ็ดเดือนก็อาจจะมากพอแล้ว ตอนนี้ผมชักจะเข้าใจอะไรๆ

มากขึ้น รวมทั้งงานราชการและเรื่องในบ้าน และเมื่อคืนผมไปดูศพปลัดเหม”

“อ้อ ผมก็เห็นเขาทำพิธีอยู่ที่สุเหร่า คนมุสลิมก็รักพวกของเขา” ทนายพูดขึ้นบ้าง

“แต่ปืนสิครับทนาย ผมเห็นปืนของปลัดอยู่ในมือขวา แต่แผลกระสุนเข้ากลับอยู่ทางขมับซ้าย ซึ่งมันเป็นไปแทบไม่ได้ แต่ประเด็นนี้กลับไม่มีในบันทึกชันสูตรศพนอกจากบอกเพียงสั้น ๆ ว่าเป็นการฆ่าตัวตาย เหตุผลเพื่อหลบปัญหาทางการเมืองซึ่งอาจจะพัวพันอยู่กับโจรก่อการร้าย เพราะค้นพบเอกสารของโจรก่อการร้ายเป็นบัตรสนเท่ห์ที่เหลือจากการส่งให้กับข้าราชการในจังหวัด”

“บัตรสนเท่ห์ทวงดินแดนนั้นเหรอครับ”

“ใช่ เขาส่งให้ข้าราชการทุกคน ผมก็ได้รับ”

“อันนั้นไม่ใช่ของท่านปลัด ตัวปลัดบอกผมเอง และยังเอาให้ผมดูเองเลย แกบอกว่าพวกที่อำเภอเห็นแกคนเดียวที่ไม่ได้รับ ก็เลยรวบรวมมาให้แกเหมือนจะประชดหรือเยาะเย้ยทำนองนั้น ท่านปลัดก็เลยเก็บเอาไว้ในลิ้นชัก”

“เอ๊ะถ้างั้นเขาก็ทำอะไรกันง่าย ๆ และลวก ๆ เกินไปนะซีครับ แทนที่จะพยายามหาข้อเท็จจริงที่อาจจะได้อะไรเพิ่มเติมเป็นประโยชน์แก่การแก้ปัญหาก็ต้องพลาดไป ตั้งแต่ผมย้ายมาอยู่นี่

ขนาดผมเป็นคนไม่ค่อยเอาไหนนะครับ ผมยังสังเกตเห็นว่าที่นี่เขาบีดแพ้มอะไรกันง่าย ๆ” เขาพูดอย่างไม่เข้าใจ

“ผู้กองย้าย แล้วเรื่องคุณหลวง” ทนายชำนาญเลขกังขา

“ก็นี่สิครับผมถึงปวดหัว คุณแม่ก็รอแต่ให้เป็นหน้าที่ของคุณคำรามซึ่งงานของเขาก็เยอะแล้ว ไอ้ผมจะแจ้งความเขา ก็กลัวหนังสือพิมพ์ลงจะเสียชื่อบ้าน ซึ่งลูกเขยเป็นนายตำรวจ จะเป็นอันตรายกับคุณพ่อ จนบัดนี้รอให้มันมาเรียกค่าไถ่ก็ไม่เห็นมีวี่แววหรือจะต่อรอง เรื่องที่คุณคำรามไปปราบมันอย่างที่คุณคำรามเข้าใจแต่ถึงคุณคำรามไม่ปราบหน่วยอื่นเขาก็ปราบอยู่ และบางหน่วยได้ผลกว่าคุณคำรามด้วยซ้ำ ผมคิดว่าถ้าน้าทนายว่างอยากจะชวนไปคุยกับแม่ผินที่โรงพยาบาลสักหน่อยเผื่อมีร่องรอยอะไรบ้าง ถ้าผมย้ายไปแล้วก็จะลำบาก ผมไม่เห็นใครจะเอาใจใส่กันเลย”

ทนายชำนาญเลขจึงขอตัวไปแต่งตัว ผู้กองหนุ่มก็ถือโอกาสเข้าไปดูอาการของญาติซึ่งบังเอิญมีอยู่ และคงอีกหลายวันกว่าอาการของกรามจะปรกติ

“กราม แกพอจะรู้ไหมว่าแขกกลุ่มไหนที่ลักตัวคุณพ่อ”

“ผมไม่ทราบจริง ๆ ครับ ตอนที่น้าผินมาบอกลุงหนายนั้นผมก็อยู่บนบ้าน และลุงทนายก็ห้ามผมไม่ให้ออกไปไหนจนกระทั่งบ้านถูกเผา”

"แล้วคนเผาบ้านล่ะพอรู้ไหม"

"ผมก็ไม่ทราบ เพียงแต่ตอนนอนรอฟังข่าวนั้นปู่ผมได้ยินเสียงคนเดินอยู่ข้างล่าง"

"แกไม่รู้จริง ๆ หรือไม่กล้าบอก"

"จริง ๆ สิครับ กับพวกนั้นผมรู้จักแต่ยูโซะคนเดียว และยูโซะก็เป็นคนดี"

ร้อยโทหนุ่มเงียบไปครู่หนึ่ง กรามนั้นลืมตามองญาติผู้เอาตัวเขาออกมา และเป็นครั้งแรกที่ได้มองอย่างใกล้ชิด

"ถ้าพวกไอ้ยูโซะมันลักพาคุณพ่อไปแกพอจะติดตามได้ไหม"

"ถ้ายูโซะรู้ว่าเป็นปู่ เขาจะต้องไม่ทำ แต่ผมไม่ทราบเหมือนกันว่ายูโซะอยู่ที่ไหน และนอกจากยูโซะแล้วผมไม่รู้จักเลยจริง ๆ" แต่ขณะเดียวกันกรามนึกไปถึงผู้ต้องหาไทยมุสลิมหลายคน ที่ถูกคุมขังอยู่ด้วยกันทั้งที่เป็นคนของขบวนการและคนที่ต้องสงสัย แม้เพียงวันเดียวแต่กรามก็ได้ฝากข่าวความคิดถึงก่อนจะจากออกมาด้วยภาษามาเลย์พื้นเมืองไปยังยูโซะ ถ้าคนเหล่านั้นมีโอกาสไปพบเพื่อนของเขา เพียงแต่ว่าคนเหล่านั้นจะมีโอกาสออกไปหรือไม่เท่านั้นเพราะหลายคนในนั้นบอกเขาว่า ก่อนหน้านั้นคนที่โดนจับมานั้นจบชีวิตทรมานไปหลายคนแล้ว

"แล้วแกกับมะทรงล่ะ"

"เราเป็นเพื่อนเล่นกันมาตั้งแต่เล็ก ๆ ป๊ะของมะทรงเป็นเพื่อนกับพ่อ พ่อไปอยู่ที่นั่นก็ไปกับป๊ะของเธอ เมื่อพ่อแม่ตายก็ฝากผมไว้กับพ่อของเธอ แต่ตอนหลังชาวบ้านเขาว่าผมเป็นสายให้กับตำรวจ"

นายร้อยหนุ่มลืมบอกกราม เกี่ยวกับบ้านของเขาที่ยาหลังก็โดนเผา เพิ่งนึกขึ้นได้เมื่อขึ้นรถแล้ว ทั้งสองคนจึงมุ่งหน้าสู่โรง-พยาบาล ด้วยความหวังที่จะได้รู้อะไรที่พอจะเป็นแนวทางสืบหาประมุขของบ้านดอนคัน จากหญิงคนรับใช้คนใกล้ชิดและอยู่ในเหตุการณ์นั้น

"สวัสดีครับทนาย สวัสดีครับผู้กอง ผมกำลังจะส่งข่าวอยู่พอดี" นายแพทย์เจ้าของไข้กุลีกุจอเข้ามาทันทีที่รถจอด "คุณผินเสียแล้วครับตั้งแต่เมื่อคืน" มันเป็นข่าวที่สร้างความมืดมนและตกใจสำหรับคนทั้งสองอย่างยิ่ง

"แม่ผินตาย" ร้อยโทยงยุทธ ดอนคัน ทวนคำเบา ๆ จากนั้นคนทั้งสองก็เดินตามนายแพทย์ไปยังห้องดับจิต ร่างของหญิงคนรับใช้นอนสงบนิ่งคลุมด้วยผ้าขาวมิดชิด

พยานคนสำคัญ ที่รู้เห็นถึงพินัยกรรมมูลค่ามหาศาลของคุณหลวงนรรัตน์ ดอนคัน จบชีวิตเพราะทนพิษบาดแผลและความ

บอบช้ำไม่ได้ ตัวคุณหลวงเจ้าของพินัยกรรมก็มิรู้ว่าตัวอยู่ที่ไหน จะมีชีวิตรอดจนถึงวันนี้หรือเปล่าไม่สามารถมั่นใจได้ แต่สิ่งสำคัญที่สุดคือหลักฐานที่คุณหลวงกระทำไว้นั้นก็ถูกไฟเผาไปพร้อม ๆ กับทุกอย่างในบ้าน ทนายชำนาญเลขเดินตามนายแพทย์และยงยุทธออกจากห้องดับจิตมาด้วยความเคร่งเครียด สิ่งที่ตัวเองรับผิดชอบจะต้องล้มเหลวโดยสิ้นเชิงถ้าหากเขาไม่สามารถติดตามคุณหลวงเจ้าของหาดไข่เต่ามูลค่ามหาศาล ซึ่งขณะนี้แทบจะพูดได้ว่าผลประโยชน์แทบทั้งสิ้นอยู่ในความดูแลของลูกสาวภรรยาของนายร้อยตำรวจเอกหน่วยปฏิบัติการพิเศษ และได้เบียดบังกำลังพลของสามีกำลังส่วนหนึ่งของชาติเข้าไปคุ้มครองอาณาเขตหาดไข่เต่านั้น เพื่อรักษาประ-โยชน์โดยมีมารดาเป็นคนเห็นดีเห็นชอบ

๑๗

เสียงปี่น

เสียงโอย

และเสียงสวด

มันดังขึ้นหลายครั้ง ชีวิตก็ร่วงผล็อย ๆ แต่เสียงปี่นเสียงโอยและเสียงสวดคือบันไดทองของ รตอ. คำราม พิฆาต ซึ่งนั่งดูดไปป์สบายใจอยู่บนเก้าอี้ตรงสนามหญ้าตัวเดิม จากชีวิตที่แร้นแค้น แต่ทว่ามีความมานะอุตสาหะอย่างยิ่งที่จะยกชีวิตของเขาให้สูงขึ้นสู่เป้าหมายแล้วเป้าหมายเล่าที่ตัวเองใฝ่ฝันอย่างน่าปลื้มใจ ท่ามกลางเสียงยกย่อง และเป็นบุคคลตัวอย่างที่สามารถอวดอ้างถึงความประสบความสำเร็จในชีวิต พาตัวเองพ้นจากชาวนาที่ต่ำต้อยดำรงชีวิตด้วยหยาดเหงื่อกลางท้องทุ่ง ความทะเยอทะยานทำให้เขากลาย

มาเป็นเจ้าคนนายคนเพราะความรักดีมีคติประจำใจที่ว่า ข้าราชการต้องขยันเรียน เพียรสอบ รับแต่ชอบ หมั่นประจบ เคารพแต่เจ้านายได้โอกาสสอพลอ ข้อเจ็ดเห็นแก่ตัว

ความรักดีเจ็ดข้อนี้เช่นกันที่ทำให้เขาก้าวล้ำหน้าเหยียบบ่าคนอื่นขึ้นมาเรื่อย ๆ จนมองกันไม่เห็นหลังแม้จะมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ในการปฏิบัติงานเอาแต่ได้ แต่การมีเจ้านายคุ้มหัวทำให้เขารอดปลอดภัยแม้ทำชั่วแต่ได้ดีมาตลอด

เลือดและชีวิตบางครั้งก็เป็นบันไดให้กับตำรวจ แต่บางครั้งเลือดและชีวิตก็เป็นขวากหนามที่ต้องกวาดออกนอกทาง หลายชีวิตจึงจบไปเพราะผลประโยชน์ของตำรวจทั้ง ๆ ที่เป็นชีวิตที่มีค่ายิ่งต่อสังคม ในชีวิตตำรวจของ รตอ. คำราม พิฆาต พบกับมันมาแล้วโดยครบเครื่อง บางครั้งเพื่อหน้าที่ บางครั้งเพื่อเจ้านาย บางครั้งเพื่อตัวเอง และบางครั้งเพื่อขจัดปัญหาอย่างง่าย ๆ ถือคติคนตายเรื่องทั้งหลายก็เงียบ ลมก็สงบ ชื่อนายตำรวจคำราม พิฆาตจึงอยู่ในความเกรงกลัว คนที่รู้พฤติกรรมก็ไม่กล้าพูด คนที่ไม่ทราบก็ยกย่องว่าเป็นคนจริง เป็นตำรวจนักบู๊ เมื่อมาอยู่สามจังหวัดภาคใต้ก็ได้รับสมญามือปราบสามจังหวัด มือปราบที่สอยดาวมาไว้บนไหล่ด้วยกระสุนสร้างฐานะชีวิตให้ตัวเองด้วยชีวิตคนอื่น

เขาก้าวมาเป็นเขยของหาดไข่เต่าก็เพราะความทะเยอทะยาน

คนนอกจึงว่าเขามีทั้งยศทั้งลาภทั้ง ๆ ที่สิทธิของเขามีเพียงความเป็นเขย เขาระบายควันหอมราคาแพงให้กระจายหายไปในอากาศยามเย็นอย่างสบายใจ แม้ความลับเกี่ยวกับหนังสืออนุญาต "เก็บ" จะถูกเปิดเผยโดยหนังสือพิมพ์ แต่เขาก็มิได้หนักใจเพราะข่าวต่างๆ มันดังแล้วก็เงียบ แต่อำนาจยังคงอยู่ของมันอย่างสมบูรณ์ เพียงไม่กี่วันที่หนังสือลับมาถึง ปลัดเหมก็ฆ่าตัวตายหลังจากจ่าลูกน้องรายงานว่าปลัดกำลังเข้ามาพัวพันกับทนายชำนาญเลข ซึ่งกำลังสืบหาคุณหลวงนรรัตน์ ดอนคัน พ่อตา เสียงปืนแข่งกันปะทุเป็นระยะทั่วเขตสามจังหวัด ศพที่ถูกหมายตากาหัวทั้งที่เป็นภัยต่อชาติและเป็นภัยกับผู้มีอำนาจเป็นส่วนตัวร่วงผล็อย ๆ ที่ระแวงภัยก็หลบลี้กันจ้าละหวั่น คนดีไม่กล้าออกจากบ้าน ศูนย์เล็งของ รตอ. คำรามพิฆาต ตอนนี้จับอยู่ที่ร้อยโทหนุ่มที่กำลังถูกย้ายเพราะช่วยเหลือโจรก่อการร้ายคบกับผู้หญิงของพวกโจรก่อการร้าย จนไม่สะดวกต่อการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่และไม่ปลอดภัยต่อความลับทั้งปวง

เขาพาดศีรษะไว้กับพนักเก้าอี้ ปล่อยเท้าไขว้กันตามสบายมองเห็นความตายของโต๊ะครู บ้านยาหลังในไม่กี่ชั่วโมงข้างหน้าโต๊ะครูซึ่งหะยีอาแวยืนยันว่า เป็นคนสำคัญที่ชาวยาหลังทุกคนเชื่อพึ่งอยู่เวลานี้ นับว่าเป็นอุปสรรคของการปฏิบัติการกวาดล้างและเป็นเกราะให้โจรก่อการร้ายตลอดมา ทำให้การปฏิบัติการของเขาใน

แถบนั้นล้มเหลวมาทุกครั้ง หลังจากนั้นมือสังหารก็จะไปสมทบกับหน่วยคุ้มกันคาราวานข้าวสารของเสี่ยสงัด อีกฟากหนึ่งของเขาท้ายบ้านยาหลัง

"แต่โต๊ะครูไม่ค่อยเชื่อฉันหรอก ฉันรู้ แต่ฉันก็ไม่รู้จะบังคับให้ใครเชื่อได้ยังไงแม้จะเป็นจริง"

"แล้วทำไมมันไม่มาหาฉันเอง"

"ตอนนี้มันจะเชื่อใครได้ยังไง ก็ตั้งแต่มันหนีออกจากหนองจิก เพราะไอ้กรามบอกตำรวจอย่างที่ฉันเล่าให้ฟังแล้ว มันก็หลบไปหลบมาจนพบฉันที่ตลาดเมื่อเที่ยงนี่แหละ ฉันก็รีบมาทั้ง ๆ ที่อยากจะค้างที่นั่นสักคืน มันก็ขอร้องให้ช่วยกำชับมาอย่าให้ใครรู้ ฉันจึงมาเอามืด"

โต๊ะครูนั้นเชื่อครึ่งไม่เชื่อครึ่ง และตำหนิหลานของแกที่ไม่น่าจะฝากสั่งมากับคนเจ้าเล่ห์คนนี้มาเลย แต่เพราะความเป็นห่วง และอยากรู้ว่าเรื่องสำคัญที่หลานชายอยากจะพบทำให้แกตกลงใจที่จะไปพบที่บ้านของกรามซึ่งยูโซะจะรออยู่

"แล้วโต๊ะครูจะให้ฉันไปด้วยหรือจะไปคนเดียว"

"ไม่ต้อง ฉันไปคนเดียวก็ได้ รบกวนหะยีมากแล้ว แค่นี้ก็ต้องขอบใจหะยีมาก ๆ"

"งั้นก็ต้องลาก่อนละ"

ลับหลังแล้วโต๊ะครูก็นั่งรอเวลาอยู่อีกครู่หนึ่ง จึงดีดบุหรี่ใบจากแดงหวือออกทางหน้าต่าง ลุกขึ้นไปหยิบไฟฉายถือก้าวลงบันไดไปเงียบ ๆ

พระจันทร์แรมสามค่ำอยู่ตรงหัว ฟ้าสว่าง เมฆเป็นเกล็ดสวยงามแผ่กระจายอยู่เต็มท้องฟ้า บรรยากาศบ้านป่าในอ้อมล้อมของขุนเขาสงบลม จากแสงของดวงจันทร์ส่องให้เห็นทางเดินที่ลดเลี้ยวระหว่างต้นไม้ใหญ่เล็กลดหลั่นคละกันไป ยอดหมากที่เสี้ยวผลของมันห่อใบพลูป้ายปูนเป็นของเคี้ยวเสพย์ติด เป็นเพื่อนเหงือกฟันของชาวบ้านรวดลู่ยอดเรียวชะลูดเหนือเพื่อนอยู่กับลมบน หน้าแข้ง และเท้าของโต๊ะครูราระสัมผัสน้ำค้างที่เกาะตามเรียวหญ้าข้างทางจนเปียกชื้น ป่านี้ชาวบ้านหลับนอนกันหมดสิ้นแล้ว บ้านที่มุงด้วยจากสาคูกั้นด้วยแฝกยกพื้นเหมือนๆกันวางแทรกอยู่ระหว่างต้นไม้ต้นใหญ่ที่งอกงามทุกแห่งเพราะดินดี นับวันสุ้มเสียงที่สงบเงียบอันเป็นนิสัยรักสงบของผู้เดินตามแนวทางของพระนบีโมฮัมมัดอยู่แล้วนี้ยิ่งเงียบลงไปอีก เมื่อตกอยู่ในสภาพที่น่ากลัวจากคนต่างศาสนาที่คอยจับตาจ้องจนพวกเขาหวาดผวา นอกจากบางคนที่มีความกล้าและรักอิสระ รักที่จะเป็นคน มิใช่ทาสมิใช่ของเล่นหรือชีวิตที่จะถูกกำหนดสภาพเพียงปลายนิ้วชี้

จนพ้นบริเวณกลุ่มหมู่บ้านจึงเข้าป่ามะพร้าวดงสาคู พื้นดินที่เหยียบเริ่มแฉะชื้น เพราะใกล้คลองเข้าไปทุกที เป็นทางที่ชาวบ้านพร้อมด้วยโต๊ะครู เคยเดินกันเป็นแถวคดเคี้ยวตามเส้นทางนี้ เพื่อหาคำตอบจากเสียงปืน และแสงไฟที่พุ่งโชนคืนบ้านของกรามถูกเผา ตัวปาดและเขียดเขียวกระโดดผ่านหน้าให้เห็นเป็นระยะ ๆ ไอ้ปลอดที่มันมีชีวิตกับการรอคอย หมอบร่างประกบท้องของมันกับดินที่กลบหลุมสมบัติข้างกองขี้เถ้าที่กรามฝังไว้อย่างเงียบ ๆ เฝ้าดูไทยมุสลิมจำนวนหนึ่งที่อยู่อีกฟากของบ้านมาแต่หัวค่ำแล้ว แม้ลักษณะที่มันเห็นจะสรุปได้ว่า มิใช่คนที่มันจะวางใจแต่มันก็นอนมองอยู่เงียบ ๆ จนเห็นโต๊ะครูโผล่มาทางดงสาคูหลังรั้วบ้าน ร่างของมันก็พุ่งกระโจนไปยังโต๊ะครูดุจกระสุน ส่งเสียงเห่าถี่ยิบ

"ไอ้หมา ข้าเอง" แม้โต๊ะครูจะรู้ว่าเป็นหมาของหลานชายแต่ใจของแกก็ไม่สนิทกับมันนัก จึงก้าวเท้าเดินหมายอ้อมห่างตัวมัน แต่ไอ้ปลอดก็ยังตามไปขวางทาง และหันหน้าตั้งท่าจังก้าเห่าไปยังกลุ่มไทยมุสลิมที่ซุ่มอยู่เงียบ ๆ ที่ชายป่าก่อนแล้วนั้นอย่างเป็นศัตรู อาการเช่นนั้นบอกโต๊ะครูให้รู้ทันทีว่าแกโดนหะยีอาแวหลอกเสียแล้ว แต่ก่อนที่แกจะตัดสินใจวิ่งหนีกลับ แกก็ได้ยินเสียงแผดขึ้นจนหูอื้อพร้อมกับรู้สึกว่า ร่างโดนอัดปะทะอย่างแรงจนผงะล้มตึง แกรู้สึกเท่านั้นและไม่รู้สึกอะไรอีก

เสียงปืนที่ปะทุรัวขึ้นนั้นปลุกชาวบ้านให้ตื่นขึ้นมาอย่างงง ๆ อีกครั้งหนึ่งจากที่เดียวกัน บ้านที่อยู่กันหลายคนก็มองหน้าใช้สายตาถามกัน ความเงียบที่ปกคลุมก็ยังเป็นเช่นนั้นนอกจากความเครียดที่แทรกตัวลงมาให้พวกเขางงงันกับเสียงแปลกปลอมแมระยะหลังนี้ชาวบ้านจะได้ยินบ่อย ๆ ขึ้น แต่ก็ยังไม่มีความรู้สึกเคยชินกับมัน

ขณะที่แต่ละคนแต่ละบ้านต่างคิดถามตัวเองถามกันเองว่าจะทำอย่างไรหรือจะรอเสียงกลองจากสุเหร่าหรือเสียงเกราะจากผู้ใหญ่บ้านเลาะ ก็ได้ยินเสียงปืนเหมือนที่เพิ่งได้ยินแผดรัวเป็นตับถี่ยิบและมากกว่าตอนแรก รัวแข่งกันเหมือนกองทัพสาดกระสุนเข้าหากันไม่มีผิด ในเขตหมู่บ้านก็มีเสียงเจ้าปลอดสัตว์ต้องห้ามเข้ามาวนเวียนเห่าพึ่งออกเป็นเสียงเรียกอยู่ตามบ้านคน ขณะที่เสียงปืนยังดังอยู่และค่อย ๆ ลดความถี่ลดจำนวนกระบอกลงจนเงียบไปในที่สุดชาวบ้านจึงเริ่มส่งเสียงตะโกนต่อกัน ส่วนเจ้าปลอดวิ่งกลับไปพร้อมกับมีบางคนเดินตามไป จนใกล้บริเวณบ้านที่เป็นเถ้าถ่านของกรามมันจึงวิ่งนำหน้าไปเงียบ ๆ ไปหยุดอยู่ใกล้ร่างที่นอนหงายนิ่งสนิทของโต๊ะครูดาโอะ

"โต๊ะครู" เสียงคนแรกที่เห็นอุทานออกมาและตกอยู่ในสภาพตะลึงสุดขีดเช่นเดียวกับคนที่ทยอยเข้ามารุมล้อม บางคน

ก้าวเข้าไปคุกเข่าอยู่ใกล้ศพรอบ ๆ ร่างของโต๊ะครูรายล้อมไปด้วยลูกศิษย์ลูกหาและคนที่รักใคร่ที่มีอยู่ทั่วตำบล เพราะความเป็นผู้มีอัธยาศัยไมตรีและความจริงใจโดยเสมอกัน ไม่นานชาวบ้านส่วนใหญ่ที่ทยอยตามกันก็มาถึง ทุกคนต่างตกอยู่ในความรู้สึกที่เหมือน ๆ กัน ทุกคนอ้ำอึ้ง บางคนเศร้าโศก บางคนน้ำตานอง

"แล้วเสียงปืนอีกเยอะมันยิงอะไรของมันอีก" คนหนึ่งคิดไปถึงเสียงกระสุนอีกเป็นร้อยนัด แต่ที่โดนโต๊ะครูนั้นเพียงนิดเดียว พวกที่ใจกล้าก็เริ่มออกตระเวนหาในบริเวณใกล้ ๆ แต่ก็ไม่พบอะไรจึงไม่มีคำตอบอะไรให้พวกเขากระจ่างไปกว่าที่เห็นได้ รวมทั้งคำถามที่ทุกคนอยากรู้ว่าใครเป็นคนที่ยิงโต๊ะครู

"ค่อยมาดูพรุ่งนี้ก็แล้วกัน" คนหนึ่งสรุป

ร่างอันไร้วิญญาณของโต๊ะครูผู้กำหัวใจชาวบ้านไว้ด้วยจิตใจเมตตาปรานีในครรลองของพระเจ้า จึงถูกวางขึ้นบนบ่าของลูกศิษย์ลูกหาที่ค่อย ๆ เคลื่อนย้ายสู่หมู่บ้านด้วยความเงียบเหงา เมฆบางถูกพัดมาบังแสงจันทร์ให้มืดลงดูวังเวง เหลือไอ้ปลอดนอนรอคอยเจ้าของมันเช่นวันเวลาที่ผ่านมา

มนุษย์ชาติเอ๋ย เราได้สร้างสูเจ้าจากชายและหญิง และได้ให้สูเจ้าเป็นชาติเป็นเหล่าเพื่อสูเจ้าจะได้รู้จักกัน โดยแน่แท้ผู้มีเกียรติยิ่งต่ออัลลอฮฺนั้นคือผู้ปกป้องตนเองจากคนชั่ว

และเราอัลลอฮฺ ได้ทดสอบสูเจ้าด้วยส่วนแห่งความกลัว ความหิวโหย และการสูญเสียทรัพย์สิน ชีวิตและพืชผล จงแจ้งข่าวดีแก่ผู้ที่อดทน ผู้ที่เมื่อความทุกข์ประสบแก่เขา เขากล่าวว่าแท้จริงเราเป็นสิทธิของอัลลอฮฺ ยังพระองค์ที่เราต้องกลับไป

และมนุษย์คิดหรือว่าเขาจะถูกทิ้งขว้างอย่างสิ่งไร้ค่า เขาไม่ได้เป็นเพียงตัวอ่อนในครรภ์หรอกหรือ แล้วเขากลายเป็นก้อนเลือด จากนั้นอัลลอฮฺทรงทำให้เขาเป็นรูปร่าง เป็นฝาแฝด เป็นเพศชาย เป็นเพศหญิง อย่างนี้แล้วพระองค์ไม่ทรงมีอำนาจเพียงพอที่จะให้ความตายโดยฉับพลันดอกหรือ จากนั้นเราได้บังเกิดมนุษย์จากน้ำอสุจิหยดหนึ่งในมดลูกอันมั่นคง แล้วเราได้ทำอสุจิเป็นก้อนเลือด จากก้อนเลือดเป็นก้อนเนื้อเป็นกระดูกแล้วเราหุ้มกระดูกด้วยเนื้อ แล้วเราให้มันเติบโตขึ้นตามภาวะครั้งสุดท้ายในครรภ์ ความบริสุทธิ์ยิ่งแด่อัลลอฮฺผู้สร้างที่ดีเลิศ ต่อจากนั้นได้ให้สูเจ้าคลอดออกมาเจริญวัย จนกระทั่งตาย แล้วสูเจ้าจะฟื้นขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง

๑๘

เสียงปืนชุดสังหารโต๊ะครูดาโอะ เรียกให้การิมกับพวกที่ใช้ป่าบริเวณนั้นเป็นทางเดินไปยังทิวเขาท้ายบ้านยาหลังเพื่อสมทบกับพวกที่อยู่ในป่าแวะเข้าไปดู จึงเจอกับพวกโจรไทยมุสลิม แจแนะที่กำลังกลับหลังจากจัดการกับเหยื่อจนหาชีวิตไม่แล้ว

"ใคร" เสียงของการิมแทรกมาในความมืดกระตุกเท้าทุกคู่ของแจแนะกับพวกให้ชะงัก จนเสียงถามดังมาอีก ปืนในมือของแจแนะก็สาดกระสุนทวนไปยังแหล่งที่มาของเสียง พร้อมกับทิ้งตัวราบลงกับพื้น สมุนต่างก็ยักย้ายเตรียมสู้แต่มันช้ากว่าห่ากระสุนที่สวนทางกลับมา แจแนะเป็นคนแรกที่สังเวยชีวิตให้กับคมกระสุนราวหน้าอกถูกทะลวงยับเยินเลือดฉูดกระจายสาดเป็นรัศมี โดยร่อบร่างปลิวคว้างเหมือนถูกเหวี่ยงหมุนไปเป็นสว่านพร้อม ๆ กับสมุน

สองสามคนที่มีกริยาเหมือน ๆ กัน เพราะไม่มีโอกาสได้ตั้งตัว คนของแจแนะไม่ต่ำกว่าเจ็ดคนก็ถูกปลิดจนคนสุดท้ายในเวลาไม่กี่อึดใจ

"มันไอ้แจแนะนี่หว่า" การิมหงายศพแรกที่คว่ำหน้ามือกางลงกับดิน "ต้องมีใครจ้างมันมาแน่ ๆ นี่ก็ไอ้มาหมุด" เขาพลิกอีกศพที่ติดกันขึ้นดูหน้าที่เปรอะด้วยเลือดจากแผลเหวอะหวะ ที่ลำคอซึ่งเนื้อหนังกระจุยเหลือเชื่อมติดกับส่วนลำตัวนิดเดียว "...ตัวร้าย ๆ ทั้งนั้น"

การิมเดินสำรวจศพเหล่านั้น และดึงปืนจากร่างที่นอนทับเลือดแดงส่งให้คนของเขา "เก็บให้หมดทั้งกระสุนทั้งปืน ประเดี๋ยวชาวบ้านก็คงแห่กันมา" ทุกคนก็เริ่มริบเอ็มสิบหก ปืนยิงเร็วและกระสุนที่โจรกลุ่มของแจแนะใช้เป็นเครื่องมือประจำตัว จนได้ยินเสียงชาวบ้านเดินมาจึงเลี่ยงหลบเพื่อซุ่มดู แต่ชาวบ้านก็หยุดอยู่แค่ศพของโต๊ะครูดาโอะ ที่นอนตายอยู่ก่อนจะถึงรั้วที่ล้อมกองเถ้าถ่านกองใหญ่ไว้เท่านั้น ที่ส่องไฟค้นหาก็เพียงบริเวณใกล้ ๆ จากเสียงของชาวบ้านต่อศพบ่งบอกความอาลัยต่อผู้ตายอย่างที่สุด มันเป็นบรรยากาศที่เงียบ และโหยไห้ ต่างกับศพโจรที่เรี่ยราดกับดินใกล้ ๆ พวกเขา "มุสลิมตายด้วยมุสลิม มุสลิมฆ่ามุสลิมด้วยกันและมันจะฆ่าแต่มุสลิมที่เป็นผู้นำมีกิจวัตรคุณูปการต่อชาวมุสลิมทั้งสิ้น" การิมคิดอยู่ในใจหดหู่ของตัวเอง

จนชาวบ้านแบกศพโต๊ะครูกลับไปเขาจึงเคลื่อนตัวมายังลานบ้านที่ตัวบ้านถูกเผาเป็นขี้เถ้าทิ้งเสาไม้แก่นสีดำเป็นตอตะโกอยู่ครบต้น หมาสีดำตัวหนึ่งมุดรั้วไม้ไผ่หลบเข้าป่าไป การิมรู้จักหมาตัวนี้ดีรวมทั้งจำชื่อมันได้แม่นยำจากคำบอกเล่าของยูโซะ ที่พูดถึงสิ่งเหล่านี้บ่อย ๆ กับชื่อของกรามเด็กหนุ่มชาวไทยพุทธ

"ปลอด" เขาเรียกหมาดำที่หลบไปมองอยู่ริมป่าห่างจากรั้วบ้านไปสักสองวา มันเบิ่งตาที่กระทบแสงจันทร์สีเขียวปั๊ดมา แต่เต็มไปด้วยความระแวงภัย โดยเฉพาะปืนที่พวกเขาทั้งสะพายและแบกอยู่กับบ่า เพราะอย่างน้อยมันก็เคยวิ่งหนีสุดขีดมาแล้ว

"ปลอด" การิมร้องเรียกอีกจนแน่ใจว่ามันไม่ยอมวางใจแล้วจึงเอาปืนขึ้นหมายเล็งตรงไป ทันทีร่างสีดำก็พุ่งตัวยาวหายไปในความมืดกับละเมาะชายป่าในเสี้ยววินาทีนั้นเอง

การิมหัวเราะ และรีบเดินนำทางหลบออกจากบริเวณนั้นเดินทางต่อไปอย่างรวดเร็วและชำนาญ ป่าและความมืดไม่เคยเป็นอุปสรรคต่อการก้าวเดินของพวกเขาแต่อย่างใด เพราะชีวิตที่ถูกฝึกให้เคยชินกับมันถูกสอนให้รู้จักธรรมชาติของมัน จนสามารถเอามาเป็นประโยชน์สำหรับอยู่ และสังหารศัตรูที่ชำนาญภูมิประเทศน้อยกว่าตลอดมา

จนรุ่งเช้าทุกคนเอะใจกับเสียงรถยนต์ ที่มาวิ่งอยู่ในเส้นทาง

ป่าเป็นกระบวน เสียงนั้นค่อย ๆ ใกล้เข้ามา เสียงกระหึ่มนั้นยิ่งฟัง ชัดเจนขึ้น เสียงเร่งเครื่องยนต์เปลี่ยนเกียร์เพื่อไต่ที่สูงชันตะเบ็ง ลั่นเหมือนป่าแตก คนทั้งหกจึงหันหน้ามามองกันอีกอย่างเงียบ ๆ

"มันจะยกไปปราบใครกันวะ" การิมพยายามฟังเสียงรถยนต์ ที่มากยังกะกองทัพ "...พวกเราไม่มีใครรู้ข่าวนี้เลยนี่หว่า หรือว่า เป็นคำสั่งด่วน" การิมใช้ความคิดอย่างหนัก

"แล้วพวกเราที่เขาหน้าล่ะ" คนหนึ่งพูดถึงอีกกลุ่มใหญ่ที่นัด พบกับกลุ่มของการิมที่ภูเขาข้างหน้าห่างไปสักห้ากิโลเมตร "หรือว่า มันรู้ว่าพวกเราจะเจอกันที่นั่น"

ไม่มีคำตอบและความคิดเห็นใด ๆ แต่ทุกคนก็เร่งลัดเลาะ เคลื่อนที่ไปข้างหน้าอย่างรวดเร็วไปหาคำตอบเอาข้างหน้า โดยไม่มี การพูดจากันอีก ความชำนาญในภูมิประเทศแถบนี้โดยทั่วไปทำให้ พวกเขาลัดทางมาซุ่มรออยู่ใกล้ทางป่าเส้นนั้น ตรงทำเลที่ได้เปรียบ บนเนินที่ค่อนข้างลาดชัน มองไปข้างหน้าบนยอดไม้มีฝุ่นคลุ้งทะลุ ขึ้นมาปลิวกระจายไปทั่วตลอดแนวกระบวนยาวเหยียดไม่ต่ำกว่าสิบ คัน ฝุ่นที่ทะลุยอดไม้ขึ้นมานั้นใกล้เข้ามาเรื่อย ๆ พร้อมกับเสียงที่ ยิ่งกระหึ่มชัดเจนแล้วจีเอ็มซีคันใหญ่ มีเจ้าหน้าที่เต็มคันรถก็โผล่หัว สีเลือดหมูออกมายังที่โล่งข้างหน้า ตามมาด้วยรถสิบล้อบรรทุก ข้าวสารเพียบทุกคัน

"ห่ะ นึกว่าอะไร" การิมถอนใจอย่างโล่งอก "...เอามันทั้งปืนทั้งข้าวนั่นแหละ" การิมหันมาบอกพรรคพวกเตรียมปล้น "...ไอ้คันหน้าเก็บอย่าให้เหลือ"

ทุกคนเหมือนจะรู้หน้าที่อย่างดี ต่างก็กระจายออกหาที่กำบังที่เหมาะรอคอยจังหวะที่จะสาดกระสุนที่มีอยู่ ค่อนข้างเหลือเพื่อจากที่ยึดมาหมายห้ำหั่นเหยื่อโดยไม่ต้องมีใครสั่ง ทุกคนมีอิสระในการทำหน้าที่ของตัว ปืนทุกกระบอกหมายเด็ดทุกชีวิตในจีเอ็มซีที่ใกล้เข้ามาแล้วค่อยจัดการกับพวกโจรมุสลิมที่คุมมากับรถคันละสามสี่คน จนรถคันที่สิบเจ็ดท้ายสุดผ่านออกมาจีเอ็มซีก็เข้าสู่จังหวะปืน

"ยิง"

กระสุนระเบิดประสานกับกระจกหน้ารถกระจายตั้งแต่กระสุนชุดแรกยังทุกร่างที่มิได้ระมัดระวัง โดนห่ากระสุนผงะตัวลอยลงจากรถ บ้างก็คะมำเค้เก้อยู่ในรถด้วยท่าทางต่าง ๆ กัน ในที่นั่งข้างหน้านั้นเห็นชัดว่าทั้งสามคนที่นั่งอยู่รวมทั้งพล ฯ ขับไม่มีโอกาสแม้แต่จะดึงประตูหนี รถนำขบวนเบนหัวออกนอกทางปะทะเข้ากับต้นแซะใหญ่หยุดกึกอยู่ตรงนั้น รถคันถัด ๆ ไปก็หยุดลงพร้อม ๆ กัน คนในรถต่างกระโดดตัวลอยไหว ๆ หลบกระสุนปืนหาที่กำบังขณะที่บางคน โดนกระสุนขณะอยู่กลางอากาศตกพลั้กกองอยู่กับดิน

เจ๊ะกระโดดจากรถคันกลางกลิ้งตัวไปยังต้นไม้ ข้างทางกลาง

กระสุนที่ปรายเม็ดอยู่ทั่วอย่างรวดเร็ว เพื่อหาที่กำบังที่ปลอดกระสุน ค่อย ๆ ลัดร่างไปอย่างคนเคยผ่านสถานการณ์เช่นนี้มาอย่างช่ำชอง ไปยังท้ายขบวน

"ตีวงออกไป ๆ" มันสั่งลูกน้องพลางเคลื่อนตัวไปพลางจนถึงคันสุดท้าย "เสี่ย ๆ" มันเรียกนักค้าชายแดนซึ่งบังเอิญติดรถตามมากับขบวนด้วย นายสงัดจึงค่อย ๆ โผล่หัวออกจากซอกรถตอนหน้าเนื้อตัวซีดสั่นทั้งที่อยู่ห่างออกมาจนสุดขบวน แต่ก็มีคนโดนกระสุนนอนก่ายเป็นศพเลือดกระจายมือกอดปืนให้เห็นอยู่สามสี่ศพ

"เสี่ยลงมาเร็ว" แต่คนถูกเรียกได้แต่ชะแง้ดูเท่านั้น ส่วนมือเท้าอ่อนเปียกจนไม่สามารถสั่งการได้ เจ๊ะจึงหันไปช่วยลูกน้องตอบโต้ห่ากระสุนที่ถูกปล่อยออกมาไม่ขาดระยะ

เมื่อตั้งหลักได้ ปืนทั้งสองฝ่ายก็เริ่มสาดเข้าหากันอย่างหนักแน่น แต่ฝ่ายที่อยู่สูงกว่ายังได้เปรียบที่สามารถกำหนดวงให้อีกฝ่ายอยู่และเลือกเก็บเอาทีละจุด จากจุดที่หลุดออกไปตามชายป่าเข้ามายังพวกที่อาศัยรถเป็นที่กำบัง

กระสุนก้องป่าอยู่นาน ฝ่ายข้างล่างซึ่งมีคนมากกว่าก็เริ่มที่จะตอบโต้หนักขึ้นเมื่อรู้จำนวนฝ่ายตรงข้าม พวกที่อยู่ที่สูงกว่าซึ่งได้เปรียบตรงทำเลก็เริ่มย้าย ตำแหน่งใหม่เมื่อพวกข้างล่างเริ่มกระ-

จายกำลังหวังโอบล้อมเข้ามาเรื่อย ๆ

"ถอยก่อน" การิมตะโกนบอกพรรคพวกเมื่อเห็นท่าจะเหลือกำลัง พร้อมกับกดไกสั่งลาสกัดคนที่รุกไล่ล้ำหน้าเข้ามาให้ผงะตีลังกาอยู่ใกล้ ๆ พุ่มไม้ที่มันพุ่งตัวหมายยึดเอาเป็นที่กำบัง

ทั้งหกคนจึงถอยไปทางข้างหลัง อาศัยป่ากำบังตัวไปอย่างรวดเร็วทิ้งเสียงปืนที่ยังคงดังประปรายไว้ข้างหลังจนเงียบสนิท

"เสียดายปืน"

"ไม่เป็นไร ประเดี๋ยวอาจมีจังหวะใหม่ ตอนนี้ขืนสู้อาจเสียทีมันได้"

ตะวันตรงหัวพอดี จ่านักล่าค่อย ๆ โผล่หัวขึ้นมองลอดออกไปทางหน้ารถ ซึ่งกระจกแตกกระจายมีเสี่ยงคมติดกรอบอยู่บ้างคมปลาบของมันกระทบแสงแดดเป็นประกายวาววับ คงเป็นเดชะบุญของอะไรสักอย่างหนึ่งที่ช่วยชีวิตเขาไว้ เขารู้ตัวเหมือนมีอะไรมาฉุดดึงตัวให้มุดลงกับที่นั่งพร้อมกับเสียงปืนที่แตกถี่เป็นแถบ ๆ พล ฯ ขับและเจ้าหน้าที่อีกคนที่นั่งติดประตูเลือดฉูดกระจายไปทั่วทุกตารางนิ้ว รวมถึงเสื้อผ้าของเขาก็โชกเลือดที่ปนเปกันไม่รู้ว่าหยดไหนเป็นของพล ฯ ขับ หยดไหนเป็นของอีกคน แต่สภาพศพทั้งสองที่เกร็งตัวตายฟุบร่างทับซ้อนตัวเขาอยู่ทั้งสองคน ให้เขารับ

น้ำหนักในอาการที่นิ่งสนิทขวัญหนีดีฝ่อ ไม่กล้าแม้จะกระดิกตัวทำให้รอดสายตาทั้งเสี่ยสงัด และเจ๊ะที่เดินมาสำรวจหลังจากเสียงปืนสงบลงแล้ว

"เราต้องรีบเดินทางก่อนที่ใครจะมาพบเข้า" เสียงเสี่ยพ่อค้าชายแดนพูดกับเจ๊ะ "...เสร็จหมดทั้งคันรถ" เขาหมายถึงเจ้าหน้าที่ในรถคันนั้น "...เสียแรงจ้างมาคุ้มกัน" น้ำเสียงนั้นเย้ยหยัน "...ทิ้งรถและศพมันไว้กันอย่างนี้แหละ รวมทั้งพวกลูกน้องแกด้วย ทำทีว่ามันสู้รบกัน"

"ถุย" เจ๊ะถ่มน้ำลายปรี๊ดขณะปีนขึ้นมองในตอนหน้าของรถ น้ำลายพุ่งไปโดนหัวและหน้าเอียงของนักล่าที่เงี่ยหูฟังตัวเกร็งนิ่งอย่างเหมาะเจาะ "...นึกว่าแค่ไหน" พร้อมกันนั้นมันใช้กระบอกปืนกระทุ้งเขี่ยโดนชายโครงนักล่าซึ่งโชกเลือดยิ่งกว่าโดนปืนเองเสียอีกก่อนที่มันสั่งให้สมุนที่เหลือเก็บอาวุธจากทุกคนที่ตาย

ครู่ใหญ่ขบวนคาราวานข้าวสารข้ามแดน ก็เบ่งเสียงเคลื่อนตัวไปจนหมดคันสุดท้ายจ่า นักล่าเอามือที่ล้าเสยผมก็เจอเข้ากับน้ำลายที่ไอ้เจ๊ะถุยรดไว้ ลดมือลงมาที่หน้าก็เจอเข้าอีก ชวนให้ได้กลิ่นจนต้องเอาไปป้ายกับกางเกงเปื้อนเลือดลบคราบน้ำลายอย่างแค้นเคือง แดดเที่ยงแผดเปรี้ยงระยิบไปทั่ว เขาเอามือผลักประตูรถ ศพที่ก่ายอยู่ก็ร่วงลงไปกับพื้นรอเวลาเป็นเหยื่อของสัตว์เลื้อยคลานและ

อีแร้งที่กางปีกวนอยู่บนท้องฟ้า หลังจากทิ้งตัวตามศพลงมาจ่านักล่าก็กลิ้งหลุน ๆ พาตัวหลบเข้าที่กำบังด้วยยังไม่มั่นใจว่าจะปลอดสายตาจริง ๆ เขาพาร่างคืบคลานผ่านศพที่ระเกะระกะของสมุนโจรมุสลิมที่แอ้งแม้งด้วยท่าทางต่าง ๆ กันจนถึงป่าหนาตาอาศัยกำบังได้สบายจึงลุกขึ้นยืนด้วยข้อลำที่เมื่อยขบ มองหาทิศทางเพื่อการตัดสินใจก่อนก้าวหันหลังให้กับเหตุการณ์และศพเพื่อน ๆ เสียงตั๊กแตนบินแต๊ก ๆ ผ่านหน้าอย่างรวดเร็วทำเอาเขาสะดุ้งโหยงสุดตัวจนหน้าซีด ใจตุ้ม ๆ ต้อม ๆ มองไปเห็นหนูตัวโตที่คงหมายจับเจ้าตั๊กแตนตัวนั้นกินพร้อมกับนึกแช่งด่าในใจ ยามนี้เขาไม่มีอาวุธ ไม่มีเพื่อน ไม่มีเจ้านาย ต้องค่อย ๆ หลบเดินตัวลีบผ่านละเมาะต้นไม้จนตัวแบนเหมือนไม้กระดาน ไม่กล้าที่จะเจอกับใคร ๆ แม้แต่เด็กมุสลิมแถบนั้นเขาก็คงจะวิ่งหนี ความอหังการ์ที่เคยสำรากคำสถุลถ่อยใส่ใครต่อใครไม่มีเหลือหลอ ความคิดของเขามีอยู่อย่างเดียวคือเดินมุดมุดและเซาะซอนไปตามราวป่าด้วยความหวาดกลัว

ข่าวทั้งหมดถูกปิดเงียบกริบ นอกจากชาวบ้านแถบนั้นที่ได้ยินเสียงปืน ต่างก็ไปดูเห็นซากโจรมุสลิมศพทิ้งอยู่เกลื่อนกลาด รถจีเอ็มซีกับศพเจ้าหน้าที่ถูกนำกลับไปท่ามกลางสายตาชาวบ้านที่ลอบมองอยู่ตามราวป่า ถัดตามมาด้วยรายงานเป็นการถูกล้อมและสู้รบ

กับโจรก่อการร้ายแยกดินแดนจนตัวตาย ส่วนความเสียหายเป็นของรัฐบาล ผู้ตายก็ได้รับพิจารณาเพื่อเลื่อนยศบำเหน็จรางวัลเป็นตัวอย่างของการสละชีพเพื่อชาติเยี่ยงผู้กล้าหาญ

ข้าวสารนับพัน ๆ กระสอบนั้นยังถูกลำเลียง โดยพวกโจรที่เหลือต่อไปจนถึงที่หมาย ทุกอย่างบนดินแดนนี้ดำเนินไปตามสภาพปกติของมัน เสียงปืนทั้งในเมืองและในป่าแผดเสียงของมันอยู่ไม่เว้น คนที่ต้องถูกฆ่ายังไม่หมด คงดังแข่งกับเสียงของกุรอาน "...จงยึดกันให้มั่นคงด้วยสายเชือกของอัลลอฮฺ ด้วยความพร้อมเพรียงกัน ซึ่งพระผู้เป็นเจ้าทรงยื่นให้แก่สูเจ้า และจงอย่าแตกแยกกันในหมู่สูเจ้า"

"คนของผมตาย เสียหาย คุณสงัดต้องเข้าใจ ความจริงผมอยากจะเพิ่มราคามากกว่านี้ด้วยซ้ำ"

"ถ้าไม่มีพวกผม พวกคุณก็ไม่มีเหลือ เท่ากับพวกผมตายแทนพวกคุณเพื่อรักษาชีวิตพวกคุณได้ รวมทั้งเสี่ย"

เสี่ยสงัด มองหน้าจ่าเดนตายที่รอดมาได้อย่างน่าแปลกใจกลับมารอรับบำเหน็จความดีความชอบอันยิ่งใหญ่ ทำเอาเจ๊ะซึ่งรู้ดีว่ามันถ่มน้ำลายรดหัวใครไว้อยากจะหลบลี้ไปให้พ้น การตกลงเพื่อการจ่ายค่าจ้างก้อนใหญ่ก็เป็นไปอย่างง่ายดาย ผู้กองคนรับงานก็รับส่วนทั้งหมดไว้โดยอาสาว่าจะเอาไปให้ครอบครัวของผู้ที่เสียชีวิต จ่า

เดนตายก็ได้ก้อนใหญ่กว่าที่คิด

"รู้งี้กูให้พวกด่านกินยังดีเสียอีก" เสี่ยข้าวสารบ่นอุบกับข้อเรียกร้องที่ต้องจำยอมเมื่อก้าวออกประตูบ้านมา ส่วนเจ๊ะนั้นยังมีงานต้องทำ เพื่อแลกเปลี่ยนกับสวัสดิภาพของตัวเองกับก๊กของตัว งานนั้นรวมไปถึงการคุมตัวหลวงนรรัตน์ ดอนคัน ที่ทำอยู่แล้วต่อไปด้วย

๑๙

ชาวบ้านนำร่างไร้วิญญาณของโต๊ะครูดาโอะวางลงบนพื้นสุเหร่าบนผ้าขาวที่จัดมาอย่างรีบด่วน โต๊ะอีหม่ำผู้นำศาสนาประจำหมู่บ้านก็จัดแจงชำระบาดแผลที่พรุนด้วยรูกระสุนอย่างหมดจดด้วยน้ำที่แช่จุ่มก้านใบพุทราท่ามกลางเสียงอาลัยระงมอยู่โดยรอบ เมื่อเช็ดทั่วร่างแห้งสนิท ก็ดึงใยสำลีสีขาวออกจากกลุ่มมาทำบูกูพันรอบทุกข้อต่อทั่วร่างจนครบด้วยอารมณ์ที่สงบ เยือกเย็น ปากและจิตใจ แม้จะถูกข่มโดยทางของพระเจ้าแต่ก็ไม่วายที่จะคิดถึงเจ้าของร่างที่ไม่มีวันฟื้นคืนมาอีก ทุกคนร่วมทำนมาซครั้งสุดท้ายให้กับวิญญาณของโต๊ะครูผู้ประกอบแต่กรรมดี ชี้นำชาวบ้านมานานชั่วชีวิต

ครู่หนึ่งศิษย์ที่ไปเอาไม้ไผ่ทำ ไกรบูเต๊ะ ผ่าเป็นซี่ถักร้อยด้วย

เชือกห่าง ๆ มาวาง แล้วเอาผ้าขาวผืนกว้างปูทับลงไป คนที่อยู่โดยรอบก็ช่วยกันยกร่างโต๊ะครูวางลงไป โต๊ะอีหม่ำจึงตลบผ้ามาห่อรอบตัวอย่างมิดชิด ดึงไกรบูเต๊ะขึ้นมาม้วนรอบศพผูกด้วยเชือกแล้วขบวนก็เคลื่อนสู่กูโบของหมู่บ้าน เสียงอ่านกูรอานดังแทรกไปในความมืดของโต๊ะอีหม่ำเกี่ยวถึงความเป็นมาของชีวิตตามครรลองของพระนบีโมฮัมมัดจนวาระสุดท้ายเป็นการส่งวิญญาณ จนศพของโต๊ะครูดาโอะก็จบสิ้นกันทีหนึ่งสำหรับภพนี้ เมื่อร่างที่ห่ออยู่ในไกรบูเต๊ะค่อย ๆ แหย่หายเข้าไปในโพรงดินที่เพิ่งขุดก้อนดินยังอุ่น มูลดินถูกกลบ ก้อนหินเกลี้ยงกลมสีขาววางผนึกลงไว้ด้วยหัวใจ คนทยอยกลับ แสงคบแสงได้ห่างออกไป ลูกศิษย์หลายคนยืนเฝ้าศพให้กับผู้ที่ตัวเองนับถือนับไปอีกเจ็ดรอบวันด้วยความสมัครใจ

จนเหลืออีกสามวันร้อยโทหนุ่มยงยุทธ ดอนคันบุตรชายที่เหลืออยู่คนเดียวของต้นตระกูลดอนคัน ก็ยังไม่สามารถจับทิศทางหรือร่องรอยการหายตัวไปของผู้บังเกิดเกล้าผู้ชราที่สังขารง่อนแง่นเต็มทีได้ แม้โจรเกือบทุกก๊กที่มีประวัติทางพรากบุคคลเพื่อการแลกเปลี่ยนไถ่ถอนก็ถูกเขาค้นพบอย่างคนดีเดือด เพื่อสอบถามและให้ภาระไปสืบหาอย่างกว้างขวาง แต่ก็ไม่มีแม้เสียงแว่วสะท้อนกลับมาให้ได้ยิน

"ตอนแรกดิฉันคิดว่าพี่ชายของดิฉันอาจช่วยเรื่องนี้ได้บ้าง". ข้อความตอนหนึ่งในจดหมายที่ส่งมาถึงเขาเกี่ยวกับเรื่องนี้ "..แต่ดิฉันก็ยังไม่สามารถติดต่อกับเขาได้ นอกจากให้ผู้กองลองไปสืบถามหาคนชื่อสือแมที่สุไหงปาดีที่ชายแดนดู บางทีเขาอาจจะช่วยอะไรได้บ้าง และดิฉันขออัลลอฮฺประทานพรแก่คุณพ่อของคุณ" จดหมายจบข้อความสั้น ๆ กับลงท้ายเป็นชื่อของลีมะ เขาถือจดหมายฉบับนั้นอยู่นานจนความคิดเกี่ยวกับเด็กสาวมุสลิมปะติดปะต่อกันเป็นรูปหน้ารูปไข่ตาคมผิวขาวแบบฉบับคนบางนราอย่างชัดเจนกับลักษณะเป็นคนยิ้มง่าย และนินทาตามหลังให้เขาได้ยินตอนเขาแวะจะรับมะทรงกับเธอที่หิ้วของพะรุงพะรังจากรถประจำทางไปส่งบ้านที่เธอพักเมื่อวันที่เขายุ่งกับเหตุปะทะระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ก่อการร้ายครั้งใหญ่เมื่อไม่กี่วันก่อน และครั้งพบเธอเมื่อวันที่มะทรงมาเยี่ยมกราม

เขาอ่านจดหมายนั้นอีกเที่ยวกับทบทวนเวลาของเขาที่เหลืออีกไม่กี่วันและชื่อสือแมที่จดหมายนั้นแนะนำมาอีกครั้งหนึ่ง

"คงไม่ใช่จดหมายเอาตัวผู้กองไปติดกับนะครับ" ทนายชำนาญเลขเตือนสติให้เขาตรึกตรองดูให้มั่นใจ

"มันก็อาจจะเป็นข้อเสียของผมอย่างหนึ่งที่มักจะเชื่อคนง่ายโดยเฉพาะผู้หญิง แต่ผมมั่นใจครับ แต่จะว่าอย่างน้าทนายก็อาจจะเป็นไปได้ที่เธอกับผมเพิ่งเจอกันสองครั้ง และมิได้มีธุระปะปังกัน

เป็นส่วนตัวนอกจากกับมะทรงเพื่อนของกรามมัน"

"แต่ถึงอย่างไรเราก็ควรที่จะลอง เมื่อมันมีเปอร์เซนต์ที่อาจจะเป็นไปได้"

"ถ้าอย่างนั้นผมคิดว่าจะไปตอนนี้เลย" เขาพลิกข้อมือดูนาฬิกา "ไปถึงก็คงบ่ายสองโมงกว่าจะสืบหานายสือแมอีก น้าทนายจะไปกับผมไหมครับ"

"วันนี้ผมยังคิดอะไรไม่ออกเลยว่าจะเริ่มต้นกับอะไรมาตั้งแต่เช้าแล้ว เราไปด้วยกันดีกว่า ให้กรามอยู่เฝ้าบ้าน"

ฝันร้ายที่เกาะติดอยู่กับความคิดจนทนายชำนาญเลขวิตกอยู่ตลอดเวลาก็คือ เอกสารพินัยกรรมที่เป็นเถ้าถ่านไปในกองไฟพร้อมกับซากบ้านอันมีความหมายอย่างยิ่งต่อชีวิตของคนสองคน คือกรามซึ่งยังซมอยู่กับความบอบช้ำ และนายร้อยหนุ่มยงยุทธที่นั่งบังคับพวงมาลัยรถที่วิ่งไปยังเป้าหมายอีกเป้าหนึ่งซึ่งยังมิรู้เลยว่ามันจะเป็นน้ำเหลวเช่นทุกเป้าที่ทั้งทนายเองและทั้งสองคนมุ่งไปหามัน นับวันใกล้วันรายงานตัวกับสังกัดใหม่ของยงยุทธเข้าไปดูเขา กลายเป็นคนดีเดือดขึ้นทุกที มาดนายร้อยหนุ่มเจ้าสำราญตลอดเวลาที่ทนายความรู้จักนั้นไม่มีออกมาให้เห็นอีกเลย ยามนี้เวลาของเขาทั้งหมดมีสำหรับการตามหาเพื่อปกป้องบิดาเยี่ยงบุตรที่พึงสำนึกในพระคุณไม่ได้เกี่ยวกับพินัยกรรมที่ทนายยังมิได้แพร่งพรายถึงการแปรสภาพ

เป็นขี้เถ้าไป การค้นหาครั้งนี้จึงมีความหมายอย่างที่สุดของทนายเช่นกัน

รถถูกเรียกให้จอดอีกครั้งหนึ่ง ก่อนจะถึงเป้าหมายอีกไม่กี่กิโลเมตรข้างหน้า เจ้าหน้าที่หลายนายที่ปนเปอยู่กับเครื่องกีดขวางเดินตรงเข้ามา

"ไปไหนครับ"

"สุไหงปาดี" ร้อยโทหนุ่มตอบพร้อมกับยื่นบัตรของตัวเองให้ดู

"ผู้กองมีธุระอะไรที่นั่นหรือเปล่าครับ ตอนนี้ถนนสายนี้จนถึงชายแดนไม่เหมาะกับการเดินทาง"

"ไม่เป็นไร ขอบคุณมาก แต่ผมมีธุระอย่างรีบด่วนที่จะต้องไป"

"ถ้างั้นผมจะจัดคนคุ้มกันให้"

"ขอบคุณไม่เป็นไร ธุระผมก็ไม่สำคัญอะไร"

"แต่ผมยอมให้ผู้กองเสี่ยงไม่ได้หรอกครับ"

ยงยุทธมองดูหัวหน้าชุด นปพ. ชุดนั้นอย่างไม่เข้าใจ

"ผมเป็นน้องเมียของหัวหน้าคุณนะ" เขาพูดเหมือนจะลองหยั่งหาอะไรสักอย่างหนึ่ง

"ผมทราบครับ และผู้กองกำลังถูกย้ายเพราะยุ่งกับเรื่องพวก

นี้ เราถึงไม่อยากให้ผู้กองเข้าไป"

คำโต้กลับมาทำให้เขาสะอึก "จ่ารู้ดีนี่ แต่ผมต้องไปให้ได้ ในฐานะที่ผมเป็นคนไทยผมขอใช้สิทธิ์ของประชาชน"

"แต่ผมห้ามผู้กอง"

"หมายถึงห้ามประชาชนใช้สิทธิของตัวอยู่อาศัยในเขตที่ไม่มีหมายประกาศห้ามนี้เรอะ"

"บางครั้ง เพื่อความปลอดภัยของชาติ"

เลือดเดือดขึ้นหน้า รถพุ่งพรวด ชีวิตที่ขวางทางกระโดดหลบเสียงปืนแผดตามหลังมาพร้อมกับเสียงทะลุทะลวงตัวรถ เสียงทนายชำนาญเลขร้อง "อุ๊บ" ยงยุทธบังคับเก๋งส่วนตัวที่ส่ายไปมาเพราะตกใจพร้อมกับกดความเร็วเหมือนเหาะ

"เป็นไงบ้างครับ น้าทนาย" เขาหันมาถามเมื่อห่างจากอันตรายจนพอจะลดความเร็วสำรวจอะไรได้บ้างก็เห็นทนายชำนาญเลขกุมขาตัวเองแน่นมีเลือดแดงซึมล้นออกมาตามง่ามนิ้วมือ

"ไม่เป็นไรรีบไปเถอะ กลับไปผมจะฟ้องรัฐบาล 'คดีอาญา'"

"ไม่โดนกระดูกใช่ไหมครับ"

"มันถากไปแต่ค่อนข้างลึก"

"ข้างหน้ายังไม่ทราบมีอีกหรือเปล่า"

"ผมคิดว่าคงจะไม่แล้วนะ มันจวนถึงแล้วนี่ ว่าแต่มันจะ

ตามหรือไม่ 'เท่านั้น' แต่ ผมคิดยังไงพิกลนะ" ทนายหยุดเว้นคำพูดคงเพราะความเจ็บ "...ทำไมพวกนี้ถึงทะลึ่งเสือกมาอยู่ถึงนี่ ซึ่งเงียบไม่เคยมีเรื่องราว"

"เขาอาจจะป้องกันก่อนออกชายแดนก็ได้ แต่ทำไมมันไม่ให้ผมมาสิครับ ก็รถคันที่นำหน้าเรามาทนายสังเกตไหมครับมีรถผ่านหน้าเราถึงสองคันแต่ไม่เห็นโดนกัก"

"เขาอาจจะมาไม่ถึงก็ได้หรืออาจจะเป็นคนท้องถิ่นนี้ นั่นโค้งข้างหน้านั่นแหละถึงแล้ว" ทนายเปลี่ยนเรื่อง "ผมเคยมีลูกความที่นี่ ประเดี๋ยวผู้กองเลี้ยวขวามือบ้านแรกนั่นแหละลองคุยอะไรกับเขาดูก่อนเผื่อได้รู้อะไรเป็นลู่ทาง" พอดีกับยงยุทธชะลอความเร็วและค่อย ๆ เลี้ยวไปจอดสนิทใต้ต้นกระท้อนประตูรั้วบ้านซึ่งใช้ต้นเตยปลูกเป็นแนวทำเป็นรั้วรอบ บริเวณบ้านซึ่งตัวบ้านเป็นบ้านสองชั้น ฝีมือทั้งไม้ชั้นบนและปูนชั้นล่างนั้นหยาบพอ ๆ กันแปลนบ้านก็ง่ายเหมือนบ้านชนบทหัวเมืองโดยทั่วไป แต่ประตูบ้านปิด

"บัง บังเหล็บ" ทนายเรียกออกไปทางหน้าต่างรถ มือทั้งสองยังกุมบาดแผลมั่นอยู่ "บังเหล็บ" เขาตะโกนอย่างแรงอีกครั้งจนรู้สึกแปลบที่แผล

"สงสัยจะไม่มีคนอยู่" ยงยุทธออกความเห็น และเปิด

ประตูรถก้าวลงไปเรียกชื่อดัง ๆ ที่ในบริเวณบ้านแต่ยังไม่มีเสียงหรือสิ่งเคลื่อนไหวใด ๆ ให้เห็น บังเอิญตาเขาเหลือบไปสบกับตาแป๋วยืนบังต้นมะเฟืองริมรั้วใกล้ ๆ อย่างหวาด ๆ "คนไปไหนกันหมดหนู" เสียงของยงยุทธทำให้ทนายชะเง้อคอขึ้นดูจนหัวชิดหลังคารถและต้องกระเผลกลงมา แต่เด็กน้อยตาแป๋วก็ยังไม่ตอบ

"หนูอยู่บ้านนี้หรือเปล่า" ยงยุทธถามด้วยเสียงนิ่ม ๆ ที่สุดแต่เด็กก็ยังคงจ้องด้วยสายตาหวาดกึ่งฉงนเหมือนเดิม

"หนูหลานบังเหล็บใช่ไหม" ทนายถามเด็กน้อยด้วยภาษาพื้นเมืองมาเลย์ ตาของเด็กน้อยจึงเปลี่ยนมาสบทนายครู่หนึ่งจึงสั่นหัวเบา ๆ

"แล้วหนูรู้จักบังเหล็บหรือเปล่า" ทนายถามต่อ เด็กน้อยพยักหน้า

"แกอยู่ที่ไหน หนูบอกน้าได้ไหม" เด็กน้อยชี้มือข้ามทุ่งนาแคบ ๆ ไม่กี่ผืนไปยังป่าสีดำทึบ

"หนูพาน้าไปได้ไหม" เด็กน้อยสั่นหน้า

"บังเหล็บอยู่ตรงไหนหนูรู้เปล่า"

"ขนำ แกทำไร่อยู่ในป่านั้น"

"ขอบใจนะหนู" เขายิ้มกับเด็กนิดหนึ่งจึงพยักหน้าให้ยงยุทธเดินไปตามทิศที่เด็กน้อยชี้

"ผมว่าเอาผ้ามัดแผลเสียก่อนดีกว่า"

"ก็ดีเหมือนกันไม่ต้องเดินกุม" ทนายคลายมือออกเลือดที่ฝ่ามือเริ่มกรังแต่ที่บาดแผลเริ่มปรี่ออกมาอีกเมื่อคลายมือ ยงยุทธวิ่งเหยาะไปเอาผ้าจากในรถมาฉีกเป็นชิ้นยาวค่อย ๆ พันจนแน่น จึงลองให้ทนายขยับเดินดู ทั้งสองคนเดินทะลุรั้วหลังบ้านออกทุ่งนาลัดเลาะไปตามคันนาที่ตะปุ่มตะป่ำ และดินแข็งเป๊ก ครู่หนึ่งจึงถึงชายป่าต้นไม้ใหญ่ ข้างล่างเป็นป่าละเมาะแน่นหนาตามลักษณะป่าทางภาคใต้ ทั้งสองเดินไปตามทางป่าเล็ก ๆ ดินทรายร่วนขาวสะอาดไม่ไกลก็เห็นที่โล่งเตียนจากการถางเผามีควันขึ้นกรุ่นอยู่หลายกองกลางที่โล่งมีคนกำลังหอบหญ้าที่ตายเต็มหอบไปยังกองไฟ

"บังเหล็บ"

ชายวัยกลางคนที่ถูกเรียกชื่อหันมามองอย่างเอะใจ แกชะงักครู่หนึ่ง

"คุณทนาย" ชายผู้นั้นเดินตรงมายังคนทั้งสองที่ชายป่า "มีธุระอะไรหรือครับนี่"

"จะมาถามหาคนชื่อสือแม"

"สือแมมันตายไปแล้ว"

"ตาย" ยงยุทธทวนคำ

"เมื่อไม่กี่วันนี้เองครับ ทนายมากับใครด้วยครับ" สายตา

บังเหล็บมองไปทางทุ่งนาเหมือนเห็นอะไรสักอย่าง

ทนายชำนาญเลขและร้อยโทหนุ่มตะลึงในลักษณะเดียวกัน เมื่อมองตามสายตาบังเหล็บไปยังกลุ่มคนชุดที่กั้นถนนไม่ต่ำกว่าครึ่งโหลเดินอยู่กลางทุ่งใกล้เข้ามา

"ผมหลบก่อนละบัง" ยงยุทธตัดสินใจพร้อมกับดึงแขนทนายให้หลบ บังเหล็บนั้นเกิดความอึดอัดมองเห็นเค้าปัญหา

"ทนายหลบไปทางโน้นดีกว่าครับ" แกบอกตามหลังไปเมื่อคุมสติได้ ยงยุทธกับทนายจึงเปลี่ยนทิศทางไปอีกด้านหนึ่งของป่าอย่างรวดเร็ว จนมาทะลุชายรั้วบ้านหนึ่งที่ล้อมด้วยแนวสับปะรดป่าโดยบังเอิญ แต่ก่อนที่ทั้งสองจะเดินเลาะผ่านไปผู้หญิงคนหนึ่งก็ก้าวลงมาจากบนบ้านไม้แบบชนบทยกพื้นสูงหลังใหญ่ มองตรงมาทนายชำนาญเลข นึกไปถึงคืนที่เขาเอาแม่ผินหญิงคนรับใช้คุณหลวงไปส่งโรงพยาบาลทันที

"สวัสดีค่ะ" เธอทักออกมาด้วยภาษาไทยกลางชัดเจนตามมาด้วยเสียงจากบนบ้านพึ่งได้เป็นภาษาพื้นเมืองมาเลย์ว่า "ใคร" เธอจึงหันไปตอบว่าคนที่เจอที่โรงพยาบาลคืนนั้น

"ไปไหนมากันคะ" เธอหันมาถามต่อหลังจากที่ทนายกล่าวสวัสดีรับคำทักทาย แต่เธอก็ต้องตกใจตาจ้องอยู่กับเลือดที่กรังแห้งตรงบริเวณขาของทนาย

"คือมีคนตามเรามา"

"อ้อ คุณนั่นเอง" เสียงดังมาจากบนบ้านเป็นภาษาพื้นเมืองมาเลย์ของหญิงชราท่าทางยินดีที่ได้พบทนาย "...ขึ้นมาบนบ้านซิคะ"

"ค่ะ ขึ้นบ้านก่อนดีกว่าค่ะ" เจ้าของบ้านสาวเอ่ย

"จะไม่ปลอดภัย และคุณจะเดือดร้อน พวกนั้นกำลังตามเรามา" ร้อยโทหนุ่มกล่าวออกไป

"ไม่เป็นไร ขึ้นมาเถอะค่ะ"

ทั้งสองคนจึงเดินตรงไปขึ้นบันได

"มะให้เขาไปแอบในยุ้งข้าวนะ" เธอสั่งกับหญิงมุสลิมชรา พูดจบทนายเห็นเธอใช้ปลายเรียวไม้ที่กำมัดรวมกัน ปัดลบรอยรองเท้าที่ปรากฏบนดินไม่ให้มีร่องรอยย้อนไปถึงนอกบ้าน ตลอดทางที่ทั้งสองคนเดินมา จนออกที่เตียนโล่งเห็นบังเหล็บนั่งสูบยาเส้นที่ห่อด้วยซังข้าวโพดอยู่

"ไปไหนอีนะ"

"เปล่า เมื่อกี้มีคนมาทางนี้หรือเปล่า"

"อือ ไปทางบ้านแกเรอะ"

"แล้วพวกที่ตามมาล่ะ"

"ไปทางโน้น ฉันบอกมันไปอย่างนั้น เขาคุยกับแกด้วยซี"

"ใช่ โดนปืนมาด้วย"

"คนนั้นแหละเป็นทนายความ เคยช่วยว่าความให้ฉันที่ศาล"

"ก็รู้จักกับบังสิ"

"ใช่เขาเป็นคนดีมากเทียวหละ แล้วแกให้เขาหลบไปทางไหนต่อล่ะ"

"ฉันให้หลบที่บ้าน"

"บ้า พวกนั้นตามเจอมึงจะเสร็จแน่ เดี๋ยวยุ่งตายห่ะ ฉันอยากช่วยแต่ไม่รู้จะทำยังไงดี" ดูท่าทางบังเหล็บกลุ้มใจเอามาก ๆ "...แกนึกยังไงของแกวะหาอีนะ"

"ฉันอยากตอบแทนคุณเขา ตอนที่ฉันพาพี่สือแมไปโรง-พยาบาล แม้พี่สือแมจะตายแต่มีเขาคนเดียวที่นั้นที่เห็นใจ และเข้าใจเรา"

"ฉันบอกพวกนั้นว่า สองคนนั้นเดินมาเหมือนจะหลบหนีใครไม่มีเวลาที่จะมาถามฉันหรอก แล้วประเดี๋ยวถ้ามันหาไม่เจอคงวุ่นแน่ เดี๋ยวไม่รู้มีใครโดนลากคอกันบ้างหละ เห็นเขาว่าที่อื่น ๆ หากมันถามอะไรแล้วเท็จมันไม่กี่วันก็โดนลากคอไปทิ้งไว้ตามทุ่งนา"

"แต่ไม่เป็นไร อย่างน้อยก็ให้เขาเห็นว่าเราก็มีน้ำใจ ฉันไปก่อนละบัง"

"เออระวังตัวหน่อยก็แล้วกัน เย็นๆ จะไปดู นั่นไง มันมากันนั่นแล้วแกอย่าพิรุธนะ"

นะ หญิงสาวก้าวเดินกลับบ้านด้วยกิริยาปกติเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น

"นี่น้องสาว หยุดก่อนซิ" หัวหน้ากลุ่มเรียก "ไปไหนมา"

"มาที่นี่"

"แล้วเมื่อกี้ทำไมไม่เห็น"

"ก็เพิ่งมา"

"มาทำไม"

"จะมาเก็บยอดผักไปกิน"

"งั้นบ้านก็อยู่แถวนี้ซี"

"หลังโน้นครับ" บังเหล็บช่วยบอกพร้อมกับชี้ไปที่หลังคาที่โผล่เหนือยอดไม้ให้เห็นลางๆ

"น้องสาวไม่เห็นใครเดินไปทางนั้นบ้างเรอะ"

"ก็เพิ่งเดินมานี่ ยังไม่เห็นใครเลย ทำไมเหรอ"

"ไม่ใช่เวลาที่เธอจะถาม แต่เราจะถามเธอ"

"ถ้างั้นก็ตอบว่าไม่มี"

กลุ่มผู้ติดตามมองหน้ากันอย่างใช้ความคิดกับการหายตัวของสองคนอย่างไม่มีร่องรอย

"ผมว่าเราเฝ้ารถมันไว้ เพราะยังไงมันต้องออกมาเอารถ"

"หรือไม่ก็ให้ไอ้เจ๊ะออกช่วยค้น คงจะได้ผลกว่าเราซึ่งไม่สันทัดที่นี่"

"เออ อันนี้เข้าที งั้นตอนนี้เราก็เฝ้ารถ และเส้นทางเอาไว้ก่อน เย็นนี้จ่าแขมก็จะมาที่นี่ ค่อยให้จ่าเขาพูดกับไอ้เจ๊ะ"

เสียงปรึกษากันนั้นดังแค่พอได้ยินกันในกลุ่ม ที่เล็ดลอดออกมาก็ไม่สามารถจะจับใจความได้ นอกจากชื่อคนหรือรถ ที่บังเหล็บต้องหมายถึงรถที่สองคนขับมาทิ้งไว้ที่ไหนสักแห่งอาจจะเป็นหน้าบ้านของแกก็ได้ เพราะสองคนเดินมาจากทางบ้านของแก ส่วนชื่อนั้นทั้งสองคนคือบังเหล็บและหญิงสาวรู้จักดีว่าเป็นใคร

"งั้นกลับบ้านได้แล้วใช่ไหม"

"เออ"

"ไปละนะบัง" แล้วหญิงสาวก็เดินจากไป ตลอดทางก็นึกถึงความปลอดภัย . และทางออกที่คนทั้งสองจะพ้นไปจากที่นี่ซึ่งคงจะเป็นไปได้ยากมาก และเธอเองก็ยังไม่รู้เลยว่า สองคนนั้นมาทำไมที่นี่เพื่ออะไร และบาดแผลที่คนบังเหล็บบอกว่าเป็นทนายนั้นมากน้อยแค่ไหน การพยาบาลการกินการถ่ายหรือกระทำอะไรอาจจะมีสิ่งที่ส่อพิรุธได้ทั้งสิ้นถ้าไม่ระวังหรือรอบคอบจริง ๆ เธอ

คิดถึงปัญหาเหล่านี้จนถึงบันไดบ้าน

"เป็นไงมะ"

"เรียบร้อยดีลูก อยู่ในยุ้งข้าวนั้นแหละ"

"คนเจ็บเป็นอย่างไรบ้าง"

"แม่ยังไม่ได้ถามเพราะต้องรีบให้เขาซ่อนตัว ตอนที่ลูกไปเดี๋ยวเดียวพวกเจ้าหน้าที่ถือปืนครบมือก็มาถึง และขึ้นมาดูบนบ้านด้วย แต่ไม่เห็นมีอะไรผิดปกติแล้วถามถึงสองคนนี้แหละ มะก็บอกว่าไม่เห็นมีใครเพราะอยู่บนบ้านตลอด ไม่ได้สนใจอะไรข้างล่างครู่หนึ่งพวกมันก็กลับไป"

"ดีแล้วมะ เดี๋ยวฉันจะขึ้นไปดูหน่อย มะดูทางไว้หน่อยนะ" แล้วเธอก็เหยาะขึ้นบันไดไป ปล่อยให้หญิงชราดูต้นทางให้

หญิงสาวตรงไปยังยุ้งข้าว ซึ่งรวมรวงเหลืองอร่ามไว้เป็นกำซ้อนๆ กันอย่างเป็นระเบียบจัดเป็นลอมข้าวลอมใหญ่เกือบเต็มยุ้งเหมือนกับบ้านอื่น ต่างกันแต่ลอมข้าวนี้กลวงพอให้คนหลบอยู่ได้โดยไม่มีคนสงสัยไม่ต่ำกว่าสองคน

"คุณคะ คุณ" หญิงสาวเรียกเบา ๆ ข้างลอมข้าว ครู่หนึ่งก็มีเสียงกุกกักอยู่ข้างใน แต่เธอได้ยินเสียงมะของเธอวิ่งขึ้นบันไดมาจนถึงประตูยุ้งข้าว

"นะ นะ พวกนั้นกลับมาอีก" เสียงมะของเธอละล่ำละลัก

เบา ๆ เธอจึงรีบเคลื่อนตัวไปเปิดประตูออกไปทันที

"อยู่เงียบ ๆ นะคะ มีคนมาค่ะ" เธอออกมาลั่นดานประตูเรียบร้อยและเดินไปนั่งเป็นปกติ บนเสื่อตรงเสาหน้าห้อง

ครู่หนึ่งหญิงชราก็นำเจ้าหน้าที่สองคนในกลุ่มนั้นขึ้นมาส่วนที่เหลือรออยู่ข้างล่าง

"เอ้อ" เธอทำทีเป็นตื่นกับการมาเยือนเหมือนไม่รู้สึกตัว "เชิญสิคะ มีอะไรอีกเหรอ"

"เปล่า ๆ" แต่สายตานั้นกวาดไปโดยรอบอย่างพินิจอีกครั้งหนึ่ง

"คือเราเห็นเธอลืมเด็ดยอดผักมาก็เลยช่วยเด็ดมาให้" ในมือของเขามียอดไม้เขียวอ่อนติดมาด้วย

๒๐

"มันก็อาจจะเป็นไปได้ เพราะระยะนี้ทั้งโจรและเจ้าหน้าที่มาให้เห็นอยู่ทุกวัน และที่น่าสังเกตก็ตรงที่ทั้งสองพวกดูจะเข้ากันได้มากกว่าจะปราบกันเสียอีก" หญิงสาวเจ้าของบ้านทบทวนดูในความมืด

"แล้วโจรพวกนี้ ชาวบ้านรู้จักมันบ้างหรือเปล่า" ยงยุทธถามด้วยเสียงแผ่วได้ยินกันแค่สามคนเหมือนเดิม

"ดิฉันรู้จักหัวหน้ามัน แต่ก่อนมันเป็นโจรก่อการร้ายที่คอยต่อสู้กับเจ้าหน้าที่ แต่เพราะมันไม่มีอุดมการณ์มีความเห็นแก่ตัวตอนหลังก็อยู่กับพวกในป่าไม่ได้ก็เที่ยวมาปล้นฆ่า สร้างอิทธิพลตามบ้านต่าง ๆ เวลามันทำงานก็มักจะซัดไปให้พวกในป่าโดยอ้างชื่อพวกในป่าเวลาทำการ"

"เป็นไปได้ไหม ถ้าไอ้เจ๊ะนี่จะมาหากินทางเรียกค่าไถ่" ทนายถามขึ้นบ้าง หมายจะให้เข้าประเด็น เพราะไม่มีเวลามากพอที่จะคุยกันอย่างปลอดภัย

"คิดว่าเป็นไปได้ เพราะพวกนี้ย่อมทำอะไรได้ทุกอย่างเพียงให้ได้ทรัพย์สินเงินทอง มันไม่มีคุณธรรม พวกเราก็คงสังเกตอยู่เหมือนกันว่ามันมาทำอะไรกัน เพียงแต่เรายังไม่รู้เท่านั้น"

"โทษนะครับ" ทนายขึ้นต้นเหมือนจะซักตามนิสัยทนาย "...สังเกตไหมว่ามันมากันกี่วันแล้ว"

"อาทิตย์หนึ่งพอดี" ไม่ใช่คำตอบจากปากหญิงสาวที่ทนายรอฟัง แต่เป็นเสียงห้าวดังมาจากบันไดพร้อมกับแสงไฟฉายไม่ต่ำกว่าห้าท่อนจับที่หน้าร้อยโทหนุ่มและทนายสลับกัน จนมาหยุดที่หน้าของทนาย

"นินทาผมอยู่พอดี ผมนึกแล้วไม่มีผิดว่าน่าจะอยู่ที่นี่ คราวนี้ไม่ต้องยุ่งยากอีกแล้ว เขาสั่งตามล่าอยู่พอดี"

"เจ๊ะ" หญิงสาวจำเสียงของเขาได้แม่นแม้ว่าไม่เห็นหน้าของมัน "เขาไม่ได้มาทำอะไรนาย"

"ก็ไม่ได้ว่าแต่เขาสั่งให้ผมเก็บ ก็ไม่นึกว่าจะมาให้เก็บถึงนี่"

"แต่เราไม่มีอะไรกับนายเจ๊ะ" ยงยุทธพูดอย่างใจเย็น "...เรามาที่นี่เพราะธุระของเรา เพียงแต่เราคิดไปว่านายมีส่วนหรือ

ไม่"

"มีก็ได้ ไม่มีก็ได้"

"จะมีหรือไม่มีเราก็คุยกันได้ เรื่องเก็บก็เป็นเรื่องที่ต้องทำความเข้าใจกันหน่อย เรื่องธุระของเรา ถ้าเจ๊ะไม่เกี่ยวก็ไม่เป็นไร แต่ถ้าเกี่ยวเราอาจจะตกลงกันได้ คุณเจ๊ะต้องการผลประโยชน์ไม่ใช่เรอะ"

"แต่เกี่ยวหรือไม่เกี่ยวเราคงคุยกันไม่ได้ นายเขาสั่ง"

"ทำไมหรือ ถึงไม่เกี่ยวถ้าเรามีผลประโยชน์ให้อย่างที่เจ๊ะคาดไม่ถึงล่ะ ทำงานให้ผมสักชิ้นไหม ผมมีเงินจ่ายอย่างที่คุณไม่เคยได้รับมาก่อนก็แล้วกันถ้าเจ๊ะรับปากผม และช่วยให้สำเร็จงานไม่ผิดกฎหมายด้วย สมมุติว่าสักล้านเอ้า" ยงยุทธรีบอ่อยเหยื่อก่อนที่มันจะพูดหรือปฏิเสธ "งานนี้ไม่ยากเกินความสามารถของคุณซึ่งกว้างขวางรู้จักคนมากเลย"

"ใช่ ฉันก็ว่าเจ๊ะช่วยได้ เรื่องอะไรเจ๊ะคงได้ยินแล้วใช่ไหม กับเงินหนึ่งล้าน"

"เรื่องอะไร ฉันยังไม่รู้เรื่อง" เสียงไอ้เจ๊ะอ่อนลง

"เจ๊ะดับไฟก่อน แล้วคุยกัน นี่ปืนของผม" เขาดึงปืนจากสะเอวออกวางตรงหน้า "ผมตัวเปล่า ขอคุยกับคุณและมีผลประโยชน์ให้คุณ ถ้ายังไม่พอใจคุณอาจจะเรียกอีกราคาก็ได้" ผู้กอง

หนุ่มรุก เจ๊ะนิ่งสักครู่ก็ดับไฟและนั่งลงหลังจากรับปืนมากำไว้ในมือแทนเอ็มสิบหก แล้วหันไปสั่งลูกน้อง "พวกมึงลงไปดูต้นทางข้างล่างให้ดี" ลูกน้องสามสี่คนก็แยกย้ายทยอยลงบันไดคงเหลือข้างบนที่บันไดคนเดียวคอยระวังให้ลูกพี่ของมัน

"เจ๊ะได้ข่าวบ้างหรือเปล่าว่าคุณพ่อของผม คุณหลวงนรรัตน์ ดอนคัน เจ้าของหาดไข่เต่าหนองจิกโดนลักตัวไปจดบัดนี้ยังไม่ได้ข่าว ทั้งที่ผมเตรียมเงินรออยู่เผื่อว่าโจรลักค่าไถ่เอาตัวไป"

"เขาเที่ยวตามหาถึงได้มาถึงนี่ไง" หญิงสาวช่วยพูดให้เจ๊ะเข้าใจ

"ผมเป็นทหารและกำลังจะโดนย้ายในสามวันข้างหน้า แต่ต้องการจะหาพ่อให้เจอให้รู้เรื่องเสียก่อนที่ย้าย เจ๊ะอาจจะเกี่ยงราคาผมได้ ถ้าเจ๊ะสามารถทำทันเวลาได้ก่อนผมย้าย" เงินลูกเดียวเท่านั้นที่ยงยุทธคิดว่าง้างโจรมุสลิมคนนี้ได้

เจ๊ะนั่งนิ่งใช้ความคิดอยู่นานเหมือนจะตัดสินใจอะไรสักอย่างเพราะฟังดูเสียงลมหายใจของเขาในความเงียบของกลางคืนนั้นไม่ได้ระบายออกมาสะดวกเหมือนปกติ "ถ้าผมทำได้"

"ล้านบาทเป็นของคุณเมื่อคุณพ่อมาอยู่กับผมในที่ๆปลอดภัย"

ความหวังของผู้กองหนุ่มเจ้าสำราญ กับทนายที่คุณหลวงเคยชุบเลี้ยงปรากฏอยู่ลางเลือน เพราะฝ่ายหนึ่งกำลังตัดสินใจอย่าง

ว้าวุ่นระหว่างเงินจำนวนที่ตัวเองไม่คิดว่าจะได้ยินในชีวิตกับอิทธิพล ในคราบเจ้าหน้าที่ที่ยื่นเข้ามาค้ำและกดหัวมันอยู่

"มึงให้ใครไปเรียกไอ้ดอเลาะมาซิ" เจ๊ะหันไปสั่งสมุนที่เฝ้าอยู่ตรงบันได แล้วหันมาพูดกับฝ่ายที่สนทนา "ให้ผมปรึกษากับเพื่อนผมดูหน่อยก่อน ผมนั้นอยากจะช่วยผู้กองเพราะตอนนี้ก็ไม่ใช่ว่าอยู่สบาย ผมก็ต้องเป็นลูกน้องเขาอีกที ทำไปเผื่อไปเจอเอาอิทธิพลเข้าผมก็ตายอยู่ก็ไม่ได้ อย่าว่าแต่ทำมาหากินเลย" มันพูดเหมือนระบายความในใจ "...กับสือแมพี่ของอีนะนี่ ผมเคยอยู่กับเขาแต่พวกมันหาว่าผมไม่ดี สือแมมันดี เป็นโจรก่อการร้ายที่เก่ง คนรู้จักมันก็แต่ชื่อตอนมันตายที่โรงพยาบาล ตำรวจไปดูไม่รู้ว่าเป็นมันทั้ง ๆ ที่เพิ่งยิงกันกับเจ้าหน้าที่ไม่กี่ชั่วโมง มันก็ยังไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลได้"

"แต่มีคนสงสัยว่าวันนั้นเจ๊ะเป็นสายให้เจ้าหน้าที่"

"บ้าแล้วอีนะมึง" เจ๊ะขึ้นเสียงอย่างฉุนกึก "กูจะทำอย่างนั้นทำไม สือแมมันเคยมีบุญคุณกับกู กูเสียอีกไม่เคยให้อะไรมันทั้งที่ใจนั้นคิดถึงมัน และอยากตอบแทนมันแต่ก็ไม่มีโอกาส ตอนฝังศพกูก็มาแต่มาไม่ทัน"

"ถ้าเจ๊ะอยากตอบแทนพี่สือแมก็ช่วยคนนี้ซี เพราะคนนี้แหละที่ช่วยให้พี่สือแมเข้ารักษาที่โรงพยาบาล ทั้ง ๆ ที่ไม่เคยรู้จัก

กันมา ฉันเป็นน้องยังไม่รู้เลยว่าจะตอบแทนบุญคุณได้อย่างไร"

"อย่าคิดเป็นเรื่องบุญคุณเลย" ทนายพูดกับหญิงสาวและหันมาพูดกับเจ๊ะ "...ถ้ามีโอกาสหรือเห็นใครต้องการความช่วยเหลือเป็นธรรมดาของคนที่ต้องช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกัน ผมลำบากเช่นครั้งนี้ผมก็ต้องพึ่งคุณ"

"ไม่เป็นไร ผมนั้นก็ตั้งใจไว้ว่าจะช่วย เพียงแต่รอความเห็นจากเพื่อนเท่านั้นประเดี๋ยวมันก็มา อีกอย่างผมก็ต้องการเงินพูดก็พูดเถอะ"

พูดจบคนเฝ้าที่บันไดก็บอกเป็นภาษาพื้นเมืองมาเลย์ว่าคนที่ไปตามมาแล้ว แต่มาคนเดียวครู่หนึ่งสมุนคนที่ไปตามคนที่ชื่อดอเลาะก็ขึ้นบันไดมา

"จ่าแขมมา ไอ้ดอเลาะมาไม่ได้มันบอกให้พี่ไปพบมันเอง"

"แล้วมึงไม่เรียกไอ้ดอเลาะไปพูด"

"มันก็นั่งอยู่กับจ่า จ่ายังสั่งให้พี่ไปพบ ฉันก็บอกว่าหมู่โชติให้พี่ตามหาสองคนนี้อยู่ มันจะให้พี่ไปพบเพราะเจ้านายเขาจะย้ายที่ซ่อนคนนั้นใหม่คืนนี้"

"ผมไปก่อนละ" มันหันมาพูดเป็นภาษาไทยกับยงยุทธ "ผมจะทำงานให้คุณแต่คุณต้องไม่หักหลังผม" แล้วจึงหันไปพูดพื้นเมืองมาเลย์กับหญิงสาว "อีนะ กูเอามะมึงเป็นตัวประกันไว้ก่อน"

"อ้าว ก็พ่อเขาทั้งคนแล้วยังไม่พออีก" หญิงสาวตกใจ

"อันนี้สำหรับกู คนโน้นเป็นของเจ้านายเขา"

"เอาผมก็แล้วกัน" ทนายโพล่งภาษาไทยออกไปทำเอาไอ้เจ๊ะตกใจ "คุณพึ่งออก"

"ใช่ฉันรู้เรื่องแล้ว"

"แต่แกบาดเจ็บเป็นภาระกับเรา"

"แล้วคนแก่ล่ะ"

"คนแก่ไม่ต้องรักษา เฮ้ย ไปเอาตัวไป" มันสั่งลูกน้องที่ยืนคอยอยู่แล้วเข้าไปลากหญิงชราที่นอนหลับไม่รู้อิโหน่อิเหน่ พร้อมกับห้ามไม่ให้ร้องส่งเสียง "อย่าใครคิดทำอะไรนะ ผู้กองอย่าลืมสัญญาหนึ่งล้าน และอย่าหักหลังผม มิฉะนั้นพ่อคุณจะไม่มีโอกาสได้เห็นคุณอีก" แล้วมันก็ลงบันไดไป ยงยุทธนั่งงงอยู่กับภาษามาเลย์ที่ปนเปกับภาษาไทยแต่ก็พอจับใจความเดาสุ่มได้

"ปล่อยมันไปเถอะค่ะ มันคงไม่ทำอะไรแม่ฉันหรอก"

"ถ้าเราตามมันไปตอนนี้"

"เสียเวลาเปล่า ๆ เพราะมันต้องวางคนไว้ และมันไม่ทำอะไรแม่ฉันหรอกเพราะเคยเลี้ยงมันมาตอนเล็ก ๆ ทีแรกมันก็เป็นโจรก่อการร้ายอยู่กับพี่สือแมที่คุณเห็นที่โรงพยาบาลนั่นแหละ ความจริงโจรก่อการร้ายนั้นมีอยู่หลายพวก เจ้าหน้าที่เขาเรียกโจรเหมือน ๆ

กับโจรทั่ว ๆ ไปเพียงแต่เขาแยกกลุ่มออก แต่การปราบก็ถูกปราบเหมือน ๆ กัน มาตรการเดียวกัน

โจรก่อการร้ายบางกลุ่มมุ่งเฉพาะการปล้นสะดมและจับตัวเรียกค่าไถ่ บางกลุ่มมุ่งเล่นงานเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล บางกลุ่มคอยพิทักษ์และรักษาความเป็นธรรมให้แก่ประชาชน ถ้าประชาชนถูกรังแกโดยเจ้าหน้าที่ โจรพวกนี้จะออกโรง แต่มีบางกลุ่มที่คอยปฏิบัติงานตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือตามคำสั่งของผู้มีอิทธิพล บางกลุ่มเป็นชาวบ้านโดยทั่วไปรวมทั้งชาวไทยพุทธทำหน้าที่คอยแอบอ้างหรือสวมรอยโจรกลุ่มอื่น ๆ โจรก่อการร้ายโจรธรรมดาก็ปนเปกันไปหมดต่างกับพวกอุดมการณ์หรือขบวนเชื้อชาตินิยม พวกนั้นไม่ค่อยจะปรากฏตัวให้เห็น ไม่มีใครรู้แน่ชัดว่ามีสมาชิกอยู่หรือไม่ จำนวนเท่าใดใครเป็นหัวหน้า เท่าที่ปรากฏก็มีแต่เอกสารและใบปลิว ส่วนมากจะรณรงค์สร้างความรู้สึกชาตินิยมในหมู่ประชาชนโดยใช้ใบปลิวไม่เคยเข้าหาประชาชนโดยตรง แต่ประชาชนส่วนมากไม่ได้ตระหนักถึงกลุ่มขบวนการเหล่านี้เพราะมีน้อยคนที่อ่านหนังสือออกโดยเฉพาะภาษามาเลย์สมัยใหม่ พวกนี้บางทีไม่ลงรอยกับกลุ่มขบวนการโจรก่อการร้าย พวกนี้ส่วนมากจะปฏิบัติงานจากนอกประเทศ หรือมีหัวหน้าผู้บงการอยู่นอกประเทศ เช่น องค์การแนวร่วมปลดแอกปัตตานีหรือพูโล หรือกลุ่มดำ

หนึ่งเก้าสองศูนย์"

"ขอโทษนะ รู้สึกว่าคุณจะไม่เหมือนชาวบ้านธรรมดา" ยงยุทธสงสัยในตัวหญิงสาว

"หมายถึงว่าเป็นโจรก่อการร้ายอะไรทำนองนั้น"

"ไม่ใช่ ไม่ได้หมายความอย่างนั้นเช่นความคิดการพูดและท่าทาง"

"ดิฉันเคยเป็นครู"

"คุณก็เป็นข้าราชการ"

"ใช่ค่ะ"

ยงยุทธจึงอาศัยแสงดาว และฟ้าโปร่ง จ้องพินิจใบหน้าของหญิงสาวที่สวยสะอาดตาคมผิวดำแดง ผมมุ่นมวยแบบมุสลิมเรียบร้อยจากที่เห็นเมื่อตอนเย็นอีกครั้งด้วยความเคยชินเป็นนิสัย และรีบขอโทษเมื่อนึกได้

"คุณคงเคลื่อนไหวทางการเมืองกับเขาด้วย"

"ก็ไม่เชิงค่ะ คนเราโตแล้ว มีความคิดความอ่าน ย่อมรู้ว่าอะไรควรไม่ควร ใครผิดไม่ผิด อะไรที่เกินกว่าเหตุไปหรือไม่ คนไทยเองก็ย่อมทนมองคนไทยถูกพวกอื่นรังแกโดยไม่ยุติธรรมไม่ ได้ดูจากข่าวหนังสือพิมพ์ก็แล้วกันที่จะมีข่าวเช่นนี้ลงอยู่บ่อย ๆ แม้แต่เรื่องศาสนาประจำชาติซึ่งเป็นสิ่งนับถือของสากลไม่เฉพาะชาวไทย แต่

เมื่อฝรั่งขึ้นไปนั่งบนเศียรพระพุทธรูป คนไทยก็ทนไม่ได้ ทั้งที่ศาสนาเป็นสากลเป็นของทุกเชื้อชาติ ใครก่นบรรพบุรุษคนไทยก็มีปฏิกิริยาหมู่พวก ซึ่งเข้าทำนองมุสลิมถูกเรียกว่าไอ้แขก ถูกกลั่นแกล้ง ถูกเหยียดหยามสารพัด เราก็ทนไม่ได้ เมื่อพูดว่าเราคือคนไทยแต่รัฐบาลเคยคิดแก้ความโง่ปรับปรุงสภาพความล้าหลังให้กับเราอย่างจริงใจหรือเปล่า มือตีนของรัฐบาลที่อยู่ที่นี่ รัฐบาลเคยติดตามดูบ้างหรือไม่ หรือรัฐบาลส่งคนมาที่นี่เพื่อเหตุผลอย่างอื่นเช่นการค้าของเถื่อน การสร้างอิทธิพล การลักลอบขนส่งสินค้าหนีภาษีเพื่อประโยชน์ของกลุ่มอำนาจเพียงอย่างเดียว แล้วจะให้เราศรัทธาระบบเหล่านี้ได้อย่างไร กลุ่มข้าราชการที่เป็นไทยมุสลิมก็มีซึ่งเราย่อมรู้ดีว่าอะไรคือความถูกต้อง การให้สุเหร่าที่ใหญ่โตงามสง่าสักสุเหร่าหนึ่งนั้นแล้วมาบอกว่าเขาได้ให้อย่างเหลือเกินแล้วกับคนมุสลิม ซึ่งเราหรือใครอาจภูมิใจในความงามและศรัทธาในพระศาสนา แต่นอกรั้วสุเหร่าล่ะ ความอยุติธรรมร้อยแปด อันตรายรอบด้านจากคนมีสีถือปืนความอดอยากความล้มเหลวทางด้านเกษตรฐานะทางชนชั้นซึ่งทนายก็ได้เห็นกับตาที่โรงพยาบาลแล้วว่าเราได้รับการเอาใจใส่จากหน่วยงานของรัฐอย่างไร

แม้ว่าข้าราชการไทยมุสลิมในสี่จังหวัดภาคใต้มีจำนวนไม่มากนัก ซึ่งส่วนมากจะเป็นข้าราชการครู แต่ถึงแม้จะมีจำนวน

น้อยก็ยังเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อประชาชนพอสมควร เพราะเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่พึ่งของพวกเขาได้ นอกจากนี้ยังเป็นกลุ่มที่อยู่กึ่งกลางระหว่างรัฐบาลและประชาชนชาวไทยมุสลิม แต่บางครั้งก็อึดอัดใจทำตัวไม่ถูก จะทำตัวเป็นไทยเกินไปก็ไม่สามารถเข้ากับประชาชนได้ ครั้นจะทำตัวเป็นมุสลิมเกินไปก็ไม่สามารถเข้ากับข้าราชการโดยทั่วไปได้ เป็นที่เพ่งเล็งในวงราชการอีก"

"สิ่งเหล่านี้ผมเพิ่งกำลังคิด แต่ส่วนใหญ่แล้วนโยบายเป็นของหน่วยเหนือ"

"เราไม่ได้คิดสูงไกลถึงขนาดนั้น เราไม่ใช่คนฉลาด จึงขอแต่ให้รอบ ๆ ตัวเราพ้นจากปัญหาที่เราอยู่ไม่ปกติสุขเท่านั้น ผู้กองต้องรู้ดีว่าคนมุสลิมเป็นชนชาติที่รักความสงบอยู่กับศาสนาแต่ผู้ปกครองว่านั้นคือลักษณะของความโง่เง่าความล้าหลัง การลืมนึกถึงไปบ้างมันต่างกับการแกล้งลืมซึ่งมักจะมีการฉกฉวยโอกาสต่าง ๆ ในการทำทีเป็นลืมนั้นเสมอและการแกล้งลืมนี้มีอยู่บ่อยหรืออาจจะตลอดไปเลยถ้าเขาทำได้ ส่วนคุณเป็นนายทหารก็จริงแต่คุณอาจจะไม่คิดเรื่องนี้มากนัก เพราะคุณชอบสนุก"

"ขอโทษ คุณรู้จักผมได้ยังไง เมื่อสักครู่คุณก็เรียกผมผู้กอง"

"ลีมะ หลานของดิฉัน"

"ลีมะ" เขาทวนชื่อ เด็กสาวหน้ารูปไข่ตาคมผิวขาวแบบฉบับคนบางนรายิ้มง่ายและเคยนินทาเขา เจ้าของจดหมายสามบรรทัดแต่เนื้อหาใหญ่โตเท่าโลก "แล้วทำไมแกไม่ทราบว่าสือแมตายแล้ว"

"ไม่ทราบซีคะ แต่แกเพิ่งมาเมื่อวานนี่เองกับเพื่อนสาวของแก"

"มะทรงใช่ไหม"

"ทำเป็นจำไม่ได้ เดี๋ยวกลับเสียเลย" ลีมะกระเซ้ากราม

"แล้วทำไมถึงมาเอาดึกดื่นป่านนี้" กรามซึ่งค่อยยังชั่วเดินเหินได้เกือบปกติรีบเปิดประตู

"น้าทนายล่ะ" มะทรงถาม

"ไปสุไหงปาดี ป่านนี้ยังไม่กลับเลย"

"เอจะมีเรื่องอะไรหรือเปล่านะ หรือว่ามัวไปขุดหลุมศพน้าสือแมอยู่ หรือว่ามีเรื่องอะไรเกิดขึ้น"

"เธอค่อยยังชั่วมากแล้วยังกราม" มะทรงสังเกตกรามในแสงตะเกียงอย่างพิถพิถัน

"คิดว่าคงจะพอวิ่งได้แล้ว"

"ฉันจะกลับบ้านพรุ่งนี้เช้า สอบเสร็จตั้งแต่วานซืนแล้ว

เมื่อวานก็ไปลองสืบปู่ของเธอที่บ้านน้าของลีมะ เราได้ข่าวยูโซะที่นั่นด้วย ยูโซะคงรู้เรื่องปู่ของเธอแล้วด้วย"

"มันสบายดีหรือเปล่า"

"ไม่เจอ แต่เขาบอกว่ายูโซะหายปกติแล้ว"

"ฉันอยากกลับบ้านจังเลย"

"นั่นแน่ อยากกลับขึ้นมาด้วยเชียว เธอต้องสืบหาปู่ของเธอให้ได้เสียก่อนแล้วค่อยกลับ บางทีฉันอาจจะไปพักที่บ้านมะทรงสักพักหนึ่ง แต่มะทรงบอกเธอหรือยังว่าบ้านของเธอไม่มีแล้ว"

"บ้านฉันไม่มี"

"ใช่ บ้านกรามโดนเผาเสียแล้ว ป๊ะบอกว่าเป็นพวกในป่า"

"พวกในป่า"

"แต่ฉันไม่เชื่อหรอก เพราะเราเจอกับพี่ของลีมะแล้วเขาบอกว่าพวกเขาไม่ได้เผา แต่ทีแรกเขาก็เข้าใจเธอผิดเหมือนกัน เพราะหะยีอาแวเป็นคนยุให้ชาวบ้านเข้าใจเธอผิดรวมทั้งป๊ะด้วย"

"หะยีอาแว ก็ฉันเห็นแกคุยติดต่ออยู่กับไอ้เจ้าหน้าที่ๆ ไปรังแกชาวบ้านเราอยู่เมื่อไม่กี่วันนี่เอง เธอกลับไปแล้วช่วยแก้ข่าวให้ฉันด้วยก็แล้วกัน บอกโต๊ะครูดาโอะด้วยว่าฉันคิดถึงท่าน อย่าเชื่อถือหะยีอาแว มันอันตราย ท่านอาจจะช่วยอะไรได้บ้าง"

"แล้วกับป๊ะของมะทรงล่ะ ไม่ฝากอะไรบ้างเรอะ"

"อะไรกัน ลืมะนี่" มะทรงหน้าแดง

"แต่ฉันรับปากว่ารายนี้จะแก้ข่าวให้ ว่าแต่ได้ส่วนแบ่งหาดไข่เต่าแล้วอย่าลืมแบ่งให้เรากินบ้างก็แล้วกัน"

"เอ้า เธอขอผิดคนเสียแล้ว" มะทรงพูดน้ำเสียงเหมือนเย้า ถึงคราวลีมะหน้าแดง

"........."

"แน่ะไม่พูด" มะทรงเย้าต่อ

"พูดก็ได้ แล้วเธอไม่ฝากอะไรไปถึงตัวสีดำที่บ้านเธอบ้างเหรอ กราม"

กรามกำลังนึกถึงไอ้ปลอดอยู่พอดี.

๒๑

เสียงปืนแตกแผดนำขึ้นหนึ่งชุดกลางดึกสงัด และตามมาติด ๆ สั้นยาวผสมผเสกัน เสียงหนักดังแรงนั้นเป็นเอ็มสิบหกส่วนที่อัดจนเล็กแหลมนั้นเป็นเสียงอาร์ก้ากับมีปืนยิงเร็วปนอยู่บ้าง

"คงพวกไอ้เจ๊ะกับพวกไอ้จ่านั่นผิดใจกันแน่ ๆ คนของเรายังเฝ้าที่มันไว้เชลยอยู่ใช่ไหม" ยูโซะถามคนของขบวนการที่นั่งคุยกันอยู่สามสี่คน

"พวกเราประกบมันอยู่เลยหละ ที่บ้านอื่นะก็เหมือนกัน"

"ที่ยิงกันประเดี๋ยวไอ้อาเด๊ะคงได้เรื่องมา" ยูโซะหมายถึงสายคนหนึ่งที่ปนอยู่ในพวกของเจ๊ะและเป็นเช่นนั้นจริง ๆ

"อ้ายเจ๊ะกับไอ้ดอเลาะยิงกัน" อาเด๊ะรายงาน "เพราะไอ้จ่านั่นหาว่าไอ้เจ๊ะจะทรยศรับเงินจากสองคนที่มาวันนี้ เลยให้ไอ้

ดอเลาะจัดการกับไอ้เจ๊ะ พวกมันสงสัยไอ้เจ๊ะเพราะไอ้จ่าจะย้ายที่ซ่อน แต่ไอ้เจ๊ะไม่ยอม”

“ก็เลยยิงกัน” ยูโซะสรุป “แล้วถ้าเราไปแย่งตัวคุณหลวงจะมีปัญหาไหม”

“ลองไปถามไอ้ซาริบดู ถ้าจัดการได้เอาเลย ระวังเอาคนแก่มาดี ๆ ก็แล้วกัน มาเจอกันที่นี่ฉันจะไปดูทางบ้านอีนะ”

“อ้อ มันเอามะของของอีนะไปไว้ที่ ๆ เก็บคุณหลวงเป็นตัวประกันด้วย” อาเด๊ะบอก

ยูโซะสะพายปืนและจัดกล่องกระสุนให้เข้าที่ก่อนออกเดินนำคนของเขาไปในความมืด ความจริงนั้นยูโซะทราบความเคลื่อนไหวทั้งของโจรมุสลิมเจ๊ะกับดอเลาะและเจ้าหน้าที่ทั้งหมดซึ่งมาที่นี่พร้อม ๆ กับการมาที่นี่ของเขาอย่างเงียบเชียบแทนสือแมพี่ชายของอีนะญาติของการิมซึ่งถูกยิงและไปเสียชีวิตที่โรงพยาบาล ข่าวโจรก่อการร้ายที่นี่ก็เงียบหายไปพร้อมกับข่าวการตายของสือแม เมื่อมะทรงกับลีมะน้องสาวของการิมมาบอกกับอีนะเกี่ยวกับปู่ของกราม คนของเขาก็ประกบและติดตามความเคลื่อนไหวของโจรมุสลิมอย่างใกล้ชิดหวังที่จะช่วยปู่ของเพื่อนให้ได้อย่างปลอดภัยด้วยความตั้งใจที่สุด

เมื่อใกล้บ้านอีนะเข้าไปแค่เสียงกู่ เสียงปืนอีกแห่งก็ระเบิดแผดรัวขึ้นอีก

"ปืนของชาริบ" คนของเขาคนหนึ่งบอกเหมือนจะจำเสียงปืนของคนในขบวนการได้ เขาเดินพลางเงี่ยหูฟังพลางว่าจะมีเสียงปืนชุดต่อไปดังตามขึ้นมาอีก แต่ก็ไม่มีอีก แต่คงมิได้หมายความว่าการปฏิบัติการจบสิ้นแล้ว แต่ถึงอย่างไรเขาก็มั่นใจว่าคนของเขาจะต้องทำได้อย่างดีที่สุด และแน่นอนที่สุด เสียงปืนที่ยังดังอยู่ประปรายและที่ดังและจบเสียงของมันไปอย่างห้วน ๆ จะต้องทำให้พวกที่เฝ้าเชลยที่บ้านของอีนะจะต้องพะวงหน้าหลังทำให้การเข้าไปช่วยของเขาต้องลำบากเพราะพวกที่เฝ้าจะตื่นระแวดระวัง ยูโซะกับคนของเขาจึงไม่แตกกลุ่มจนใกล้จะถึงเต็มที ทั้งสี่คนล้มตัวลงทิ้งตัวลงกับดินตรงโคนต้นมะขามใหญ่หลังเนินปลวก ข้างหน้าเป็นแถวรั้วสับปะรด ทุกอย่างรอบตัวเงียบเชียบไม่มีเสียงและสิ่งเคลื่อนไหวใดๆ

เมื่อสังเกตทุกอย่างจนมั่นใจแล้ว ยูโซะจึงเหนี่ยวไกปล่อยกระสุนเดาสุ่มออกไปเบื้องหน้า หวังรู้ตำแหน่งศัตรูซึ่งได้ผล เสียงแผดเปรี้ยงคำรามพร้อมกับประกายไฟสี่แห่งใกล้ ๆ กัน วาบวาบออกมาเห็นได้ชัดเจนในความมืด แต่เสียงโอยของคนที่อยู่ติดตัวเขาทางด้านซ้ายมือดังขึ้น พร้อมกับมือตะกายไขว่คว้าในอากาศตัวเกร็งพลิกหายห่างออกไปทำให้การตอบโต้ชะงักไป ทั้งสองฝ่ายจึงเงียบเป็นการคุมเชิงกันอยู่อย่างระมัดระวัง ทั้งยูโซะและคนของเขาต่างแยกย้ายหาทำเลใหม่ จนอีกฝ่ายระเบิดกระสุนเข้าใส่อีกครั้งจากโคน

ต้นไม้ใหญ่ ยูโซะจึงเหนี่ยวไกลั่นกระสุนออกไปทันทีแม่นยำ เหมือนดับไฟแต่จากอีกสามจุดก็กระหน่ำมาทางเขา จนดินจอมปลวกเบื้องหน้ากระจุยเต็มหน้าที่ก้มหลับตาแนบกับดิน อีกชุดผ่านเลยไปปรุต้นไม้ใหญ่หลังเขา ทั้งเปลือกและเนื้อของมันกระเด็นออกมาเต็มหัวประกายไฟแลบ และเสียงแผดของมันเป็นโอกาสให้คนของเขาแบ่งกันสอยจนเงียบเสียง คงเหลือแต่เสียงปืนจากพวกของเจ๊ะกับดอเลาะเท่านั้นที่ยังคงดังอยู่เป็นระยะ ๆ แต่ยูโซะก็ยังไม่วางใจ

"รีบกันเถอะเดี๋ยวมันก็แห่มาที่นี่หรอก อยู่ข้างล่างสองคนดูศพไอ้สะมะแอด้วย อีกคนขึ้นไปกับฉัน" ยูโซะกับคนของเขาก็วิ่งเข้าไปยึดเสาบ้านไว้อย่างรวดเร็ว

"อีนะ ๆ"

"ยูโซะเรอะ" เสียงหญิงสาวถามลงมาเบา ๆ "ไปได้แล้วยัง"

"ลงมาได้แล้วเร็วหน่อย พวกนั้นคงกำลังแห่มาแน่ ๆ เสียงปืนทางโน้นเงียบแล้ว"

"ไปกันเถอะค่ะ ทนายปวดมากไหมคะ" เสียงหญิงสาวถามทนายชำนาญเลขในความมืดอย่างเป็นห่วง

"ไม่เป็นไร ผมทนได้" เสียงคนทั้งสามค่อยๆไต่บันไดลงมาตามท้ายด้วยทนายที่กระเผลก ๆ แต่ดูแข็งใจที่จะไม่เป็นภาระให้ใคร

"ถูกปืนเหรอครับ" ยูโซะถามทนาย

"ใช่ แต่ไม่เป็นไร ไม่ต้องห่วงผม"

"รีบไปก่อนแล้วค่อยไปทำบาดแผลที่โน่น" เมื่อเดินมาถึงที่ที่สองคนรออยู่

"ผมไปยึดปืนมาแล้ว" คนขนเขาบอก

"ดีแล้ว ขอโทษครับยิงปืนได้ไหม" ยูโซะถามยงยุทธ

"เขาเป็นผู้กองทหาร" นะบอกกับยูโซะ

"ขอโทษครับ" ยูโซะรีบขอโทษ

"ผมเสียใจเสียอีกครับที่มิได้ลงมาช่วยคุณ เพราะไม่ทราบว่าเป็นพวกไหน" ยงยุทธรับปืนมาถือและสำรวจดูความเรียบร้อยของปืน

"งั้นสามคนอยู่ที่นี่ เพราะพวกนั้นต้องมาแน่ เฝ้าอย่าให้พวกมันยึดบ้านได้ ฉันจะไปกับผู้กองไม่ต้องเป็นห่วง ถ้าจำเป็นจะยิงปืนช้าๆ สามนัด แต่คิดว่าคงไม่เป็นไร ศพไอ้สะมะแอจะให้พวกโน้นมาช่วยฝัง" ทั้งสี่คนจึงออกเดินไปข้างหน้าโดยมียูโซะนำหน้านะช่วยถือปืนที่ยึดมาได้โดยแบกไว้บนบ่าข้างละกระบอก ถัดมาเป็นทนายที่พยายามกระเผลกมิให้ล่าช้าจนเสียการ และยงยุทธเป็นคนรั้งท้าย จนถึงที่นัดพบกับซาริบ

"คุณพ่อ" ยงยุทธหลุดปากออกมาด้วยความดีใจพร้อมกับวิ่งออกไปยังชายชราที่อยู่ในกลุ่มคนของยูโซะที่เห็นได้อย่างเลือนลาง

ในความมืด ขณะเดียวกันเสียงของนะก็ร้องออกมาอย่างตกใจ

"ผู้กอง ระวัง"

พร้อมกับเสียงปืนก็แผดรัวขึ้นตามมาด้วยเสียงโอยยืดยาว

"ตอนนั้นป๊ะก็ไม่ได้คิดอยากจะรู้หรอกว่านายลืมนั้นเป็นลูกใคร ป๊ะรู้แต่ว่าเขาเป็นคนแถวหนองจิกและชอบล่าสัตว์ที่บ้านเราสมัยนั้นหมูป่ามันเยอะ ในดงสาคูเราจะเห็นมันเป็นฝูง ๆ เขามาเที่ยวอยู่นานจนคนที่นี่รู้จักทั้งนั้นเป็นคนง่าย ๆ กินข้าวบ้านไหนก็ได้ มีอะไรก็แบ่งให้ชาวบ้าน เวลาชาวบ้านน่ำข้าว* ไร่นกเขาก็มักจะลงหาเม็ดผักเม็ดหญ้าแห้งเป็นฝูง ๆ เช่นเดี๋ยวนี้แต่มากกว่า เขาก็นั่งเอาปืนยิงด้วยกระสุนที่เขาอัดเองมีลูกปลายเยอะ ยิงทีก็โดนหลายๆ ตัวพวกเราไม่ค่อยคิดอะไรก็แอบกินกันสนุกไป ตอนหลังเขาไม่ค่อยจะกลับบ้านบอกว่ากลุ้มใจป๊ะก็ชวนให้มาอยู่ที่นี่ มาหักร้างถางพงเอา ที่ดินตอนนั้นยังว่างอยู่ก็ได้ไม่นึกว่าเขาจะมีฐานะถึงขั้นนั้น แต่เขาก็มาจริง ๆ โดยเอาเมียซึ่งเป็นลูกสาวของคนนำทางล่าสัตว์เขานั่นแหละ กับดาบซามูไรเล่มหนึ่งมาอยู่ที่นี่ก็เป็นสมาชิกที่ดีของหมู่-บ้านมาตัวเปล่า ๆ ขยัน สวนที่เห็นนั่นเป็นเรี่ยวแรงเขาทั้งสิ้นและคนเดียว เช้าถึงค่ำจะเห็นเขาไม่พ้นดินก็ถางป่า ไม่เคยออกจากหมู่บ้านไปไหนเลย จึงไม่มีใครคิดไปว่าเขาจะเป็นลูกเจ้าของหาด

---

*การปลูกข้าวโดยใช้ไม้ทิ่มนำลงไปในดินแล้วหยอดเมล็ดข้าวลงไป

ไข่เท่านั้น

"ไอ้กรามนั้นป๊ะก็รักมัน ลูกก็เห็นอยู่แต่เพราะความเป็นคนต่างเชื้อชาติกับเราทำให้เราอดที่จะระแวงไม่ได้ แต่คนที่น่าตำหนิที่สุดก็คงเป็นหะยีอาแว"

"กรามเขาเคยเห็นหะยี กับเจ้าหน้าที่ที่เคยมาที่หมู่บ้านเรากระซิบกันและสั่งให้ลูกช่วยบอกให้โต๊ะครูดาโอะช่วยพูดให้ชาวบ้านเข้าใจและอย่าวางใจหะยีอาแว"

"นั้นแหละ ๆ ป๊ะก็สงสัยอยู่ แต่ไม่ปักใจเชื่อเท่าไหร่นัก โต๊ะครูน่ะตายเสียแล้ว"

"โต๊ะครูดาโอะน่ะหรือ"

"ใช่ มีบางคนสงสัยในตัวหะยีอาแว เพราะคืนที่โต๊ะครูถูกยิงนั้นมีคนเห็นหะยีไปที่บ้านของโต๊ะครูตอนดึกแล้ว และหลังจากโต๊ะครูถูกยิงตายหะยีก็หายตัวไปและไม่โผล่มาที่นี่อีกเลย"

"กรามคงเสียใจเพราะโต๊ะครูรักแกมาก และแกก็รักโต๊ะครูยูโซะก็คงยังไม่รู้"

"โต๊ะอีหม่ำบ้านเหนือก็โดนพวกเจ้าหน้าที่ตีด้วยปืน กรามหักรักษาไม่หาย และคงไม่รอด คนที่นั้นก็เข้าใจว่ากรามเป็นสายให้เจ้าหน้าที่ เพราะเจ้าหน้าที่เคยอ้างชื่อของมัน ตอนนี้ป๊ะคิดว่ากรามไม่ควรจะมาที่นี่จนกว่าทุกคนจะเข้าใจ เพราะบางคนเจ็บแค้น

มันมากเนื่องจากไม่รู้ความจริง”

“แต่ถ้าเขาหายและตามปู่เจอคงมาทันที”

“ลูกควรสั่งใครไปบอกมันหน่อยก็คงจะดี”

“มะรืนลูกจะไปรับลีมะมาเที่ยว และอาจจะมาค้างที่นี่ลูกจะเลยส่งข่าวไปให้กราม”

คืนนั้นเป็นคืนแรก ที่มะทรงล้มตัวลงนอนอย่างปลอดโปร่งสบายใจและพริ้มหลับอย่างมีความสุข

๒๒

ซาริบลดปากกระบอกปืนในมือลง ร่างของไอ้เจ๊ะกลิ้งโค่โร่ไปคนละทิศละทาง กับสมุนของมันอีกสามคนเหนี่ยวไกช้ากว่ากระสุนของมันจึงพรูขึ้นท้องฟ้าไปคนละทาง

ยงยุทธ ซึ่งหายจากตกตะลึงก็เข้าไปทรุดตัวลงหน้าคุณหลวง ถามไถ่ด้วยความเป็นห่วง ทนายชำนาญเลขซึ่งบาดแผลระบมก็หายเจ็บไปชั่วขณะที่ตื่นเต้น

"ฉันน่ะตั้งใจไปแล้ว คนแก่อยู่ไปก็ไร้ประโยชน์ รังแต่จะเป็นภาระ ความจริงฉันคิดอย่างนี้ตั้งแต่วันที่ลูกไอ้ลืมมันไปให้เห็น เมื่อรู้เรื่องไอ้ลืมก็หมดห่วงไปเรื่องหนึ่ง เจ้ายุทธเอ๊ย" คุณหลวงหันไปทางลูกชาย..."อย่างน้อยไอ้พื้นไอ้กรามนั้นก็เป็นลูกของพี่ของแก ไปตามมันกลับมาให้ความคิด ให้ความรู้ ให้สำนึกที่ถูกต้อง

กับมัน”

“เพราะไอ้กรามนี่แหละพ่อ เราถึงได้พ่อกลับมา ตอนนี้มันก็โชคร้ายเหมือนกับพ่อนี่แหละมันก็คงนอนรอพ่ออยู่ที่บ้านของน้าทนายแล้ว”

“อ้อทนายเรอะ ฉันนี่แย่ ทำเอาใครต่อใครต้องวุ่นวายเสี่ยงเป็นเสี่ยงตายกับคนแก่ ๆ ที่หาประโยชน์ไม่ได้ อ้าวแล้วพวกนั้นหายไปไหนกันหมด”

เมื่อทนายและยงยุทธ ซึ่งมัวดีใจหันไปมอง ทั่วบริเวณนั้นว่างเปล่าคงมีอยู่แต่หญิงสาวกับมะชราของเธอยืนอยู่

“เขาไปไหนกันหมดล่ะนะ”

“เขาไปกันหมดแล้ว แต่จะคุ้มกันให้จนสว่างดิฉันว่าเราไปที่บ้านกันเถอะค่ะ และคุณจะได้ทำบาดแผล บ่านี้คงอักเสบแย่เลย” เธอพูดกับทนาย

“แล้วผมจะขอบคุณใครกันล่ะนี่” ยงยุทธถอนหายใจยาว

เสียงไก่ขันหนแรกสลับทิศโก่งคอกันทั่วหมู่บ้านน้ำค้างเปาะแปะ อากาศเย็นกระชับตัวปลุกให้เรียกหาผ้าห่มบาดแผลที่น่องปลุกเจ้าของให้ตื่นขึ้นมาคลายผ้าที่พันไว้ค่อนข้างแน่น ที่หน้าบ้านบังเหล็บรถสองคันค่อย ๆ ชะลอความเร็วมาเทียบต่อท้ายคันของยงยุทธ

ที่จอดอยู่ก่อนแล้วแล้วเครื่องยนต์ก็ดับและไฟหน้ารถก็มืดในเวลาไล่เลี่ยกัน

"มันแย่งตัวคุณหลวงไปแล้วครับผู้กอง" หมู่โชติซึ่งซุ่มรอรายงานอยู่รีบรายงานทันทีแต่ถูกผู้กองบอกให้เงียบ และดึงไปพูดกันเงียบ ๆ โดยมีจ่านักล่าอีกคน โดยมิให้เจ้าหน้าที่ที่มาด้วยได้ยิน

"แล้วไอ้เจ๊ะล่ะ"

"ไอ้เจ๊ะตาย ลูกน้องมันหายหัวไปหมดแล้ว"

"ไอ้ดอเลาะล่ะ"

"มันเข้าใจผิดกับไอ้เจ๊ะ ตอนนั้นจ่าแขมก็อยู่ ไอ้ดอเลาะคิดว่าไอ้เจ๊ะจะทรยศไปรับเงินจากผู้กองยงยุทธ" หมู่โชติรายงาน

"ผมบอกผู้กองแล้วว่าผมห้ามไม่ทัน" จ่าแขมซึ่งเห็นว่าสถานการณ์แปรรูปไปก็รีบกลับไปรายงานเจ้านายที่บ้าน เพื่อแก้ไขเรื่องราวต่าง ๆ ให้ได้ทันท่วงที ผู้กองคำราม พิฆาตที่วาดความฝันอย่างสวยงามเอาไว้ต้องตื่นนอน รีบบึ่งรถหลังจากวางแผนแก้อย่างที่ดีที่สุดเท่าที่ทำได้อย่างทันเหตุการณ์ รถคันหนึ่งนั้นเป็นรถบรรทุกเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรซึ่งยังไม่รู้เรื่อง ทำทีเป็นมาจับโจรเรียกค่าไถ่คุณหลวงพ่อตาซึ่งเพิ่งได้รับทราบจากสายสืบ พร้อมกับอีกคันหนึ่งเป็นสมาชิกครอบครัวดอนคัน อันประกอบด้วยคุณนายแม่ยายคุณนายลูกสาวซึ่งทำทีติดตามมาด้วยความรักและเป็นห่วง

"ยุ่งแล้วซี ผมบอกแล้วให้จัดการเสียก็สิ้นเรื่องไม่เดือดร้อน

อย่างนี้" ผู้กองเดินไปเล่าเหตุการณ์ที่แปรเปลี่ยนไปให้คนในรถอีกคันฟัง

"อะไรกันพี่นี่" คุณนายภรรยาพูดเหมือนตำหนิ

"มีเรื่องอะไรเหรอ" คุณนายแม่ถามอย่างสงสัย

"ตอนนี้คุณหลวงอยู่กับยงยุทธ พวกไอ้ห่าเจ๊ะยิงกันตาย ที่เหลือก็หนีกันหมด"

"แล้วทำยังไงต่อไปล่ะลูก ระวังอย่าให้พวกนั้นมันรู้เข้านะ"

"ก็ตามแผนเดิมแหละครับ เราก็ทำทีไปล้อมพวกเขา"

"เดี๋ยวมันก็ยิงเอา"

"ไม่หรอกแม่ เราก็ทำเป็นบอกมันว่า เราเป็นตำรวจให้มันวางอาวุธเสียเหมือนกับว่าเรายังคิดว่าคุณพ่อยังอยู่ในเงื้อมมือของผู้ก่อการร้าย แล้วมันจะบอกชื่อของพวกมัน แค่นี้เองมันต้องคิดว่าพวกเรามาช่วยคุณพ่อ และพ้นจากความสงสัยที่คนอื่นอาจจะมีหรือสงสัยเรา"

"เอาเถอะค่ะ ทำอะไรรอบคอบหน่อยก็แล้วกัน"

"ว่าไงแขม นายนำทางไปเร็วหน่อย เดี๋ยวจะสว่าง"

กลุ่มเจ้าหน้าที่ไม่กี่คน ก็เคลื่อนตามจ่านักล่าไปรวมกับเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่เดิมซึ่งรออยู่ใกล้ ๆ โดยมีคุณนายของผู้กองและคุณนายแม่นั่งคอยอยู่อย่างกระวนกระวายใจที่ในรถกับเจ้าหน้าที่คอย

ดูแลความปลอดภัย และสายตาของบังเหล็บอีกคู่หนึ่งในบ้านที่มืดสนิทมองตามไป

"บ้านข้างหน้านั้นแหละผู้กอง"

"เอาละเราแยกย้ายกันไปล้อมไว้แล้วรอคำสั่งผม" ผู้กองออกคำสั่งอย่างสมจริงสมจังโดยไม่รอให้สว่าง

"บนบ้านทุกคนวางอาวุธ นี่เจ้าหน้าที่ล้อมไว้หมดแล้วอย่าได้คิดต่อสู้"

ความเงียบปกคลุมต่อมาอีกครู่เดียว บนบ้านก็มีเสียงตะโกนตอบมา

"บนนี้ไม่มีผู้ร้าย นั่นเจ้าหน้าที่หน่วยไหน บนนี้ก็มีเจ้าหน้าที่ ตอบด้วย" ผู้กองคำรามจำเสียงร้อยโทหนุ่มได้ดี จิตใจของตัวเองที่มีแต่ความคั่งแค้นวูบ มีความคิดออกมาว่ายากจะฆ่าคนทั้งหมดเสียแล้วสร้างเรื่องราวเป็นการต่อสู้กับโจรก่อการร้าย ซึ่งคงไม่ยากนัก แต่สภาพจิตใจของเขาตอนนี้ไม่อยู่ในสภาพที่จะตัดสินใจอะไรอย่างเด็ดเดี่ยวเด็ดขาดได้

"นั่นผู้กองคำรามใช่ไหม" เสียงจากบนบ้านเรียกลงมาแต่ข้างล่างยังเงียบ

"นั่นผู้กองคำรามใช่ไหม" เสียงเรียกลงมาอีก เขามองหน้าจ่านักล่าสมุนมือขวาอยู่ครู่หนึ่งจึงตอบขึ้นไป "ใช่ นั่นใคร"

"ผมยงยุทธ ผมจะลงไปได้ไหม"

เป็นการง่ายเหลือเกินถ้าเขาจะฆ่า และไม่ยากเลยที่จะฆ่าทุกคนรวมทั้งพ่อตาเจ้าของหาดไข่เต่า

"ผมจะลงไปได้ไหม" เสียงของยงยุทธดังลงมาอีก

จ่านักล่าและหมู่โชติมองอากัปกิริยาของเจ้านายตัวออก "ผู้กองอย่าทำอะไรมันนะครับ" เสียงหมู่โชติพูดเหมือนรู้ใจเจ้านายได้ดี ร.ต.อ. คำรามจึงปล่อยปืนลงในท่าอิสระดังเดิม

"พวกโจรก่อการร้ายอารักขาพวกนี้อยู่" หมู่โชติบอก

"ให้ทุกคนวางปืนและลงมาได้" เขาจึงตะโกนขึ้นไป

"ยงยุทธลูกแม่ คุณพ่อล่ะ" เสียงคุณนายแม่และลูกสาวซึ่งตามมากับเจ้าหน้าที่ ที่ผู้กองสามีทิ้งไว้ให้ดูแลดังแทรกความเงียบขึ้นและวิ่งไปยังบันไดที่ยงยุทธกำลังนำหน้าคนบนบ้านทยอยลงมา

"คุณพ่อขา ยงยุทธคุณพ่อเป็นอย่างไรบ้าง"

"ผมทำหน้าที่เรียบร้อยแล้ว" ทนายชำนาญเลขพูดอย่างโล่งอกหลังจากเล่าถึงความบกพร่องของเขา "คราวนี้ต้องเก็บรักษากันด้วยชีวิตกันละ"

"ของผมก็ทันเวลา แต่ก็ยังหนักใจ ได้พ่อกลับมาแล้วแต่ยิ่งห่วงหนักขึ้นอีก ถ้าเรื่องที่เราสงสัยกันนั้นเป็นความจริง น้าทนายช่วยเป็นห่วงท่านบ้างนะครับ" เขาฝากฝัง

"ถ้าอย่างนั้นผมคิดว่า ควรจะให้กรามย้ายมาอยู่เสียที่นี่" ทนายหันไปมองหน้ามะทรงแล้วเคลื่อนสายตาไปจับใบหน้าลีมะ ซึ่งชวนกันมาหวังจะเยี่ยมกราม แต่สวนทางกับกรามซึ่งออกเดินทางกลับไปยาหลังตั้งแต่เช้าจึงกลายเป็นเดินทางเพื่อมาส่ง ร.ท. ยงยุทธ ดอนคัน ที่กำลังจะออกเดินทางมาร่ำลาทนายชำนาญเลขอยู่พอดี

"แต่กรามคงคิดถึงยาหลังจนมาไม่ได้ หรือมาได้ก็คงเหงาน่าดู" ยงยุทธให้ความเห็น

"แล้วผู้กองไม่เป็นอย่างกรามบ้างเหรอคะ" มะทรงถามพร้อมกับหันมาดูหน้าเพื่อนสาวที่เรื่อแดงขึ้นมาทันที "..อุ๊ยตายไม่ยักกะสงสัย" เธอสบตายงยุทธที่ถือห่อกระดาษเรียบร้อยอยู่ในมือ "..แอบให้กันตอนไหนคะนี่ แหม ลีมะนี่หลอกให้เรามาเพื่อนจะบอกหน่อยก็ไม่ได้ว่าผู้กองจะย้าย"

"ไว้โอกาสอื่นแล้วผมจะบอกคุณแทน"

ทุกคนก็หัวเราะกันในความรู้สึกที่ต่าง ๆ กันออกไปนอกจากลีมะที่หน้าแดงอยู่แล้วมีสีเข้มขึ้นไปอีก

๒๓

เมื่อลงจากรถประจำทาง ทั้งลีมะและมะทรงก็มองเห็นเด็กหนุ่มยืนอยู่ที่ท่าน้ำห่างออกไปอย่างดีใจ

"รีบไปเถอะเดี๋ยวเขาจะลงเรือไปเสียก่อน" ลีมะซึ่งนัดกับมะทรงว่ากลับจากหนองจิกแล้วจะเลยไปพักที่บ้านของมะทรงสักระยะ ในระหว่างบีดเทอมนี้

"กรามเขาเอาเรือทิ้งไว้ตั้งแต่วันโน้นแล้ว ดีจะได้ไปเรือเขาเสียเลย"

"เพิ่งเห็นใส่ชุดที่เราให้เป็นของขวัญวันเกิดวันนี้เอง คงเห็นเป็นวันดีหมดทุกข์หมดโศกมั้งถึงได้งัดออกมาใส่แต่ไหงวันนี้ถึงมาญาติดีกับพวกนั้นถึงกับเคลียคลอกันเทียว นี่แหละจะไม่ให้เขาสงสัยได้ยังไง"

"กราม" ลีมะตะโกนเรียกแต่มะทรงห้ามไว้

"ไม่ใช่ ไม่ใช่กราม" มะทรงจ้องเขม็ง พอดีกับหนุ่มคนนั้นหันมา ลีมะจึงเห็นว่าไม่ใช่

"แต่มองด้านหลังเหมือนยังกะคนเดียวกัน แต่หน้าตาดูไม่ได้แทบเกือบปล่อยไก่เอาน่ะ แล้วทำไมมาใส่เอาชุดยังกะซื้อมาด้วยกัน" ทั้งสองคนจ้องเสื้อและกางเกงยีนส์ทั้งลายเสื้อและยี่ห้อยีนส์รวมทั้งขนาด ไม่มีผิดเพี้ยนกับที่เธอซื้อไปให้เป็นของขวัญวันเกิดกราม จนคนที่เดินข้างในชุดเจ้าหน้าที่ซึ่งเดินโอบเจ้าหนุ่มคนนั้นอยู่หันมาเห็นเข้า

"มองอะไรแมะ" เขาถาม "สนเหรอ" ถามต่อ "สนคุยกับพี่ก่อนก็ได้" ลีมะอยากจะแลบลิ้นค้อนแต่เอากัมหน้ารีบฉุดแขนเพื่อนสาวรีบเดินไป พร้อมกับเสียงฮาอย่างบันเทิงอารมณ์ตามมา

เมื่อเรือหางยาวที่มีวันหนึ่งไม่กี่เที่ยว เริ่มเทน้ำหนักเบี่ยงหัวออกจากท่า ใจของมะทรงก็ไปอยู่ที่ยาหลังแล้ว บ่านนี้เขาอาจจะทอดอาลัยอยู่ทรากบ้านกองขี้เถ้า สองคนกับไอ้ดำปลอดกับจะมีชาวบ้านบ้างบางคนที่รักชอบอยู่กับกรามและเข้าใจเขา ป๊ะของเธอนั้นเธอคิดว่าคงจะเข้าใจดีจนเธอไม่ต้องห่วง เพราะเมื่อคืนก็ยังคุยกันถึงเขาอยู่ และป๊ะของเธอก็ยังสั่งกับเธอให้บอกกับกรามว่าอย่าเพิ่งกลับยาหลังเลย จนกว่าเรื่องราวที่ชาวบ้านเข้าใจในตัวเขานั้นสิ้นความเคลือบแคลงซึ่งจะเป็นอันตรายสำหรับตัวเขา และป๊ะของเธอ

ก็บอกว่า ท่านเข้าใจและรักกรามเหมือนที่เคยมีความรู้สึกดีต่อเขาเช่นแต่ก่อน บ่านนี้กรามอาจจะอยู่ที่บ้านคุยอยู่กับป๊ะของเธอก็ได้

หัวใจของเธอจึงวาบวูบและสับสน ซึ่งลืมะแอบสังเกตรู้ว่าเพื่อนสาว ไม่สามารถซ่อนความรู้สึกเช่นเดียวกับเธอเมื่อตอนเช้า ยิ่งรถใกล้หนองจิกเท่าไหร่เธอยิ่งเตลิดจนไม่อาจควบคุมความรู้สึกต่าง ๆ ได้ แม้พยายามแต่ก็เผลอให้เพื่อนสาวล้อจนได้

เรือใกล้โค้งบ้านของกรามเข้าไปทุกขณะ

"ถ้าเจอกรามที่บ้านเราขึ้นที่นั่นเลยดีไหม หรือจะเลยไปขึ้นท่าบ้านเธอแล้วค่อยกลับมา"

"ไปที่บ้านก่อนดีกว่า ประเดี๋ยวเรือผ่านเขาก็คงเห็นเรา"

เรือเข้าโค้งมาแล้ว ทั้งสองคนเห็นมีคนหลายคนที่บ้านของกราม คนในเรือก็สังเกตเห็น เขาคงมาแสดงความเสียใจกับกรามกับความโชคร้ายของเด็กหนุ่มชาวไทยพุทธคนนั้น เรือใกล้เข้าไปและชะลอความเร็วเพื่อดูว่าเขามีอะไรกัน แต่มองไม่เห็นอะไรนอกจากคน และเลยไปจอดท่าหน้าบ้านของมะทรงซึ่งอยู่โค้งถัดไปไม่ไกลนัก

เมื่อขึ้นไปที่บ้านก็เงียบไม่มีใคร แน่นอนที่สุดที่ป๊ะของเธอจะไปอยู่ที่บ้านของกรามเช่นเดียวกับคนเหล่านั้น ซึ่งไปเยี่ยมและ

คงถามทุกข์สุขเรื่องราวต่าง ๆ ของเขา

"แหม ถ้าไม่เลยมาก็คงจะดี" ลืมะว่า

แต่เด็กสาวไม่ตอบคำเพื่อนพยายามชักเท้าให้ช้าทำทีเหมือนหัวใจของตัวเองปกติ จนพ้นละเมาะไม่ไกลจากรั้วบ้าน สายตาที่พยายามมองหาก็ไม่เห็นกรามในกลุ่มคนเหล่านั้น นอกจากป๊ะของเธอที่เด่นอยู่กว่าใคร เมื่อใกล้เข้าไปอีกบรรยากาศที่เงียบงันและสีหน้าของคนเหล่านั้นชวนให้เธอสังหรณ์ใจ จนเข้าไปถึงกลุ่มคนที่ล้อมรอบร่างหนึ่งที่นอนหงายเลือดโชกหน้าอกแดง หน้าซีดเฉยไอ้ปลอดฟุบนอนเงียบเชียบอยู่ใกล้ ๆ

"กราม" เธอพูดได้แค่นั้น แล้วโผไปที่ป๊ะซบหน้าหมดเรี่ยวแรงอยู่กับอก

"ป๊ะขา ใคร..." เธอสะอื้น หัวใจตีบตันแทบสลายลง

ลืมะยืนตัวชาอยู่ตรงนั้นสบตาเศร้ากับไอ้ปลอดที่รอยตีนของมันไปขุดคุ้ยห่ออะไรบางอย่างมาวางไว้ข้างร่างนายของมัน

"ไม่มีใครรู้หรอกว่าพวกไหน มันปนเปกันจนแยกไม่ออก" เธอจับความสุ้มเสียงที่คนตรงนั้นวิจารณ์กัน

สุชีพ ณ สงขลา

อดีตนักหนังสือพิมพ์ที่มาจับงานเขียนหนังสือโดยอาศัยประสบการณ์จริงที่ผ่านมาอย่างโชกโชนและการพยายามออกไปพบกับสิ่งจริง ๆ ในโลกกว้างด้วยความตั้งใจที่จะสร้างงานที่มีคุณค่าและความถูกต้องเท่าที่ในโลกนี้มี

